

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

11'inci Toplantı

13 Kasım 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasını CHP milletvekillerinin alkışlamasına ilişkin açıklaması
- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın konuşması esnasında yaşanan laf atmalara ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve milletvekili danışmanlarının özlük haklarına ilişkin açıklaması
- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, birkaç gündün beri milletvekili danışmanlarının Meclise girerken zorluk yaşadığına ve danışmanların özlük haklarına ilişkin açıklaması
- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmayla ilgili açıklamasındaki ve Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Ankara Büyükşehir Belediyesinin 6183 sayılı Kanun'un 48/A maddesine göre yaptığı başvuruya ilişkin açıklaması
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan'ın, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Ankara Büyükşehir Belediyesinin başvurusuyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri
  - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
  - Mesleki Yeterlilik Kurumu

c) Sosyal Güvenlik Kurumu

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

11'inci Toplantı
13 Kasım 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasını CHP milletvekillerinin alkışlamasına,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın konuşması esnasında yaşanan laf atmalara,

İlişkin açıklama yaptı.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve milletvekili danışmanlarının özlük haklarına,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba,

Birkaç günden beri milletvekili danışmanlarının Meclise girerken zorluk yaşadığına ve danışmanların özlük haklarına,

Ankara Büyükşehir Belediyesinin 6183 sayılı Kanun'un 48/A maddesine göre yaptığı başvuruya;

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Konya Milletvekili Orhan Erdem, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmayla ilgili açıklamasındaki ve Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhana, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Ankara Büyükşehir Belediyesinin başvurusuyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

İlişkin açıklama yaptı.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının,

Mesleki Yeterlilik Kurumunun,

Sosyal Güvenlik Kurumunun,

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünün,

Görüşmeleri tamamlandı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının,

Mesleki Yeterlilik Kurumunun,

2025 yılı bütçeleri ve 2023 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2025 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 14 Kasım 2024 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 22.42'de son verildi.

13 Kasım 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan sunuma geçmeden önce bir konuyu arz etmem lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, böyle bir usulümüz yok, biliyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O zaman usul tartışması açarız, grubu ilgilendiren...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama usul tartışmasında sözcülere söz veriyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O zaman sözcümüz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya niye açıyorsun usul tartışmasını?

Değerli milletvekilleri, usulü belirlemedik mi geçen hafta?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Usulü İç Tüzük belirliyor, siz değil...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Usulü biz konuştuk Sayın Tanal, siz Komisyon üyesi değilsiniz, lütfen.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, İç Tüzük'ü siz belirleyemezsiniz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizin katkılarınızı önemsiyoruz ama usulümüze karışmayın lütfen siz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, milletvekili, milletvekili, milletvekili o.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biz Sayın Türelî'yle görüşüyoruz burada.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, çalışma yaşamı çok önemli.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, bir hoş geldiniz diyeyim adamlara arkadaşlar, bürokratları bir tanıyalım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Söyleyin, ondan sonra söz verin, birkaç söz söyleyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, istirham ediyorum değerli arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 80 milyonu ilgilendiren bir konu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, usulsüz işlem yapmayın.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Usul ne zamandan beri usulsüzlük oldu Sayın Kalaycı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Zaten bizim şu an en büyük sıkıntımız bu usulü belirlemekte. Her toplantıda bir usul tartışması açıyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama usul önemli. Usul esasla ayrılmaz parça.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mutlaka, muhakkak.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Usule uymazsınız, erkana uymazsınız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Geçen hafta da konuştuk ama olsun.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Açamadım ki toplantıyı daha, bir toplantıyı açayım önce.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 11'inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi, Sayın Bakana söz vermeden önce, Komisyonumuzdaki bürokratların Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere kendilerini

tanıtımalarını istirham ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, buyurun lütfen.

Süreniz üç dakikadır.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkin Türelî'nin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ve milletvekili danışmanlarının özlük haklarına ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün çok önemli bir başkanlığı görüşeceğiz. Gerçekten de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Türkiye'de yaşayan milyonlarca insanın sorununu bugün gündeme getireceğiz; asgari ücretten emekli maaşlarına, taşerona kadrodan kademeli emekliliğe, bunların hepsi önemli. Burada da -usul açısından da önemli olan- Mecliste bizim birlikte çalıştığımız danışmanlarımız var. Danışmanlarımızın özlük hakları açısından da ciddi bir problem var yani birlikte çalıştığımız, buradaki bütün çalışmalara katkı koyan, emeği veren arkadaşlarımız var. Bu açıdan da danışmanların özlük haklarının da savunulması gerekiyor. O konuda Veli Bey'e bir iki söz söylemesi için süre verirsiniz memnun olurum, devam etsin Veli Bey.

2.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, birkaç gündün beri milletvekili danışmanlarının Meclise girerken zorluk yaşadığına ve danışmanların özlük haklarına ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bu hakikaten önemli bir konu. Şimdi, bizim çalışmalarımıza da engel...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Böyle bir usul yok ama...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir müsaade edin, bir dinleyin arkadaşlar.

Birkaç gündün beri danışmanlarımız buraya girerken zorlanıyor, bu, hepimizi ilgilendiren bir konu. Yani, polis arkadaşların mutlaka bir şeyi vardır ama lütfen, bizim danışman arkadaşlarımız içeri girerken... Herhâlde siz talimat veriyorsunuz. Niye? Örneğin, danışman arkadaşlarımız, esnafa 7200 gün sözü verilmiş, bunu yapıp getiriyorlar, girerken bir saat aranıyorlar ve elle aranıyorlar. Örneğin "Taşerona Kadro" diye bir tablo yaptırıyoruz, bundan niye rahatsız oluyorsunuz, bilmiyorum. Sayın Başkan, lütfen, siz bizim hukukumuzu da savunun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tabloların girişinde problem yok arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Arkadaşlar arıyorlar, önce X-Ray'den geçiyor, sonra, bakın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Aşağıda mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Girişte, ilk girişte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O, Meclisin kuralı arkadaşlar, milletvekillerinin güvenliğini sağlamak zorundalar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Meclisteki milletvekillerinin, Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin hukukunu koruyacağımız gibi danışmanların da hukukunu koruyacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mutlaka ama bunu Meclis Başkanlığına iletirseniz daha...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunu gündeme getirelim, birkaç gündün beri sorun var.

Bir de Sayın Başkan, birlikte çalıştığımız sayın AK PARTİ milletvekillerinin, MHP milletvekillerinin, İYİ Parti, DEM PARTİ milletvekillerinin çalışmış olduğu danışman arkadaşlar var. Hani devlette devamlılık esas ya... Bu danışmanlar âdeta köle gibi çalıştırılıyor, hiçbir hakları yok. Geçmiş dönemdeki Başkan Sayın Mustafa Şentop söz verdi danışmanların haklarıyla ilgili yasa getireceğine, maalesef gün geçti, tık yok. Bugün Çalışma Bakanlığının bütçesi var. Sayın Muş, siz de sorumlusunuz bundan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Meclis Başkanına söylemediniz mi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu danışmanlar bu kadar angarya iş yapıyorsa ve haklarını alamıyorsa bundan siz de sorumlusunuz. Lütfen, bu sorumluluğu hep beraber alalım. Bunu bugün hep beraber çözelim arkadaşlar, hep beraber tarihe geçsin, "Plan ve Bütçe ortak olarak danışmanların haklarını verdi." diye tarihe geçelim; sizden ricamız bu. Sizin de danışmanlarımız var, bizim de danışmanlarımız var. Danışmanlarımızın sonuçta hepsi arkadaşlar, görüşüyorlar; hepsinin ortak talebi. "Biz, kendi vekillerimize söylemeye çekiniyoruz -gelip danışmanlar söyledi- siz bunu ifade eder misiniz? dediler. Lütfen, Sayın Bakan da burada, bu Plan ve Bütçe Komisyonu hayra, vatandaşın hayrına bir iş yapsın, danışmanların hayrına bir iş yapsın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Allah hayırdan ayırmasın.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hep beraber danışmanların haklarını çözelim, olur mu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Güvencesiz çalışmaya son.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tam, usul üzerine güzel bir konuşmaydı!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama danışmanların çalışmasının usulle ilişkisi var değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İçeriğe karışmayalım arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Buraya giremiyor danışmanlar ya! Bu, usul değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba lütfen...

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A.- Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

b) Mesleki Yeterlilik Kurumu

c) Sosyal Güvenlik Kurumu

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü¹

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Teşekkür ederim Kıymetli Başkanım.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri, basınımızın kıymetli mensupları; 2025 mali yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi ve 2023 yılı kesin hesabının görüşülmesi dolayısıyla huzurlarınızda bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, bugün, tüm dünya hızla dönüşen bir çalışma hayatıyla karşı karşıyadır. Teknolojinin de etkisiyle sosyoekonomik alanda yaşanan köklü değişimler çalışma hayatını her geçen gün yeniden şekillendirmektedir. Dijitalleşme, yapay zekâ, yeşil ekonomi, yeşil işler, yeni çalışma modelleri ve iş gücü hareketliliği gibi olgular iş gücü piyasalarındaki küresel dönüşüm sürecini hızlandırmıştır.

Pandemi dönemiyle hız kazanan uzaktan çalışma ve hibrit çalışma modelleri çalışma hayatının bir gerçeği hâline gelmiştir. Ancak söz konusu çalışma modellerinin sağladığı fırsatlarla birlikte iş güvencesi ve çalışan hakları konularında yeni düzenlemelere de ihtiyaç duyulmaktadır. Uzaktan çalışanların sosyal güvencelerinin sağlanması ile iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yeni riskler küresel anlamda tartışılmakta ve birçok ülke çalışma hayatındaki yeni modellerin getirdiği fırsat ve zorlukları dengelemek üzere mevzuat altyapısını oluşturmak için kapsamlı araştırmalar yapmaktadır. Benzer araştırmalar sosyal diyalog anlayışı içinde Bakanlığımız tarafından bu sürece işçi ve işverenler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve akademi dâhil edilerek yürütülmektedir.

Uluslararası Çalışma Teşkilatının 2024-26 Dünya Sosyal Koruma Raporu'na göre, ilk kez dünya nüfusunun yarısından fazlasının sosyal koruma kapsamına alınmış olması önemli bir ilerlemedir. Ancak bu olumlu tabloya rağmen dünyada hâlâ 3,8 milyar insan hayatın çeşitli zorluklarına ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı tamamen korumasız durumdadır. ILO'nun 2024 Yılı Küresel İstihdam ve Sosyal Görünüm Raporu'nun mayıs ayı güncellemesine göre, 2025 yılı için küresel işsizlikte ılımlı bir düşüş bekleniyor olsa da iş gücü piyasalarında yaşanan eşitsizlikler devam etmektedir.

Küresel iş gücü piyasasında iş gücünün önemli bir rekabet unsuru hâline gelmesiyle bir taraftan ihtiyaç duyulan nitelikli iş gücünün ülkeye çekilmesi, diğer taraftan göçmen işçilerin sosyal haklarının korunması, entegrasyon süreçlerinin geliştirilmesi ve istihdam verimliliğinin artırılması gibi konular birçok devletin öncelikleri arasındadır. Bakanlık olarak biz de küresel iş gücü hareketliliğine uyum sağlamak ve yabancı iş gücünden daha etkin şekilde yararlanmak amacıyla çalışma izinleri ve uluslararası iş gücü politikalarında yeni düzenlemeler gerçekleştirmekteyiz.

Son olarak küresel düzeyde artan gelir adaletsizliği iş gücü piyasasında kapsayıcı politikaların önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Artan eşitsizlikler ve yoksulluk dünya genelinde sosyal güvenlik ağlarının güçlendirilmesini, düşük gelirli çalışanlara yönelik destekleyici politikaların artırılmasını zorunlu hâle getirmiştir. Bu kapsamda, Türkiye olarak biz de çalışanlarımızın yaşam kalitesini ve refah seviyesini artırmayı ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri azaltmayı temel hedeflerimiz arasında tutuyor özellikle düşük gelirli kesimleri koruma altına alan programlarımızı güçlendirmek için çalışıyoruz.

Bakanlık olarak iş gücü piyasamızın insana yakışır işler üretmeye devam etmesi, sosyal güvenlik sistemimizin daha kapsayıcı ve daha dayanıklı hâle gelmesi ve kalıcı refaha ulaşmak için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak çalışma hayatına ilişkin önemli adımlar attığımız, depremin iş gücü piyasamız üzerindeki olumsuz etkilerini azaltacak politikaları hayata geçirdiğimiz ve ekonomik zorluklara rağmen istihdamımızı sürekli artırdığımız bir bütçe dönemini de geride bırakıyoruz. Hepinizin bildiği üzere "asrın felaketi" olarak tanımlanan Kahramanmaraş merkezli depremlerle ilgili olarak depremin hemen ardından bölgedeki işverenlerimizi ve çalışanlarımızı koruyacak birçok tedbiri ivedilikle hayata geçirdik.

Kısaca hatırlatmak gerekirse, toplam 21 milyar liraya ulaşan harcama tutarıyla çalışanlarımızın işlerini kaybetmemeleri için kısa çalışma ödeneği uygulamamızı devreye almış, kısa çalışmadan veya işsizlik sigortasından yararlanamayacak durumda olan çalışanlarımız için nakdi ücret desteği uygulamasını hayata geçirmiş, bölgede ihtiyaç duyulan önemli kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için yaklaşık 66 bin kişilik TYP ödeneği tahsis edilmiştir. Tüm bu çalışmalarımızın neticesinde, depremden en çok etkilenen 11 ilde toplam 4/A işçi sigortalı

¹0 (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri 22/10/2024 tarihi 3'üncü Toplantı Tutanağı'na ektidir.

sayısı deprem öncesinde 2022 Aralık ayı itibarıyla 1 milyon 889 bin iken son yayınlanan 2024 yılı Ağustos ayı verilerine göre 1 milyon 822 bin olarak gerçekleşmiştir. Böylece, istihdam ve iş gücü anlamında bölgedeki toparlanmanın büyük oranda gerçekleştiğini, deprem öncesindeki 4/A sigortalı çalışan sayısına büyük oranda ulaşıldığını hatta bazı şehirlerimizde, örneğin Adıyaman'da depremden önceki seviyenin üzerine çıktığı bilgisini de sizlere vermek istedim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İstihdam mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - İstihdam.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, bu doğru bilgi değil.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2025 yılı için deprem bölgesindeki...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dinlemiyorsun bile.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Müsaade edin.

2025 yılı...

(CHP milletvekillerinin laf atmaları)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Müsaadenizle, önemli bir şey söyleyeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade edin, lütfen, Sayın Bakan konuşuyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2025 yılı için deprem bölgesindeki 4 il, 2 ilçede 10 bin ilave TYP verileceğini de buradan duyurmak isterim.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri; Bakanlığımız küresel koşulları analiz ederek ve ülkemizin yapısal dinamiklerini dikkate alarak Türkiye Yüzyılı vizyonuyla daha güçlü, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir sosyoekonomik kalkınmayı teşvik etmeye yönelik politikaları uygulamaya devam etmektedir. Nihai hedefimiz ise bu yüzyılı emeğin, yatırımın, üretimin, istihdamın, büyümenin, kalkınmanın ve refahın yüzyılı yapmaktır. Bu anlayış doğrultusunda önümüzdeki döneme yönelik hazırlıklarımızı tamamladığımız ve yakında kamuoyuyla paylaşacağımız Ulusal İstihdam Stratejisi'yle Bakanlığımız, dijital ve yeşil dönüşümün getirdiği fırsat ve zorluklar karşısında iş gücü piyasasında herkes için en adil koşullarda beceri uyumunu geliştirmeyi ve eğitim-istihdam ilişkisini güçlendirmeyi, özellikle kadınlar ve gençler başta olmak üzere tüm vatandaşlarımızın insana yakışır işlerde istihdam edilmesini ve kimseyi geride bırakmama anlayışıyla iş gücüne kazandırılmasını, sosyal koruma politikalarının istihdamı destekleyecek şekilde tasarlanmasını ve kırsal bölgelerde ekonomik çeşitliliğin artırılarak sürdürülebilir istihdamın sağlanmasını hedeflemektedir. Bu yıl 13'üncü Çalışma Meclisini topladık ve Sayın Cumhurbaşkanımızın ev sahipliğinde tüm sosyal paydaşlarımızın katılımıyla "emeğin, sendikal örgütlenmenin ve istihdamın geleceği" gündemiyle toplantımızı gerçekleştirdik.

Çalışma hayatındaki sosyal diyalogun kurumsal, sistematik, kapsayıcı ve şeffaf biçimde işleminde önemli rolü olan tüm sendikaları destekliyor ve bu kapsamda sendikalaşma oranının artırılmasına önem veriyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Artıyor mu Sayın Bakan? Artmıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Millet sendikaya üye olduğu için işten atılıyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2013 yılında yüzde 9,21 seviyelerinde olan işçi sendikalaşma oranı 2024 yılı itibarıyla yüzde 14,80 seviyelerine ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından "Hadi bakalım." sesi)

VELİ AĞBABA (Malatya) - "Hadi bakalım." diyorsun ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaç tanesinin toplu sözleşmesi var?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Devletteki işçi olmasa sendika yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hiç haber dinlemiyorsunuz galiba, bütün işçiler sokakta ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Kamu görevlerinde ise 2002 yılında yüzde 47,94 olan sendikalaşma oranı 2024 yılında yüzde 75,18 seviyelerine çıkmıştır.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Bakan Beyi, dinlesek olur mu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Pardon, istişare ediyoruz şu anda.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Geçtiğimiz dönemde Asgari Ücret Tespit Komisyonunda asgari ücreti net 17.002 liraya yükselttik. Böylece, 2002 yılında 184 TL olan asgari ücreti reel olarak yüzde 254 artırmış olduk. İnşallah aralık ayı başında 2025 yılında uygulanacak asgari ücreti belirlemek için yine komisyonumuz toplanacaktır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, 30 bin yoksa biz yokuz. Bilginiz olsun da. En az 30 bin. 30 bin yoksa biz yokuz. Bilginiz olsun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Herkesin mutabık kaldığı bir tutarda uzlaşılacağını da ümit ediyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, bugün dünyanın en büyük ekonomisti kim biliyor musunuz? Recep Tayyip Erdoğan değil, Allah korusun, bir asgari ücretle geçimini sağlayan asgari ücretlidir. Daha büyük ekonomist yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2016 yılında başlattığımız asgari ücret desteğini 2024 yılı için aylık 700 liraya yükselttik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - En az 30 bin. 17 bin liralık asgari ücretle geçinebiliyor. Ondan daha büyük ekonomist yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Veli Ağbaba...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum. Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 17 bin lirayla sen geçin, en büyük ekonomistsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, değerli arkadaşlar, siz buradan laf atmasanız o da oradan sürdürmeyecek.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 17 bin lirayla geçiniyor. Asgari ücret en az 30 bin olmalı Sayın Bakan. En az 30 bin yoksa biz yokuz, bu işte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, devam edin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2016 yılında başlattığımız asgari ücret desteğini 2024 yılı için aylık 700 liraya yükselttik. 2024 yılının ilk sekiz ayında bir buçuk milyon...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bizim belediyelerimizde toplu sözleşme var, grev var, her şey var.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Onu bile âcizlik olarak görüyorlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İşten atma var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hiç yok. Bir de sizin belediyelere girelim mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Başkanım, laf atana cevap veriyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Asgari ücret en az 30 bin lira olmalıdır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hiç yok o.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir müsaade edin.

Buyurun arkadaşlar, hadi!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Buyur Yaşar Bey, konuşalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitirince bana söyleyin, Sayın Bakana söz vereceğim.

Devam edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Asgari ücretle geçinebilir mi, örneğin Yaşar Bey?

Geçinebilir mi 17 bin lirayla Sayın Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İsterseniz ara vereyim, siz devam edin.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Yaşar Bey çok sataşma yapıyor, İsmail Bey de özellikle. Toplantının insicamını bozuyorlar. Muhalefete alışmaya başladı İsmail Bey ile Yaşar Bey.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sağ olun.

Kıymetli Başkanım, teşekkür ediyorum.

2016 yılında başlattığımız asgari ücret desteğini 2024 yılı için aylık 700 liraya yükselttik. 2024 yılının ilk sekiz ayında 1,5 milyon iş yerine yaklaşık olarak 34 milyar lira asgari ücret desteği verdik.

Kamu görevlilerinin geneline yönelik mali ve sosyal haklara ilişkin 2024 ve 2025 yıllarını kapsayan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararına göre kamu görevlilerimiz ve emeklilerimize oransal olarak 2024 yılında ise 15 artı 10 oranında zam verilmiş, enflasyon farkı ile birlikte ocak ayında yüzde 49,25; temmuz ayında yüzde 19,31 olmak üzere kümülatif olarak yüzde 78,07 oranında artış yapılmıştır. 2025 yılında ise yüzde 6 artı beş oranında zam verilmiş olup enflasyon farkının yüksek olması durumunda aradaki fark da enflasyon farkı olarak verilecektir. Geçtiğimiz temmuz ayında yapılan zamlarla en düşük devlet memuru aylığı 39.177 liraya yükseltilmiştir. Böylece, 2024'te en düşük memur maaşındaki artış oranı yüzde 77,9 olmuştur. Aralık 2002 ile Temmuz 2024 dönemine baktığımızda ise en düşük memur maaşındaki reel artış yüzde 279'a ulaşmıştır. Çalışanlarımızı enflasyona karşı koruma ve onlar için kalıcı refah sağlama prensibimizi kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın önemli çalışma alanlarından biri de insana yakışır işler oluşturmak, çalışma şartlarını iyileştirerek iş sağlığı ve güvenliğini sağlamaktır. Bu alanda yapılan çalışmalarda iş kazası ölüm oranı ciddi oranda azalmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Avrupa birincisiyiz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Her ne kadar bu alanda bir iyileşme sağlanmış olsa da "sürekli iyileşme ve denetim" ilkesi, prensibimiz çerçevesinde çözümler geliştirerek ve ülkemizde sağlıklı ve güvenli çalışma ortamları oluşturarak bu oranı çok daha düşük seviyelere indirmek için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Yalnız, geçen yıl söylediğiniz hedefin altında kaldınız Sayın Bakan "Azalmıştır." demeyin lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ülkemizin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki vizyonunu ortaya koyacak ulusal iş sağlığı ve güvenliği strateji belgesini oluşturmak için çalışmalara başladık. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin 2025 yılında toplanması için gerekli çalışmaları yapıyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 78 yaşındaki bir işçi çalışırken inşaattan düşüyor, ölüyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tüm bunlarla beraber, geleceğimiz olan çocuklarımız ve gençlerimiz için okul öncesinden başlamak üzere iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşmesi amacıyla kapsamlı bir süreç başlatacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin iş gücü politikasının temelinde öncelikle yerli iş gücümüzün istihdamı yer almaktadır. İhtiyaç duyulan sektörler ve mesleklerde ise yabancı iş gücünün tamamlayıcı etkisinden en verimli şekilde yararlanmak üzere uluslararası iş gücü politikamızı dinamik bir şekilde uyguluyoruz. Sadece vatan topraklarında yaşayan insanlarımıza değil, gönülden bağlı olduğumuz yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza da ulaşıyoruz. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkelerin vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olmaları ve haklarını korumak amacıyla bugüne kadar 35 ülkeyle sosyal güvenlik anlaşması, 13 ülkeyle de iş gücü anlaşması ve yabancı muhatap bakanlıklarla ilişkilerimizi geliştirmek ve tecrübelerimizi paylaşmak amacıyla 45 iş birliği anlaşması imzaladık.

Kadınların insana yakışır işlere erişimini desteklemek üzere eğitilmiş çocuk bakıcılarının teşviki yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi (II) kapsamında çalışan annelere aylık yaklaşık 12 bin lira destek vermeye devam ediyoruz.

Bakanlık merkez teşkilatımızın rehberlik ve denetim faaliyetleri kapsamında 903 iş müfettişimiz ile 2024 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla 7.391 iş yerinde ön alıcı yaklaşımla rehberlik ve teftiş faaliyetlerini yürüttük. Bu kapsamda, 1 milyon 22 bin 184 çalışana ulaştık. Yapılan teftişlerde eksik işçilik alacaklarına ilişkin toplam 349 milyon 8 bin 592 liranın işçilere ödenmesini sağladık. Bununla birlikte, kamuya da "vergi ve sigorta primi" adı altında 131 milyon 609 bin 85 lira aktarılmasını sağladık. Mevzuata aykırılığı devam eden iş yerlerine toplam 521 milyon 730 bin 114 lira idari para cezası uyguladık. Bununla birlikte, yerel seçimlerden sonra bazı belediyelerde yaşanan işten çıkarma ve mobbing olaylarını ve grev devam eden iş yerleriyle ilgili incelemelerimizi de titizlikle sürdürüyoruz.

Bakanlık olarak mevsimlik tarım işçilerimizin ve ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla attığımız adımları 2024 yılında yayımlanan 2024/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'yle daha da güçlendirdik.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Genelge olarak kaldı Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, müsaade edin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Anadolu'ya gidin bakın, ayağında ayakkabı yok, tuvaleti yok, banyo yapamıyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hâlihazırda, 22 ilimizde mevsimlik tarım işçisi projesi kapsamında bütçe tahsisi yapılmış 15 ilimizde bakın, 28 aktif proje alanı bulunmakta ve valiliklerimiz koordinasyonunda göç alan illerde geçici barınma alanı oluşturulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - O daha önceleri yapıldı, sizin döneminizde değil Sayın Bakan.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Tanal, 2002'den itibaren geçerli anlattıkları.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bu yıl, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Hedef 8.7 kapsamında çocuk işçiliğiyle mücadele alanında rehber ülke olduk. Ayrıca, Türkiye olarak, Küresel Sosyal Adalet Koalisyonunun ortağı ve koordinasyon grubunun bir üyesi olarak küresel düzeyde sosyal adaletin ilerletilmesi konusundaki çalışmalara da katkı sağlıyoruz. İş gücü piyasasındaki yeni dinamiklere uygun, iş barışını ve sosyal güvenliği güçlendirecek bir yeni iş kanunu hazırlıkları için çalışmalarımızı titizlikle yürütüyoruz. Bu kanun tasarımız sürecinde çalışma hayatının tüm paydaşlarının beklentilerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak işveren ve işçi hakları arasında adil bir denge kurmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; jeopolitik risklere rağmen Hükümetimizce uygulanan dezenflasyon programı kapsamında enflasyonu tek haneye düşürme yolunda ilerlerken Bakanlık olarak istihdamı korumaya ve arttırmaya yönelik politika ve programlarımızı başarıyla uyguluyoruz. Bu kapsamda, istihdam artışını sağlamak amacıyla kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi olanların istihdam teşvikinin süresini yüce Meclisimizin çıkarmış olduğu kanunla uzattık. Bu zor dönemde ilave istihdam sağlayan işverenlerimize sigortalı başına 31 bin liraya kadar prim desteği sağladık. Bu destek mekanizmalarına finansman sağladığımız İşsizlik Sigortası Fonu'nu da doğru yatırım araçlarına yönlendirerek büyütüyoruz. Fon varlığımız bugün geldiğimiz aşama itibarıyla 320 milyar liranın üzerine çıkmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığıyla yaptığımız iş birliği çerçevesinde meslek lisesi mezunlarını kendi alanlarında çalışmaya teşvik ediyoruz. İŞKUR'un düzenlemekte olduğu işbaşı eğitim programlarına kendi alanında katılan meslek lisesi mezunlarına yüzde 30 daha fazla cep harçlığı ödüyoruz.

Kadın istihdamında ciddi bir atılım gerçekleştirdik. OECD raporlarında ülkemizi ön plana çıkaran ve takdirle karşılanan Kayıtlı Kadın İstihdam Programı İş Pozitif aracılığıyla 2024 yılı içinde 700 bin kadını istihdama kazandırdık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne kadarı güvenceli?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 700 bin kadının istihdama kazandırdık. Her Meslekte Kadın Eli Projesi'ni başlattık. Kadın İstihdamı İçin Pozitif Ayrımcılık Projesi'ni hayata geçirdik.

İŞKUR'un işveren ve iş arayanlara sunduğu hizmetleri dijital çözümlerle nitelik ve nicelik olarak her geçen gün artırıyoruz. Aday havuz sistemiyle eleman arayan işverenlerimizin İŞKUR'a kayıtlı iş arayanlardan kendilerine en uygun kişilere kolaylıkla ulaşmasını sağlıyoruz. Yapay Zekâ Destekli Risk Profilleme sistemini hayata geçirdik.

Sanal fuarlarla iş arayan ve işverenlerimizi sanal ortamlarda buluşturuyor, eşleşme ve işe yerleştirme olanağı sağlıyoruz. İşverenlerimizin nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak amacıyla TOBB ve TİSK gibi iş gücü piyasalarımızın öncü aktörleriyle, üniversitelerle iş birlikleri yaparak nitelikli eleman ihtiyacı bulunan alanlarda özelleştirilmiş eğitim programları uyguluyoruz.

Yeni bir uygulama olarak İşgücü Uyum Programı'nı (İUP) hayata geçirdik. Bu programla özellikle istihdama katılımda zorlanan kadınlara, gençlere, engellilere ve öğrencilere eğitim yoluyla bilgi, beceri ve çalışma alışkanlığı kazandırarak iş gücü piyasalarına girişlerini

kolaylaştırıyoruz.

Her ailede öncelikle gençler olmak üzere en az bir çalışanın olmasını sağlayacak Hane Bazlı İstihdam Destek Sistemi'ni başlattık. Bu ve benzeri çalışmalarımızla 2023 yılında istihdamda ve iş gücüne katılımda görülen artış eğilimi 2024 yılının ilk yarısında da devam etmiş olup istihdamımız uygulamış olduğumuz kararlı politikalar sayesinde 2024 yılı Eylül ayında tarihin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır.

Eylül ayı itibarıyla son bir yılda, iş gücümüzü 1 milyon 72 bin artarak 35,9 milyon, istihdamımız 1 milyon 129 bin artarak 32,8 milyon, işsiz sayısı 57 bin azalarak 3,1 milyon ve işsizlik oranı 0,5 puan azalarak yüzde 8,6 olmuştur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Staj yapan çocukları işçi sayıyorsunuz. sonra emekliliğe...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Son on yedi aydır tek hanelerde olan bu oran, orta vadeli program hedeflerimizle uyumlu bir şekilde seyretmektedir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 6 milyon 300 bin ev genci var, ev genci! Ne çalışıyor ne okuyor. Ne zaman oluştu? Sayenizde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ona da değineceğim Sayın Vekilim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsini konuşacağız, hepsini konuşacağız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ev genci, ev hanımı vardı ya, bildiğin ev genci oluştu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Neden ev genci olsun?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Önümüzdeki üç yıllık süreçte istihdamı yıllık ortalama 758 bin kişi artırmayı ve iş gücüne katılım oranlarında öngörülen artışa rağmen işsizlik oranını tek haneli seviyelerde kalıcı olarak düşürmeyi hedefliyoruz. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TÜİK verilerine göre...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Rakamlarla oynuyorsunuz, staj yapan öğrencileri işçi sayıyorsunuz, sonra onlara... Staja başladığı gün emeklilik için sigorta da başlasın Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Arkadaşlar, müsaade edin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, lütfen...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 15-24 yaş aralığında genç işsizlik oranı son beş yılda 8,8 puan azalarak Eylül 2024 itibarıyla yüzde 17,1'e geriledi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - TÜİK verilerine göre Ömer Fethi Gürer 60 kilo, Mehmet Muş 20 yaşında, Orhan Yeğin daha reşit olmamış TÜİK verilerine göre.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Vekilim, sizin konuştuğunuz, bakın, netleri anlatıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hakikaten TÜİK verilerine göre bakarsanız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı da 7,6 puan azalarak 10,8'e gerilemiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - TÜİK verilerine göre bakarsak Orhan Yeğin'in buraya girmemesi lazım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ayrımcılık yapıyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nilgün Vekilin de Meclise de girmemesi lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - İŞKUR tarafından 2024 yılının Ocak-Ekim döneminde 1 milyon 190 bin 947 kişinin özel sektörde istihdamına aracılık edilmiştir.

Kamu ve özel sektörde 2002 ila 2024 Ekim döneminde toplamda 14,7 milyon işe yerleştirme yapılmıştır. Aynı tarihlerde 4,9 milyon kadının, 505 bin engellinin ve yaklaşık 4,9 milyon gencin işe yerleşmesine aracılık ettik.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Atanamayan öğretmenler?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Engelli öğretmenler de atama bekliyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Kadınlar, gençler, engelliler, uzun süreli işsizler gibi özel politika gerektiren kişiler için kurduğumuz iş kulüplerimiz hâlihazırda 81 ilde 101 birimde hizmete devam etmektedir. Yine, aynı dönemde yaklaşık 1,9 milyon kişi mesleki eğitim kurslarına katılmış ve işbaşı eğitim programlarından da 2,5 milyon kişi faydalanmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de iş yeri açsak o çocuklara.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - İş gücü piyasalarımızı güçlendirmek adına önümüzdeki dönemde yapmayı planladığımız önemli çalışmalara da değinmek istiyorum.

İŞKUR'un mobil uygulamasını devreye alıyoruz. İşverenlerin engelli ve eski hükümlü çalıştırma yükümlülüğünün takibi için kullanılan aylık iş gücü çizelgesi verilmesi zorunluluğunu kaldırarak çalışan bildirim sistemini, yapay zekâ temelli İŞKUR eşleştirme sistemini, ülkemizde internet üzerinden yayınlanan iş ilanlarını tek bir platformda toplayacak açık iş kapısını kuruyoruz. İl istihdam ve mesleki eğitim kurullarının yapısını güçlendiriyoruz. Gençlerimizin ve engellilerimizin kendilerine sunulan hizmetleri tek kanaldan takip edebilecekleri İŞKUR gençlik platformunu ve İŞKUR engelli platformunu da inşallah yakında hayata geçireceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Engellilerin kotasını artıralım Sayın Bakan, yüzde 6'ya çıkaralım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Nitelikli ve belgeli iş gücüyle üretim ve hizmetlerde kalite ve verimliliği artırmak amacıyla mesleki yeterlilik sistemimiz ile eğitim ve istihdam arasındaki bağı güçlendiriyoruz. Yürürlükte olan meslek standardı sayısında 914'e, ulusal yeterlilik sayısında 684'e ulaştık. Kasım 2024 itibarıyla toplam ulusal meslek standardı sayısı 1.403'e ulaştı, bu bakımdan 2024 hedefi olan 1.350'yi geçtik. Mesleki yeterlilik belgesini 216 meslekte zorunlu hâle getirdik. Verilen mesleki yeterlilik belgeleriyle çalışma hayatına toplamda 2,8 milyondan fazla belgeli iş gücü kazandırdık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal devlet olmanın en önemli göstergelerinden biri olan sosyal güvenlik sistemimizin daha kapsayıcı, sürekli gelişen, vatandaşlarımıza daha kaliteli ve etkin hizmet sunan, kolay erişilebilen, yeni çalışma modelleriyle uyumlu ve mali sürdürülebilirliği güçlü bir yapıda olması için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

2002 yılında SGK gelirlerinin giderlerini karşılama oranı yüzde 71,5 iken 2024 yılı sonunda yüzde 95,7 olarak; prim gelirlerinin emekli aylıklarını ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2002 yılında yüzde 60,9 iken 2024 yılı sonunda bu oranın yüzde 74,8 olarak ve 2002 yılında SGK açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 2,2 seviyesinde iken 2024 yılı sonunda yüzde 0,39 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu rakamlara bir daha bakın, bu kadar kayıt dışı varken nasıl oluyor bu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - O zaman, bu EYT'yle ilgili söylenenler yalan. SGK açığı düştüğüne göre EYT çok bir yük getirmiyor o zaman.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen yanlış anlamışsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Öyle diyor ya başekonomist.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Uyguladığımız prim teşviki, destek ve indirim uygulamalarıyla 1 Ocak 2023 ila 31 Ağustos 2024 tarihleri arasında ortalama 2 milyon 41 bin iş yerine ortalama 13 milyon 276 bin sigortalıdan dolayı yaklaşık 441 milyar lira destek sağladık.

Sosyal güvenlik kapsamımız yüzde 99 seviyesine ulaşmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Nasıl oldu bu ya, kayıt dışılar varken?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bu nasıl bir rakam sahiden ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2002 yılında aktif sigortalı sayısı 12 milyon iken 2024 yılı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 108 artışla 25 milyona ulaşmıştır. 2002 yılında yüzde 52 olan kayıt dışı istihdam oranı yıllar itibarıyla düşüş eğilimine girmiş ve 2024 yılı ikinci çeyrek verilerine göre yüzde 26,25 olarak gerçekleşmişti.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kim ölçmüş Sayın Bakan, kayıt dışını ölçmüşse niye kayıt içini almıyorsunuz? Gerçekçi bir rakam değil. Suriyeli, Afgan, Özbek ne kadar çalışan var, haberiniz var mı? Yapmayın ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın, kayıt dışı istihdamda ulaştığımız bu noktaları da bu oranları da yeterli görmüyoruz. Bu oranı daha düşük seviyelere indirmek için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne kadar mülteci çalışıyor şu anda?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kayıt dışını sayıyorsanız niye kayıt içine almıyorsunuz? Yapmayın, kendinizi aldatıyorsunuz ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Son yaptığımız yapılandırma uygulamasında 166,7 milyar lira SGK'nın alacağı yapılandırılmış, kasım ayı itibarıyla bu alacağın, bakın, 46 milyar liradan fazlası tahsil edilmiştir.

En düşük emekli aylığını 2024 yılı Ocak ayında 10 bin liraya, 2024 yılı Temmuz ayında ise 12.500 liraya yükselttik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah razı olsun.

CAVİT ARI (Antalya) - Seçim olmasa o da yoktu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Seçim olmasa onu da yapmayacaktınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - En düşük emekli aylığı uygulaması, prim ödeme günü ve prim miktarına bağlı olarak daha düşük seviyeden aylık alan emeklilerimizin aylıklarının yükseltilmesini sağlamaktadır ve emeklilerimizin çok azı bu seviyeden aylık almaktadır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, en düşük maaş alan dul ve yetim ne kadar maaş alıyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Soru-cevapta soracağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 2 çeyrek altına çalışıyorlar bir ay.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2002 yılından bu yana en düşük emekli aylıklarında bayram ikramiyeleriyle birlikte reel olarak yüzde 78 ile yüzde 631 oranında artış sağlanmıştır. Yılbaşında sosyal güvenlik sistemimizin aktüeryal dengesini de gözeterek bütçemiz doğrultusunda emekli maaşlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalarımızı da sürdüreceğiz.

Emeklilerimizin Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı ikramiyelerini 3 bin liraya yükselttik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Asgari ücret kadar yapın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Koyunun fiyatı 12 bin lira Sayın Bakan, bir koyun 12 bin lira; bu bayramda 20 bini bulur.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2018'den bu yana 252,1 milyar lira bayram ikramiyesi ödedik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - O, CHP sayesinde oldu zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, lütfen...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - CHP sayesinde oldu Sayın Başkan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2023 yılı sonunda emeklilerimize bir defaya mahsus olmak üzere 5 bin lira ödeme yaptık.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 3 bin liraya ayakkabı alamıyor, ayakkabı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bu kapsamda, 15,3 milyon emeklimize toplamda 68 milyar lira ödeme yapılmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bayram ikramiyesini asgari ücret yapalım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hükümetlerimizin her daim öncelikli reform alanları arasında olan sosyal güvenlik reformu kapsamında yürütülen "herkese sağlık güvencesi" uygulamasıyla herhangi bir sosyal güvencesi olmayan vatandaşlarımız aylık sadece 600 lira GSS primi ödeyerek ailece sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedirler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, süreniz doldu, lütfen toparlayın.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Teşekkür ediyorum.

Ağustos ayı itibarıyla ödeme gücü olmayan 6,1 milyon kişinin GSS primini devletimiz karşılamıştır.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Prim borcu olanların sayısı nedir Sayın Bakan; ondan söz etmiyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2024 yıl sonu itibarıyla toplam ödemenin 103,9 milyar olacağı öngörülmektedir.

2000'li yılların başında bedeli ödenen -bakın, burası önemli- ilaç sayısı 3.986 iken 2024 Ekim sonu itibarıyla 8.724 ilaç geri ödeme kapsamına alınmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Emeklilerin ilaç katkı payını da kaldıralım Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2024 yıl içerisinde 401 adet ilaç geri ödeme kapsamına alınmış olup bunun 44 adedi kanser tedavisinde kullanılan ilaçlardır.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yeni moleküller mi bunlar yoksa muadillerini mi veriyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Önümüzdeki dönemde ilaç kullanımında bilinç oluşturmak ve ilaçla tedavi masraflarını daha etkin hâle getirmek için tedbirler alacağız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yeni ilaçların yüzde 6'sına ruhsat verebildiniz, dünya ortalaması yüzde 80.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Zaten giden randevu da alamıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri... Sayın Sarı, lütfen...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ya, yalan yanlış bilgiler...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz konuşmanızda bunları gündeme getirin lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sağlık hizmeti basamaklarının doğru ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla teşvik mekanizmalarımızı geliştireceğiz. Ayrıca, sağlık hizmetlerinin geri ödemelerinde hizmet sağlayıcılarının davranışları ve risk faktörleri doğrultusunda denetim modellerini güçlendirmeyi sürdüreceğiz.

Ülkemiz genelinde 907 kamu, 1.326 özel ve 160 üniversite hastanesi olmak üzere toplam 2.393 sağlık hizmeti sunucusuyla sağlık hizmetlerimizi kesintisiz sürdürmekteyiz.

Son bir yıldır üzerinde titizlikle çalıştığımız yapay zekâ destekli denetim sistemi "Copilot (destek pilot)" uygulamasını yakında hayata geçiriyoruz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bu sağlık alanındaki çetelerle ilgili bir şey yaptınız mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tüm hastanelerin ilaç ve tedavi süreçlerinin tamamı bu sistemle, yapay zekâyla anbean denetim altında olacak ve standart dışı işlemler tespit edildiğinde sistem bizlere anında uyarı verecektir; bu sayede ciddi bir kayıp kaçığı ve suistimalleri önleme ve art niyetli işlemleri hızla tespit etme imkânımız olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeri gelmişken kamuoyunda büyük yankı uyandıran yenidoğan çetesi soruşturmasının SGK ayağı hakkında da bilgi vermek istiyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Vallahi hiçbirinizin Bakanlıklarda oturmaması gerekir aslında.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bu korkunç olay hakkında cumhuriyet savcılığının bize ilettiği boyutuyla hızla soruşturma başlatılmış, müfettişlerimiz görevlendirilmiştir.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Kaç yılında?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Savcı itiraz etmese kimsenin haberi yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, zamanımdan alıyorsunuz.

Teftiş süreci tamamlanan Özel Bağcılar Medilife Hastanesinin 29 Nisanda, Özel Bağcılar Şafak Hastanesinin 9 Ağustosta SGK'yle olan

sözleşmeleri feshedilmiş ve ödemeler durdurulmuştur.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Şafak Hastaneleri isim değiştirerek sürekli devam ediyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bakan olarak istifa etmeyi düşündünüz mü hiç?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Teftişlerinde sona yaklaşılana diğer hastanelerle ilgili olarak Sağlık Bakanlığının ruhsat iptalleri doğrultusunda ödemeler durdurulmuş ve SGK'yle olan sözleşmeleri feshedilmiştir. Adalet Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız ve cumhuriyet savcılığıyla birlikte soruşturma titizlikle yürütülüyor. SGK olarak finansal boyutu ve adli boyutuyla bu işin takipçisi olduğumuzun ve sorumluların gerekli cezayı alması için gayret ettiğimizin bilinmesini isterim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın 2025 yılı bütçe teklifleri hakkında sizlere bilgi vermek isterim.

Bakanlığımızın 2025 yılı toplam bütçe teklifi 865 milyar 536 milyon 500 bin liradır. Bakanlık merkez ve yurt dışı teşkilat harcamaları için 4 milyar 382 milyon 72 bin lira bütçe teklif edilmiştir. Bütçemizden SGK Başkanlığına 760 milyar 999 milyon 628 bin lira, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğüne 100 milyar 154 milyon 800 bin lira olmak üzere 2025 yılında toplam 861 milyar 154 milyon 428 bin lira kaynak aktarılması öngörülmektedir. Merkezi yönetim bütçesi içerisinde yer alan ve Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanlığının bütçe büyüklüğü ise gider bütçesi 229 milyon 68 bin lira, gelir bütçesi 227 milyon 68 bin lira net finansman 2 milyon liradır.

Sayın Başkan Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımız 2023 yılı kesin hesabında görüleceği üzere, ödenek üstü harcamaya yer verilmeksizin tahsis edilen bütçe kamu yararı gözetilmek suretiyle etkili ve ekonomik bir şekilde kullanılmıştır. Yüce Meclisimiz adına denetim yapan Sayıştay Başkanlığınca Bakanlığımızla bağlı ve ilgili kuruluşlarda yapılan denetimlerde 2023 yılı mali rapor ve tabloların önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varıldığı görülmüştür. Sayıştay denetim raporlarında 2023 yılında toplam 36 bulguya rastlanmış olup bunlardan 18'inin muhasebe ve taşınır kayıt işlemlerinden kaynaklandığı görülmüştür. Milletimizin bizlere emanet ettiği her bir kuruluşun hesabının yine millete verileceği bilinciyle hareket ediyor, bu bilinçle hizmetlerimizi yürütüyoruz.

Sözlerime son verirken, 2025 yılı mali yılı bütçemizi en verimli şekilde kullanacağımızı belirtmek istiyorum. Gün boyu yapılacak görüşmelerde yapacağımız katkı ve desteklerden dolayı her birinize ayrı ayrı şükranlarımı sunuyorum.

2025 yılı bütçesinin ve bu bütçeyle gerçekleştireceğimiz tüm çalışmaların ülkemize, aziz milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum, bu vesileyle Komisyonumuzun çok Değerli Başkanı ve üyelerini tekrar saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, İş Kanunu'yla ilgili bir çalışma var mı? Buna bir açıklık getirsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gruplar adına konuşmalara geçeceğiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yirmi dakika Sayın Gamze Taşcier konuşacak. Sonrasında, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına on dakika Sayın Adalet Kaya ve on dakika Sayın Keziban Konukcu Kok konuşacak. İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu konuşacak. Saadet Partisi Grubu adına Sayın Sema Silkin Ün konuşacak. Milliyetçi Hareket Partisi adına Sayın Mustafa Kalaycı ve Adalet ve Kalkınma Partisi adına Sayın Resul Kurt konuşmalarını gerçekleştirecekler.

Sayın Taşcier, hazır olduğunuz zaman mikrofonunuzu açacağım.

CAVİT ARI (Antalya) - Durun, arkadaşlar koşarak, 100 metre koşucusu gibi..

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bu basın mensupları niye çıkıyor, Allah aşkına? Sayın Bakan konuşuyor, sonra bizim sözcüler konuşunca basın mensuplarını gönderiyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Hayır bir de 100 metre koşucusu gibi adamları zorla dışarı çıkarıyorsunuz; koştur koştur, yazıktır ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Böyle bir adaletsizlik olur mu? Ama bilin bir tripotla, bir telefonla sizi devireceğiz. Onu da bilin yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) - O söz kime ait Sayın Ağbaba? Kimin ağzıyla konuşuyorsun, yakışıyor mu sana ya? Yeni kavramlar öğren, yeni şeyler öğren.?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba... Sayın Yegin...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama bu kalıplaştı biliyorsunuz, bir tripot... Dubai'de diyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hiç yakışıyor mu sana? Kimin ağzıyla konuşuyorsun?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Taşcier bekliyor. Değerli arkadaşlar, aranızdaki münakaşaları benim odada yapabilirsiniz, oda emrinizde.

Sayın Taşcier, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi partim adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Sayın Bakanın o hoş ses tonu tam da "Işıkhana'dan masallar"ın çok net bir şekilde söylenebileceği bir cümleyi bize söylattiriyor, tam da Işıkhana'dan masalları dinledik.

Bugün, ülkenin en önemli bütçesini, insan onuruna yarıyor yaşam hakkının özünü oluşturması gerektiğine inandığımız Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Bu ülkede adil bir toplum inşa edilip edilmediğinin en açık göstergesi bu Bakanlığın bütçesidir. Emekçilerin, ücretlilerin, emeklilerin, işsizlerin, dezavantajlı kesimlerin temel haklarının güvence altına alınıp alınmadığını,

sosyal barışın sağlanıp sağlanmadığını, refahın tabana yayılıp yayılmadığını, toplumsal dayanışmanın güçlenip güçlenmediğini ortaya koyan bu metin, işte bugün görüştüğümüz metin. Adil, eşit ve güvenli bir Türkiye hedefliyorsak bu bütçe tüm vatandaşların haklarına sahip çıkan, kapsamlı ve güçlendirilmiş bir yapıyla olmalı. Peki, bu bütçe öyle bir bütçe mi? Elbette değil. Çünkü geçtiğimiz yıl, burada, aynen şu cümleyi kullanmıştınız Sayın Bakan: “Daha adil bir dünyanın önünü tıkayan zorluk son derece eşitsiz olan küresel gelir dağılımıdır.” Ne kadar doğru bir tespit, altına burada imza atmayacak hiç kimse yok. Peki, Türkiye gelir dağılımı eşitsizliğinde hangi noktada? Küresel adaletsizliği cesurca dile getirdiğiniz kadar ülkemizde yoksulluk sınırında yaşayan milyonlarca ücretlinin, açlık sınırının altında nefes almaya çalışan emeklilerin, asgari ücretlilerin, güvencesizlerin hakkını da savunsanız ya Sayın Bakan. Eğer gerçekten gelir adaletsizliğindeki adaletsizlik sizleri kaygılandırıyor ise öncelikle gelin, kendi ülkemizdeki kara tabloya bakalım. Küresel adaletsizliğin sebepleri dünyada çok ama Türkiye’de gelir dağılımının sebebi tek. Bakın, TÜİK bile bu kara tabloyu gizleyemiyor. Gelir dağılımı eşitsizliğini ölçen Gini katsayısı 2023 yılında 0,42’ye yükseldi; bu oran TÜİK tarafından 2006’dan bu yana açıklanan en kötü gelir dağılımı verisi oldu. 2024’ün tümünde ülkeye egemen olan yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı orta ve alt gelir gruplarını da yoksullaştırdı. Hükümetinizin uyguladığı yanlış ekonomi politikaları, adil olmayan vergi düzenlemeleri, sosyal adaletten uzak ücret politikaları zengin ile fakir arasındaki uçurumu daha da derinleştirdi. Türkiye’de en yüksek gelir grubunun millî gelirden aldığı pay, en yoksul kesimin aldığı payın tam 14,5 katına çıktı. Buna bir sözünüz olacak mı? Millî hasıla yüzde 20’lik bir kesime giderken ülkenin yüzde 80’lik kesimi bu yüzde 20’ye çalışıyor. Peki, sizin daha adil ve gelir eşitsizliği dediğiniz düzen sanırım tam da bu. Biz bu bütçeye baktık sizin sunumunuzda, bu adaletsizliği ortadan kaldıracak herhangi bir adım göremedik.

Gelir adaletsizliği demişken Türkiye’de en büyük adaletsizlik emeklilere yapılıyor. Yıllarca çalışan, vergisini veren, emek sarf eden milyonlarca emeklinin içine itildiği sefalet düzenini dile getiren muhalefete “Sizin sırtınızda küfe yok ki.” demek, emekliyi devlete yük görmek ne vicdana ne ahlaka ne de hakkaniyete sığar. 2024’ü Emekliler Yılı ilan edip emeklileri yurtlarda ranzalarda yatırmak, indirim kuyruklarında bekletmek sosyal devlet anlayışıyla bağdaşır mı? Biz “Emekliler geçinemediği için ek iş yapmak zorunda kalıyor.” diyoruz. Siz emeklilerin çoğunun 12.500 lira almadığını, 70-80 bin lira aldığını söylüyorsunuz. Peki, o zaman gelin, bu tartışmayı bitirelim. Kök maaşı 70 bin liranın üzerinde olan emekliler kimler, kaç kişiler; lütfen bir açıklayın. Ya da 5510 sayılı Kanun’un ek 19’uncu maddesi ve ek ödemeler hariç en düşük emekli aylığının kaç lira olduğunu, kaç kişinin bu aylığı aldığını açıklayın. Kaç kişi 12.500 liranın altında, kaç kişi asgari ücretin altında, kaç kişi asgari ücretin 2 katının altında aylık alıyor? Bunların toplam emekliler içindeki oranını da ayrı ayrı söyler misiniz? SGK neden sormuş olduğumuz bu sorulara cevap vermiyor Sayın Bakan? Neyi gizlemeye çalışıyorsunuz? Hepsini geçtik, emekli aylıkları arasında ciddi bir adaletsizlik var, yeni bir intibak yasası düşünüyor musunuz? Bakın, Türkiye’de emekli aylığından bahsediyorsunuz şu kadar artırdık diye. Avrupa ülkelerinin altında 1’i, Türkiye’deki emekli aylığı 237 euroyken “Bizi kıskanıyor.” dediğiniz Almanya’da bu oran 1.552 euro.

Yine, TÜİK’in enflasyonla oynamasının sebebinin sonucu olarak emeklinin sofrasından 166 ekmek, 17 kilo tavuk eti, 4 kilo kıyma, 126 kilo süt çaldınız. Geçtiğimiz günlerde dediniz ki: Vatandaşlardan talebimiz Cumhurbaşkanımız hâlâ nasıl özveriyle çalışıyorsa emekli olan vatandaşlarımızdan sistemde kalıp çalışmalarını rica ettiniz. İŞKUR kayıtlarını hiç inceliyor musunuz Sayın Bakan? 60 yaş üstü işsiz kişi sayısı son on yılda 17 binden 36 bine çıktı; yüzde 105’lik bir artış. Sizin çağrı yapmanıza gerek yok, emekli zaten çalışmak için çaba sarf ediyor ama ortada iş yok. Daha geçen gün 78 yaşında inşaat bekçisi olarak çalışan kişi maalesef düşerek hayatını kaybetti. 2013-2023 yılları arasında Türkiye’de başka bir iktidar mı vardı? Biz, bu yurttaşlar evde sıkıldığı için iş arıyor; açıkçası bunun cevabını merak ediyoruz. Milyonlarca emekliyi iddialarınızla zan altında bırakmak yerine ortalama emeklilik yaşını, işçi, BAĞ-KUR ve memur emekli aylıklarını, lütfen bir bir bunların ortalamalarını açıklayın. 2024 yılının ikinci yarısında yani şu anda emekli olacaklar ile 2025 ve daha sonra emekli olacaklar arasında yaklaşık yüzde 30 fark var, hak kaybı yaşanacak, bu konuyla ilgili bir çalışmanız var mı? Ben, bir kanun teklifi verdim, gelin, birlikte bu konuyu çözelim ya da siz verin, biz size destek olalım.

Yine, önemli bir sorun, SGK’nin yapısı. Aylardır SGK’nin belediye borçları yüzünden işleyemez hâle geldiğini söylüyorsunuz. Emeklilere reva gördüğünüz sefalet aylıklarının düşük olmasını SGK’nin toplam gelirleri içerisinde sadece yüzde 3’lük paya sahip olan belediye prim borçlarına bağlıyorsunuz.

Sayın Bakan, Sayıştay raporlarını hiç incelediniz mi? Samimiyetle soruyorum, orada SGK’ye dair onlarca yanlışın, usulsüzlüğün verileri ortaya konulduğunu görmediniz mi? İcraya çıkmış tahsil edilecek alacaklara bakmadınız mı? Sizin için varsa yoksa CHP ve muhalefet belediyelerinin vergi ve prim borçları, gerçekleri örtbas etmeye çalışıyorsunuz. Tabii, sizi de anlıyoruz, bir hezimet yaşadınız ama “Prim gelirlerinin emekli aylıklarını ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2022’de yüzde 60,9 iken 2023 yılında 74,6.” diyen sizsiniz. “2002’de SGK açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 2,2 seviyesinden 0,44 seviyesine geriledi.” diyen sizsiniz. “Gelirlerin giderleri karşılama oranı yüzde 71,5 iken yüzde 95’le gerçekleşti.” diyen sizsiniz. Bütçenizi alkışlarla onayladınız. Peki, aradan dört ay geçti, Türkiye haritası kırmızıya boyandı, yerel iktidar el değiştirdi. Ne olduysa Erdoğan bir sabah uyandı, hesaplara baktı, Newton’un yer çekimini keşfettiği gibi, SGK’nin mali yapısının sürdürülebilirliğinin bozulduğunu keşfetti. E, koskoca Cumhurbaşkanının yalan söyleyecek hâli yok, siz de o dört ayda cansiparane bir şekilde SGK’nin mali yapısının nasıl bozulmak zorunda olduğunu savunmak zorunda kaldınız, o günden beri de her yerde aynı şeyi söylüyorsunuz. Yoksullukmuş, iş kazalarıymış, MESEM cinayetleriymiş, işsizlikmiş, asgari ücretmiş, hepsini unuttunuz, tek gündeminiz CHP’li belediyeler. Emeklilerin düşük maaş almasına neden olan belediyelerin SGK borçlarını ileri sürdünüz ama Türkiye’de ayrımsız tüm belediyelerin prim borçları tüm SGK gelirlerinin sadece yüzde 3’ü. Asıl sorun, yıllardır uygulanan düşük ücret politikaları, bütçeden sosyal güvenlik sistemine yeterince destek aktarılamaması ve sermayeye sağlanan muazzam teşvikleriniz. Eğer gerçekten adalet arıyorsanız Türkiye’de vergi adaletsizliğini düzeltin, asgari ücretler üzerindeki vergi yükünü kaldırın, işçiler ve emekliler için yetersiz olan sosyal güvenlik destek... (AK PARTİ sıralarından laf atmalar, gübültüler) Açıklayacağım birazdan, dinlerseniz açıklayacağım. Çalışanları, emeklileri, işsizleri daha da yoksullaştıran ekonomi politikalarını sorgulayın ancak o zaman daha adil bir dünya söyleminiz samimi olabilir. “Vatandaşlarımızın refahını koruyup geçici değil kalıcı refah çözümlerini üretmekten yanayız.” dediniz. Asgari ücret yılbaşından bu yana 200 dolar eridi, memur ve emeklilere yapılan zammın üçte 1’i çoktan buhar oldu. Ülkenin dört bir yanında geçim

sıkıntısını iyice derinleştirirken her gün ekrana çıkıp "tasarruf" diyorsunuz. Vatandaş kemer sıkmaya, siz de vatandaşın cebine göz dikmeye devam ediyorsunuz. Önümüzdeki ay asgari ücret görüşmeleri olacak, öyle bir politika izlediniz ki bugün asgari ücret artık ortalama ücret oldu. Yapacağınız zam, enflasyondan büyümeye kritik değerleri etkiliyor. Asgari ücreti geçtik, yoksulluğu kalıcı olarak açık sınırının altında bırakacak şekilde ücret politikası izliyorsunuz, milyonlarca çalışan için bir geçim ücreti değil, âdeta bir sefalet belgesi hâline geldi. Bugün, açlık sınırını 22 bin lira olarak belirlemişken asgari ücretin hâlâ açlık seviyesinin altında kalmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sunumunuzda 2022'de 184 TL olan asgari ücretin reel olarak yüzde 254 arttığını söylediniz, alım gücünden niye bahsetmiyorsunuz? Bakın, 2002'de en düşük asgari ücretle 7 çeyrek altın alınırken bugün sadece 3 çeyrek altın alınabiliyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Altın üzerinden bir tane daha örnek ver. Dünyada altın üzerinden bir tane örnek ver.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Birazdan asgari ücrete verecek.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Onu da siz verin, onu da siz verin, onu da siz verin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Bey, lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Altının onsu 300 dolardan 2.600 dolara çıkmış.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Onu da siz verin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Bakın, ben örnek veriyorum. "Bizi kıskanıyor." dediğiniz Almanya 6 kat maaş veriyor sizden. Sözü kesmeyin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Gamze Hanım, bir dakika...

İsmail Bey, size söz geldiğinde...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Başkan, süremi durdurur musunuz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dünyada asgari ücret üzerinden...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Bey, size birazdan söz gelecek, o zaman cevaplayın.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sen de kendi hesabını yap açıkla o zaman, varsa cevabın açıklasana, alım gücü arttıysa çık açıkla.

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey, sabote etme, gerçeklerin söylenmesini engellemeye çalışma; hoşuna gitmeyebilir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, arkadaşlar, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - İddiayı ispatlayın.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Siz cevaplayın, siz cevaplayın, sıranız geldiğinde siz cevaplayın. Sadece...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Bey, birazdan söz alacaksınız.

Gamze Hanım, devam edin, karşılıklı konuşmaya girmeyin lütfen.

Buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Başkan, az önce İsmail Bey, keşke dinleseydi.

Az önce ben konuşmamda sadece altın örneğini vermedim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, lütfen...

Gamze Hanım, buyurun, devam edin...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Alım gücü arttı mı asgari ücrette, iddian bu mu? Çık açıkla. Alım gücü arttıysa çık açıkla o zaman, itirazın varsa cevabını ver.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Aşkın Bey, lütfen... Konuşmanın bütünlüğünü bozmayalım, sonra yine konuşursunuz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Başkanım, süremi durdurur musunuz bu arada.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tekrar koyacağız onu, ilave ederiz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Güneş, hatibin sözünü kesiyorsun. Çıktığımız zaman, söz sırası size geldiği zaman çıkar neyle ilgili yapıyorsanız kıyaslamayı yaparsınız. Bu şekilde, böyle olmaz. Söylenen...

CAVİT ARI (Antalya) - AK PARTİ'li arkadaşlar muhalefet olmaya hazırlanıyorlar.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Tamam, sıranız gelince siz cevap verirsiniz zaten, sıranız gelince kıyaslama yaparsınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Gamze Hanım, siz başlayın lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Böyle bir şey yok.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Aşkın Bey, konu anlaşıldı, devam ediyoruz.

Buyurun Gamze Hanım...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Senin alım gücün artmış olabilir ama asgari ücretlinin artmadı.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - İsmail Bey, sizin alım gücünüz de düştü merak etmeyin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Gamze Hanım, siz beklerseniz buna başlayamayız, lütfen.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Tamam, başlayacağım.

İsmail Bey, ben az önce, mesela emekli aylıklarıyla ilgili başka örnekler de verdim, et, süt örneğini verdim ona niye sesiniz çıkmıyor? Verecek cevabınız varsa, sıranız geldiğinde dünyadaki örnekleriyle cevap verirsiniz bu kadar basit.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın temel görev ve sorumluluğu halkın alım gücünü artırmak olmalı. Eğer öyle değilse temmuzda hangi ekonomik verilere göre "Asgari ücrete ara zam gündemimizde yok." dediniz? Ocaktan bugüne kadar asgari ücrete ara zam yapılmaması nedeniyle emekçinin yaşadığı reel kayıp ne kadardır? Asgari ücrete zam demek, aynı zamanda prim gelirlerinin de artması demek. Madem Sosyal Güvenlik Kurumu sıkıntıda, madem belediyelerin borcu sizi zorluyor, prim gelirlerine ihtiyacı olduğu hâlde 2024'te asgari ücrete neden ara zam yapmadınız? SGK'nin prim gelirini artırmaktan neden imtina ettiniz? Bütçeye bir yük olmadığı hâlde asgari ücreti neden bir yükümüş gibi sunuyorsunuz? Bütçeden Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan transferlerin bütçe harcamaları içindeki payı artıyor mu, azalıyor mu? Elbette, Merkez Bankası enflasyon tahminini yüzde 44 olarak güncellemişken orta vadeli hedeflenen enflasyona göre asgari ücrete zam yapılması Çalışma Bakanı olarak sizi hiç rahatsız etmiyor mu? Katıldığınız her programda asgari ücreti belirleme kriterlerinden birinin de istihdam politikası olduğunu ifade ediyorsunuz. Geçtiğimiz yıl kabul edilen bütçeyle "İstihdam ve iş gücüne katılım oranı artacak, kadınlara ve gençlere yönelik istihdam tedbirleri alınacak." demiştiniz. İşsizlik büyüdü ama istihdam bir türlü büyümedi Sayın Bakan. Şeytanın bile aklına gelmeyen hinlikler TÜİK'in aklına geldi. İş aramaktan vazgeçmiş, umudu kalmamış milyonlarca kişiye "İşsiz değilsiniz." diyen TÜİK işsizliği yüzde 10'un altına indiriverdi. Böylece, Eylül 2022'den bu yana dar tanımlı işsizliği yüzde 10,1'den 8,6'ya düşürerek bir başarı hikâyesi yazdınız. Çıkıp "Orta Vadeli Programla uyumlu şekilde istihdamda olumlu görünüm devam ediyor." diyorsunuz. Doğru mu? Değil Sayın Bakan. Siz dar alanda kısa paslaşmalarla işsizliği düşürmüş gibi yapadurun, geniş tanımlı işsizlik sayısı 2,7 milyon kişi artarak 10,3 milyona yükseldi. "Biz işsiz değilsek neyiz?" diye soran milyonlar yarattınız. İşsizliği ve ekonomik buhranı dar tanımlı oranlarla örtbas etmeye çalışarak gerçeği sakladığınızı düşünüyorsunuz. Geniş tanımlı işsizliğin çığ gibi büyüdüğü, mutfaklarda tencerenin kaynamakta zorlandığı bir günde işçi sağlığı ve iş güvenliği de her geçen gün soyut bir kavram hâline geliyor. Her fırsatta sosyoekonomik kalkınmanın "Türkiye Yüzyılı" vizyonuyla inşa edileceğini iddia ediyorsunuz. Bu iddianızı İliç'te liç altında can verenlerin ailelerine, maden ocaklarında göçük altında kalan emekçilerin evlatlarına, MESEM uğruna inşaatlarda hiçbir güvenlik önlemi olmaksızın çalıştırılan, ölen çocukların anne-babalarına söyleyecek cesaretiniz var mı? Görünen o ki o güçlü Türkiye'yi emekçilerinin canını hiçe sayarak inşa ediyorsunuz. Türkiye'nin en büyük iş cinayeti Soma'nın üzerinden on yıl geçti. Bu sürede SGK verilerine göre Türkiye'de 13.074 iş cinayeti yaşandı. Yani Soma'dan sonra 44 Soma faciası daha yaşandı. Tek bir üst düzey kamu görevlisi ceza almadı, aksine ödüllendirdiniz. 2013'ten bugüne iş kazaları yüzde 256, bu kazalarda ölen kişi sayısı yüzde 45 oranında arttı. Rakamlar açık, iş kazaları artmış, işçi ölümleri artmış, bu korkunç artışın sorumlusu kim Sayın Bakan? Rakamlar net bir şekilde ifade ediyor ki Türkiye'de işçi sağlığı ve güvenliği politikaları çökmüştür.

Bir utanç da Cenevre'de yaşandı. ILO 112'nci Çalışma Konferansı'nda Türkiye, çalışma yaşamının en kötü olduğu ülkeleri gösteren kara listede yer aldı. Bizimle birlikte aynı listede Kamboçya ve Uganda da var. Bu tablo gösteriyor ki işi değil, işçi sağlığı ve iş güvenliğini önceliyorsunuz, bu konuda da somut adımlar atmıyorsunuz.

Bugüne kadar uyuşturucu çeteleri gördük, haraç çeteleri gördük, otopark çeteleri gördük ama ilk defa yenidoğan çetesi gördük. Bu, kokuşmuş düzeni tüm kötülükleriyle bizlere gösteren bir düzendir. SGK'yi dolandırarak devletten haksız kazanç elde etmeyi geçim kapısı yapanların bu durumunu gördük. Sayıştay raporları özel sağlık kuruluşlarının SGK'yi nasıl dolandırdığını kalem kalem yazmış. 2012 tarihli Sayıştay raporu diyor ki: "Özel hastaneler yatak sayısından fazla yoğun bakım bildirimini yapıyor, bunu önleyin." Sayın Bakan, etkin denetimden bahsediyorsunuz, denetimleriniz bu kadar etkinse bu çete günlük 8 bin lira için bu yenidoğanları nasıl kurban etti? Bu çetenin uzantısı var mıdır Sosyal Güvenlik Kurumu içerisinde? İç soruşturma yaptınız mı, yoksa konuyu kapatıp unutturmaya mı çalışıyorsunuz?

Tabii, Çalışma Bakanlığı olunca gündem çok, kısa kısa dile getirmek istiyorum. Taşeron işçilerin kadro meselesi kabuk bağlamayan bir yara olarak gündemde duruyor. 2018 seçimi öncesinde sömürü çarkının en alt basamaklarında taşeron olarak çalıştırılan on binlerce emekçiye müjde olarak sunduğunuz kadro girişimi uygulamada yeni adaletsizliklere yol açtı. 100 bine yakın taşeron emekçisi kadro hakkından yararlanamadığı için mağdur oldu. Bu konuda bir çalışmanız var mı? Yüzde 70 ihale şartından dolayı kapsam dışı kalan taşeronlar ve yerel yönetimler bünyesinde kurulan belediye şirketlerinde çalışan taşeronların kadrosu var mı? Kademeli emeklilikle mağdur ettiğiniz emeklilikte adalet arayanlara dair bir çalışmanız var mı? Özensiz yasalar sonucu bir ayla emekli olamayanlar arasındaki adaletsizlik, on yedi yılla ilgili var mı? Yine, staj ve çıraklık mağdurlarına yönelik bir çalışmanız var mı? Ev emekçisi kadınlar, ev işçileri, gündelik çalışanlar, yevmiyeli çalışanlar, mevsimlik işçiler, atanamayan öğretmenler; bu, bir çırpıda sayabildiklerim.

Yine, 2023'te meydan meydan gezerek memur emeklilerine seyyanen zam müjdesi vermişsiniz; seçim bitti, müjde bitti. Bu zam yapılacak mı, yapılmayacak mı? TÜİK verilerine göre istihdam edilen kişi sayısı 32 milyon kişi. İstihdamda yer alan her 3 kişiden 1'i sosyal güvenlik sistemine kayıtlı değil yani güvencesiz çalışıyorlar. Bugün Türkiye'de geçinemediği için çalışmaya devam eden ve istihdamda yer alan 60 yaş üstü yurttaşımızın sayısı 2 milyon 212 bin. Bu kişilerin 1 milyon 539 bini kayıt dışı çalışıyor. Bir başka ifadeyle, istihdamda yer alan 60 yaş üstü her 10 kişiden 7'si güvencesiz; bu konuda ne düşünüyorsunuz? Dünyada çocuk emeğini yasallaştıran tek Bakanlık Türkiye'de, adı da Millî Eğitim Bakanlığı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İlave süre veriyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitim Merkezleri aracılığıyla çocuk emeğini meşrulaştırıyor, Türkiye'de 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılması kesinlikle yasakken çocuklar iş kazalarında hayatını kaybediyor; bu konuyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Yeni nesil iş gücü programlarının uygulanacağını açıkladınız, buna dair de bir reform sundunuz, şapkadan tavşan çıkardınız. Okullarda İş Gücü Uyum Programı kapsamında görevlendirilecek temizlik personeli bu anlayışın bir örneği. Müjde olarak duyurduğunuz bu proje aslında çalışma hayatında güvencesizliğin meşrulaştırıldığı çok somut bir örneği. İşsizliği cep harçlığı yöntemiyle

mi yenmeyi düşünüyorsunuz? Ve son günlerde geçici koruma altındaki Suriyelilerin genel sağlık sigortası kapsamına alınacağı konuşuluyor; böyle bir çalışma var mı? Varsa koruma altında olanların GSS priminin yüzde kaçını devlet ödeyecek ve Resmî Gazete’de bir genelge yayımlandı ve ülkemizde olan yabancı uyrukluların çalışma izni muafiyeti altı aydan üç yıla çıkarıldı. Bunun ülkemizde nasıl bir çalışma adaletsizliğine yol açacağını düşünüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Taşcier, teşekkür ederim.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına ilk konuşmacı Adalet Kaya.

Sayın Kaya, süreniz on dakika.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hoş geldiniz Sayın Bakan.

Komisyonu ve misafirleri selamlıyorum.

Konuşmama geçen sene yaptığımız bütçe sunumundan bir hatırlatmayla başlamak istiyorum Sayın Bakan; sosyal güvenlik sisteminin mali açıdan sürdürülebilir olduğunu vurguladığınız konuşmanızda yurttaşların tamamına yakınının sosyal güvenlik kapsamına alındığını belirtmişsiniz.

Şimdi, Sayın Bakan, yurttaşlar kâğıt üstünde SGK kapsamında olabilirler ama güvenceden faydalanamıyorlar ki. Örneğin, kanser tedavisinde kullanılan ilaçlarla ilgili demin bir bilgilendirme yaptınız. Kullanılan ve oldukça pahalı olan bu akıllı ilaçlar SGK tarafından karşılanmıyor. Kanserle mücadele eden yurttaşlar ilaçlarını temin etmek için dava açmak zorunda kalıyorlar, alt mahkemeler de genellikle SGK’nin ilaç ücretini ödemesine hükmediyor. Örneğin, geçtiğimiz hafta İzmir 9. İş Mahkemesi akciğer kanseri olan işçi emeklisi Nurdan Yüçemen’in ilaç bedelini SGK’nin ödemesine karar verdi. Ancak, SGK hastalar lehine çıkan tedbir kararlarını mahkeme yoluyla iptal ettiriyor, üstelik hastalar lehine emsal oluşturacak kesinleşmiş yargı kararı olmasına rağmen bunu yapıyor. SGK’nin karşılamadığı kanser ilaçları için açılan davalarda mahkeme süreci boyunca ortaya çıkan masraflar hastalar ve aileleri için maddi manevi külfet oluşturuyor, bunu belirtelim. Aynı şekilde, kadınlarda sık rastlanan rahim ağzı kanserine önleyici olan HPV aşısını hâlâ SGK karşılamıyor. Önceki dönem Sağlık Bakanı Fahrettin Koca bununla ilgili olarak HPV aşısının ücretsiz olacağını söylemişti ama hâlâ SGK kapsamında değil, kadınların bununla ilgili çok net bir talebi var.

Öte yandan, SGK yaklaşık 9,5 milyon kişiden işsizlik dönemine ait genel sağlık sigortası prim borçlarını ödemesini istedi. Ödeyemeyenlerin de e-hacizle banka hesaplarına bloke konuldu. Bir taraftan da Cumhurbaşkanıyla birlikte muhalif belediyelerin SGK’ye olan borçları üzerinden tartışma başlattınız. Borcunu ödemeyen belediyeleri haciz uygulamakla tehdit ediyorsunuz, hatta bazı belediyelerin eşyalarını da haczettiniz. Kaybetmeye tahammülünüz yok. Seçimde kaybettiğiniz belediyeleri ya kayyum yoluyla gasbediyorsunuz ya da haczediyorsunuz. Söz konusu olan kanserle mücadele eden hastalar, işsiz kalmış yurttaşlar veya muhalefetin kazandığı belediyeler olunca borcunuzu tahsil etmek konusunda oldukça istekli görünüyorsunuz ama aynı isteği işverenlere karşı, özel hastanelere karşı ya da yandaş şirketlere karşı göremiyoruz.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı patronlara 1 trilyon liralık sigorta destek primi sunacak ama asgari ücretliler iki aylık maaşlarını SGK primi ödemek için harcaacaklar. SGK’nin 2024’ün ilk altı ayında özel hastanelere yaptığı ödeme yüzde 153 arttı. DİSK raporuna göre, 2012’den bu yana SGK’nin hasta başına devlet hastanelerine yaptığı ödeme 4,7 kat artarken özel hastanelere yaptığı ödeme 9,4 kat arttı. SGK, 2024’ün ilk altı ayında özel hastanelere hasta başına yaklaşık 3 kat daha fazla ödeme yaptı. Üstelik ödenen miktar artarken özel hastanelere başvuran hasta sayısında azalma var. Üstü örtülen yolsuzluklar da cabası. Eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun kuzeni Mehmet Soylu’nun medikal işi yapan ve yönetim kurulu üyesi olduğu şirketinin hastanelere milyonlarca liralık ürün sattığı ve SGK’yi dolandırdığı ortaya çıkmıştı. Selefiniz Vedat Bilgin “Sorumlular yargıya hesap verecek.” dedi ama öyle olmadı. Mart ayında savcılık 1 milyar liralık yolsuzluk soruşturmasına takipsizlik kararı verdi.

SGK üzerinden fatura keserek vurgun yapan yenidoğan çetesi skandalıyla öğrendik ki sadece paralar çalınmamış, yeni doğmuş bebeklerin ve ailelerinin hayatları da çalınmış. Üstelik skandala karışan hastanelerden olan Avcılar Hospital Hastanesi eski Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Müezzinoğlu’na ait. Biz Müezzinoğlu’nun Bakanlık yaptığı yani SGK’dan sorumlu olduğu dönemde, 2016-2017 yıllarında yenidoğan bebek üniteleriyle ilgili SGK’ye kesilen faturaları açıklamanızı bekliyoruz. Kısacası, Sayın Bakan, sizin “sürdürülebilir” dediğiniz sosyal güvenlik sistemi yurttaşlar açısından adaletsizlik ve güvencesizlik demek.

Emeklilerin KYK yurdunda yaz tatili yapmasını müjde diye sunabiliyorsunuz. Oysa asgari ücretten düşük emekli maaşlarıyla ayın sonunu getiremeyen emekliler insanca yaşayabilmek için zam bekliyorlar. Asgari ücret demişken DİSK-AR verilerine göre, açlık sınırı 20 bin liraya yükselmiş, asgari ücret hâlâ 17 bin lira. 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı ise 72 bin lira. Ailenin 4 bireyi de çalışsa alacakları maaş 68 bin lira yani hâlâ yoksulluk sınırının altında.

Sayın Bakan, geçen sene ve az önce de sunumunuzda kadınlara ve gençlere yönelik istihdam tedbirleriyle ilgili almayı ve bunları artırmayı hedeflediğinizi söylemişsiniz. Ama TÜİK verileri bu hedeflerinize ulaşmadığınızı kanıtıyor. TÜİK verilerinde her ne kadar dar tanımlı işsizlik düşmüş görünse de geniş tanımlı işsizlik her geçen gün artıyor. Sadece son iki yılda geniş tanımlı işsizlerin sayısı 2,7 milyon artarak 10,3 milyona yükselmiş durumda. İşsizlik oranının en yüksek olduğu kategoride yine kadınlar var. Geniş tanımlı işsiz kadınların oranı yüzde 34,7. Çalışan kadınlar arasında kayıt dışı çalışma oranı hâlâ çok yüksek. ILO verilerine göre, erkeklerde yüzde 23,8 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda yüzde 34,4. Tarımda çalışan kadınların neredeyse tamamı yani yüzde 96,5’i kayıt dışı çalışıyor. Kayıtlı işlerde çalışan kadınlar ise erkeklerden daha düşük maaş alıyorlar. TÜİK 2022 araştırması tüm eğitim seviyelerinde cinsiyete dayalı maaş farkının yüzde 5,7 olduğunu gösteriyor. Sadece üniversite mezunu çalışan kadınların oranı erkeklere göre daha yüksek ama yine daha düşük maaş alıyorlar. Yine, iş yerinde terfi almak kadınlar için daha zor olmaya devam ediyor.

De Economist’in 29 OECD ülkesi arasında yayımladığı Cam Tavan Endeksi’nde Türkiye on iki yıldır üst üste son sıralarda yer alıyor

yani 29 ülke içerisinde 28'inci sırada. Kadınlar istihdamdan alıkonuluyor. Bakım emeğinin kadınlara yüklenmesi şüphesiz kadınların çalışma yaşamına katılmasının önündeki temel engel. Ancak iş yerinde yaşanan cinsel taciz, mobbing ve cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan diğer filler de kadın istihdamının düşüklüğünde önemli bir etken olarak var ne yazık ki.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 190 Sayılı Sözleşmesi'ni imzalamanın iş yerinde şiddet ve tacizle mücadelede önemli bir katkı sunacağını düşünüyoruz. "ILO 190'ın imzalanmasına neden öncülük etmiyorsunuz?" diye önerge verdim size ancak cevabınızda Bakanlık bünyesinde kurulan Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulunun çalışmalarından bahsetmişsiniz. Ancak sözünü ettiğiniz Kurul, İşyerlerinde Psikolojik Tacizin Önlenmesi Konulu Genelge, ILO 190 gibi cinsiyete duyarlı, bütüncül ve kapsayıcı bir yaklaşım sunmuyor, içermiyor; bu sebeple sözleşmeye alternatif olamaz. Kurulunuzun etkin çalışması için, şiddetten arındırılmış bir iş yaşamı ve toplum için ILO 190'ın onaylanması ve İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönülmesi gerekiyor; bunu talep ediyoruz.

İki gün önce İzmir'de büyük bir trajedi yaşandı. Anneleri hurda toplamaya çıkan 5 çocuk ne yazık ki çıkan yangında yaşamını yitirdi. Melisa Sinem Akcan'a çocuklarını kreşe göndererek güvenceli bir işte çalışma imkânı sunmak sizin göreviniz, sizin yükümlülüğünüz. Yasalara göre, kadın çalışan sayısı 150'den fazla olan iş yerlerinde işverenin kreş açma yükümlülüğü var ancak işverenler bu yükümlülüğünden kaçmak için ne yazık ki kadın istihdamını düşük tutuyorlar. Zaten Türkiye'de işletmelerin büyük çoğunluğu KOBİ; kreş şartını sağlayan iş yeri sayısı oldukça düşük, diğerleri için de kreş açma zorunluluğunu denetleyen bir mekanizmanız yok.

Son olarak, sıklıkla iş cinayetleriyle gündeme gelen mesleki eğitim merkezlerine yani MESEM'lere değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, yasalarımızda çocuk işçiliği yasak ancak UNICEF'in 2023 çalışmasına göre, Türkiye'de 9 milyon çocuk aile ekonomisini telafi etmek için çalışmak zorunda; birçoğu kayıt dışı çalıştırılıyor. Süreme bakacağım, bitmek üzere. 421.633 çocuk ise MESEM kapsamında fabrika, atölye, esnaf dükkânı, inşaat, otel, lokanta gibi yerlerde vahşi kapitalizm koşullarında çalıştırılıyor. "İME" adı altında işletmelerde çalıştırılan çocuklar yaralanma, sakat kalma ve ölümlerle sonuçlanan iş kazalarına sıklıkla maruz kalıyor. İş yerlerinde yaşadıkları olumsuz ilişkiler nedeniyle zihinsel, psikolojik, fiziksel ve toplumsal açıdan büyük zararlar görüyorlar. MESEM öğrencilerine 9-10 ve 11'inci sınıflarda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayın.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bitiriyorum.

...Asgari ücretin en az yüzde 30'u, 12'nci sınıfta ise asgari ücretin en az yüzde 50'si kadar ücret ödeniyor. Son yıllarda yaşanan ağır ekonomik kriz, hayat pahalılığı, normal örgün öğretim koşullarının masraflarının yüksekliği, toplumun geneline hızla yayılan yoksullaşma ve işsizlik nedeniyle asgari ücretin yüzde 30'una bile muhtaç durumda olan toplumun en yoksul kesiminin çocukları için MESEM'ler âdeta zorunlu bir seçenek hâline getirildi. İşletmelerin MESEM öğrencilerine ödediği ücretin tamamı devlet tarafından işletmelere geri ödeniyor. Öğrencilerin sigorta primleri de yine devlet tarafından geri ödeniyor. MESEM öğrencilerini sermayeye bedava sunulan iş gücü yığınları hâline getirdiniz. Yani devlet halkın parasıyla yine halkın çocuklarını sermayeye peşkeş çekiyor. Çocuk işçiliği Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre yasa dışı ancak...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, sürenizi uzatmıştım.

Teşekkür ederim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - ...MESEM'lerde 16-17 yaşında çalıştırılırken ölmeleri yasalara uygun mudur?

Bu nedenle 2023-24 eğitim-öğretiminde 10 çocuk MESEM kapsamında yaşamını yitirdi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen selamlayın.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bir de kayıt dışı çalışırken iş cinayetlerinde kaybettiğimiz çocuklar var. İSİG Meclisinin verilerine göre Eylül 2023-Ağustos 2024 arasında tam 66 çocuk iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. Yaşamını kaybedenlerin büyük çoğunluğu mevsimlik tarım işçisiydi.

Sayın Bakan, 2025 yılı bütçesinin adil ve eşit bir düzen sağlaması açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu konuda politikaların ve mekanizmaların oluşturulması çok önemli.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, bu arada mırza ikramınız için teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Bakanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, mırza Mardin'in yöresel bir içeceği. Belki vekillerimiz biraz kendilerine gelmişlerdir. Ben de çok seviyorum, espresso ayarında bir kahve, afiyet olsun diyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz, sağ olun.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına ikinci konuşmacı Kezban Konukçu.

Sayın Konukçu, buyurun.

Süreniz on dakika.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Değerli Komisyon üyeleri, değerli halklarımız; şimdi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesi genelde çok fazla takip edilen bir bütçedir çünkü Türkiye'nin aslında en önemli sorunu olan işsizlik, yoksulluk, kayıt dışı güvencesizlik, ekonomik krizle ilgili önlemlerin alınması gerektiği, uygulamaların yapılması gerektiği bir Bakanlıktır ve bütçesi takip edilir. Ancak bu Bakanlık bütçesinin hiç buna uygun hazırlanmadığı, en önemlisi de böyle bir yaklaşımın olmadığını biz yıllardır görüyoruz, bu sefer de gördük.

Şimdi, bakıyoruz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesinde cari transferler hariç toplam bütçenin içindeki payı on binde 3 ama cari transferler dâhil edildiğinde bu yüzde 5,4'e çıkabiliyor. Bu cari transferlerin büyük çoğunlukla sermaye kesimine yapıldığını çok iyi biliyoruz. Yani işverenlerin, patronların yükümlülükleri halkın vergileriyle finanse ediliyor, bunu görüyoruz. Peki, aslında bu paralar nereye gitmeliydi? En başta -hani böyle "emekli yılı" olacaktı ya 2024- emeklilere gitmeliydi. Bakıyoruz, SGK'nin bütçe içindeki payı gitgide düşüyor.

Biraz sonra o rakamlara da yer vereceğiz ama neredeyse on yılların felaketi gibi bir EYT meselesiyle uğraştık. EYT'liler örgütlendiler, seslerini çıkardılar, gündem oldular ve bir EYT düzenlemesi çıkarıldı ama bu EYT düzenlemesiyle bir günle on yedi yıl kaybeden insanlar var. Akıllara zarar bir uygulama. Yıllardır ses çıkarıldı, bir düzenleme yapıldı, sanki bir şey bahşedilmiş gibi. Ancak ortaya çıkan manzaranın da pek çok uygulamada olduğu gibi dengesizlikler içerdiğini ve hiçbir yaraya derman olmadığını görüyoruz. Bir kazanılmış hak olan emekliliğin bu şekilde geriye dönük gasbedilmesi de bu Hükümetin garabetlerinden biri olarak karşımıza çıkıyor. Bir EYT düzenlemesi yapıldı, ondan sonra da bin pişman olundu. Çok farklı açıklamalar var. Şimdi hepsine ben yer veremeyeceğim. Mesela Maliye Bakanı dedi ki: "Muhalefetin popülist iteklemesiyle seçim sürecinde bunu yaptık, hay Allah! Tüh tüh..." falan açıklamaları yapıldı ve aslında yapılması gereken şu anda, o bir günle on yedi yıl kaybedilmesi meselesine bir çözüm geliştirilmesidir. Şimdi, bütçeden SGK'ye aktarılan paylara baktığımızda 2008'den bu yana bu payın gitgide düştüğünü görüyoruz. 2008'de bu yüzde 15-20 iken 2024 bütçesinde bu yüzde 10'a düşmüş sevgili arkadaşlar yani bu kadar bariz. Yani şunu yaptık, bunu yaptık diye bize burada yalandan rakamlar açıklanıyor. Hatta biz bu rakamları yine kendi kurumlarından elde ediyoruz. Bizim özel, maalesef böyle bağımsız kurumlarımız şu an yok. Kendi açıkladığımız rakamlara göre bile SGK'nin payı gitgide düşmüş.

Şimdi ne oldu? Emekli yılı olacaktı 2024. Emekliler, kirasını ödeyemediği için ya çocuklarının yanına sığıyor ya da huzurevlerine ve bakımevlerine başvuruyorlar; yaşayamıyorlar, yaşayamadıkları için çalışıyorlar ve 78 yaşındaki bir inşaat işçisi daha iki gün önce bir iş cinayetinde hayatını kaybetti. Bunlardan hiç utanç duyulmuyor, hiçbir şekilde bunlara çözüm geliştirilmiyor. Bakın, 2022'de ortalama emekli maaşının kişi başına gayrisafi millî hasılaya oranı yüzde 46,4'ken bu, 2024'te yüzde 27,7'ye gerilemiş. Yani çok kaba söyleyeyim, neredeyse yarıya gerilemiş yani yirmi iki yıl boyunca iktidardasınız ve bu iktidarınız boyunca emekli aylığının kişi başı gayrisafi millî hasılaya düştüğü oran yarıya düşmüş. Emekli yılı böylece ne oldu? Aslında emekliler için bir cehennem yılına dönüştü. İnsanlar artık konuşmaktan, sesini yükseltmekten başka bir çare bulamıyorlar.

Şimdi, bir de dünya oranlarına bakalım. Hani bizi çok kıskanan Avrupa var ya, sürekli bizi kıskanıyor, kıskançlığından ne yapacağını bilemiyor. Şimdi, emekli harcamalarına en az kaynak harcayan ülkelerden biri Türkiye. Bakın, çok ciddi rakamlar var bu konuyla ilgili ve çalışan oranı... Şimdi bir de şöyle bir durum var: Bizde bir kavram var "çalışan emekli" diye, başka bir ülkede olsa derler ki bunun dili sürçtü herhâlde, böyle bir şey mi olur, emekli mi, çalışan mı, nedir bu. Bizde zaten böyle kavramlar. Şimdi, çalışan ve iş arayan emeklilerin oranı yüzde 55'e çıkmış. Bakın, bu oran yüzde 20'lerden, yüzde 55'e çıkmış, bu da 2 katına çıkmış. Böyle artık rakamları söylemekten biz yoruluyoruz ama aynı şeyleri yapmaktan ve çalışandan, emekliden, bütçeyi gitgide kısarak patronlara aktarmaktan siz yılmıyorsunuz. Bu böyle nereye kadar gidecek?

Şimdi, asgari ücretin altında, açlık sınırının altında ve yoksulluk sınırının altında kaç milyon emekli var? Bu rakamlara ulaşamıyoruz. Biz bu rakamların açıklanmasını istiyoruz. Bakın, asgari ücretin altında 12.500 lirayla geçinmeye çalışıyorlar. Asgari ücret zaten açlık sınırının altında yani açlık sınırının altında olan asgari ücretin altında da emeklileri yaşamaya mahkûm ettiniz. Daha önce, bundan işte yirmi yıl kadar önce neredeyse asgari ücretin 1,5 katı olan emekli maaşı şu anda asgari ücretin çok çok altında. Bir de "kök maaş" diye bir şey çıkardınız. Bu kök maaşa zam yapıyorsunuz, sonra "Yok düzenliyoruz, yok size lütuf veriyoruz, düzenledik; efendim, Erdoğan açıkladı." diye lütfeder gibi, aslında insanların yıllarca çalışarak biriktirdikleri primleri insanlara sanki lütuf gibi sunuyorsunuz. Bunun da kesinlikle kabul edilemez olduğunu düşünüyoruz.

Şimdi, bakın, peki, "Bu bütçede para yok." diye ağlıyorsunuz. Peki, bu paralar nereye gidiyor bakalım. Kamu-özel iş birliği projeleri kapsamında şirketlere milyarlarca lira aktarılıyor ve bu kapsamda bütçeye göre gelecek yıl garanti ödemeleri için şirketlere 202,3 milyar TL ödenmesi öngörülüyor. Bu rakamlar bize gerçekleri gösteriyor. Bunlar emeklilere ve çalışanlara ayrılmalı.

Sevgili Komisyon üyeleri, şimdi, çok önemli bir gündemimiz var. Asgari ücret. Şimdi, asgari ücret aslında istisnai olması gereken bir ücrettir yani genel çalışanların içindeki oranına bakılır. Dünyada böyle yapılır ve bu oran yüzde 1-2 en fazla 5 olur. Bakın, bizi çok kıskanan Yunanistan'da bu oran yüzde 4'ü, 5'i beşi geçmez, genel çalışanlar içinde asgari ücretlilerin oranı ama bizde bu oran yüzde 50'dir sevgili arkadaşlar. Yani asgari ücret bizde ortalama ücrettir ve asgari ücret sadece asgari ücret değildir; asgari ücret pek çok şeyi belirler. Neyi belirler? Örneğin, emekli maaşlarına yapılacak zammı, SGK primlerini, GSS primlerinden pek çok şeyi belirler asgari ücrete yapılacak olan zam, şimdi, bakın, biz Avrupa'nın en yoksulları arasında yer alıyoruz bu asgari ücret konusunda ve bizde temmuz ayında asgari ücrete zam beklenirken bu yapılmadı ama Avrupa'da yapıldı ki enflasyon oranları biliyorsunuz çok çok daha düşük olmasına rağmen Avrupa ülkelerinde yılın ikinci yarısında asgari ücrete zam yapıldı. Bizde bu asgari ücret 17 bin lira ancak asgari ücretin altında çalışanlar da var. Sınıf çalışması yapan arkadaşlar, sendikalarla görüşenler bilirler, özellikle belli bölgelerde çok yapmak istediğiniz bölgesel asgari ücret uygulaması fiilen uygulanmaktadır. Resmen asgari ücret yatırılıp bir kısmı elden geri alınmaktadır patronlar tarafından ve bunlar kesinlikle denetlenmemektedir. Çok açık bir şekilde hızla ifade edelim: Asgari ücret bir yaklaşım olarak yoksulluk sınırının en az yarısı olmalıdır. Şu günkü rakamlara göre 35 bin TL olmalıdır ve yılda en az 2 kere güncellenmelidir. Ekonomik krizin -biz buna "bölüşüm krizi" diyoruz aslında çünkü büyüyen büyüyor, kârlarını büyütüyor yüzde 600'lere kadar büyük patronlar- bu bölüşüm krizinin boyutlarına göre ise yılda 4 kereye kadar güncellenme geliştirilebilir diye düşünüyoruz.

Bakın, bu koşullar altında emekçiler ne yapıyorlar? Asgari ücretle çalışıyorlar, güvencesiz çalışıyorlar, iş güvenliği olmadan çalışıyorlar. Bakın, bu ülkede kadınlar katlediliyor, çocuklar katlediliyor, emekçiler de katlediliyor. İş cinayetlerinde AKP'li yıllarda en az -en az diyoruz çünkü ulaşabildiğimiz rakamlara göre- 34.156 işçi hayatını kaybetmiş, sevgili arkadaşlar, savaş gibi yani savaşlarda ancak böyle rakamlarla karşı karşıya kalıyoruz. Bu da bize gösteriyor ki, bizim ülkemizde bir sınıf savaşı var. Ve örgütlenen, hakkını arayan ücret

hakkı için, iş güvenliği için, yaşayabilmek için örgütlenen, sendikalaşan işçilere ne yapılıyor? İşten atılıyor. Kod-29'du, sonra "46" falan dediniz, o kodları düzenlediniz ama bu işçileri işten atıyorsunuz. En son FERNAS işçilerini gördük, şu anda direnen Akplas işçileri, Polonez işçileri insanca yaşayabilmek için ve yaşayabilmek için, iş güvenliği önlemleri için sendikalaşıyor ancak anayasal bir hak olan sendikalı olma hakkı ellerinden almıyor. "Kader, fitrat" diyorsunuz ancak iş cinayeti diyoruz biz buna çünkü dinimiz de söyler; önce tedbir, sonra tevekkül. Tedbir almadan tevekkül edemezsiniz, önce tedbir almanız gerekir sevgili arkadaşlar. O yüzden bizim bunlara karnımız tok. Kader, fitrat değil, bu, sermayeyi büyütmek için, esnek çalışmayı geliştirmek için yaptığınız bir uygulama ve bir ucuz iş gücü cenneti hâline getirmeye çalışıyorsunuz ülkemizi, biz kesinlikle bu politikaların karşısında olduğumuzu bir kere daha size buradan ifade etmek istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Tamamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ek süre veriyorum.

Buyurun Sayın Konukçu.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Şimdi, bakın, bütçe halktan yana bir bütçe olmalı, emekçilerden yana bir bütçe olmalı. Bu ülkede son yirmi iki yıl boyunca trilyonlarca dolar -yanlış hatırlamıyorsam 3 trilyon dolar- vergi toplanmış ve pek çok patronun, büyük patronun vergi borcu silinmiş. Peki, bu bütçe nereye aktarılmalı? Bu bütçe paranın sahiplerine aktarılmalı. Bu paranın sahipleri de bu ülkede büyük oranda çalışan emekçi halklardır, emekçi halklara aktarılmalı, bu ne savaşa aktarılmalı ne de patronlara aktarılmalı. Biz emekçiden yana bir bütçe mücadelesinde, tüm emekçi halkların bir araya geldiği, mücadele ettiği bir yaklaşımla kesinlikle bu bütçeyi kabul etmiyoruz. Emekten yana, emekçiye aktarılan bir bütçe için mücadeleyi sürdüreceğiz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Gruplar adına konuşmalara devam ediyoruz.

Saadet Partisi Grubu adına Sema Silkin Ün.

Süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanımıza ve heyetine hem hazırladıkları bütçe için -bizleri tatmin etmemiş olsa da- hem de yaptıkları sunum için teşekkür ediyorum. Diğer gruplardaki arkadaşlarımızdan da istifade ettik, hepsinin emeklerine sağlık.

Şimdi, Sayın Bakanımızı dinledik. Tabii, beklediğimiz çerçevede bir sunum yaptı. Parti grupları olarak da aşağı yukarı aynı şeylerden bahsediyoruz, benzer itirazları dile getiriyoruz hep birlikte. Kimimiz sesimizin seviyesinin yüksekliğiyle daha etkili muhalefet yaptığımızı düşünüyoruz, kimimiz yapıcı muhalefet yaparsak aslında daha etkili oluruz diye düşünüyoruz. Günün sonunda aslında hiçbirimiz sonuç alamıyoruz, konuşmuş olmakla kalıyoruz. Evet, sonuçta bir bütçeyi konuşurken hep paradan bahsetmek durumunda kalıyoruz. Yürütme erki de bize dönüp "Olsa dükkân sizin, kasada para var da biz mi dağıtmıyoruz, biz mi vatandaşımdan esirgiyoruz?" diyor haklı olarak.

Tabii, buna da itirazlarımız oluyor, diyoruz ki: "İşte, holdinglerin affedilen vergileri var, kamu-özel iş birliklerinin şeffaf olmayan sözleşmeleriyle sağlanan imtiyazları var." Bunun gibi vesaire, vesaire... Bu liste çok uzar gider. Bunlar olmasaydı, bu kara delikler oluşmazdı ve siz de bu mahcup durumda olmazdınız diyoruz, demenin de bir fayda getirmeyeceğini bilerek söylüyoruz.

Tabii, çalışma hayatı insan ömrünün çok uzun bir dönemine karşılık geldiği için Bakanlığın politikaları da hayatımızda o derece geniş bir alan kaplıyor. O nedenle, Çalışma Bakanlığının bütçesinin gündelik tartışmalardan ziyade aslında yapısal meseleler üzerinden değerlendirilmesi gerekir. Peki, biz iktidarıyla muhalefetiyle neden bunu yapamıyoruz? Çünkü iktidarın yapısal reformları yapmaya parası yok değil, enerjisi yok arkadaşlar. İktidar partisinden arkadaşlar belki şimdi bir itiraz dile getirecekler, geçtiğimiz günlerde Sayın Başkan Vekilleri Efkan Ala'nın makro verilerde yaşanacak birtakım iyileştirmelere atfen "2025 yılı yapısal reformların yılı olacak." ifadesini belki bana hatırlatacaklar. Eğer öyle olacaktıysa, bu gerçekten üzerinde çalışılmış bir söz olarak söylenmiş idiyse şu bütçede reformların kendisini değilse bile emarelerini görmemiz gerekirdi. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki reformist olmak ne güç meselesidir ne para meselesidir ne de yetki sahibi olma meselesidir. Bu, tamamıyla bir zihniyet meselesidir aslında. İktidarın içinden geldiği geleneğin de iz bırakan tüm siyasi kurumları, doğudan batıya akan nehir misali bir an dahi durmaksızın reformist çizgi ve tavrını sürdürmüş ve ileri taşımıştır geçmişte, tıpkı AK PARTİ'nin de son yıllarını yaşanmamış sayacak olursak geride bıraktığı tüm siyasi serüveni gibi diyebiliriz.

Bütün bu gelinen noktada tabii ki üzülerek ifade ediyoruz ki AK PARTİ önemli bir kısmında vebali ya da dahli olmadığı bir sistemin her zerresini kutsarcasına savunmak, sırtı çatlarcasına taşımak zorunda bırakılıyor. Önce bu vizyona geri dönmesi gerekir, bu vizyonu yeniden kuşanıp, reformist iradesini yeniden omuzlaması gerekir ki ancak ondan sonra gerçekten Türkiye Yüzyılı'na layık bir bütçe yapabilme noktasına gelelim.

Şimdi, evet, hepimiz verilerden vesairenden bahsedeceğiz, çok rakamlara da boğulmanın belki anlamı yok.

Şimdi, emeklilerimizle alakalı iki yıldır konuşuyoruz ve aslında "emekli aylıklarıyla ilgili doğru bilinen yanlışlar" ya da "emeklilerimizle ilgili doğru bilinen yanlışlar" diye bir başlık açsak burada herhâlde hepimizin örnek saymaya sayısı yeter. İki yıldır emekli sayılarının fazlalığı üzerinden kıyamet koparıyor, EYT gösterilerek muhalefete yükleniliyor, yetmiyor, emeklilik kavramı şeytanlaştırılıyor, bundan da emeklilerimizin incineceği hiç hesaba katılmadan bu kadar hoyratça ifadeler kullanılıyor. Oysa hakikate bakıyoruz, aktif-pasif oranlarımızda 2023 Aralık itibarıyla 1.67. Bu, yıllar bazında gerileme eğilimi gösteren bir oran oysaki ve buna rağmen "Emekli aylıkları bütçeye yük oluyor." deniliyor. Oraya da bakıyoruz, orada da yine başka şeyler söyleniyor.

Şimdi, bütçeden SGK'ye transferler yapılıyor. 2007-2023 yılları arasında 2,9 puanlık bir gerileme olmuş aslında bu transferlerde yani bahsedildiği gibi böyle bir yük de yok. Bütçeden ayrılan pay emekli sayısı artmasına rağmen yine olduğu oranları aşağı yukarı sabit şekilde koruyor. SGK'nin gelir gider dengesine bakıyoruz, prim gelirlerinin emekli aylıklarını, sağlık giderlerini karşılama oranları 2002 yılında yüzde 61'ken, bu oran 2023 itibarıyla yüzde 76,4'e yükselmiş. Bu, evet, güzel bir gelişme ama demek ki elimizdeki mazereti de yani bu ifade edilen mazeretleri de elimizden alan bir oran. Yani kasa kazanmaya aslında devam ediyor da kasadaki paranın kime harcanacağı noktasında bir müteredditlik var iktidar tarafında.

Türkiye maalesef emekli aylığına sahip Avrupa ülkeleri içerisinde 2'nci sırada. 2002 yılıydı, asgari ücretin yüzde 22 üstünde bir aylıkları vardı, 2023'te yüzde 26 gerisine düştü maalesef. Yine, 2002'de ortalama emekli aylığının kişi başı gayrisafî millî hasılaya oranı yüzde 46'ydı, şimdi, 2024 itibarıyla bu oran yüzde 27,7'ye geriledi.

Yine, 2002'de çalışan ya da iş arayan emekliler -evet, arkadaşlarımızın da söylediği gibi, bu da yine bize has bir kavram, ya çalışıyorlar ya da iş arıyorlar- yüzde 36,6 iken bugün emeklilerin yüzde 55,3'ü çalışıyor ya da iş aramakla vaktini geçiriyor.

Emekli sistemindeki uygulamalar maalesef finansal bir hileye de dönüşmüş durumda. Yıllarca alın teriyle çalışan emekçilere "sürdürülebilirlik" adı altında daha geç emeklilik ve daha düşük maaş dayatması yapılıyor maalesef. Bireysel emeklilik sisteminin zorunlu katkılar yoluyla sürekli teşvik ediliyor olması da sosyal güvencenin, sosyal güvenlik sisteminin özel sektöre devredilmesine yol açıyor; bu da kamunun sorumluluktan elini çektiğini gösteriyor bize. Emeklilik bir hak değil de bir lütfmuş gibi âdeta. Böylece sosyal devlet ilkesinin içi boşaltılıyor, eğer bu şekilde devam ederse, içi boşaltılırsa ülkede sosyal barışın da sağlanmasının mümkün olmayacağını hepimiz görüyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, önemli bir meselemiz işsizlik. Üniversitede yüksek lisans ve doktora öğrencilerine hocalarımız hep "İşsizlik çalışmak isteyen kimse yok mu?" diye sorarlardı, hakikaten bu konuyu kimse çalışmak istemezdi akademide. Yani öyle büyük bir mesele ki Bakanlığımız da çalışmak istemiyor tsunamiye dönüşmüş bu meseleyi. İşsizlik sadece tabii, işsizleri ilgilendirmiyor, işsizlik arttıkça bir taraftan da genel çalışanların ücret seviyelerini de aşağıya çekiyor ve bu, ücretler genel seviyesini düşürme etkisinden dolayı da çalışma hayatımızın tamamına nüfuz eden bir mesele. Şimdi, her 4 gencimizden 1'inin işsiz olduğu bir denklemde genç işsizliği kronik hatta travmatik bir sorun hâline gelmeye başladı. Tabii, burada geniş tabanlı işsizlikten, iş arama ümidini yitirmiş olan gençlerimizden bahsettiğimiz için de herkesin hesaplamasına göre çeşitli rakamlar zikrediliyor. 4 ila 6 milyon arasında ev gencinden bahsediyoruz, gençlerimiz evlerine kapalı yaşıyorlar. Ve acı bir durum var ki eğitim durumu arttıkça genç işsizliği artıyor; bu, aslında daha travmatik bir mesele. Yani işte yapısal reform ihtiyacı asıl burada karşımıza çıkıyor, vasıfsız iş gücüne dayalı bir çalışma hayatıyla maalesef karşı karşıyayız. Tabii, bu "vasıfsızlık"ı da çok çalışıp az kazananlar için kullandığımız bir ifade olarak zikretmek lazım.

Hizmet ve tarım sektöründe, evet, istihdamda küçük artışlar söz konusu ama sanayi sektöründe maalesef gerileme yaşanıyor yani katma değeri düşük bir istihdam piyasası oluşuyor. Sanayi ve üretim odaklı, uzun vadeli bir istihdam politikası hayata geçirilmedikçe işsizliğin en kırılğan sorunlarımızın başında ilerlemeye devam edeceği önümüzde gün gibi aşikâr. Önümüzdeki on yılları etkileyecek bir durum, aslında ülkemizi batışa da götürecektir bir durum; yeterince ciddiye alınmadığını görüyoruz bu meselenin.

Yapay zekâ çağı, vasıfsız işçilerin işlerinin robotlar tarafından esir alındığı bir döneme götürüyor bizi. Tek mücadele kozumuz aslında nitelikli gençlerimiz, eğer yapay zekâyı biz esir alamazsak yapay zekâ insana galip gelecek ve bütün bu iş kolları elimizden gidecek. Beynin ve fikrin galip gelmesiyle ancak biz yapay zekâyı esir alabiliriz; maalesef, bunu da -bütçede görüyoruz, istihdam kaleminde- reel enflasyonun çok altında yani yüzde 38 düzeyinde artış gerçekleştiren bir bütçe planlamasıyla yapmamız mümkün değil.

Genç iş gücüne daha fazla istihdam yaratacak projelere ayrılacak kaynakların bütçede sınırlı olması uzun vadeli kalkınma hedeflerimiz açısından da maalesef büyük bir eksiklik. Sosyal güvenlik harcamalarında kesintiye gidilmeden istihdam yaratıcı politikalara, çalışma hayatını destekleyici kalemlere daha fazla kaynak ayrılması önemli bir zorunluluk ama İŞKUR bağlamında bile iş gücünün vasıflarını artıran yatırımların yapılmadığını görüyoruz; bütçenin etkin yönetilmesi ve ek finansman kaynaklarının yaratılması ancak bu yatırımlarla mümkün olabilir.

Şimdi, tabii, böyle bir şey söylediğimizde, tabana yayılan ilave vergilerle çözüm bulunmaya çalışılıyor hemen; biz bunun da karşındayız tabii ki. Burada kaynak yaratılacaksa sermaye gruplarının artan verimlilik dolayısıyla sağladığı ek faydaların vergilendirilmesi üzerinden bir ek finansman sağlanabilir, uzun vadeli finansal sürdürülebilirlik planlaması da ancak bu şekilde mümkün olabilir. Katma değerli alanlara daha fazla bütçe ayrılması gerekiyor.

Bizim "meslek" kavramının üzerine gitmemiz gerekiyor arkadaşlar, bu alanın en önemli meselesi budur ama bizde dramatik bir şekilde bu kavramdan uzaklaşma sorunu yaşanıyor, bir vasıfsızlaştırma hareketi yaşanıyor âdeta ve beşerî sermayemiz erozyona uğruyor; bunun da çok farkında olmadığımız kanaatindeyim.

Bizim, dünyaya bir şey teklif etmemiz gerekiyor yani Türkiye dünyaya ne teklif ediyor? Bakanlığımız Çalışma Bakanlığı olarak dünyaya ne teklif ediyor; daha fazla demokrasi ve özgürlük mü, daha nitelikli eğitim ve üretkenlik mi, daha adil bir dünya mı? Türkiye dünyaya mutlaka bir şey teklif etmelidir; patenti kendisinde olan "Türkiye Yüzyılı" mottosunun altını dolduracak bu teklifi Bakanlığımız, Hükümetimiz inşa etmelidir.

Şimdi, bu meseleler tabii çok uzun yılların meseleleri. Bir nesil, imam-hatipleri bitirme iddiasının kurbanı oldu maalesef. İmam-hatipler meslek lisesi olduğu için tüm meslek liselerini kapsayan yasaklarla gençler boğuldu maalesef. Sanayide bugün en büyük problem iş gücü yani nitelikli pratisyen kişilerimiz yok. Hepimiz şehirlerimizde sanayiye ziyaret ediyoruz ve en büyük problemin sürekli eleman eksikliği olduğu, kimsenin çalışmayı tercih etmediği söyleniyor; bu da meslek liselerimize gereken ehemmiyetin -şu son bahsettiğim- yıllardan beri yapılamamasından kaynaklı ve olanları da Almanya başta olmak üzere diğer Batılı ülkelere kaptırmış durumdayız maalesef.

Yani gençleri umutsuz, akademisi işlevsiz, sanayisi verimsiz, turizmi peşkeş çekilen, mizahını kaybetmiş 100 milyonluk bir ülkeyiz arkadaşlar. Bu ülkeyle mesela ne yapabiliriz? Bu şekilde bir ülke kimin ne işine yarayabilir? Tatsız, renksiz, tuzsuz... Bu, sizi de bizi de

yaşayanları da maalesef mutlu etmiyor. Bunun için, iktidarın bir karar verip dünyaya bir şey teklif etmesi gerekiyor, bunu da inşa etmesi gerekiyor.

Şimdi, işsizlik meselesinde “İşsizlik Fonu” diye bir fonumuz var ve -bunu hep söylüyoruz ama- orada geçen yıldan bu yana adım atılmış değil maalesef. İŞKUR verileri işsiz vatandaşların işsizlik ödeneğine ulaşmasındaki güçlükleri ortaya koyuyor. İşsizlik ödeneğine başvuran 100 kişiden 22’si 25-29 yaş arasındaki gençlerimiz maalesef. Yine, işsizlerin bu oranda yüzde 22’si bir yıldan uzun süredir iş arıyor ve bu iş arama süreçlerinde çok büyük oranda işsizlik maaşından yoksun kalıyorlar.

Şimdi, biz “işverene teşvik” adı altında sosyal güvenlik sistemine fon aktarıyoruz, işveren de sisteme aktardığından daha fazlasını geri alıyor. İşsizlik Fonu işçilere destek sağlayacak bir fon olma amacından gerçekten çok uzaklaştı ve işverenleri destekleme kalemine dönüştü ve artık gördüğümüz şey şu ki işverenin sürekli işçiyi desteklemesi amacıyla kurduğumuz Fon, işçinin işvereni desteklemesi şeklinde bir misyonu kuşanmış durumda, bunun da geçen yıldan beri üzerinde bir çalışma yapılmadığını görüyoruz. İşsizler ordumuzun İşsizlik Fonu’ndan daha fazla faydalanmasını sağlayacak politikalara bir an önce hızlı geçiş yapmamız lazım.

Çok önemli bir meselemiz, iş sağlığı ve güvenliği; evet, 78 yaşında, emeklilik yaşının çok çok üzerinde birisi -mutlaka emekliliği olmadığı için bunu yapıyor, belki de yıllarca inşaatlarda çalıştığı için bu hakkı kazanamadı- gece bekçiliği yaptığı inşaatlardan düşerek hayatını kaybetti. Yani 78 yaşında birinin o yaşta çalışmak zorunda olmasına mı daha fazla üzülmemiz gerekiyor, bir iş kazasına kurban vermemize mi daha fazla üzülmemiz gerekiyor, bilmiyoruz.

Şimdi, Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye için en büyük eleştiri konusunu iş sağlığı ve güvenliği alanında yapıyor; yeterli uzmana sahip olmadığımız ve denetim sayılarında son sıralarda olduğumuz için Türkiye’yi eleştirdiği en önemli mesele iş sağlığı ve güvenliği meselesi. Evet, ILO’nun sözleşmelerini imzalıyoruz ama yerine getirme, uygulamaya koyma noktasında ciddi yetersizliklerimiz var ve bunu bize her seferinde raporlarla hatırlatıyor. Ölümlü iş kazalarında maalesef Avrupa’da 1’inciyiz, Çin verilerini açıklamıyor ama gerçekten, hani üzülmek bunun böyle olduğunu düşünüyorum, Çin bile bu verileri açıklasa bizim durumumuz Çin’den daha vahim bir vaziyet ortaya çıkaracaktır. Sayın Bakan geçen yıldan bu yana düşüş olduğunu söyledi; evet, 500 bin civarında bir iş kazası -511 bin- yaşanmış ama hâlâ 1.932 ölümlü iş kazamız var; bu çok ciddi bir rakam. Rakamsal bazda düşüş olabilir ama bunun bir de şu tarafını düşünmek gerekiyor: İşçilerimizin canını birinci derecede düşünerek onu ifade ediyoruz, bunun bir de ekonomiye maliyeti var. Bu iş kayıpları ve bunların onarılması yönünde yaklaşık 90 milyar dolarlık dolaylı ve dolaysız direkt olarak bir maliyet var ekonomimize. Bu paralar bizim Mecliste çok fazla kavgasını verdiğimiz paralar vergi yüklemeleri yapılırken. İşte, burada önleyici tedbirler alınsa, doğru bir yasa yani yasayı devam ettirebilsek... Onarıcı politikaların maalesef maliyetleri çok yüksek oluyor. Yani 2012 yılından beri -bunu yine daha önce de dile getirdik- İSG mevzuatımız maalesef düzenlenmiyor, uzmanlarımıza işvereni denetleme sorumluluğu yükleniyor ama “Sorumluluğun var ama yetkin yok.” diyoruz ve on yılı, on iki yılı aşkın bir süredir pandemi derken, deprem derken, işte, personel yetersizlikleri derken maalesef sürekli bu süreci erteliyoruz. Kamuda İSG uzmanı çalıştırma konusunda hâlâ bir öteleme var, Sayın Bakan bu konuyu çok iyi biliyor. Ve kamunun öncü olması gerekirken burada sorumluluktan kaçarak özel sektörün gerisine düşmesi asla kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Şimdi, Amerika’yı yeniden keşfetmiyoruz, dünya bunları çözmüş. Bir bağımsızlaşma süreci yaşatılıyor İSG mevzuatlarında, bizim de daha fazla vakit kaybetmeden, sorumluluk verip yetki vermediğimiz bu çelişkili uygulamalardan kurtulmamız gerekiyor.

En büyük iş kazalarını elbette madenlerimizde yaşıyoruz. Bakın, son yıllarda, 22 üniversitede maden mühendisliği bölümü varken 13 üniversiteye düştü ve buralarda bu bölümleri tercih edenlerin sayısı da kontenjanlar da azaldı. Bu bize şunu söylüyor: Sürekli iş kazalarıyla anılan, ölümlü iş kazalarıyla anılan, toplum tarafından lanetlenen maden sektörüne biz maalesef mühendis kazandırmıyoruz ülkemizde, yeni mühendisler kazandırmakta geri kalıyoruz. Şimdi, maden hem iş gücü anlamında hem de yan sanayileri anlamında ciddi katma değeri olan bir sektör. Dolayısıyla burada öncelikli görev Çalışma Bakanlığımıza düşüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen selamlayalım.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Evet, vallahi konuşacak çok meselemiz var. Bunlardan bir tanesini de ben hep Aile Bakanlığına söylüyorum -yani konuları yetiştiremedik- ama sizi de ilgilendiriyor. Şimdi, iktidarımız her seferinde haklı da olarak aile bütünlüğünden bahsediyor ama 696 sayılı KHK’yle kamuda 4/D’li işçi olarak çalışan ailelerimiz, çiftler maalesef ayrı şehirlerde yaşıyor. Şimdi, burada hem iktidarın kendi içinde yaşadığı bir tutarsızlığı kendilerine hatırlatmak istiyorum hem de kendilerini vicdana davet ediyorum. Aradan yıllar geçmiş, evet, bir kadro alınmış ama üç yıl değil, beş yıl değil, sekiz yıl değil, bunun bir süresi olmalı yani bundan sonrasında artık bu ailelerin birleşebilmesi gerekiyor. Hepimizin çevresinde mutlaka sırf bu nedenle boşanmak zorunda kalan, ailesini, aile birliğini sonlandırmak zorunda kalanlar var yani daha kaç ailenin boşanması gerekiyor ki bu konuda Sayın Bakan bir adım atsın!

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ün, teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Bakanım, 13.00’te ara vermeyi düşünüyoruz ama bu arada 3 grup adına konuşmacı var: İYİ Parti ötelemediği için, Mustafa Kalaycı, Resul Kurt sonra da 3 Komisyon üyesi, Veli Ağbaba, Necmettin Erkan, Mustafa Erdem’e söz vererek devam edeceğiz.

Milliyetçi Hareket Partisi adına Mustafa Kalaycı.

Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın ve kurumlarımızın değerli

temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2023 yılında istihdam, erken emekliliğe yol açan düzenlemeye ve depremlerin olumsuz etkilerine rağmen önceki yıla göre 880 bin kişi artmış, işsizlik oranı 1 puan azalmıştır. Önceki gün açıklanan mevsim etkilerinden arındırılmış iş gücü istatistiklerine göre, 2024 Eylül ayı itibarıyla yıllık istihdam bir önceki yılın aynı ayına göre 1 milyon 129 bin kişi artarak 32 milyon 823 bine yükselmiş, iş gücüne katılma oranı 1,2 puan yükselerek yüzde 54,4'e çıkmış, işsizlik oranı da 0,5 puan düşerek yüzde 8,6 düzeyinde gerçekleşmiştir. Genç işsizlik oranı 2023 yılında 2 puan azalarak yüzde 17,4'e, 2024 yılı ikinci çeyreği itibarıyla da 1,4 puan azalarak yüzde 16,3 düzeyine inmiştir. Eylül ayı itibarıyla genç işsizlik oranı yüzde 17,1 düzeyindedir. Bir önceki yıla göre kısmi bir artış olmakla birlikte, 2022 yılı ve öncesi yıllara göre önemli oranda azalma söz konusudur. Ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfus oranı 2024 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 20,8 olup bir önceki yılın ikinci çeyreğiyle aynı düzeydedir. Atıl iş gücü oranı 2024 Haziran ayında yüzde 29,2'ye kadar çıkmış, sonraki aylarda düşerek Eylül ayında yüzde 25,6'ya inmekle birlikte bir önceki yılın aynı ayına göre 3,8 puan artış bulunmaktadır.

Atıl iş gücü oranı: Zamana bağlı eksik istihdam, işsizler ve potansiyel iş gücünün toplamının iş gücü ve potansiyel iş gücünün toplamına oranıdır. Potansiyel iş gücünü iş bulma ümidi olmayanlar, işbaşı yapabilecek olup iş aramayanlar ile iş arayıp işbaşı yapamayacak olanlar oluşturmaktadır. Potansiyel iş gücü öteden beri iş gücüne dâhil olmayan nüfus arasında gösterilmektedir. İş gücü verileri analiz edildiğinde görülmektedir ki, son yıllarda iş gücüne dâhil olmayan nüfusta azalma olmasına rağmen potansiyel iş gücü artmıştır. İş gücüne dâhil olmayan nüfus arasında başta ev kadını sayısında azalma olduğu ve bunun istihdam ve potansiyel iş gücüne kaydığı görülmektedir. Durum böyleyken atıl iş gücü üzerinden işsizliğin arttığını söyleyenler, istihdamda ve iş gücüne katılma oranında sağlanan artışları nereye koyacaklar? Zorlu şartlarda sağlanan bu başarının üzeri örtülemez. Bakınız, istihdam, pandeminin vurduğu 2020 yılına göre 6,1 milyon, pandemi öncesi 2019 yılına göre 4,8 milyon artmıştır. Pandeminin ve Şubat 2023'te yaşanan depremlerin olumsuz etkisine ve erken emeklilik düzenlemesine rağmen istihdamda yıllık ortalama 1 milyon civarında artış vardır. İş gücüne katılma oranı 2019 yılında yüzde 52,9 iken 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 54,4'e kadar yükselmiştir. Netice itibarıyla, istihdam ve iş gücüne katılma payı artmakta, işsizlik oranı azalmaktadır, gerisi lafûgüzaftır. İstihdam ve iş gücüne katılma oranını daha da artırmamız, işsizlik oranını daha da düşürmemiz lazımdır.

Kadınların iş gücüne katılım oranı 2023 yılında yüzde 35,8; 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 37'yle tarihî seviyeye yükselmiştir, kadın işsizlik oranı da yüzde 12,3 düzeyindedir. Önemli sosyoekonomik sorunlardan biri olan kayıt dışı istihdam oranı kademeli olarak ciddi bir gerileme kaydetmiş olup 2023 yılında yüzde 26,1 seviyesindedir. Söz konusu oran, 2024 yılı ikinci çeyrek itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,3 puan azalarak yüzde 26,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. Milliyetçi Hareket Partisinin çalışma hayatına ilişkin politikasının esası, toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, ücret-verimlilik ilişkisinin güçlendirildiği, iş sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirildiği ve etkin bir şekilde denetlendiği bir iş gücü piyasasının oluşturulmasına dayanmaktadır. Ülkemizde iş gücü piyasası ve çalışma hayatıyla ilgili köklü bir reform yapılması görüşündeyiz. Eğitim, istihdam planlaması yapılmalı, mesleki eğitim daha da güçlendirilmeli, mevcut ve yeni meslek alanları ile bu alanların gerektirdiği beceri düzeyleri belirlenmeli ve güçlendirilmeli, aktif iş gücü programları yaygınlaştırılmalı ve etkinliği daha da artırılmalıdır. Çalışma hayatında yeni nesil çalışma modelleri iş gücü piyasasına etkin biçimde entegre edilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Dijital dönüşüm ve yeşil dönüşümün iş gücü piyasasında oluşturduğu talebe yönelik olarak iş gücünün niteliği geliştirilmelidir. Kayıt dışı istihdam hem haksız rekabete yol açmakta hem de çalışanları haklarından yoksun bırakmaktadır. Kayıt dışı istihdamı iyice azaltacak ve kayıt dışı ücret ödemelerini kayda alacak etkin önlemler alınmalıdır. Özel politika gerektiren grupların iş gücü ve istihdam katılımları daha da artırılmalıdır. Çalışma hayatı işçi ile işveren haklarının dengeli bir şekilde korunmasının yanında işin korunmasını da dikkate alan politikalar çerçevesinde tanzim edilmelidir. Çağdaş normlarda endüstri ilişkilerinin tesisi için sendikali işçilerin ve toplu iş sözleşmeli iş yerlerinin artırılmasına destek sağlayacak düzenlemeler getirilmelidir. Çalışma hayatında sosyal taraflarla diyalog içerisinde tüm işçiler açısından erişilebilirliğin sağlanacağı, işçilerin kazanılmış haklarının güvence altına alındığı bir kıdem tazminatı sistemi oluşturulmalıdır. İş sağlığı ve güvenliğinin çağdaş normlarda sağlanması için her türlü tedbir alınmalı, bu alanda yürütülen hizmetlerin nitelik ve verimliliği artırılmalı ve denetimler daha da etkinleştirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak, vatandaşlarımızın geleceğinden emin olması ve yüksek standartlı bir hayat sürmesi için bütün nüfusu kapsayacak nimet-külfet esasına göre işleyen çağdaş normlarda bir sosyal sigorta sistemiyle muhtaçlarımızın huzur ve refah içinde olacağı bir sosyal koruma sisteminin oluşturulmasını, bu yöndeki kurumsal yapının güçlendirilmesini, mevzuat ve benzeri eksikliklerin giderilmesini gerekli görüyoruz. Sosyal sigorta sisteminde finansal sürdürülebilirlik açısından önemli bir gösterge olan aktif-pasif oranı 2022 yılında 2,01 bir düzeyine kadar yükselmiş iken bu oran 2023 yılında 1,66'ya, Ağustos 2024 itibarıyla 1,59'a gerilemiştir. 2023 yılında aktif-pasif dengesinin bozulmasında sigortalılık başlangıç tarihi 8 Eylül 1999 öncesi olan sigortalılar için yaşlılık aylığı hak kazanma koşullarından yaş şartının kaldırılması başlıca etken olmuştur; bu kapsamda, 2 milyonu aşkın sigortalı emekli olmuştur.

2023 yılında merkezî yönetim bütçesinden SGK'ye yapılan transfer tutarı bir önceki yıla göre yüzde 118,5 oranında artışla 849,8 milyar lira olmuştur. Bütçe transferlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2022 yılında yüzde 2,6 iken 2023 yılında yüzde 3,2'ye yükselmiştir. 2024 Ocak-Ağustos döneminde ise merkezî yönetim bütçesinde yapılan transfer tutarı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 83,2 oranında artışla 981 milyar lira olmuştur. Hazinesin çeşitli kanunlardan kaynaklanan faturalı ödemeler, ek karşılıklar, devlet katkısı, emeklilere yapılan ek ödeme, prim teşviklerinden kaynaklanan transferler, açık finansmanı ve prim ödeme gücü olmayanların GSS primleri gibi yükümlülükleri merkezî yönetim bütçesinden SGK'ye yapılan transfer ödemeleriyle karşılanmaktadır. SGK'ye 2024 yılında gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 3,5'i, 2025 yılında ise yüzde 3,6'sı oranında bütçe transferi yapılması öngörülmektedir.

SGK, merkezî yönetim bütçesinin yaklaşık üçte 1'ine karşılık gelen devasa bir bütçeye sahiptir. SGK harcamalarında sağlanacak tasarruf, sistemin finansal sürdürülebilirliği açısından büyük önem arz etmektedir. Sosyal güvenlik sisteminin temel sorunları, erken emekliliğin olumsuz etkisi, kayıt dışı istihdamın azalmakla birlikte hâlâ yüksekliği, prime esas kazancın düşük bildirilmesi, alacakların etkin

bir şekilde takip ve tahsil edilmemesi, yapılandırma ve ödeme kolaylığı gibi uygulamalarla prim ödeme eğiliminin azalması, uzayan ortalama ömür nedeniyle artan aylık ödemeleri, prim gelirleriyle ödenen aylıklar arasındaki ilişkinin zayıflığı ve sağlık harcamalarıdır. 1992 yılında emeklilik yaş haddinin kaldırılarak kadınlarda 38, erkeklerde 43 yaşında emekli olma yolu açılmasının sosyal güvenlik sistemine getirdiği yük hâlen devam etmektedir. 2023 yılında sigortalılık başlangıç tarihi 8 Eylül 1999 öncesi olan sigortalıların da yaş şartının kaldırılması bu yükü artırmıştır. Genç emeklilik nedeniyle sistemin daha uzun yıllar olumsuz etkileneceği açıktır. Aslında, 1999 ve 2008 yıllarında yapılan reformlarla sistemin tümüyle çöküşü önlenmiştir. Şüphesiz, 1992 yılında yaş haddi kaldırılmamış olsaydı bugün sosyal sigorta sisteminin mali yapısı güçlü olacaktı, “emeklilikte yaşa takılanlar” diye bir durum söz konusu olmayacaktı, ayrıca, emeklilerimize çok daha fazla maaş bağlanacaktı.

Sosyal sigorta sisteminin hukuki boyut itibarıyla uygulanabilir, mali boyut itibarıyla sürdürülebilir ve ilgili taraflarca kabul edilebilir bir yapıda olması önem arz etmektedir. Bu bakımdan, aktüeryal dengenin gözetilmesi suretiyle sosyal güvenlik sisteminin kapsamının artırılması, daha adil ve etkin bir yapıya kavuşturulması ve uzun dönemli mali sürdürülebilirliğin güçlendirilmesi gerekli görülmektedir.

SGK'nin prim alacaklarının tahsilinde ciddi sorunlar bulunmaktadır. Bu konuda Sayıştay denetim raporlarında çok önemli bulgular yer almaktadır. Sayıştay raporu ekinde yer alan SGK'nin 2023 bilançosunda sadece faaliyet alacakları 540 milyar lira olup tüm alacakları 700 milyar liranın üzerindedir, bu tutar SGK'nin devlet katkısı hariç 2023 yılı prim gelirlerinin yaklaşık yarısına tekabül etmektedir. Sayıştay raporunda muhasebe kayıtlarının ve alacakların sağlıklı bir şekilde takip edilmediği, alacakların düzenli olarak icraya aktarılmadığı ve tebligat işlemlerinin geciktiği, icraya intikal eden alacakların önemli bir bölümünün tahsil edilemediği, alacakların belediye ve belediye şirketlerinden tahsil edilmesinde sorunlar yaşandığı gibi birçoğu her yıla ait raporlarda tekrarlanan bulgular yer almaktadır.

Sayıştay önerileri titizlikle yerine getirilmelidir. Alacaklar özenli, etkin ve tavizsiz bir şekilde takip ve tahsil edilmeli, alacakların tahsili için zamanında hukuki yollara başvurulmalıdır. 5502 sayılı Kanun'un 7/h ve 10/g maddelerine göre, ödeme tarihi altı aydan daha uzun süre gecikmiş prim borcu olan işverenleri her yıl kamuoyuna açıklamak SGK Yönetim Kurulu ve SGK Başkanının görevi olmasına rağmen açıklanmamaktadır. Belki pandemi dönemi, deprem etkileri dikkate alınarak önceki yıllarda açıklanmamış olabilir ama kanunun gereği yerine getirilmeli, kamuoyunu bilgilendirmek için SGK prim yüzölçümleri de her yıl açıklanmalıdır.

Sayın Bakanım, SGK'nin tahsili gecikmiş alacak tutarı bugün ne düzeydedir? En azından, yüksek tutarda olan alacakları kapsayan ilk 100 işvereni ödenmemiş prim borcuyla birlikte burada açıklayabilir misiniz?

Yine, başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere en fazla borcu olan ilk 50 belediyenin belediye şirketleriyle birlikte toplam borçları ne düzeydedir, tahsilat için ne yapılmaktadır? Buna da cevap verirseniz memnun olurum.

SGK sağlık harcamaları 2023 yılında yüzde 95,3 artışla 553,1 milyar liraya, 2024 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise yüzde 81,3 oranında artışla 601,2 milyar liraya ulaşmıştır. Hastane, ilaç ve tıbbi malzeme ödemeleri konusunda alınacak her tedbir sisteme önemli katkı sağlayacaktır. SGK'den daha fazla para almak için insan sağlığını hiçe sayanlarla, insanlıktan nasibini almamış vicdansızlarla, çetelerle Sağlık Bakanlığıyla birlikte amansız mücadele edilmeli, reçete ve fatura kontrolleri sıkı ve etkin bir şekilde yapılmalı, yazılımlarda yapay zekâ gibi teknolojik gelişmelerden yararlanılarak otokontrol sistemi oluşturulmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; asgari ücret tarihi bir reformla 2022 yılından itibaren vergi dışı bırakılmış ve tüm çalışanların asgari ücret kadar gelirlere vergi istisnası getirilmiştir. Net asgari ücret 2023 yılında yüzde 107,3 oranında artışla 11.402 liraya, 2024 yılında da yüzde 49,1 oranında artışla 17.002 liraya yükselmiştir. Asgari ücret artışı aynı zamanda muharip gazilerin, muhtarların, güvenlik korucularının, çıraklar ve stajyerler ile kalfaların, tıp ve diş hekimliği fakülteleri son sınıf öğrencilerinin aylıkları başta olmak üzere birçok kesimin gelirlere de aynı oranda yansımıştır. Ayrıca, çalışanların mevcut ücretlerine ilave olarak işverenlerce nakit olarak verilen yemek ve ulaşım bedeli ile elektrik, doğal gaz ve ısınma giderleri ödemelerinin belirli bir kısmı sigorta primi ve gelir vergisinden istisna edilmiş, bu ödemeler teşvik edilmiştir. Kamu işçilerinin ücretlerini önemli oranda artıran toplu sözleşme imzalanmış, geçici işçilerin çalışma sürelerinin on bir ay yirmi dokuz güne kadar uzatılabilmesine ve boş olan sürekli işçi kadrolarına geçirilmelerine imkân sağlanmıştır. 2025 yılına dair asgari ücretin tespitinde, çalışanların geçim şartları göz önünde bulundurulmalı, net asgari ücret açlık sınırının üzerine çıkarılmalı ve asgari ücretliye büyükşehirlerde ulaşım ve barınma desteği verilmelidir.

Kamu çalışanlarının aylıkları 2023 yılında ortalama yüzde 129, 2024 yılında yüzde 78,1 düzeyinde yükselmiştir. Toplu sözleşmeyle belirlenen artışlara 2023 yılında ve 2024 yılı Ocak ayında ayrıca refah payı eklenmiştir. Bunun yanı sıra, bu dönemde mülki idare ve emniyet hizmetleri sınıfında çalışanlar ile öğretmenlerimizin ve sağlık çalışanlarımızın mali haklarında önemli artış sağlayan düzenlemeler yapılmıştır. Toplu sözleşmeye göre, kamu çalışanlarının aylıklarına 2025'in ilk altı ayında yüzde 6, ikinci altı ayında yüzde 5 ve bu oranlara son altı aylık enflasyona göre oluşacak enflasyon farkı eklenmek suretiyle artış yapılacaktır. Eski adıyla “Emekli Sandığı emeklileri”nin aylıklarındaki artış da aynen kamu çalışanlarına uygulanan oranlar üzerinden yapılacaktır. Kamuda ücret adaletini sağlayacak, statü ve istihdam karmaşasını giderecek, işe girişte ilerleme ve yükselmeye objektifliği, liyakati esas alacak bir personel rejimi mutlaka uygulamaya konulmalıdır. 5510 sayılı Kanun'un 55'inci maddesi, bu kanuna göre bağlanan gelir ve aylıkların her yılın ocak ve temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere, bir önceki altı aylık döneme göre TÜFE değişim oranı kadar artırılarak belirlenmesini öngörmektedir. SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları 2023 yılında yüzde 62,5 oranında artırılmış, ayrıca, emeklilere bir defaya mahsus olmak üzere dosya bazında 5 bin lira ödeme yapılmıştır. 2024 yılında emekli aylıkları yüzde 86,16 oranında artırılmıştır. 2023 yılında ve 2024 yılı Ocak ayında 5510 sayılı Kanun uyarınca belirlenen artışlara ayrıca refah payı eklenmiştir. Asgari emekli aylığı 2023 yılında yüzde 114,3 oranında artışla 7.500 liraya, 2024 yılında yüzde 66,7 artışla 12.500 liraya yükseltilmiştir. Tüm emeklilere ödenen bayram ikramiyeleri 2023 yılında 1.100 liradan 2 bin liraya, 2024 yılında da 3 bin liraya çıkarılmıştır. Emeklilikte yaşa takılan 2023 yılı için 2 milyon 250 bin, toplamda 5 milyonu aşan vatandaşımıza yaş şartı aranmaksızın emekli olabilme imkânı sağlanmıştır. Seçimle gelen ve emekli olan tüm belediye başkanlarının, emsali belediye başkanının aldığı makam, temsil ve görev tazminatlarından faydalanması sağlanmıştır. Ek gösterge düzenlemesiyle genel anlamda 600 puanlık artış yapılmış, avukat, öğretmen, polis, bekçi, sağlık personeli, gelir uzmanı, din görevlisi, uzman çavuş ve müdür gibi bazı

ünvanların ek göstergeleri 3600'e çıkarılmıştır. 3600 ek gösterge, özellikle emekli ikramiyeleri ve emekli maaşlarında ciddi kazanımlar getirmiştir.

Sosyal sigorta sisteminde ödenen primler ile bağlanan emekli aylıkları arasında bir denge olması gerekmektedir. Prim-maaş dengesi kısaca "ne kadar prim, o kadar maaş" olarak ifade edilmektedir. Bugün, bu dengede bozulma olduğu, emekli aylıkları arasında ciddi eşitsizlikler olduğu görülmektedir. Daha düşük ve kısa süre prim ödeyen bir sigortalıya göre daha yüksek ve uzun süre prim ödeyen bir sigortalıya aynı tutarda veya daha düşük emekli maaşı ödenmesi sosyal sigorta sisteminin ruhuna aykırıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, devam edin.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Emekli aylıklarındaki artışların farklı hükümlere tabi olması nedeniyle, her maaş artış döneminde memur emekli aylıkları ile SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları arasında fark ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, günlerdir gündemde tartışıldığı üzere, 2024 yerine 2025 yılında emekli olması hâlinde yüzde 35'e varan gelir kaybı yaşanacak olması büyük bir haksızlıktır, emekli aylıkları arasında var olan eşitsizlikleri daha da artıracaktır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak sosyal güvenlik sisteminde sigortalılar arasında her bakımdan norm ve standart birliğinin sağlanması, tüm emeklilerin maaş artışlarının aynı esaslara göre belirlenmesi, emekli aylığı bağlanmasında güncelleme katsayısı ve aylık bağlama oranlarının gözden geçirilmesi ve emekli aylıkları arasındaki eşitsizlikleri giderecek düzenlemenin yapılması görüşünderiz. Bununla birlikte, emekliler ile çalışanların alım gücünü ve refahını artıracak düzenlemeler yapılmalı, tamamlayıcı emekli sistemi kurulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Az kaldı Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Ayrıca, önümüzdeki süreçte 1'inci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verilmesi, özellikle küçük esnaf ve çiftçiler olmak üzere BAĞ-KUR prim gün sayısının yedi bin iki yüze düşürülmesi, ev kadınlarına prim desteğiyle birlikte emeklilik hakkı tanınması ve işsiz her aileden 1 kişiye iş imkânı sağlanması yönündeki düzenlemelerin yapılacağına da inanıyoruz.

Cumhur İttifakı verdiği sözleri mutlaka yerine getirecektir.

Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kalaycı, teşekkür ederim.

AK PARTİ Grubu adına Resul Kurt Bey, buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; 2025 yılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesiyle ilgili olarak partim adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bir yandan çalışma hayatı, sağlık, sosyal güvenlik, ekonomik ve toplumsal açıdan büyük bir öneme sahip olup beşikten mezara kadar sosyal güvenlik her bireyin en temel hakkıdır. Türkiye'de sosyal güvenlik sistemi 1946'da kurulan İşçi Sigortaları Kurumuyla daha önce Osmanlı Dönemi'ndeki yapıdan daha kurumsal bir yapıya bürünmüş, 2006 yılında Sosyal Güvenlik Kurumunun kurulmasıyla birlikte sosyal güvenlik sistemi daha modern ve kapsamlı bir hâle gelerek 4/A, 4/B ve 4/C sigortalıları için eşit haklar sağlanmıştır. Sosyal sigorta sistemi, emeklilik, sağlık sigortası, işsizlik ödeneği gibi temel hakları güvence altına alarak çalışanların bir yandan ekonomik anlamda güvenceye sahip olmalarını sağlamakta, öte yandan iş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık ve analık sigortasıyla birlikte sağlık bakımından güvence altına alınmalarına imkân tanımaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu, topladığı primlerle emekli yaşlılık aylığı ve sağlık harcamaları olmak üzere sigortalılara ve kuruma ilişkin giderlerini karşılamaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin kapsayıcılığı, etkinliği konusunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Çalışanların tamamı sosyal sigorta sistemine dâhil olup emeklilik, sağlık hizmetleri ve işsizlik sigortası gibi temel sosyal haklardan yararlanabilmektedir.

Türkiye'de nüfusun yaşlanması ve iş gücü piyasasında genç nüfusun azalması sosyal güvenlik sistemine yük bindirmektedir. Çalışan sayısı düştükçe emekli olan kişi sayısı artmakta, bu da sistemin mali açıdan sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Kaliteli ve sürdürülebilir bir çalışma hayatı, iş barışı ve sosyal güvenlik sistemi ülkemizi geleceğe taşıyacak ve toplumumuzun geleceğe daha güvenle bakabilmesini sağlayacak en önemli unsurlardan biridir.

Kayıt dışı istihdamla daha etkin mücadele edilmesi hem çalışanların sosyal güvenlik haklarından faydalanmalarını sağlamakta hem de sosyal güvenlik sisteminin mali durumunu iyileştirmektedir. Türkiye'nin gelecekte daha güçlü ve sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi oluşturması iş barışını da bir yandan güçlendirmekte, ülke ekonomisine de önemli katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda, kayıt dışı istihdamın önlenmesi, sosyal güvenlik haklarının genişletilmesi ve sistemin mali sürdürülebilirliğinin sağlanması gibi adımlar büyük önem taşımaktadır.

Çalışma barışının sürdürülmesi, işsizliğin önlenerek istihdamın güçlendirilmesi, sendikalar ve tüm diğer sosyal paydaşlarla iş birliği hâlinde çalışma yaşamının geliştirilmesi 2002 yılından bu yana AK PARTİ hükümetlerimizin temel hedeflerinden biri olmuştur. 2025 bütçesiyle birlikte önümüzdeki dönemde de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Türkiye Yüzyılı vizyonu ile ortaya koyacağı çalışmalarla doğru adımlar atılmaya devam edilecektir.

Sayın Bakanım, bu vesileyle, seçim bölgem, memleketim olan "6 Şubat, bin yılın felaketi"nde büyük yara alan Adıyaman'da çok sayıda bina ve iş yeri yıkılmış olup Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde şehrimizde bir yıl gibi kısa bir zaman

içerisinde 17 bin konut teslim edilmiş, 2025 yılında da tüm konut ve iş yerlerinin teslimi planlanmaktadır. Adıyaman’ımızda depremden dolayı ağır hasar gören ve yıkımı gerçekleştirilen Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğü binasının ve ilçelerimizdeki binalarımızın bu anlamda elden geçirilmesine, İl Müdürlüğü binamızın yıkılması nedeniyle yeniden yapılmasına büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır. Gerek SGK İl Müdürlüğümüz gerekse orta hasarlı olan ve hâlihazırda kullanım dışı olan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü binamızın yeniden hizmete açılarak şehrimin normalleşmesine büyük bir katkı sağlanmasını bekliyoruz. İşverenlerimizin, sigortalılarımızın, emeklilerimizin, mali müşavirlerin hizmet almaları noktasında bir an önce toplumun geneline hizmet eden SGK İl Müdürlüğü ile Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü binalarımızın tamamlanması önem arz etmekte olup desteklerinizi bekliyoruz.

Değerli milletvekilleri, öncelikle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın önde gelen ilgili kuruluşlarından olan, benim de uzun yıllar başmüfettiş ve yönetici olarak görev aldığım Sosyal Güvenlik Kurumuyla ilgili bazı bilgileri arz etmek istiyorum. Sosyal Güvenlik Kurumu, vatandaş odaklı hizmet vermeye çalışan, sağlık, sosyal güvenlik, kayıtlı istihdamın teşviki, emeklilik ve teknoloji gibi birçok alanda yenilikçi ve örnek bir kurum olarak sorumluluklarının bilinciyle hizmetlerini sürdürmektedir. Uygulamaya konulan politikalar neticesinde prim gelirlerinin emekli aylıkları ve sağlık giderlerini karşılama oranı, sosyal güvenlik açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, aktif-pasif oranı gibi göstergelerde yaşanan olumlu gelişmeler mali açıdan sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi hedefine kararlı adımlarla yaklaşmakta olduğumuzu net bir şekilde göstermektedir. Bu kapsamda, Sosyal Güvenlik Kurumunun mali yapısına kısaca değinmek istiyorum: Sayın milletvekilleri, sosyal güvenlik kapsamının genişlemesi, SGK hizmetlerindeki çeşitliliğin artması, sosyal güvenlik harcamalarının da artmasına rağmen sosyal güvenlik sistemimiz yapılan reformlar sonrasında mali açıdan sürdürülebilir bir yapıya kavuşmuştur. Bu nedenle, sayısal büyüklükleri doğru yorumlamak ve analiz etmek bizlere gerçekte hangi noktada olduğumuzu gösterecektir.

Sosyal Güvenlik Kurumunun toplam gelirleri 2023 yılında 2 trilyon 193 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı dokuz aylık dönemde toplam gelirler yaklaşık 2,9 trilyon olmuştur, 2024 yıl sonunda toplam gelirlerinin 3,8 trilyon olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu kurum gelirlerinin artması ve prim tahsilatının güçlendirilmesi için gerekli tüm adımları atmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumunun toplam giderleri 2023 yılında yaklaşık 2,2 trilyon TL olarak gerçekleşmiş, 2024 yılı dokuz aylık dönemde toplam giderler yaklaşık 2,9 trilyon olmuştur. 2024 yıl sonunda toplam giderlerin yaklaşık 4 trilyon olarak gerçekleşmesini bekliyoruz. 2024 yılında emekli aylıklarına yapılan artışların öngörülenin üzerinde gerçekleşmesi, asgari aylıklara ve bayram ikramiyelerine yapılan artışlar, 2023 yılı Mart ayında yürürlüğe giren EYT uygulamasına bağlı olarak ödenen emekli aylıkları, emeklilik ve bayram ikramiyeleri, öngörülemeyen değişiklikler sebebiyle sağlık harcamalarında meydana gelen artışlar SGK giderlerinin artmasına yol açmıştır.

Gelir-gider dengesi 2023 yılında 39,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı dokuz aylık dönemde Sosyal Güvenlik Kurumu açığı 17,6 milyar TL olmuştur. Açığın 2024 yıl sonunda gelir ve giderlerdeki değişikliklere bağlı olarak 170,5 milyar TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bilindiği üzere, bir yıldan diğerine geçerken asgari ücret, büyüme, enflasyon, emekli aylık artışları ve mali etki yaratan çeşitli mevzuat değişiklikleriyle ödemelerin yapıldığı dönemler arasında farklılıklar meydana gelmektedir. Bu nedenle, Sosyal Güvenlik Kurumunun mali yapısının nominal tutarlar yerine gelirlerin giderleri karşılama oranları ile SGK açığının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki oranları gibi karşılaştırılabilir reel göstergeler üzerinden değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu durumun daha iyi anlaşılması için sosyal güvenlik sisteminin mali yapısı hakkında karşılaştırılabilir bazı temel göstergeler üzerinden bilgi vermek gerekmektedir. Gelirlerin giderleri karşılama oranları da SGK’nin mali yapısının izlendiği trendin açıklanması için kullanılan başlıca göstergelerden biri olup gelirlerin giderleri karşılama oranı 2002 yılında yüzde 71,5 iken 2024 yılında yüzde 95,7 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Kahramanmaraş merkezli “bin yılın felaketi” olarak adlandırdığımız depremlere bağlı olarak primlerin ertelenmesi, asgari aylıkların ve bayram ikramiyelerinin artırılması ile EYT düzenlemesi gibi gelir ve giderlerde değişikliklere neden olan faktörlerin de etkisiyle gelirlerin giderleri karşılama oranının 2024 yıl sonunda yüzde 95,7 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumunun performans göstergesi olan prim gelirlerinin emekli aylıklarını ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2002 yılında yüzde 60,9 iken 2024 yıl sonunda yüzde 74,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliğini gösteren önemli bir diğer gösterge de sosyal güvenlik sistemi açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranıdır, bu da 2002 yılında yüzde 2,2 olarak gerçekleşmiştir, 2024 yıl sonunda 0,39 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Bugüne kadar EYT kapsamında alınan başvuru sayısı yaklaşık 2,3 milyondur. Söz konusu başvuruların incelenmesi, aylık bağlama işlem süreçleri büyük bir özveri ve SGK personelinin yoğun emekleriyle kısa bir sürede tamamlanmış, bugüne kadar EYT kapsamında yaklaşık 2,3 milyon sigortalımıza aylık bağlanmıştır. Normal süreçte bir yıl içerisinde 450 bin civarında sigortalı emekli olabilirken bu bir yılı aşkın bir süre içerisinde 2,3 milyon sigortalıya aylık bağlanmasını sağlayan, EYT aylık bağlanma sürecindeki özverili çalışmalarıyla, gece gündüz mesaiyle sigortalılara emeklilik süreçlerinde mağduriyet yaşatmadan aylıklarının bağlanmasını sağlayan SGK personelimize hem sigortalılarımız hem de aileleri adına teşekkür ediyorum. Gerçekten büyük bir özveriyle bu süreci atlatmamıza sebebiyet verdiler, çok teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, bizim için bir diğer önemli gösterge ise sigortalı sayısındaki artıştır. Bu dönemde aktif sigortalı sayılarında gözlemlenen artışlar sosyal güvenlik sistemi açısından büyük bir önem taşıyor. Hem ülke ekonomimizin güçlendiğini hem de Sosyal Güvenlik Kurumunun aktif sigortalı sayısının arttığını görüyoruz. Aktif sigortalı sayısı, 2002 yılından günümüze değerlendirdiğimizde, 2024 Haziran rakamları itibarıyla yüzde 148 oranında bir artış yaşamıştır. 2002 yılında 12 milyon olan aktif sigortalı sayısı 2024 Haziran itibarıyla 25,1 milyona, 6,6 milyon emekli sayıysa 2024 Haziran itibarıyla 16,4 milyona ulaşmıştır.

Özellikle belirtmek gerekir ki emekli aylıkları sigortalıların ödediği prim gün sayısına ve çalıştıkları dönemlerdeki Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen prime esas kazançta göre farklılık göstermektedir. Şu an en düşük SSK emekli aylığı 12.500 lira iken en yüksek SSK emekli aylığı 81.400 TL civarındadır. Bu, ödenen prim gün sayısı ve prim matrah farklılıklarından ileri gelmekte olup yüksek prim gün sayısı ve yüksek kazancı olanların emekli aylıkları da bu bağlamda çok daha yüksek olmaktadır.

Sosyal güvenlik sisteminde meydana gelen gelişmeler sonucunda yıllar itibarıyla sigorta statülerine göre aktif-pasif sigorta sayıları oranları incelendiğinde, 2006 yılından bu yana aktif-pasif oranı 1,78 ile 2 bandındadır. 2022 Aralık ayında aktif-pasif oranı 2,01 olmuş, 2024 Haziran ayı itibarıyla EYT değişiklikleri sebebiyle de bu oran 1,76 olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılında 727.409 olan SSK'li işçi çalıştıran iş yeri sayısı 2024 Ağustos itibarıyla 2 milyon 191 bin 292'ye yükselmiştir. Burada yaklaşık 3 kata varan bir artış söz konusudur. 2022 yılı başından itibaren yapılan düzenlemelerle asgari ücret vergi dışı bırakılmıştır.

Evet, benim doktora tezimde de -on yıl önce- yazdığım, hep gazete yazılarımda da televizyon programlarında da her zaman dile getirdiğim asgari ücrete kadar olan gelirlerin vergi dışı bırakılması bir reformdur, bir devrimdir. 2022 yılı başında yapılan düzenlemeyle, 2022 yılında 178 milyar TL gelir vergisi, 10,1 milyar TL damga vergisi olmak üzere 188 milyar; 2023 yılında damga ve gelir vergisi toplamı 385 milyar vergiden vazgeçilmiştir. 2024 yılında gelir vergisi anlamında devletin vazgeçtiği gelir ve damga vergisi toplamı 677,3 milyar; 2025 yılındaysa bu rakamın toplam 853 milyar TL olarak, işçilerde damga ve gelir vergisi alınmayarak 853 milyarın 2025 yılında emekçilerimizin cebinde kalması sağlanacaktır.

Sosyal sigortacılık alanında gerçekleştirilen çalışmalar ve sunulan hizmetlerle içinde bulunduğumuz ve bu anlamda yaşanan... Hem bir yandan savaş bölgesinde, işte, Rusya-Ukrayna, kuzeyimizde büyük bir sıkıntı var; yine, doğuda İran ve İsrail, Amerika arasında yaşanan gerilimler var; güneyimizde Suriye'de ciddi bir kargaşa var ve İsrail-Lübnan, İsrail-Filistin arasında da ciddi bir soykırım yaşanıyor ve bu içerisinde bulunduğumuz coğrafya kapsamında da tabii ki ekonomik ve sosyal politikalarımızın çok dikkatli atılması, ülkemizin ekonomisini güçlendirecek adımların atılması önem taşıyor.

Sosyal Güvenlik Kurumu bir yandan sigortalılara emekli aylıkları, sağlıkla ilgili çalışmalarını yürütürken bir yandan da dijital anlamda dönüşüm yapmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumunda yirmi-yirmi beş yıl önce, benim müfettişlik yaptığım dönemde, bir gün dökümü için gidip o dönemin parasıyla 5 bin lira SSK Müdürlüğüne başış yapmadığınızda nerede, kaç gün çalıştığınızı bile öğrenemediğiniz bir dönemden gündüz, gece, istediğiniz gün ve saatte, cep telefonunuzdan nerede, hangi iş yerinde, hangi sicil numarasında, kaç gün çalıştınız, kaç gün prim ödendi, ne kadar prim ödendi, bunları görebilirsiniz.

CAVİT ARI (Antalya) - Ona "bağış" demezler, ona başka bir şey derler.

RESUL KURT (Adıyaman) - Cavit Bey, lütfen... Rica ediyorum... Ben size müdahale etmiyorum, siz de müdahale etmeyin.

CAVİT ARI (Antalya) - Müdahale değil hukuki tanımını söylüyorum.

RESUL KURT (Adıyaman) - Dinleyin, öğrenin! Öğreneceksiniz! Lütfen, müdahale etmeyin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kurt, devam edelim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sinirlenmenize gerek yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Niye bağıryorsun, onu anlamadım ya!

RESUL KURT (Adıyaman) - Öğreneceksiniz! Siz de öğreneceksiniz!

CAVİT ARI (Antalya) - Neyi öğreneceğim ya, sen öğreneceksin.

RESUL KURT (Adıyaman) - Öğren! Öğren! Öğren! Öğren! Sen de öğren! Öğrenmen zor ama sen de öğrenebilirsin, gayret et!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yap açıklamanı ne açıklayacaksan! Ne bağıryorsun!

CAVİT ARI (Antalya) - Bağırmana gerek yok, ona "bağış" denmez. Demek ki sen başka şeyler vermişsin!

RESUL KURT (Adıyaman) - Veli Bey de öğrenebilir, hiç sıkıntı yok, yeter ki gayret etsin!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu niye gerildi?

CAVİT ARI (Antalya) - Bir hocaya yakışmaz böyle şeyler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen arkadaşlar, konuşmanın sonuna yaklaştık.

RESUL KURT (Adıyaman) - Kadınlarımızın istihdama katılımını ve istihdam içindeki payını artırmak için birçok teşvik ve destek uygulamalarını hayata geçirilmiştir. 6111 sayılı Kanun teşvikinden 2011 yılından itibaren 2024, 8'inci ay itibarıyla teşvikten faydalanan kadın sigortalı sayısı 4 milyon 853 bin 820 kişidir. Uygulanan başarılı politikalar neticesinde, 2008 yılında 2 milyon 28 bin 192 olan 4/A kadın sigortalı sayısı 2024 Ağustos itibarıyla 5 milyon 605 bin 398'e ulaşmıştır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakan sana kötü kötü bakıyor. "Ben anlatamadım da mı Resul anlatıyor?" diyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kötü kötü bakıyor, "Ben anlatamıyorum muym Çalışma Bakanlığının bütçesini?" diyor.

RESUL KURT (Adıyaman) - İş gücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 71,2; kadınlarda yüzde 36 olarak hesaplanmıştır. Kadınlar için ayrıca, isteğe bağlı sigortayla sosyal güvenceyi devam ettirme, isteğe bağlı olarak sigorta primlerini ödeyerek emekli olabilme imkânı sağlanmıştır.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Her şey çok güzel(!) Eksik bir şey yok anlaşılın(!)

RESUL KURT (Adıyaman) - Kayıt dışı istihdamla mücadele Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Sosyal Güvenlik Kurumunun en temel önceliklerinden biridir.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sokağa çıkıp da biraz vatandaşı dinle! Burada makamında oturarak siyasetle olmuyor.

RESUL KURT (Adıyaman) - Etkili denetim programlarıyla kayıt dışı istihdamla mücadele edilmektedir. 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla 100.500 iş yeri 775.500 çalışan denetlenmiştir. Denetim sonucunda 397 adet kayıt dışı iş yeri, 17.284 kayıt dışı çalışan tespit edilmiştir.

Hâlihazırda hem Bakanlık iş müfettişleri hem SGK müfettişleri hem de SGK denetmenleri tarafından yoğun bir şekilde denetimler devam etmektedir. Bu alandaki mücadeleyi sadece denetim yoluyla yürütmek mümkün olmadığından son dönemde rehberlik kapsamında bilgilendirme, bilinçlendirme ve farkındalığı artırma faaliyetlerine de ağırlık verilmiştir. 2002 yılında yüzde 52,1 olan kayıt dışı istihdam oranı, alınan tedbirler ve önlemlerle 2024 itibarıyla yüzde 26 seviyelerine indirilmiştir. 2024 yılı ikinci çeyrek verilerine göre, kayıt dışı istihdam oranı yüzde 23,04; kadınlarda yüzde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Kurt.

RESUL KURT (Adıyaman) - Son beş yıl içinde yapılan denetimlerle ilgili hem bir yandan idari para cezaları uygulanmakta hem de kayıt dışı tespit edilen sigortalılar ve iş yerleri kayıt altına alınmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; vatandaşlarımızın neredeyse tamamını genel sağlık sigortası şemsiyesine almış bir ülkeyiz. Bu bilinçle sağlık alanında da pek çok hizmeti yerine getirmeye, vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerine eşit şartlarda erişimini sağlamaya devam ediyoruz. Sağlık sigortacılığı bakımından birçok ülkenin örnek aldığı bir noktaya gelen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız ve SGK bu anlamda gerek salgın döneminde gerek deprem döneminde büyük bir özveriyle çalışmalarını devam ettirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bakanın işini Bakana mı anlatıyorsun?

RESUL KURT (Adıyaman) - Kardeşim, dinlersen anlarsın, öğrenirsin!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sana anlatıyor ama anlamamakta direniyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Resul Bey, lütfen selamlama yaparsanız...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Resul Bey, lütfen tamamlayalım.

OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Bakanım, size büyük bir ayıp yapıyor burada!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yirmi iki yılda yaptığımız şeyleri anlatıyor ya!

RESUL KURT (Adıyaman) - Hâlen 81 ilde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, bir ek süre alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ek süre verdim, lütfen... Bir daha ek süre verdim.

Lütfen, tamamlayalım.

RESUL KURT (Adıyaman) - Ücret Garanti Fonu kapsamında ilk ödemenin yapıldığı 2005 yılından 2024 Eylül ayına kadar 160.098 kişiye toplam 631 milyon ödeme yapılmıştır. Hâlen 81 ilde 101 birimde "İş Kulüpleri Projesi"yle, dezavantajlı gruplar için; kadınlar, engelliler, gençler, Roman vatandaşlar, uzun süreli işsizler, madde bağımlıları için özel politika gerektiren vatandaşlarımıza yönelik iş ve istihdam amaçlı çalışmalar devam ettirilmektedir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kurt, lütfen tamamlayalım; süreniz doldu, 2 kere uzattım.

RESUL KURT (Adıyaman) - Son olarak, deprem bölgesine çok destek sağlandı, bu desteklerin uzatılması bölge açısından önem arz ediyor. Bu kapsamda, Sayın Bakanımızdan desteklerini istirham ediyorum ve değerli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kurt, teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, asgari ücretin 30 bin lira olmasını istiyoruz.

(CHP sıralarından bir grup milletvekilinin ayağa kalkarak "Asgari ücret 30, yoksa biz yokuz!" yazılı pankart açması)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İşiniz gücünüz şov ya! İşiniz gücünüz şov!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Avrupa'da en düşük asgari ücret... Yüzde 57 oranında insanlar asgari ücretten yararlanıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya şov yapıyorsunuz ya konser!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, böyle bir usulümüz yok. Lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Maalesef asgari ücret olağan ücret olmuş durumda. Biz 30 binin altında asgari ücrette yokuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İşiniz gücünüz şov yapmak ve konser yapmak. Millet için bir şey yapın ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Enflasyon yüzde 50'nin üzerinde, yoksulluk almış başını gidiyor. Biz bu tuzu kurulara, asgari ücret ne bilmeyenlere, asgari ücret en az 30 bin lira olsun diyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Asgari ücret 30, yoksa biz yokuz!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Asgari ücretliye bütçe yok! Emekliye bütçe yok! Çalışana bütçe yok!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bırak ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba... Sayın vekillerim... Lütfen, yerlerimize oturalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 17 bin lirayla bir ay değil, on beş gün değil, üç gün geçinin, biz de kabul edeceğiz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Konser! Şov!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Asgari ücret en az 30 bin olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba... Değerli vekiller...

CAVİT ARI (Antalya) - Asgari ücret 30, yoksa biz yokuz!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nümayiş!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son konuşmacıya söz vereceğim.

Teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, ama bu önemli bir konu, bakın...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Veli Ağbaba, sizi sahnelere davet ediyorum (!)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Emekliye, asgari ücretliye, çiftçiye, memura bütçe istiyoruz, sizin gibi tuzu kurular anlamaz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba... Değerli arkadaşlar... Komisyonun çalışma düzenini bozmayalım. Lütfen... Lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çalışanlar içerisinde asgari ücretlilerin oranı yüzde 60. Biraz vatandaşın sesini duyun. Tuzu kurular!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, çalışma düzenimizi bozmayalım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tuzu kurular! Sizden âla tuzu kuru mu var bana laf atanlar! Gelin, bu asgari ücretle on gün geçinin, ne diyorsanız onu vereceğim, on gün.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Böyle olursa ara vereceğim. Yeter... Tamam...

Teşekkür ediyorum.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Gruplar adına son konuşmacı, İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Süreniz yirmi dakika.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Milleti düşünüyorsanız konser yapmayın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Size yansıtacağını bilseniz siz de "evet" dersiniz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, konuşmacının süresini başlatıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir şey söyleyeyim, bu emekli maaşlarının milletvekili maaşlarına yansıtacağını bilseler buna da "evet" derler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen... Lütfen...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yazıklar olsun!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nümayişçi!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkoğlu, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem üyeler, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile bağlı ve ilgili kuruluşların bütçeleri üzerine söz almış bulunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, nihayet sizi görmek nasip oldu. Uzun bir süredir Bakanlığınızı ilgilendiren konular sürekli gündemde ama siz samimiyetle ortalıkta yoktunuz. Hadi fırsat bulamadınız, meşgulsünüz. Peki, çok meşguldünüz de yenidoğan çetesinin yıllardır SGK'yi soyduğundan niye haberiniz yoktu? Siz hiç kurum içi denetim yapmıyor musunuz? Açıklamalarınızda "SGK bu konuda gereğini yaptı. Hiçbir ekşğimiz yok." diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Diğer taraftan da "2023 yılı Kasım ayında savcılık konuyu bildirdi, müfettiş görevlendirdik. 19 hastaneden birinin ödemesini Mayıs ayında, birinin de Ağustos ayında durdurduk, diğerlerini de Sağlık Bakanlığı ruhsatları iptal edilince durdurduk." diyorsunuz. Sayın Bakan, bu söyledikleriniz birbiriyle çelişmiyor mu? Sizin bilgilerinize göre olay bir yıl önce savcılık tarafından SGK'ye bildirilmiş ama siz 19 hastaneden sadece ikisinin ödemesini durdurmuşsunuz, onun da biri Mayıs, diğeri Ağustos. Yani olayı öğrendiğiniz hâlde bir hastaneye altı ay, diğerine dokuz ay daha ödeme yapmışsınız. Olay başına düşüp Sağlık Bakanlığı ruhsatları iptal edince de 17 hastanenin ödemesini durdurmuşsunuz. Anlaşılan, Sağlık Bakanlığı ruhsatları iptal etmese ödemeyi devam ettirecek.

Bütün bunlara rağmen, Sayın Bakan, "Biz üzerimize düşen her şeyi yaptık." diyorsunuz. Hayır, Sayın Bakan, SGK ne yazık ki hiçbir şey yapmadı. Şimdi, lütfen cevap verir misiniz, bu 19 hastaneye SGK ne kadar usulsüz ödeme yapmıştır ve bunları nasıl geri alacaksınız? Neden savcı olayı bildirince gereğini yapıp ödemeleri durdurmadınız? Bunun sorumlusu kim Sayın Bakan? Siz ve yeterli liyakatten yoksun bürokratlarınız işini düzgün yapmadığı için bu bebekler öldü ve ölmeye devam etti ne yazık ki. Bu nasıl risk odaklı denetim, bu nasıl yapay zekâ? Hiçbir usulsüzlüğü, yolsuzluğu tespit edemiyor. Artık şundan çok eminiz ki eğer herkes işini düzgün yapsaydı bu çeteler SGK'yi asla soyamazdı.

Gelelim emeklilere. Bu yılı Emekliler Yılı ilan ettiniz, maşallah, emeklinin başına gelmeyen kalmadı. Ülkemizde 16,5 milyon emekli var, bunların büyük bölümü açlık sınırında ve maalesef tarihin en kötü dönemini yaşıyor. Peki, siz ne yapıyorsunuz? Otobüslerde yüzde 10 indirim, uçaklarda sembolik indirim, Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında tatil gibi işlerle uğraşıyorsunuz. Bir de bu yıl Emekliler Yılı olmasa ne olacaktı acaba? Emekli "Açım, ekme bulamıyorum, çocuğuma harçlık veremiyorum." diyor. Siz uçakla seyahatten, tatilden, lokantadan bahsediyorsunuz. Allah aşkına, siz hiç sokağa çıkmıyor musunuz? Emekli, uçaklısını boş ver, seyahati unutulmuş; lokantanın da neredeyse

önünden dahi geçmeyeli yıllar oldu. On yıl çalışan ile otuz yıl çalışan emekli aynı maaşı alıyor. Bütün emeklileri açıkta eşitlediniz. Emeklilerin ezici çoğunluğu 12.500 lira aylık alıyor. Bir de geçenlerde, dalga geçer gibi “Emeklilerin hepsi 12.500 almıyor; 50, 60, 70 bin lira emekli aylığı alan da var.” diyorsunuz. Belki haberiniz yoktur, ben söyleyeyim, bu söylediğiniz rakamları alanlar emeklilerin yüzde 1’ine bile tekabül etmiyor.

EYT’yi çıkararak bazı vatandaşlarımızı sevindirdiniz ama işe başlama tarihi bir gün sonra olanları on yedi, on sekiz yıl daha geç emekliliğe mahkûm ederek büyük bir hak gasbına imza attınız. Böyle adalet mi olur? Bu arkadaşlar da “Emeklilikte Adalet” diye yeni bir dernek kurdular ve herkes hakkını arıyor. İşe 8/9/1999 tarihinde girdiyeniz ne âlâ, yaş şartı yok; yirmi yıl sonra emeklisiniz ama bir gün sonra, 9/9/1999’da girdiyeniz altmış yaşında emekli olacaksınız. Sadece bir gün farkla on sekiz yıl geç emeklilik hangi adalete sığar ya! Sizleri yalnızca bir günden dolayı on sekiz yıl geç emekli etsek ne yapardınız? Şimdi de 2024 yılında emekli olanlar 2025 yılında emekli olanlara göre yüzde 30 daha az emekli aylığı alacak. Siz bu adaletsizlik konusunda Allah aşkına ne yapıyorsunuz? Nasıl oluyor da 31 Aralıkta emekli olan 1 Ocakta emekli olacak olandan yüzde 30 daha az emekli maaşı alacak? Bu nasıl bir hesap? Hangi akıl, hangi vicdan bunu kabul eder? Siz Çalışma Bakanısınız, bunu nasıl kabul edersiniz ve neden bunu düzeltmiyorsunuz? Özellikle kamu işçileri, memurlar çalışmak istiyorlar ama bir yıl sonraya kalsalar emekli aylığı ömür boyu yüzde 30 daha aşağı olacak diye emeklilik kuyruğuna şimdiden girmeye başladılar. 1999 yılında en düşük emekli aylığı 79 lira 59 kuruş idi ve o tarihte 10’a yakın çeyrek altın ediyordu, şimdi ise en düşük emekli aylığı olan 12.500 liraya 2,5 çeyrek altın ancak alabiliyorsunuz.

Bu arada kurumunuzda liyakatsiz eş dost atamaları maalesef aynen devam ediyor yani değişen bir şey yok. Odacısını daire başkanı olarak atayan Bakan olarak zaten tarihe geçmişsiniz, son yaptığınız da hepsini unutturdu maşallah. Arkadaşınızın, bir gün bile memuriyeti olmayan, Almanca bilmeyen ve kayıtlarda “aşçı” olarak geçen oğlunu Düsseldorf’a çalışma ataşesi yaptınız. Bakanlıkta onca yetmiş uzman dururken bu atamayı nasıl izah ediyorsunuz ve hangi vicdana sığdırıyorsunuz? Tamam, sizin için liyakat yok ve eş dost ataması normal, bunu önceki atamalarınızdan anlıyoruz ama bu atamayı onaylayan Sayın Cumhurbaşkanı da mı bunu hiç görmedi?

Tabii, siz böyle yapınca bürokratınız da size uyuyor. SGK Başkanınızın 3 koltuğu olunca 3 tane lüks makam aracı oluyor, hafta sonları da İstanbul’daki evine devletin arabasıyla gidiyor. Mesela, siz bununla ilgili SGK Başkanınıza bir soru sordunuz mu? Devletin benzin parasını geri istediniz mi? Tabii ki siz bunları hemen yalanlıyorsunuz ama doğruyu bulmak çok kolay Sayın Bakan; bir müfettiş görevlendirin -İstanbul’a kadar bir sürü gişe var, kamera var- bu arabalar ne zaman, nerelerden geçmiş, dokümanını sizin önünüze koysunlar. Bitti mi? Bitmedi. SGK Başkanı hâlen daha Yatırım Bankasının Yönetim Kurulu Başkanlığına da devam ediyor. SGK part-time mı yönetiyor yoksa Sayın Bakan? Ama yönetilmediği de zaten ortada.

Türkiye’nin -şu anda görüşmelerine devam ettiğimiz- 2025 yılı bütçesi 14,7 trilyon TL; bütçe açığı şimdiden yaklaşık 2 trilyon TL, 2025 yılında SGK açığı 550 milyar TL. Hazineden transfer edilecek para kaç lira biliyor musunuz? 2,1 trilyon TL yani koskoca Türk devletinin bütçe açığı 2 trilyon TL, SGK’ye transfer ise 2,1 trilyon TL; işte, hikâye bu kadar, gerisini varın siz düşünün.

Şimdi, gelelim bu yılın esprisine, bu espri de yine size ait Sayın Bakanım. “Cumhurbaşkanımız da emekli ama bakın, fedakârca çalışmaya devam ediyor, ülkesi için fedakârlık yapıyor. Bunun için herkes çalışmaya devam etsin.” diyorsunuz; Allah sizleri de güldürsün. Yahu, Sayın Bakanım, o imkânları kime verseniz herhâlde son nefesine kadar çalışsın, Sayın Cumhurbaşkanımız da zaten son nefesine kadar çalışmak istiyor belli ki.

Bu arada İŞKUR konusuna da yeniden değinelim. İŞKUR’un kimseyi işe falan yerleştirdiği yok, isterseniz birlikte araştırıp soralım. “İşe yerleştirdik.” denilen kişileri... Bunların hepsi kâğıt üzerinde yapılan işler. TYP’yi kaldırdınız, yerine saçma bir yönetmelikle yeni bir uygulama koydunuz. Haftada üç gün çalışılacakmış; tabii, böyle olunca okullar da hizmetli bulamaz, yardımcı eleman bulamaz hâle geldi ve pislik içinde kaldı. Yaptığınız hiçbir şeyin saha araştırması yok, her zamanki gibi masa başında yapıyorsunuz.

Ben hiç eğip bükmeden doğruları konuştum, konuşmaya da devam edeceğiz. Belki Sayın Bakana ekibi doğru bilgi vermiyor olabilir, ben söyleyeyim artık doğruları yani sonradan “Bilmedim, duymadım, haberim yoktu.” demeyesiniz.

Ülkemizde kısa adı GSS olarak bilinen Genel Sağlık Sigortası konusunda büyük sıkıntılar yaşanıyor. Vatandaş âdeta GSS travması geçiriyor ve haklı olarak da isyan ediyor; diyor ki: “Genel Sağlık Sigortası’ adı altında biz, işsiz ve sigortasız vatandaşlara acımasız bir borç dayatılıyor.” Haklı olarak da soruyor: “Bu nasıl bir sistem?” İddialar vahim; kimine 10 bin, kimine 20 bin, kimine 50 bin lira ödeme emri geliyor ama öyle ama böyle her ay borç tahakkuk ettiriliyor. Hatta, bugünlerde posta yoluyla icra kâğıtları da gelmeye başladı. Canı yanan vatandaşlar için bir çözümünüz olacak mı? İşte, biz de görevimizi yapıyor ve vatandaşın sesine bu yüce Meclisin çatısı altında tercüman oluyoruz.

Sayın Bakan, vatandaşın yaşadığı bu GSS travması nedir? Hangi koşul ve şartları taşıyan vatandaşlara GSS ödeme emirleri gönderiyorsunuz? Bunun belli ki bir kriteri, değerlendirmesi yok. Bugüne kadar kaç kişiye GSS ödeme emri ve kaç liralık tahsilat emri gönderildi? Hem işsiz hem de sigortasız olan vatandaşlara gönderilen ödeme emirlerinin nasıl tahsil edilebileceğini düşünüyorsunuz? Türkiye’de sağlık hizmetlerinden yararlanabilmenin temel şartlarından biri olan GSS’nin, vatandaşların sağlık harcamalarını karşılamayı amaçlayan bir zorunlu sigorta sistemi olduğunu herhâlde hepimiz biliyoruz. Tanımlamalarınızın arasında buradaki “zorunlu” sözcüğünün zor durumdaki vatandaşlara belli oranda muafiyet tanınması anlamına gelebilecek bir açılımı var mıdır? Yüz binlerce sığınmacı, mülteci veya geçici koruma altındaki insana ücretsiz sağlık hizmeti sunulurken kendi vatandaşımızı, üstelik insanlarımızı GSS cenderesiyle sıkboğaz etmenin öncelikle vicdanen, sonrasında da sosyal devlet anlayışıyla çeliştiği ortada değil mi? Diyelim ki bu durumdaki bir Türk vatandaşımız Suriye’ye gitti, varsayalım ki Suriye vatandaşı da oldu, sonrasında da Türkiye’ye geldi, oradaki kimliğini ibraz ederek geçici koruma statüsü aldı, hatta belki de mülteci bile oldu; şimdi, ücretsiz sağlık hizmeti vermek durumunda kalacağınız bu kişinin zamanında GSS borcunu ödemezse hakkında işlem yapacağınızı söylediğiniz eski bir Türk vatandaşı olmasının sizi nasıl bir hâletiruhiye içine sokacağını hangi sözlerle açıklarsınız?

İşsiz kalanları geçtim, siz sırf sendikaya üye oldu diye işten çıkarılan işçilerinizi korumaktan da acizsiniz. Örneğin, son dönemde

Manisa Akhisar'da Tekstil Yatırım Holdingden tam 307 işçi sendikasılaştırma operasyonu ile işsiz ve aşsız bırakıldı. Yerine de 100'e yakın yeni işçi aldılar. Ayrıca, işveren bir fabrikasını da aynı iş koluna ekleyerek mevcut çalışan sayısını 3.079'a çıkardı. Bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyorsunuz. Bu oyunlar, özellikle de işçi nakilleriyle sendikasılaştırma Türkiye'de neredeyse rutin bir uygulama oldu. Bakanlık buna nasıl bir çözüm bulamaz! İşte bu mağdur emekçi kardeşlerimiz geçtiğimiz hafta Meclise geldiler ve seslerini duyurmaya çalıştılar.

Yine, son dönemde, Gemlik Borusan Limanı'nda 34 işçi sırf sendikalı oldu diye işten çıkarıldı, aynı ayak oyunları Borusan'ın ismine de yakışmayacak şekilde orada oynandı. İşçiler de direnişine devam ediyor. Sayın Bakan, samimiyetle, bu memlekette sendikalı olmak suç mu ya? Özel sektörde sendikalaşma oranı yirmi iki yıllık iktidarınızda hâlen yüzde 10-12 bandında ya. Ülkenin emekçilerinin yüzde 88-90'ı hâlen herhangi bir sendikal örgüte üye olamıyor. İşte, Türkiye'deki çalışma hayatı, işçinin, emekçinin durumu bu.

Belediyelerdeki işten çıkarmalara neden hiç göz atmıyorsunuz? Her yerel seçimden sonra iktidar değişikliği olan yerel yönetimlerde bu işten çıkarmalar, partizanca tavırlar artık isyana dönüştü. En bariz örneği, Van'da hem İpekyolu hem Van Büyükşehir Belediyesinde 1.050'ye yakın işçi dört aydır orada eylem yapıyor, mahkemeleri kazanıyor, işe dönüş davalarını kazanıyor ama başlatılmıyor; süreç sürekli uzatılıyor.

"Hele bize bir anlatın, bu konularda ne yaptınız?" diye yeni bir başlık açalım. Mesela, EYT için verdiğiniz sözü hâlen daha tutmadınız. 5000 prim ve kısmi emeklilikteki yaş şartını hangi gerekçeyle 2002'deki yasa şekliyle bıraktınız? Sayın Cumhurbaşkanı "BAĞ-KUR primini 7200'e indirdik." dedi ve üzerinden tam on dokuz ay geçti. Hani nerede?

Yurt dışında yaşayan kadınlarımıza ilk doğum yaptıkları tarih SSK başlangıcı sayılıyor. Kendi ülkesinde hizmet eden kadınlarımıza bu hak hâlen neden verilmiyor?

Astsubayların ve polislerin sivil okul borçlanması 1999 öncesi ve 2003 sonrası dönemlere varken 2000-2001-2002 nasıplı astsubayların unutulup mağdur edilmesi hak mıdır, reva mıdır? SSK ve BAĞ-KUR'a verilen askerlik borçlanması devlet memurlarına niye verilmiyor? Kurumlar arası bu adaletsizlik nedeniyle polislerde intihar vakaları bile yaşanıyor.

Emeklilerimizin mevcut haklarını korumaktan bahsediyorsunuz. Soruyorum: Hangi haklar bunlar? KYK yurtlarında tatil hakkı mı mesela? Sinema biletlerinde indirim, halk plajlarında ücretsiz şezlong mu? Mesela, şezlong yanında bir gazoz da ücretsiz olarak verilecek mi? 65 yaş sonrası vefat edenlere mezar yeri mi ücretsiz olacak? Sinema bileti yanına patlamış mısır mı vereceksiniz? KYK yurtlarında tatil yaparken havlu mu ücretsiz olacak? Düşük ve kadük kalan maaşlar şükürle mi çoğalacak? Sayın Bakan, bilirsiniz ki, intibak yasası çıkmadan bu işler asla düzelmeyecek, başınız da dertten kurtulmayacak. Ayrıca, bu memlekette tek SGK sistemine geçilmeden hakkaniyetli olmayan bu çarpık düzeniniz sürekli yeni mağduriyetler yaratacak.

Son olarak bir hazin bilgiyi daha vereyim. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verilerine göre, yılın son on ayında tam 1.540 işçi iş kazalarında hayatını kaybetti. Hasılı, Sayın Bakan, işçi sağlığımız ve iş güvenliğimiz de Allah'a emanet.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Efendim, erkenden bitirdim, bakın, Mehmet Bey.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sağ olun, muhteşem bir zaman yönetimi oldu.

Değerli milletvekilleri, araya gideceğiz ancak aradan önce Sayın...

(CHP milletvekillerinin ellerindeki pankartı göstererek ayağa kalkmaları)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, önce bir talebimizi gündeme getirmek istiyoruz. 7200'yle ilgili esnafın...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Korsan gösteri ya Başkanım!

CAVİT ARI (Antalya) - Korsan değil, esnafın sorunlarını...

VELİ AĞBABA (Malatya) - 6 Mayıs 2023'te Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan söz vermişti.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tamam, sözümüz söz, hemen, anında, ertesi gün...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Tamam, söz verdik, yapacağız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - "9000 iş gününü 7200'e indireceğim." demişti. Bunu gündeme almanızı ve lütfen, bunu yerine getirmenizi, sözünüzde durmanızı talep ediyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakanım, sözünüz vardı, biliyorsunuz 9000 gün 7200 güne inecekti. Ne zaman yapılacak bu? Esnaf kardeşlerimiz bunu soruyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, siz bir müsaade edin bana. Burada bir eylem var, eylemi çözmeye çalışıyorum şu an.

CAVİT ARI (Antalya) - Seçimden tam bir hafta önce esnafın kafasını karıştırdınız. Sayın Cumhurbaşkanı ve esnaf odaları birlik başkanı "Müjdeler olsun." diyerek bunu paylaştı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Tamam, sözümüz söz.

CAVİT ARI (Antalya) - Tam on dokuz ay geçti, bu 7200 ne zaman kanunlaşacak? On dokuz ay geçti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - AK PARTİ söz verince yapar merak etmeyin, AK PARTİ yapar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Verdiğiniz sözü tutun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu bizim sesimiz değil, bu esnafın sesi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

CAVİT ARI (Antalya) - Esnafın sesini kısmaya çalışmayın Sayın Başkan.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Vallahi siz demesiniz hiç aklımıza gelmeyecekti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ök, bir müsaade edin.

Bakın, arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye rahatsız oluyorsunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir dakika sürdü.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu esnafın sesi, esnafın sesinden rahatsız olma.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, bitti. Siz durun arkadaşlar.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, rahatsız olmuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani burada...

Bir dakika değerli arkadaşlar.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - AK PARTİ dediğini yapar merak etmeyin, rahat olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Esnafın sesinden rahatsız olmayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Açıkkapı, Sayın Ök. yani siz müdahale etmeseniz bir şey kalmayacak ortada, gözünüzü seveyim ya, bir durun. Tamam, eylem bitti, şimdi, bir tane de siz yapın, buyurun. Dövizlerinizi hazırlayın, serbest.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Öğleden sonra daha kuvvetli eylemlerle geleceğiz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Siz de söz vermişsiniz “İşçileri atmayacağız.” diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, siz de...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Atmıyoruz biz. Asla atmamız biz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İstanbul’da, İzmir’de, büyükşehirlerde...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Denizli’de işçileri...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Asla.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne “asla”sı, yaptınız işte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kırkpınar, bir saniye değerli arkadaşlar, bir saniye... Bundan sonra eylemleri...

Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin, tamam, herkes yaptı eylemini.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz de yapın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Otuz saniye üstü eylemleri kabul etmiyorum, otuz saniye eylemleri salon dışında, otuz saniyeye kadar bir şey demiyorum, zaten yirmi dokuzda bitirdiler.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, milletvekilinin iradesine ket koyamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama İç Tüzük’ün eylemlerle alakalı 45, 65, 68’inci maddelerine göre olmaz. Ya değiştirin İç Tüzük’ü...

Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Öncelikle, Bakanlığımız bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Öncelikle, 2025 bütçesine baktığımızda görüyoruz ki bu bütçe çalışanın, emekçinin, emeklinin bütçesi değil. Lafa gelince “Biz emekliye ezdirmeyeceğiz, bu yıl emekli yılı olacak.” diyorsunuz ama özellikle emekli yılında sizden çektiğimizi Sayın Bakanım inanın kimseden çekmedik. “Emekli yılı” dediğiniz emeklinin maaşlarını önce 10 bin lirada, sonra 12.500 lirada eşitlediniz. Temmuzda 12.500 lira yapılan en düşük emekli aylığının alım gücü de dört ayda TÜİK uydurma enflasyonuna göre bile 1.345 lira eridi ve 11.155 liraya düştü. Emeklinin de dayanacak gücü kalmadı. Emekliye para yok ama kamu-özel iş birliği projelerine 2025 yılında 202,3 milyar TL bütçe var. Emekliye kasım ve aralık enflasyonuna göre tahmini yüzde 10-16 arası zam yapılacağı söyleniyor. Enflasyon ne kadar belli değil, ha bire enflasyon hedefiniz değişiyor. Buradan söylüyoruz Sayın Bakanım: Emekli maaşları hemen yarın asgari ücretle eşitlenmeli çünkü gerçekten emeklinin dayanacak gücü kalmadı ve en düşük asgari ücret de 2025 yılı içinde 30 bin lira olmalı.

Sayın Bakan, 1/10/2028 tarihinde aylık bağlama oranları yüzde 70’ten yüzde 28’lere düştüğünden, bugün yirmi beş yıl prim ödeyen emekli 12.500 TL’lik aylık sınırının altında kaldı. Bu “reform” denilen adaletsiz sistemle 3600 günle emekli olan bir kişi ile 9000 günle emekli olan bir kişi maalesef aynı maaşı alıyor, bu konuda acilen düzenlenme yapılması gerekiyor.

Ayrıca, 5510 sayılı Kanun'da yer alan güncelleme katsayısı hesaplama yöntemi nedeniyle 2024 ve 2025'te işçi ve BAĞ-KUR emeklileri için maaş farklılıkları ortaya çıkacak. 2024'ün 2'nci yarısında emekli başvurularının 2025'in ilk yarısında emekliliğe başvuranlardan yaklaşık yüzde 30 daha fazla aylık alacağı hesaplandı. Bu katsayılar düzenlenmeli, yıllarca devlete prim ödemiş insanların hakları teslim edilmeli Sayın Bakanım.

Diğer taraftan, Cumhurbaşkanı ve Çalışma Bakanı söz verdiği hâlde küçük esnafın prim sürelerinin 7200 prim gününe indirilmesi gerçekleşmemiştir. Bu yasal düzenlemenin ne zaman hayata geçirileceğini vatandaşımız merak ediyor ve buradan duyurmanızı bekliyoruz Sayın Bakanım.

Yine, 1/10/2028 tarihli 5510 sayılı Yasa'yla 1479 sayılı BAĞ-KUR Kanunu gereği zorunlu BAĞ-KUR kapsamındayken BAĞ-KUR'a tescil bildirimi yapılmamış olan ya da yapıldığı hâlde prim ödemesi yapmamış olanların, bu vergi kaydı süresince kazanmaları gereken BAĞ-KUR sigortalılığı ellerinden gasbedilmiş ve bu esnaf ve şirket ortakları yaşları elli yıl geçmiş ve hâlâ prim ödemekte ve emeklilik haklarını alamamaktadır. BAĞ-KUR tescil mağdurları olan bu sigortalılar, sosyal güvenlik haklarının bir gecede yasayla gasbedilmesi neticesinde hâlâ sizden çözüm beklemektedir.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de ortalama ücret hâline gelen asgari ücrete yapılacak zam toplumun büyük bir kesimi tarafından merakla takip ediliyor. Bu sırada iktidar, asgari ücretin geçmiş enflasyon kadar artırılmasının dezenflasyon mücadelesine zarar vereceğini öne sürerek milyonlarca vatandaşımızı açlığa mahkûm etme peşinde. Bu yıl da sağlıklı bir asgari ücret kararı çıkmayacağını tüm sinyallerini veriyorsunuz Sayın Bakanım. Bir de "Çalışanları enflasyona ezdirmeyecek şekilde ekonomik dengeleri gözeterek karar vereceğiz." diyorsunuz. Sayın Bakan, artık algı oyunlarına milletin karnı tok. IMF'e gidiyorsunuz, yurt dışında tefecilere gidiyorsunuz, "Emekçiye, asgari ücretliye yüzde 25'in üzerinde zam yapmayacağız." diyorsunuz, söz veriyorsunuz.

Bakin, rakamlar ortada. Alım gücü üzerinden yapılan hesaplamalar yılın başında 17.002 lira olan asgari ücretin TÜİK hesabıyla yüzde 39,77 eriyerek 12.164 liraya düştüğünü gösterdi. Bu insanlar ne yiyecek Sayın Bakanım, nasıl yaşayacak? Çocuğuna harçlık veremiyor ve çocuğuna yumurta bile alamıyor.

TÜRK-İŞ tarafından yayınlanan son Ekim 2024 verilerine göre mutfak enflasyonu yüzde 68,7 olarak hesaplandı. Açlık sınırı 21.432 lira, yoksulluk sınırı 66.553 lira. Dolayısıyla, parti olarak 30 bin liranın altında belirlenen herhangi bir asgari ücreti asla kabul etmediğimizi buradan bir kez daha ifade etmek isterim. Enflasyonun sorumlusu kimse, bu ülkede ekonominin sorumlusu kimse cezasını ona kesin. Asgari ücretliye, memura, emekliye değil.

Çocukların korunması, çocuk işçiliğinin önlenmesi Bakanlığımız tarafından en çok kaynak ayrılması gereken alanların başında geliyor. Bir kurumun bütçesi sadece rakamlardan ibaret değil. Bütçe tekniğine baktığımızda Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na 2025 yılı için sadece 1.000 lira ayrıldığını görüyoruz. Aynı program için, 2024 bütçesi için 28 milyon 678 bin, 2023 bütçesi için 41 milyon lira ayrılmış. Çocukların korunmasına ayrılan pay Çalışma Bakanlığı bütçesinde giderek düşürülmüş ve sonunda yok olmuştur. 2026 ve 2027'de ise ayrılan kaynak tamamen sıfırlanacak. Bunun gerekçesini sanırım Sayın Bakanımız bize açıklayacaktır. Bu ülkede 2023 Eylül-2024 Ağustos döneminde en az 66 çocuk iş kazasında hayatını kaybetmiş. Çocuk işçi sayısı resmî verilere göre 720 bin, gerçekte milyonlarca. Bakanlığa alınacak 4 otomobil çocuklarımızın hayatından ve geleceğinden daha önemli görünüyor.

2024-2028 yıllarını kapsayan stratejik planda ise Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na ait stratejilerden bazıları şunlar: Çalışma riski altında olan çocukları çalışma hayatından alıp eğitime yönlendirmek. 81'de kurulan Çocuk İşçiliği ile Mücadele Birimlerinin ilgili kurum ve kuruluşları iş birliği ve koordinasyonu geliştirmek. Bu hedefleri bin lirayla mı yapacaksınız Sayın Bakanım Allah aşkına? Merak ediyoruz, bu konuda sizden bir açıklama bekliyoruz.

Öte yandan, son yıllarda çalışma hayatında güvencesizlik arttı. Esneklik uygulamalarıyla işçi sınıfının kazanımları ve iş hukukunun temelini oluşturan koruyucu düzenlemeler zayıflatıldı. TÜİK Eylül ayı iş gücü istatistiklerine göre 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerin işsizlik sayısı eylül ayında bir önceki aya göre 35 bin kişi artarak 3 milyon 100 bin kişi oldu, işsizlik oranı ise yüzde 8,5'ten 8,6'ya çıktı. İşsizlik oranı erkeklerde 6,7 iken kadınlarda maalesef 12,3.

OECD'nin Bir Bakışta Eğitim Raporu'na göre Türkiye'de 18-24 yaş aralığındaki gençlerin yüzde 31,1'i ne eğitimde ne de istihdamda yer alıyor yani ülkede her gençten biri işsiz. Kısaca Sayın Bakanım, "ev gençleri" diye bir kavramı da soktunuz hayatımıza ama lafa gelince işsizliği bitiriyorsunuz. Tabii, herkesin sizin gibi iyi tanıdıklarımı da yok. Üniversiteden sınıf arkadaşımızın Almanca bilmediği iddia edilen damadı gibi. Bu damat 7.200 euro maaşlı, birinci derece çalışma ataşeliği görevi için Almanya'ya atanmış, bu konu hakkında da sizden mutlaka bir açıklama bekliyoruz.

Bu ülkede lisans, yüksek lisans, doktora mezunu milyonlarca işsiz var. Daha geçen hafta bu liyakatsiz atamalar yüzünden başvuranlar arasında en yüksek KPSS puanına sahip olmasına rağmen torpil düzensizliğiniz, baş tacı mülakat puanıyla hak ettiği kadroya yerleşemediği için 22 yaşında bir psikolojik danışman adayı intihar etti, daha 22 yaşında; yazıktır, günahıdır. Ülkede vatandaşımız iş bulamazken yeni düzenlemeye göre yabancı işçilerin istihdam, ücret ve mali yeterlilik gibi kriterleri de değişti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın Sayın Erdem.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Toparlıyorum Başkanım.

Toplumun taleplerine kulak tıkayıp sermaye kesiminin isteklerini ikiletmeden yerine getiren AKP iktidarı, patronların bir süredir ucuz işçi açığı kapatma talebi isteklerini yeni düzenlemede yabancı işçilerin istihdam, ücret ve mali yeterlilik gibi kriterlerini değiştirerek çözüyor. Keşke Sayın Bakanım, vatandaşın taleplerini de aynı hızla yerine getirebilseydiniz.

Değerli arkadaşlar, genel sağlık sigortası prim borçlarını ödeyemeyen 10 milyona yakın vatandaşımıza karşı icra ve haciz işlemleri devam ediyor. Zor geçinen vatandaşın prim borçları yüzünden mal varlığı da risk altında. Prim borcu olan vatandaşımız ne sağlık hizmeti ne

de ilaç alamıyorken Suriyelilere bedava; bu adalet mi Sayın Bakanım? Derhal gerekli yasal düzenlemenin yapılması, genel sağlık sigortasının ücretsiz olması gerekmekte. Bu durum Anayasa'mızın sosyal devlet anlayışı ilkesine de aykırıdır.

Son olarak, vatandaşın sizden talepleri var Sayın Bakanım. 8 Eylül 1999 öncesi, 9 Eylül 1999 sonrası sigortalı olanlar arasında emeklilikte erkeklerde on yedi, kadınlarla yirmi yıl fark oluşturuluyor. Bu kesin geçiş kademeli emeklilik sistemiyle düzeltilmeli ve mağduriyetler giderilmelidir. Staj ve çıraklık mağdurları küçük yaşlarda sigortasız işe başlatılıp kandırılmış, EYT kanunu sonrası bunlar sigortasız olduklarını öğrenmişlerdir.

Yine, memurlarda 3600 ek gösterge sağlık çalışanları, öğretmenler, imam ve vaizlerde var, polislerde var, diğer kesimlerin de taleplerini size iletmemizi talep ettiler. Kamuda çalışan sözleşmeli işçiler, gerçek çalıştığı iş NACE kodundan değil, yaptığı işten tamamen farklı bir NACE kodu verilerek yasal olmayan bir şekilde kadro haklarını alamamaktadır. Bu konuda da bir düzenleme gerekmektedir diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, öğle yemeği için F Blok'ta Tören Ara Salonda Sayın Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, kurum başkanlarımız ve genel müdürlerimiz için yemek ikramı olacaktır. Sayın Bakanımız, Mardin kültürünü tanıtıcı bir ikramda bulunacaktır. Diğer bürokrat ve katılımcılar için alt katta Üyeler Lokantası'nda yemek ikramımız bulunacaktır.

Görüşmelere 14.20'ye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:13.19

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.26

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 11'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum. İnşallah, bütçenin işçilerin, çalışanların lehine gelişmeleri takip eder.

Şimdi, size öncelikle bir selamı ileterek başlamak istiyorum. Taşeron işçilerin size selamı var, özellikle Karayolları taşeron işçilerinin selamları var. Eski Bakan biliyorsunuz taşeronda kadroya söz vermişti, maalesef hâlâ yerine getirilmedi. Bunu "Devlette devamlılık esastır." ilkesine dayanarak size iletmek istiyorum.

Şimdi, tabii, Sayın Cumhurbaşkanı özellikle 2018'den beri "Ekonominin sorumlusu benim, ekonomist benim." diyor. Aslında en büyük ekonomist kim, biliyor musunuz? Türkiye'de en büyük ekonomist 12.500 TL'yle geçimini sağlayan emekli, en büyük ekonomist 17 bin lirayla geçimini sağlayan asgari ücretli çünkü hakikaten dünyada hiç eşi örneği yoktur ki 12.500 lira maaşla bir evi geçindirsinsin, evinin kirasını versin, karnını doyursun. En büyük ekonomist onlar, onu öncelikle belirtmek istiyorum.

Şimdi, geçen yıl seçim öncesi sözler vermiştiniz, bunları hatırlatmak isterim çünkü seçimden önce taahhütte bulundunuz, insanlar size ona göre oy verdi. Ne dediniz? "Emekliyi enflasyona ezdirmeyeceğiz." dediniz, keşke demeseydiniz "Maşallah." dediğiniz çocuk kırk gün yaşıyor, emeklinin yaşayacağı vallahi ömür kalmadı. "BAĞ-KUR'lulara esnaf prim gün sayısını 9000'den 7200'e indireceğiz." diye 6 Mayıs'ta müjde verdiniz, unuttunuz. "Stajyer ve çıraklığı sayılmayanların mağduriyetini gidereceğiz." dediniz, olmadı. "Tüm memurlara 3600 ek gösterge vereceğiz." dediniz, geçtiniz, unuttunuz. "Memur emeklilerine seyyanen zam vereceğiz." dediniz, o da yok. "İşsizlik maaş şartları genişletilecek." dediniz, o da yok. Değerli arkadaşlar, seçimden bir buçuk yıl geçti, verdiğiniz hiçbir sözü tutmadınız. Şimdi, enflasyon nedeniyle işçilerin ekmeği her gün küçülürken zengin daha zengin, yoksul daha yoksul hâle geldi. İşçilerin, emeklilerin, emekçilerin reel ücretleri her gün erirken alım gücü düştü.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir tablo var, o tabloya bakmanızı rica ediyorum eğer hazırsa. O tablo 1 Ocak 2024'ten bugüne asgari ücretin alım gücündeki kaybını yansıtıyor. Maalesef, asgari ücret yılbaşından, ocaktan bugüne birçok temel üründe azalmış durumda. Tavuktaki kayıp 55 kilogram, yumurtada 91 paket, sütte 253 litre, salçada 203 kilogram asgari ücretin alım gücü düşmüş. Şimdi, açıklanan rakamlara, TÜİK rakamlarına göre bile baktığımız zaman çarşıyla pazarın ilgisinin olmadığını söylemek istiyorum. Ülkede kriz var ama bu kriz işçiler, emekçiler, kamu çalışanları, kadınlar ve gençler için var, birileri hâlâ bayram etmeye devam ediyor.

Bir başka tablomuz var değerli arkadaşlar. Dün de ifade ettim, bugün de söylüyorum: Türkiye'deki yoksulların, emekçilerin en büyük düşmanı enflasyon. Bu tabloya baktığımız zaman Avrupa 1'incisiyiz değerli arkadaşlar, bu tabloda açık ara Avrupa 1'incisiyiz. Rakamlara bir bakın, bizim en yakın rakibimiz savaşta olan Ukrayna 9,7. İrlanda'nın 0,7; bizim yıllık enflasyonumuz neredeyse Avrupa Birliği'nin toplamına eşit durumda.

Yine, değerli arkadaşlar, bir başka tablo daha var, dünya ligindeki durumumuzu gösteriyor. Dünyada hangi konumdayız, hangi ligdeyiz ona bakmak lazım. Kimlerle aynı ligdeyiz? Arjantin, Suriye, Güney Sudan, Filistin, Zimbabve, Türkiye. Altlara da bakın, Malavi, Lübnan, Nijerya, İran gibi maalesef, üçüncü dünya ülkeleriyle aynı sınıftayız; aslında bu bizim karnemizi gösteren bir durum.

Şimdi, tabii, asgari ücretlere baktığımız zaman, Avrupa ülkeleriyle de karşılaştığımız zaman asgari ücreti, 2024 yılında ödenen aylık brüt asgari ücrette de sınıfta kalmış durumdayız. Lüksemburg'u, İrlanda'yı, Hollanda'yı, Belçika'yı, Fransa'yı, İspanya'yı geçtik; Slovenya'ya bakın, Polonya'ya bakın, Malta'ya bakın, Litvanya'ya bakın, daha dün Sovyetler Birliği'nden ayrılan Litvanya'ya bakın, hemen yanı başımızdaki Yunanistan'a bakın, bir de Türkiye'ye bakın; Türkiye'de asgari ücrette maalesef sondan 5'inci sıradayız, oradaki durumumuz da iyi değil.

Şimdi, Sayın Bakan da söylüyor, çeşitli sözcüleriniz de söylüyor. Enflasyon artışının sebebi işçiler değil ama enflasyonu düşürmenin bedelini maalesef işçiler ve yoksullar ödüyor. Bugün asgari ücret 17 bin TL'yken açık sınırı Eylül 2024 itibarıyla 20.478, yoksulluk sınırı 70.835 TL. Yine Avrupa ülkeleriyle karşılaştığımız rakamlara baktığımız zaman da sınıfta kaldığımızı söylüyoruz.

Biraz önce Sayın Bakan sendikalaşma oranını övünerek söyledi. Yine bu dünya ülkelerine baktığımız zaman aslında sendikalaşmada sınıfta kaldığımızı görebiliriz. Maalesef, kamu işçileri olmasa o yüzde 14,8'e de ulaşamayacağız. Tüm dünyada sendikalaşmanın sadece işçinin örgütlenmesi anlamında önemi yok, başka anlamda da önemi var. Bunlardan biri ne? Biri, kayıt dışılığı yok etmek. Dünyada kayıt dışılığın tek çaresi sendikalaşmak, eğer kayıt dışılığı yok etmek istiyorsanız bu sendikalaşmaya destek verirsiniz.

Şimdi, bir başka mesele de şu: Bizim asgari ücret maalesef, olağan ücret olmuş durumda. Bakın, Avrupa'da ve Türkiye'de asgari ücretli çalışan oranına baktığımız zaman, Türkiye'de yüzde 57, Romanya'da yüzde 21, Bulgaristan'da yüzde 14, Hırvatistan'da yüzde 10, Avrupa Birliği ortalaması yüzde 9; bizim neredeyse yaklaşık 8 katımız durumda. Bunun anlamı şu: Türkiye'de olağan ücret de asgari ücret seviyesine inmiş durumda. Tabii, TÜRK-İŞ bağıyor, sendikalar bağıyor, DİSK yürüyüş yapıyor, HAK-İŞ açıklamalarda bulunuyor. Bu

“vergide adalet” dediğimiz bir şey var; maalesef, gelir vergisi sınırları da işçinin aleyhine işlemeye, çalışanlar aleyhine işlemeye devam ediyor.

Bir başka adaletsizlik de şu: Bakın, dolaylı vergilerin Türkiye’de yüksekliği, maalesef, zengin ile fakirin aynı vergiyi ödemesine sebep oluyor. Hiç arabası olmayan birisi de aynı vergi ödüyor, cipe binen birisi de aynı vergiyi ödüyor; iş adamı da aynı vergiyi ödüyor, çalışmayan da aynı vergiyi ödüyor. Bu, dolaylı vergi meselesinin de önemli olduğunu söylemek istiyorum.

TÜİK verilerine göre 2022 yılında 18 milyon 30 bin olan yoksul sayısı 2023’te 18 milyon 219 bin kişiye yükselmiş; yoksulluk oranı yüzde 21,7. Türkiye’de 2023 yılında 4 milyon 989 bin hane, yaklaşık 5 milyon hane sosyal yardım almış. 2018’de 2 milyon 588 bin - başkanlık sistemine geçtiğimiz yıl- 2023’te açıklandığı gibi 5 milyon, 2024’ün ilk altı ayında 3 milyon 786 bin. Demek ki bu yıl 7 milyona yaklaşacak bir şey var.

Şimdi, sosyal yardımlardan hane içinde kişi başına düşen aylık gelir net asgari ücretin 1/3’ünden az olan haneler faydalanmakta yani kişi başı 5.600 TL’den düşük geliri olan 5 milyon hane sosyal yardımlarla yaşıyor yani demek ki bizim 86 milyon nüfusumuzun dörtte 1’i devlet olmazsa acından ölecek.

Bir başka konu emekliler meselesi. Değerli arkadaşlar, en düşük emekli maaşı 12.500 TL olarak belirlendi. 2.500 lira zam yapılmıştı, 2.500 liradan bir şey olmayacağını söyleyebiliriz. Etin kilosu 600 lira, peynir 500 lira, zeytin 300 lira; kahvaltı alışverişi yapmaya insanların gücü yetmez.

Şimdi, birazdan ifade edeceğim ama bakın, geçen gün... Değerli arkadaşlar, emeklinin durumunu görmek için ciddi bir resim bu. 78 yaşında bir inşaat bekçisi inşaattan düşerek öldü; aslında emeklinin kaderi bu. Yine ekim ayında Konya Seydişehir’de 79 yaşında bir emekli düştü ve öldü. SGK 2024 verilerine göre emekli olduktan sonra çalışanların sayısı 2 milyon 42 bin, kayıt dışı çalışan emeklileri de saydığımız zaman bunun 5 milyon civarında korkunç bir rakama ulaştığını söylemek mümkün yani emekli emekli olduktan sonra da çalışmaya devam ediyor ve maalesef, açlık sınırının altında yaşamaya devam ediyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, bir de video göstereceğim size, emeklinin... Hani diyorsunuz ya “Emeklinin durumu iyi.” Yaklaşık on-on iki saniyelik bir video. Bu, Malatya’da çekilmiş bir video.

(Video gösterimine başlandı)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Biz de konserleri izletelim Başkanım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzletelim konserleri de. Yahu, şimdi, diyeceğim de süremden gidiyor diye... Yoksa...

(Video gösterimine devam edildi)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, arkadaşlar, bir başka mesele de emekli maaşlarının asgari ücrete göre karşılaştırması. 2002 Temmuzda emekli maaşı 240 TL iken asgari ücret 184 TL idi; en düşük emekli maaşı asgari ücretin 1,4 katıydı. Şu anda, artırıldığı hâlde 12.500 TL maaş asgari ücretin yüzde 73’ü durumunda yani reel olarak emekli maaşı yarı yarıya gerilemiş durumda. Şu an 12.500 lira maaşla 2 çeyrek altın alınabiliyor; maalesef, şu an 6 çeyrek altın kayıp.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre doldu, toparlayın.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hemen toparlıyorum.

Maalesef, emeklinin durumu kötü durumda. Niye emeklinin maaşı bu duruma geldi? Emekli maaşının hesabında eskiden gayrisafi yıl sonu hasılasının artışının payı yüzde 100 olarak hesaplanıyordu, sayenizde yüzde 30’a düştü. Aylık bağlama oranları 2002’den önce yüzde 70’lerdeydi, şu an yüzde 28’lere düştü. Tabii, 2008’deki bu, aylık bağlama oranlarında sendikaların da günahı çok çünkü onlar da hiç seslerini çıkarmadılar.

Şimdi, örneğin, eskiden -siz de hatırlarsınız, belki çevrenizde varsa; emekli vardır mutlaka sizin de çevrenizde- bir işçi emekli olduğu zaman evini alırdı, çocuğunun düğün parasını ayırırdı, belki bir de araba alırdı. Şimdi emekli o emekli ikramiyesiyle tuvalet alamıyor, tuvalet; tuvaletin kapısını alamıyor; geldiğimiz nokta bu.

Şimdi, bir başka ciddi sorun şu Sayın Başkan, Sayın Bakan: 15 Ocaktan sonra emekli olanlar yüzde 30 az aylık alacak. 2024 yılı içinde yaşlılık aylığı başvurularında, 2023 yılı güncelleme katsayısı ve gayrisafi yıllık hasıla güncelleme katsayısının -yüzde 4,5- yüzde 30’u 1,35; 1,6612 kullanılıyordu. Ayrıca, emeklilere 2024 Ocak ayında yüzde 49,5, Temmuz ayında yüzde 24,73 oranlarında toplam yüzde 86 zam yapılmıştı; bu zamlar 2024 yılı içinde emekli maaşı başvurusunu yapan herkes için geçerlidir yani bu sene içinde emekli olacak herkes yüzde 86,16 zamdan faydalanacak ancak 2025 yılında yaşlılık aylığına başvuranlara ise 2024 yılı TÜFE oranı ile büyüme oranının kullanıldığı güncelleme katsayısı henüz netleşmemiş. Ekim sonu itibarıyla Aralıktan itibaren hesaplanan enflasyon yüzde 39,77. Yıl sonu TÜFE’nin yüzde 40 civarı olduğunu, büyüme oranının yüzde 4 olduğunu varsayarsak bu duruma göre $40+4 \times 30=41,2$ olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 2024 yılı güncelleme katsayısı 1,41 olacaktır. 2025 yılında emeklilik dilekçesini veren sigortalıların maaş hesabında 2024 yılında aylıklara yapılan Ocak ve Temmuz zamları dikkate alınmayacaktır yani 2025’te emekli olacaklar arasında yüzde 30’a varan bir fark olacaktır.

Şimdi, bir de Türkiye, emeklisine ödediği maaşla Avrupa’nın son sırasında yer alıyor; emekli açısından da korkunç durumdayız. Bulgaristan 224 euro veriyor, Türkiye 330; bizim üzerimizde Yunanistan var, Polonya var, Fransa var, Almanya vesaire var yani o konuda

sınıfta kalmış durumdayız.

Bir başka şey, memur maaşları için de maalesef, emekliler ve asgari ücretlilerdeki durum aynı. Bakın, maalesef, memur maaşı en aşağıda eşitlenmiş durumda. En düşük memur maaşı 2002'de 392 TL, en düşük ortalama memur maaşı 578 TL; fark yüzde 47.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şu anda en düşük memur maaşı 32.860 TL, en düşük ortalama memur maaşı 37.332 TL yani maalesef, memur maaşını en kötude eşitlemiş durumdayız.

Şimdi, işçi ölümlerinde, iş cinayetlerinde aynı durumdayız; maalesef, sendikalaşmada -biraz önce arkadaşlar söyledi- aynı durumdayız. Kısaca benim söyleyeceklerim bunlar ancak bir konu daha var ki, deprem bölgesinde olduğu için Sayın Ahmet Aydın'ı da ilgilendiriyor. Bu TYP çalışanları Sayın Bakan, bunlar depremin olduğu ilk günden itibaren çadırlarda karda kışta emek verdiler, şimdi hepsi işten çıkarıldı. Bu konuda da sizden bir destek bekliyoruz. Özellikle TYP'li çalışanlar açısından çok sıkıntılı.

Yine, bizim organize sanayi bölgemizde maalesef nitelikli işçi bulamıyoruz. Bakın, Türkiye bir taraftan üniversite cenneti olmuş diye övünüyorsunuz, bir taraftan maalesef nitelikli çalışan bulunamıyor, oksijen kaynakçısı bulunamıyor, ne bileyim işte...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hemen bitiriyorum, hemen bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani kaynakçı meselesi önemli, nitelikli personel önemli.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi bu meseleyi de devletin, herkesin ciddiyetle bir ele alması lazım.

Değerli arkadaşlar, ilçelere yüksek okul açılıyorsunuz, vallahi okuyan çocuklar artık üniversiteli işsiz oluyor. O çocukları yönlendirebilerseniz, örneğin dış teknisyeni yapsanız, kaynakçı yapsanız, tekstilci yapsanız çok ciddi maaşlarla ya da operatör yapsanız 150 bin lira maaş alacak. Ama çocuğa bitirtiriyorsunuz, ziraat mühendisi yapıyorsunuz, atayamıyorsunuz, ne bileyim işte halkla ilişkiler bitirtiriyorsunuz vesaire vesaire. Bu çok ciddi bir mesele, bunun üzerinde durulması lazım. Fen edebiyat fakülteleri açılmış, fizik bölümünü, kimya bölümünü, matematik bölümünü okutuyorum çocuklara, iş yok. Bunu da Meclisin, herkesin bir şapkasını önüne koyup düşünmesi lazım.

Son olarak Türkiye'de maalesef 6 milyon 300 bin ev genci var. Ev genci ne demek? Ne işte çalışabiliyor ne iş arayabiliyor ne okuyabiliyor; sayenizde eskiden "ev hanımı" diye bir deyim vardı, şimdi "ev genci" deyim var.

Ben bütçenizin tekrar hayırlı olmasını diliyorum, Sayın Başkana da yürekten teşekkür ediyorum.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Biz de size yürekten teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba, teşekkür için...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Son iki dakikalık konuşması güzeldi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Memleketin meseleleriyle alakalı, bakın, Sayın Kırkpınar bile hakkınızı teslim ediyor.

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bakanlık bütçesi 865 milyar, merkezî yönetim bütçesinin yüzde 5,87'sine tekabül ediyor, geçtiğimiz yıl da 5,64'ler civarındaymış yani yüzde 38'lik bir artışa rağmen oransal olarak aynı düzeyini koruyor. Burada dağılımına baktığımız zaman sosyal güvenlik bütçenizin çok büyük bölümünü alıyor, yüzde 63'ünü 551 milyar civarında bir tutarla. Yine bütçenin 2023 yılında ödeneklerini ve harcamalarını karşıladığımız zaman başlangıç ödeneği 160 milyarken yıl sonunda yani 2023 yılı sonunda 215 milyar harcanmış, 55 milyarlık bir aşım var, burada da ödeneküstü harcama var. Diğer bakanlıklarda da ayrılan ödeneğin üstünde harcamalar bir sorun bu bütçede bütçe disiplinini sağlama açısından.

Benden önce Sayın Mustafa Erdem Vekilim de bahsetmişti Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'ndaki bütçeyle ilgili; burada ayrılan tutar 1.000 TL, bir ödenek ayrılmış 2025 yılı için, 2026 ve 2027'de sıfır görünüyor ama böyle bir şey mümkün, başka bir kalemden herhâlde o destek sağlanıyordur diye düşünüyorum baktığımızda, gördüğümüzde. Bizi aydınlatırsanız sevinirim çünkü çocukların korunması ve gelişimiyle ilgili Bakanlığın bir ödenek ayırmamasını düşünemiyorum, izahat verirsiniz memnun olacağız. Herhâlde başka bir kalemdir diye tahmin ediyorum.

Yine, temsil ve ağırlama giderlerine baktım. Bu yıl için 6 milyon 687 bin TL, geçen yıl 2 milyon 623 bin ayrılmış ama 2 milyon 983 bin harcama olmuş, 360 bin liralık bir aşım var. Tasarruf tedbirlerinin uygulandığı bir ortamda en azından ödenek içinde kalınması ve ödeneğin aşılması gerekirdi.

Yine, diğer bakanlıklarda, bazı önemli bakanlıklarda olduğu gibi bu Bakanlıkta -Sayın Bakanım- özellikle görevlendirme zararları var üstlenilen ve bununla ilgili de hazine yardımları var ciddi tutarlarda. Rakam hakikaten yüksek boyutta, 238 milyar yani bütçenizin yüzde 27'si aşağı yukarı; bir önceki yıla göre de yüzde 27 artış olmuş. Burada da 2023'teki başlangıç ödeneği ile harcama tutarı arasında 41 milyar aşım var. Bu görevlendirme zararlarına, görev zararlarına genel olarak bir çözüm bulmamız gerekiyor. Kademeli bir şekilde bunu aşağı çekip buradaki zararları ortadan kaldırmak mutlaka şart, buna hep beraber önlem almamız lazım. Sizin de özel bir çalışma yapmanızı özellikle

istirham edeceğimiz.

Hazine yardımları 622 milyar. Burada da yine 2023'te ödenek aşılmış; yine harcama daha fazla, 13 milyarlık bir aşım var. Buranın mahiyeti, dağılımı nasıldır? 622 milyar hazine yardımı verimli kullanılıyor mu, nerelere kullanılıyor? Biraz bu konuyla ilgili bilgi aktarırsanız bizim de bilgilenmemiz açısından bizi de mutlu edecek diye düşünüyorum.

Yurt dışına yapılan transferler kalemi: 167 milyon 750 bin, 2024 Haziran itibarıyla da 119 milyon 500 bin liralık bir ödeme olmuş yurt dışına haziran sonu itibarıyla, 2024 Haziran sonu. Bu transfer neyle ilgili olmuş, mahiyeti nedir? Buna bir cevap bekliyoruz.

Yine, hane halkına ve hazine yardımlarına yapılan harcamalarınız var. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler kalemi sizde çok büyük bir tutar değil ama 1 milyon 359 bin liralık 2025'te bir planlama yapmışsınız. Bunun nereye harcanacağıyla ilgili, bir de 2024 Haziranda 950 bin lira ödeme var. Hangi kuruluşa, hangi derneğe, hangi vakfa, bu ödemenin nereye yapıldığıyla ilgili bir açıklama bekliyoruz.

Taşıt alımınız 4 adet, zorunluluk gerektiği içindir mutlaka çünkü acil durumlarda taşıt alımlarına devam ediliyor. Şunu da burada sormak isterim: 2023 ve 2024 yılında tasarruf tedbirleri çıktıktan sonra taşıtlarla ilgili satış var mı yani hiç taşıt sattı mı Bakanlığınız veya yeni taşıt aldıysa 2024 yılı içerisinde ne kadar taşıt alımı oldu? Kiralanan araçlar varsa bu kira giderlerinde tasarruf sağladık mı, aşağı doğru bir çekiş oldu mu? Bakanlığımızın başka kurumlara tahsis ettiği araç var mı veya size başka kurumlardan tahsis edilen araç var mı?

Çocuk işçiliğiyle ilgili Bakanlığımızın mücadelesinin üst seviyede olduğunu görüyorum. Teşekkür ediyorum bu konuyla ilgili ama bu kanayan bir yara. Detay programa baktığımız zaman 2023'te 39 bin kişiye ulaştığımız çocukla ilgili, çocuk işçiliğiyle ilgili sorunu ortadan kaldırmak için ama burada kazalar yine artarak devam ediyor. Vekillerimiz az önce girdiler kaza ölüm oranlarına, ben onlarla ilgili detay bilgi vermeyeceğim. Bu konuyla ilgili 81 ilde birimizin var, daha fazla özen gösterilip bu sorunun ortadan kaldırılması mutlaka gerekiyor.

İstihdam sorunu bence devam ediyor yani yüzde 25'in üstünde bir istihdam var. Onun için üretimi, istihdamı artırmak için ihracatı geliştirici politikaların da desteklenmesi mutlaka gerekiyor. İş gücü piyasasıyla ilgili yeni bir düzenleme yapılıyor Sayın Bakanım. Yabancı uyruklu kişilerin, nitelikli kişilerin istihdamına yönelik bir çalışma var. Sizin Bakanlığımızın ben ön aldığımı gördüm, bazı sektörlerde bu konuyla ilgili nitelikli işçi çalışması yapmışsınız. 2023'te 7 sektörde, 2024'te 5, 2025'te 1 sektör fakat bu kadar işsizlik oranının olduğu bir ortamda önce kendi nitelikli işçimizi değerlendirmemiz, burada imkân yoksa bu konunun hayata geçirilmesi olmazsa olmaz çünkü demografik nüfus dağılımı açısından da gün geçtikçe ülkemizin en önemli sorunlarından biridir diye düşünüyorum.

Ölümlü iş kazası oranlarında yıllar itibarıyla düşüş olsa da hâlen çok yüksek çünkü nüfus ve çalışan sayısı arttıkça oransal olarak düşse de kişi sayısı olarak artıyor; 6,5 hedefiniz var, 2024'te de 6,5 diye düşünüyorsunuz.

Şimdi, emeklilerle ilgili bir şey söylemek istiyorum. Bayram ikramiyesi alan emekli sayısı sizin rakamınızdan 2023'te 12 milyon 719 bin kişi; sizin raporlarınızdan söylüyorum, inceledik, baktık, 2027'de de 17 milyon 750 bin kişi olacak yani emekli ikramiyesi alacak kişi. Yani emekli sayısında 2 milyon 293 binlik bir artış olacak demektir sizin planlamaya göre; bu da 2025'te 743 bin, 2026'da 750 bin, 2027'de de 800 bin şeklinde dağılacak. Burada kademeli emeklilik bekleyen, mağdur durumda olduğunu ifade eden bir sürü yurttaşımız var. Hani bu 8 Eylül 99 ve öncesi ve sonrası işte bir gün, bir ayla on yedi yıl, yirmi yıl kaybedenler, kademeli emeklilik bekleyenler yani 43 yaşında 5950 gün prim ödemiş, emekli olmuş birisi, 50 yaşında 9000 gün prim ödemiş ama hâlen emekli olamamış, bir çözüm bekliyorlar. Sizin bu raporunuzdan anladığım kadarıyla kademeli emeklilik olmayacak gibi görünüyor baktığımız zaman. Hâlbuki kademeli bir şekilde devlete de yük olmadan bu sorunun, kronik sorunun çözülmesi gerekiyor.

Şimdi, enflasyona göre zam verilmesi durumunda emeklilerin 12.500 TL -biliyorsunuz- asgari emekli maaşı. Burada kök aylık problemi var, 10.700 liranın altında olan kişiler yine sıfır zam alacak. Bu kök aylıklarının artık belirli bir seviyeye çekilmesi... Bizim önerimiz de şudur biliyorsunuz, en az asgari ücret seviyesine çekilmesi, asgari ücret zamlanmadan bu en düşük emekli aylığının 17 bin liraya çıkarılıp onun üzerinden de -30 bin istiyoruz ya asgari ücrete- ona göre bir ayarlama yapılması çok çok önemli. Bunun da nasıl yapılacağıyla ilgili bizim de önerilerimiz olacak, birazdan o konulara da geçeceğim. Asgari ücretin ayarlanmasıyla ilgili halkımız, emekçiler, çalışanlar mutlaka sizden olumlu bilgiler, pozitif bilgiler bekliyorlar. Enflasyon oranı yüksek, hayat pahalı, geçim zor; emekli, işçi, asgari ücretli zor geçiniyor. Tabii ki bunun en önemli problemlerinden biri de bütçenin -borç, anapara, faiz ve ben bir de kur farkı giderini ekliyorum- kur farkı gideri olarak 2023 yılında 1 trilyon 700 milyar bir kur farkı gideri var. Anapara faiz bir tarafta, 1 trilyon 950 milyar faiz giderimiz var. Şöyle bir örnek vereceğim: 2024 yılının ilk dokuz ayında alınan borç, son iki yılın toplamına eşit bir tutarda borç kullanmışız. Bu dokuz ayda ücret ve maaşlar erirken borçların faizine sadece 6,4 milyar dolar para ödemişiz. 2024 yılının ilk dokuz ayında da alınan dış borç 35,6 milyar dolar yani döviz cinsinden yüzde 53 artış var. Dünyanın en yüksek ikinci faizini veriyoruz, uluslararası para piyasalarına olan borcumuz 520 milyar dolar civarında. 2023'te 55 milyon asgari ücret kadar olan dış borç, bu yıl 68 milyon asgari ücrete çıktı kıyaslama yaptığımız zaman. Dokuz aylık borcun anaparası ve faizi 7 milyon işçinin dokuz aylık ücretini aşıyor. Bizim bu problemi mutlaka çözmemiz gerekiyor. Bütçenin borç, anapara, faiz yükünden; kur farkı giderinden kurtulması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bunu şunun için söylüyorum: Emekliye, işçiye, asgari ücretliye, dar gelirliye geçici çözümler bulunup kaynaklar aktarılabilir tasarruf tedbirlerinden, faiz giderlerinin aşağı çekilmesinden ama biz faizleri ödeyip anapara borcunu aşağı çekmeden, net borçlanma hasılatı yaratmadan ülke bütçemizi, dolayısıyla sizin Bakanlık bütçenizi de rahatlatamayız. Ben yine AK PARTİ zamanında bir çizelgeye baktım, brüt asgari ücretin kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla oranı, şöyle bir tablo; bu kıyaslama açısından en iyi ücret 2016 yılında, yüzde 60'ına tekabül ediyor. Bu hesaplama göre bugün brüt asgari ücretin gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 60'ına tekabül etmesi durumunda brüt asgari ücretin 35 bin lira olması gerekiyor yani bizim hesaplamamız, bu yüzde 76'lık oran yani 30 bin lira asgari ücret olma

olayı da sizin bunu yapabildiğiniz 2016'da görüldüğü için bu yıl da yapabileceğinize inanıyoruz. Onun için bu talebimizin de değerlendirilmesini özellikle istirham ediyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırloğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, biliyorsunuz, emeklilikte yaşa takılanlarla alakalı bir kanuni düzenleme yapıldı. 2020 yılında 12 milyon 400 bin olan emekli sayısı EYT düzenlemesiyle birlikte yüzde 25'lik bir artışla 15 milyon 236 bin kişiye çıktı. Daha sonrasında, EYT'liler, başta Bilal Erdoğan olmak üzere iktidar temsilcileri tarafından ekonomik krizin sebebi olarak gösterildiler. Ne demişti Bilal Erdoğan? "EYT büyük bir felakettir, kandırıldık." demişti. Gerçekten de EYT, EYT'liler büyük bir felaket midir? Gerçekten de kandırıldınız mı? Rakamlara bakalım. Emekli sayısı -biraz evvel bahsettiğim gibi- düzenlemeyle 2020 yılına göre yüzde 25 arttı. Peki, emekli aylık ödemelerinin de millî gelire oranı ne oldu? Yani normalde olması gereken artması lazımdı. 2020 yılında yüzde 6,8 olan yani emekli aylık ödemelerinin millî gelirdeki payı yüzde 6,8'ken 2020'de, 2023'te EYT düzenlemesinden sonra emekli sayısı artmış olmasına rağmen yüzde 5,3'e düşmüş; AB ortalaması yüzde 13, dünya ortalaması yüzde 7,9. Emekli sayısı yüzde 25 arttı; peki, bütçeden SGK'ye transferlerde herhangi bir artış var mı? Normalde olması lazım. 2020 yılında yüzde 4,93'müş bu transferlerin millî gelirdeki payı; 2023'te 3,23'e düşmüş; 2024 tahmini 3,4; 2025 tahmini 3,5; azalmış arkadaşlar. Prim gelirlerinin ödemeleri karşılama oranında da düzelme var, yüzde 67'den yüzde 77,4'e çıkmış. Yani EYT bir felaket değilmiş, rakamlar bize bunu söylüyor. Peki, kandırıldınız mı? Vallahi, bu sefer kandırılmadınız ancak milyonlarca insanı kandırıyorsunuz. EYT'yi krizin bir sebebi olarak gösteriyorsunuz, yük olarak gösteriyorsunuz oysa emekli sayısı arttığı hâlde, emeklilerin millî gelirden aldığı payı düşürüyorsunuz yani burada milleti kandıran sizlersiniz; milyonlarca emekliyi açlık sınırının çok altında sefalet ücretleriyle yaşamak zorunda bırakıyorsunuz, felaket olan sizsiniz.

Şimdi, biraz evvel Veli Bey gösterdi; Türkiye, 2022 yılında Avrupa'nın en düşük emekli maaşını veren 2'nci ülke oysa 2012 yılında aynı araştırmada en düşük 10'uncu ülke konumundaydık yani 8 puanlık bir bozulma var yani Avrupa'daki en düşük emekli maaşını ver ülkelerden bir tanesiyiz. Şimdi, altınla hesap yaptığımız zaman kızılıyorsunuz, İsmail ağabey kızıyor orada, İsmail Bey kızıyor; ben asgari ücretle bir mukayese yapacağım size.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kızılmıyorum, kızılmıyorum da...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, sizin konuşma hakkınız var, orada cevap verirsiniz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 2003 yılında 4/A emeklisi yani en düşük SGK emeklisi 2003 yılında asgari ücretten yüzde 50 daha fazla alıyordu; yıl 2024, bugün asgari ücretin ancak yüzde 80'ini alıyor en düşük 4/A emeklisi. 2003 yılında 4/B BAĞ-KUR emeklisinin en düşük emekli maaşı asgari ücretten yüzde 10 fazlaydı, bugün ancak yüzde 73'ünü alabiliyor; yıllar içerisindeki erime. 4/C yani memur emeklisi; en düşük memur emeklisi 2003 yılında 2 tane asgari ücret alıyormuş, bugün ancak 1 tane asgari ücret alıyor. Sayın Bakan şunu demişti: "Türkiye'de sadece 12.500 lira alan emekliler yok, yanlış algı var oysa 50, 60, 70, 80 bin lira alan emekliler var." Biz de soruyoruz: Kök maaşı 12.500 liranın altında olan kaç emekli vardır? Emekli aylığı 50-59, 60-69, 70-79 ve 80 bin lira üzeri olan Türkiye'de kaç kişi vardır 15 milyon emekli içerisinde? 4/A, 4/B, 4/C ortalama emekli maaşları nedir? Daha önce bunları açık veri olarak veriyordunuz, son yıllarda vermiyorsunuz, bunu sizden istiyoruz.

Sayın Bakan, 31 Mart seçimlerinden sonra "Belediyelerin borçları 96 milyara ulaşmış." dediniz ve tahsilat için kolları sıvadınız. Oysa belediyelerin SGK'ye olan borcu Sayıştayda 2019, 2020, 2021, 2022, neredeyse bütün Sayıştay raporlarında bulgu olarak bulunmaktaydı ama nedense sizin aklınıza 31 Mart seçimlerinden sonra belediyeler geldi. Benim bildiğim kadarıyla başka kamu kurumlarının da SGK'ye borçları var, bunları açıklar mısınız? Başka kamu kurumlarında borcu olan varsa oranları nedir? Sayıştay raporlarında vardı. Bir de bizim hesabımıza göre 750 milyarın üzerinde alacağınız var yani toplam alacağınızın yüzde 12-13'ü belediyelerden kaynaklı. Peki, toplam alacağınız ne kadardır? Bu rakam doğru mu? Daha mı fazla? O konuda bilgi almak istiyoruz sizden. 2016-2022 yılları arasında -Sayıştay raporundan okuyorum size- 112 milyar lira alacağınız için icra süreci başlatılmış ancak bunların 43 milyar lirası tahsil edilebilmiş. Yani yedi yılda tahsilat oranınız yüzde 38. 2016-2017, aynı süreçte 758.168 menkul malla ilgili haciz işlemi başlatılmış, satış 12.264; 450 bin gayrimenkul için haciz başlatılmış, 1.149 satış; bunun sebebi ne? Yani alacağımızı takip etmiyorsunuz, Sayıştay bunu size söylüyor, tahsil yeteneğiniz yok ama söz konusu kamu hizmeti veren -özellikle deprem zamanında, pandemi zamanında bu belediyeler hakikaten de önemli bir kamu görevi yüklendi- belediyelere gelince birdenbire aslan kesiliyorsunuz. SGK'ye borcu olan mükellef sayısı ne kadardır? 1 milyon ve üzeri borcu bulunan mükellef sayısı nedir ve bunların tutarı nedir?

Şimdi, Sayın Bakan, elimde bir baret var, madenci bareti bu. Bunun üzerinde "Keşke 302'ncisi olsaydım." yazıyor "302'ncisi olsaydım." diye yazıyor. Bu baretin sahibi, 301 madenciye mezar olan o Soma'daki katliamdan kurtulan birisi. Aradan yıllar geçmiş, on yıl geçmiş, FERNAS diye bir şirkette çalışıyor ve anayasal hakkı olan sendikali olduğu için işten çıkartılıyor. Elli üç gün boyunca eylemlilik geliştiriyorlar; yürüyerek Ankara'ya geliyorlar, Ankara'da parklarda kalıyorlar, çadırlarda kalıyorlar, gözaltına alınıyorlar ve bu süre sonrasında baretime şunu yazıyor yani öyle bir muameleye maruz kaldı ki "Keşke ben de o madende 301 madenciyle beraber ölseydim de bugünleri görmeseydim, 302'nci olsaydım." diyor. Bakın, bu insanlar anayasal haklarını kullandılar. Anayasa 51: "Çalışanlar izin almaksızın sendika kurabilirler, üye olabilirler, örgütlenebilirler." Ve buna engel olanlara da Türk Ceza Kanunu'nda hüküm var. Ancak şu an Türkiye'nin her yerinde, mesela Akhisar'da 307 işçinin anayasal hakkını kullandığı iddiasıyla işten çıkartıldığı iddia ediliyor, biraz evvel bahsedildi. Polonez'de aylardan beri insanlar eylemler; Agrobay, FERNAS; ya, Türkiye'nin her yerinde on binlerce işçi anayasal hakkını kullandığı için işten çıkartılıyor, Bakanlığınız hiçbir şey yapmıyor. O zaman Anayasa'dan bunu kaldıralım, samimi söylüyorum, Anayasa'dan bu hükmü kaldıralım; insanlar da bilsinler ki "Ya, bizim böyle bir hakkımız yok." desinler. Ve bu konuda bir cezazırlık söz konusu ve bu sebepten dolayı sendikalılık oranı yüzde 10'larda, yüzde 12'lerde kalmakta.

Değerli Bakan, sunumunuzda -tuhafıma gitti, söyleyeyim size- şöyle diyorsunuz: "Yeri gelmişken yenidoğan çetesi hakkında bilgi

vermek istiyorum.” diye başladınız söze, sonra “SGK olarak finansal boyutuyla ve adli boyutuyla işin takipçisi olacağız.” dediniz. Bu ifadeleri duyunca, inanım, rahatladım yani helal olsun size yani SGK olarak finansal boyutuyla ve adli boyutuyla takipçisi olacaktıydık. Sayın Bakan, adamlar çete kurmuşlar ve SGK’yi soymuşlar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - CHP’li meclis üyelerini de içlerine almışlar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, kim yaptıysa Allah belasını versin, oldu mu, rahatladınız mı? 12 bebeğimizi -bizim bildiğimiz, belki daha fazla- katletmişler, yıllarca bunu yapmışlar, yıllarca bunu yapmışlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamamı sizinkiler, tamamı sizinkiler, tamamı AK PARTİ’li.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Büyükşehir Sağlık Daire Başkanı...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yıllarca bunu yapmışlar, takip etmemişsiniz, görevinizi yerine getirmemişsiniz; cinayetlerden sonra, soygundan sonra “Sürecin takipçisi olacağız.” diyorsunuz. Şimdi, finansal boyuttan bahsediyorsunuz, adli boyuttan bahsediyorsunuz, bu işin bir de vicdani boyutu vardır, bu işin bir de etik boyutu vardır. Bu skandaldan sonra, bakıyoruz, bir tane istifa yok, bir tane istifa yok ya. 12 bebek ölmüş, SGK gözümüzün içine baka baka soyulmuş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz ihraç ettiniz mi meclis üyenizi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, siz de istifa isteyin ya, Allah aşkına, siz de istifa isteyin ya! Ya, bu iş “Allah kahretsin.” demekle olmuyor, “kansız” demekle olmuyor, sövmekle olmuyor. Bu işin bir daha olmaması için istifa olması lazım. Ben sizi vicdana davet ediyorum, etiğe davet ediyorum ve istifaya davet ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bravo!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, çok özür dilerim, kuralları biliyorum da çok özür diliyorum sizden, çok güzel konuştuğu için, elimde olmadan alkışladım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş... Yani arkadaşlar, şunu söyleyeyim ya, Sayın Güneş, bir müsaade edin, ben söyleyeceğim zaten.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Elimde olmadan oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani değerli arkadaşlar, elimizi kontrol ederim lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama çok güzel konuştu Başkanım ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, burada bir olaya vurgu yaptı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gerçekleri daha da iyi konuştu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Bakırlioğlu Komisyonumuzun iyi hatiplerinden, insicamının bozulmasına müsaade etmiyor her ne kadar laf atıyorlarsa da bu taraftan, bana göre sol taraftan.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Bize göre sağ taraftan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size göre sağ taraftan veya sağın karşısı diyelim.

Değerli milletvekilleri, konuşmalarımıza devam ediyoruz.

Sayın Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Şimdi, 2002’de 12 milyon aktif sigortalı var Türkiye’de, 2024’ün sekizinci ayında 25 milyona çıkmış; 2 katından fazla. Yani cumhuriyet tarihi boyunca, AK PARTİ dönemlerinden önce üretilen istihdamın üzerine, o seksen yılda geçenden daha fazlasını yirmi küsur yılda oluşturmuş ve 25 milyonun üzerine taşımışız. Kayıt dışı istihdam oranlarımız düşmüş, yüzde 52’lerden bugün yüzde 26,25’lere düşmüş, iş gücümüz artmış, istihdamımız artmış, eğitilmiş insan sayımız artmış. Kadınlarımız dün evlerinde ev hanımıyken bugün “Çalışma hayatına katılmak istiyorum.” demiş.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - “Kadınlarımız” yok, kadınlar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kadınlar, bu ülkenin kadınları, kardeşlerimiz, ablalarımız, bacılarımız. Siz de bizden bahsederken “kardeşlerimiz” diyebilirsiniz yani. Dolayısıyla, burada hiyerarşik bir cümle yok, burada bir ve bütünlük ifadesi var. Her şeyi ayrımcı bir dille, hiyerarşik bir dille algılama geleneği oluşmuş.

Dolayısıyla, kadınlar demiş ki: “Ya, ben dün ev hanımıydım ama artık çalışmak istiyorum, aile ekonomisine katılmak istiyorum. Ey ülkem, ey devletim, bana istihdam alanı oluştur.” İş gücümüzdeki artışa bu da büyük bir ivme katmış. Dolayısıyla, bütün bu iş taleplerini... Engellilerimiz artık demiş ki: “Ben evimde oturmak istemiyorum ey devletim, bana iş alanı aç.” Mahkûm çıkmış cezaevinden, demiş ki: “Ya, ben ceza yedim, mahkûm oldum, bana iş verilmiyor. Hayatta bir şey yapmam lazım yeniden o çukura düşmemek için. Ey devletim, bana bir imkân oluştur.” Devlet ona imkân açmış, kotalar koymuş. Bu kadar güzel işler yapılmış ama arkadaşlarımızın hiçbirinin altını çizmeye niyetleri olmadığı gibi, her şeyi kötü göstermek gibi bir alışkanlıkları da var bütün muhalefet gruplarının. Erdin Bey, sen de bile o var, seni de kınıyorum bu arada.

Şimdi devam edelim. Sosyal güvenlik kapsamını yüzde 99'a çıkarmışız, yüzde 99 sosyal güvenlik kapsamı... Bize dün Sayın Usta burada "Dünyada biz ihracatta şu aşamaya geldik." deyince diyordu ki, bir zekâ katıyordu, eleştirici zekâ: "Tamam, gelmiş olabilirsin ama emsallerinle ne durumdasın?" Sayın Usta burada olsa veya sizler buradasınız, emsalleri ile Türkiye ne durumda ya, yüzde 99'unu biz bu ülkenin sosyal güvenlik kapsamına almışız. Peki, nedir o kalan yüzde 1? O da çalışma hukuku gereği bankaların kendilerine ait özel sandıkları var. O hukuk gereği, o sandıklarda sosyal güvenceleri devam etmek durumunda olan insanlar yani onlar da sizin hukuk mevzuatınız içerisinde sosyal güvence kapsamında, aslında toplumun yüzde 100'ü sosyal güvence kapsamında. Bugün GSS primini ödeyemeyen vatandaşa "600 TL ödeme yapabilirsen, sadece sen değil bak, bakmakla yükümlü olduğun kim varsa; çocuğun, eşin, varsa bakmakla yükümlü olduğun annen, baban, hepsini bu primden dolayı seni sosyal güvence kapsamına alıp bütün sağlık giderlerini karşılayacağım." diyen bir devlet var.

Geçtim onu, ya, bunu da ödeyecek gücün yoksa... Ki evet, bu toplumda sosyal yardım alan insanlar var, ekonomik olarak ayağa kalkamayan; uğraştığımız, kaldırmaya çalıştığımız bir nüfus da var, onlara da "Sen ödeyemiyorsan biz onu devlet olarak senin adına öderiz." diye, bu anlamda sosyal güvence priminin devlet tarafından ödendiği 6 milyonun üzerinde vatandaşımız var. Yüzde 99'unu biz kapsam dışına almışız. AK PARTİ iktidara geldiğinde 3 bin küsur olan, ödenen ilaç sayısını bugün 7-8 binlere çıkarmışız. Bize diyorlar ki: "Yurttaşların SGK kapsamına alınmasıyla... Ama aldınız ama ne oluyor? İlaçlar karşılanmıyor."

SERKAN SARI (Balıkesir) - Almanya'da 12 bin, Fransa'da 15 bin sayısı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Tip-1 diyabetliler ne oldu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kanser ilaçları karşılanmıyormuş ya, burada bu cümleler kuruldu ya, yazık ya! Ya, kutusu yüzlerce bin dolar olan, kutusu milyon dolar olan ilaçları ödüyor bu devletin sosyal güvenlik sistemi. Yeter ki, yeter ki...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Avrupa ülkelerinde bunun yüzde 50 fazlası ödeme kapsamında.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - SMA'lılar ne oldu?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bizi kıskanan Avrupa ülkelerine bak!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz bakın Avrupa kıskanıyor mu, kıskanmıyor mu. Devlet şunu söylüyor, diyor ki: "Dünyanın herhangi bir yerinde ruhsatını almış ilaç ve onunla ilgili uygulandığı yerde, tedavide bir gıdım aşama katedilmiş olsun yeter ki; bu, bilimsel olarak ispatlansın yeter ki, ben onu hastama alırım, veririm arkadaş." diyen bir sosyal güvence sistemimiz var.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yeni nesil ilaçlardan sadece 6 tanesi Türkiye'de ruhsatlı, 160 tanesi Türkiye'de yok.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz ne yapıyorsunuz, biliyor musunuz? Siz Amerika'da, orada burada daha yeni çıkmış, henüz ruhsat dahi almamış "Bu, şu kansere iyi geliyor." diye birisi bir tevatür uydurmuş, daha hiçbir ülkede ruhsatlanmamış, hiçbir ülkede satışa çıkmamış ilacı "Ne de olsa Türkiye'nin sosyal güvence sistemi çok güçlü, onlar alır." diye, gelip burada nümayişler yapıp devlete kazık atmaya çalışıyorsunuz ve devletinizi suçluyorsunuz. Bırakın bu işleri!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ya, ne nümayişi! 167 tane yeni nesil ilaç var, 6 tanesi Türkiye'de, yüzde 3,5'u!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, lütfen... Milletvekili arkadaşlarım, lütfen...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben o işi iyi biliyorum.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Üçüncü dünya ülkesi hizmeti yapıyorsun. "Hizmet yaptım." diye övünme.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bırakın o işleri, bırakın.

SERKAN SARI (Balıkesir) - İnsanlar mağdur, mahkeme kapılarında ilaçlara ulaşmaya çalışıyor, davalarla kendi hakkını almaya çalışıyor.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Orhan Bey, yanlış konuşuyorsun.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - SMA hastalarını anlatın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Değerli vekillerim, bir dakika...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, bir dakika...

SERKAN SARI (Balıkesir) - 167 tane yeni nesil ilaç var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Adam eczacı, haklı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, sayın vekillerim, böyle karşılıklı bir yere varamayız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yüzde 3,5...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim... Sayın Vekilim...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, müsaade edin, laf atсын biraz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ama konuşmacı konuşmasını bitirsin.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yetim ilaç konusunu daha açmadım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakanlığa müracaat etsin, tıbbi cihaza gitsin ilacını ruhsatlasın, gelsin geri ödeme için masaya otursun, bak o ilaç nasıl ödeniyor!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Otursun o zaman. Niye ruhsat vermiyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Niye ona verilmiyor?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, karşılıklı konuşma hâline getirmeyelim, lütfen.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Niye ruhsat vermiyorsunuz mahkemelerde kaybettiğiniz ilaçlara? En azından geçici ruhsat verin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mahkeme işe endikasyon açısından mı bakıyor zannediyorsunuz ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey...

SERKAN SARI (Balıkesir) - En azından geçici olarak takibe alın.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bu hastaların umutlarıyla oynamayın. Yazıktır, günahdır!?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sarı...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakan açıklasın, mahkeme işe endikasyon açısından mı bakıyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Literatürler ortada, kaynaklar ortada; açsın, kaynaklara baksın Bakanlık!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sarı, söz talebiniz var, o zaman konuşalım. Şimdi böyle biz götüremeyiz yani.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama şimdi, öyle şeyler söylüyor ki insan kendini...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, siz de söylediniz, siz de söylediniz, o da söyleyecek.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Ağbaba, ben sizin gibi 2-3 tane doğrunun üstüne 10 tane yalan katmıyorum, bildiğim doğruları söylüyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Orhan, üslup doğru değil, üslupta sorun var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bir dakika...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yanlış bildiğin için düzeltiyoruz zaten.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, Sayın Yegin... Arkadaşlar...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Bak, bekleyen Tip 1 diyabetlilerin sensörü için...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, oturur musunuz lütfen!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ednan Bey de mi eczacı?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Mağdur yahu, adam mağdur.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çocuğu Tip 1.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Konuşalım, konuşalım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, Sayın Arslan, oturur musunuz!

EDNAN ARSLAN (İzmir) - İnsanlar mağdur, konuşuyorsunuz ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hocam, değerli vekillerim; burada bütün arkadaşlar konuştu, fikirlerini beyan etti, bu taraf da dinledi. Şimdi o konuşuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ama tahrik ediyor, tahrik ediyor. Bir de doğru söylemiyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, her konuşmada istersek tahrik var ama sürelerimiz gidiyor, konuşmanın insicamı bozuluyor, birbirimizin kalbi kırılıyor. Lütfen...

Orhan Bey, konuşmanıza devam edin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Özel hastanelere ödenen rakam artıyormuş diye burada konuşmalar oldu. Doğrudur, AK PARTİ'den önce özel hastaneye gidebiliyor muyduk? Kim gidebiliyordu özel hastaneye? AK PARTİ geldi, devlet memurlarına...

SERKAN SARI (Balıkesir) - AK PARTİ'den önce özel hastanelerde çocuklar katledilmiyordu, böyle çeteler yoktu. Bu muydu önerin?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Böyle mi yapacaksınız hep, hep böyle mi yapacaksınız? Sizin tartışma üslubunuz bu mu?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, konuşmanızı yapın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, AK PARTİ geldi...

VELİ AĞBABA (Malatya) - AK PARTİ'den önce elektrik mi vardı, ampul mü vardı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - AK PARTİ gelmeden önce Boğaz'da karşıdan karşıya sandalla geçilirdi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ağbaba, AK PARTİ'den önce hangi BAĞ-KUR'lu özel hastaneye gidip herhangi bir katkı payı ödemededen muayene olabiliyordu, ameliyat olabiliyordu? Hey gidi hey, hey gidi hey!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Televizyonu siz icat ettiniz, buzdolabını siz icat ettiniz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Şu anda emekli özel hastaneye gidebiliyor mu? Evinden çıkamıyor ya, özel hastaneden bahsediyorsunuz!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hocam, siz bilirsiniz, AK PARTİ'den önce SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı ayrımı çok katı bir şekilde vardı.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bu emekli özel hastaneye gidebiliyor mu, 12.500 lira verdiğiniz emekli?

ORHAN YEGİN (Ankara) - SSK'li, Emekli Sandığı'nın gittiği hastaneye, özel hastaneye gidemezdi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi de gidemiyor. Şimdi gidebiliyor mu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - AK PARTİ geldi, bütün hastaneleri birleştirdi, bu anlamda, hizmet sunma anlamında ve dedi ki: "SSK'li de özel hastanede ameliyat olabilir, muayene olabilir, ücretini devlet olarak ben ödeyeceğim."

SERKAN SARI (Balıkesir) - Parası olana hizmetiniz çok, doğru, doğru. Zengine fazladan fazladan hizmetiniz var. Emeklimiz, asgari ücretimiz sizin dediğiniz hizmetleri alabiliyor mu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - O yüzden, gerçekleri çarpıtmayın. Sanki AK PARTİ özel hastanelere çok para ödemek için faturaları şişiriyormuş gibi bir ima oluşturmayın. O ödemelerin de artmasının nedeni, AK PARTİ'nin vatandaşı ayırt etmeden, BAĞ-KUR'lu, Emekli Sandıklı, SSK'li ayrımı yapmaksızın özel hastaneleri herkese açması ve herkesin oradan aldığı şifada ameliyatta bedelini devletin üstlenmesidir.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Kim gidebiliyor? Halka inin, halka sorun, vatandaşa sorun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Özel hastaneler kimin, bakalım hep beraber.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bakın, benim, aslında anlatmak istediğim çok şey var, lütfen, dinlerseniz..

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bizim de çok şey var ama neyse.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, bakın, neler neler yapıldı: Şu kavramlar AK PARTİ hükümetlerinden önce var mıydı arkadaşlar Allah'ınızı severseniz: Memur sendikacılığı diye bir şey var mıydı; toplu sözleşme diye bir şey var mıydı; ilköğretim çağına gelene kadar çocukları, memurlara kısmi süreli çalışma diye bir şey var mıydı; birinci doğumda altmış, ikincide yüz yirmi, ikinciden sonra yüz seksen gün yarı zamanlı çalışma diye bir şey var mıydı? Arkadaşlar, kısa çalışma ödeneği diye bir şey, nakdi ücret desteği, işsizlik ödeneği, iş kaybı tazminatı, yarım çalışma ödeneği, denkleştirme; arkadaşlar, izinlerin parça parça kullanılmasının imkânı, telafi çalışma süreleri... Ya, bunlar var mıydı? Ya, siz ne anlatıyorsunuz ya?

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Biz halkın yaşadığını anlatıyoruz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Siz ne anlatıyorsunuz? Biz de sizi hayretle dinliyoruz, hayretle.

ORHAN YEGİN (Ankara) - AK PARTİ'nin neler yaptığından, AK PARTİ'nin neleri başardığından, Ak PARTİ'nin bu ülkede çalışma hayatında, sağlık hizmet sunumunda, ilaçlara erişimde vatandaşın ayrıma tabi tutulmaksızın devlet tarafından önemsenme derecelerini ortadan kaldırarak, herkese eşit yurttaş, eşit vatandaş, eşit insan, bu ülkenin gerçek bir ferdi muamelesi yapmasında neler yaptığından bihabersiniz arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yahu, ne salladın Orhan, ne salladın, yürü!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Rüya âleminde yaşıyorsun ya, bir uyan rüyandan. Günaydın! Gel aramıza, çık sokağa, biraz vatandaşların yanına gel.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, lütfen tamamlayalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, 2002'de 6,5 milyon emekliye ödeme yapan bir sistem, bugün 16 milyonu aşan emekliye ödeme yapıyor, 16 milyonu aşan emekliye ödeme yapıyor.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Asgari ücret?

KAYIHAN PALA (Bursa) - Asgari ücretin yarısı kadar.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Asgari ücret düşük, kabulümüz. Cevap veriyorum: Biz "Bu asgari ücret yeter." demiyoruz, "Bu emekli maaşı yeter." demiyoruz; biz bu milletin her bir ferдинin çok daha fazlasına layık olduğuna inanıyoruz, bunu gerçekleştirmek için mücadele veriyoruz, her tarafta mücadele veriyoruz.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - İktidara gelince yaparsınız!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Daha çok üretmeye, daha çok gayret etmeye, memleketimizde daha çok ihracat oluşturmaya, daha çok yatırım çekmeye çalışıyoruz ama siz bunların hepsine mani olacak konuşmalar ve siyaset yapıyorsunuz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Huzurevi ücreti 1.750 liradan 8.700 liraya çıkarıldı, dulun aldığı maaş 4.700 lira. Sokakta yatacak vatandaş.

ORHAN YEGİN (Ankara) - CHP Grubunda korkunç bir tutarsızlık var. "Kapanan hastaneler isim değiştirip devam ediyor." diyor, kapanan hastaneler fiziken orada duruyor; sahipleri, ceza alanları yasaklanıyor, sahipleri değişiyor, isimler değişiyor, fiziken devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Süreniz doluyor, lütfen tamamlayalım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bizi hukuki bir şey yaptığımız için suçlayan CHP, defalarca kapanan siyasi partiyle iş tutuyor. Nasıl tutarsınız siz işi ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, selamlayın.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Ay, ne alaka ya!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ya, siz de yolsuzluk yapan firmaları koruyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sizinki nasıl bir tutarsızlık ya?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, Sayın Yegin, selamlayın. Kapatıyoruz, bitiyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Soysuzluk yapan, yolsuzluk yapan, hırsızlık yapanlarla kol kola girmişsiniz; utanmadan onları mı savunuyorsunuz!

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Kapanan hastaneler yeniden açılıyor." deniliyor, kapanıp kapanıp yeniden açılan siyasi partilerle iş tutuyorsunuz. Ya, siz ne kadar tutarsız insanlarsınız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Siz de hırsızlarla iş tutuyorsunuz, yolsuzlarla iş tutuyorsunuz, ahlaksızlarla iş tutuyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yegin, teşekkür ediyorum.

Süreniz doldu, sağ olun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Selamlayın, kapatayım. Lütfen, karşılıklı...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Selamlıyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kendi söylediğine inanmıyorsun. Kendini aştın Sayın Orhan Yegin.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Güldüysen kendine mi gülüyorsun? Kime gülüyorsun?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Bakanım, o kadar çok yapılan şey var AK PARTİ dönemlerinde, bugün sizin Bakanlığınız döneminde yapılan da çok şey var ama ne sizin ne bizim konuşmamıza müsaade etmezler çünkü konuşursak çok mahcup olacaklar, o yüzden böyle bağıra çağıra bastırırlar bizi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum Sayın Yegin.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Mahcup et bizi ya, mahcup et, Allah aşkına mahcup et! Tiyatro oynamayı bırak, rüya görmeyi bırak, sen bizi mahcup et!

TEKİN BİNGÖL (Ankara) - Orhan, ya beş senede nasıl bozuldun, sen çok efendi bir adamdın ya.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Konuşalım seninle.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) - Vallahi konuşalım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın milletvekilleri...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sen ne hâle geldin, sen ne hâle geldin yalanla?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ağbaba, lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nasıl efendi bir insandın sen...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın vekillerim, bir konuşma sırası okuyacağım: Tahsin Ocaklı Bey, sonra Sami Çakır, sonra İsmail Faruk Aksu, Gülcan Kaçmaz Sayyigit, İsmail Güneş, Cavit Arı, Heval Bozdağ, Ayyüce Türkes Taş, Selim Temurci, Yaşar Kırkpınar, Necmettin Erkan, Rahmi Aşkın Türel, Erhan Usta, Hakkı Saruhan Oluç olarak devam edeceğiz.

Sayın Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanı, Sayın Bakanımı, değerli bürokratları ve milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığın misyonundan bir alıntıyla söze başlayacağım yani stratejik plandan bir alıntıyla sözüme başlayayım. Ne diyor: "Çalışanın sağlığını, güvenliğini ve refahını esas alarak çalışma barışı ve düzenini, etkin bir sosyal güvenlik sistemini sağlamak, tam istihdamı destekleyici ulus ve uluslararası etkin bir iş gücü piyasası oluşturmak ve denetlemek. Yabancı ülkelerdeki vatandaşlarımızın da çalışma ve sosyal güvenlik alanlarındaki hak ve menfaatlerini korumak, çalışma yaşamına ilişkin veriye dayalı politikaları geliştirip uygulamak." İşte, sizin stratejik plandan alıntısı yapılmış olan bu cümleleri size okudum.

Peki, şimdi "Bakanlığınız çalışanın sağlığına ve güvenliğine ilişkin görevleri yerine getiriyor mu?" sorusunu sorup ben de cevabını veriyorum: "Hayır." Neden? Hemen onu da açıklayalım: Şimdi, iş güvenliği önlemi alınmadığı için, Sayın Bakan, 2023 yılında 1.932 işçimiz hayatını kaybetti ne yazık ki, 2024 yılının ilk yarısında da, ilk dokuz ayında da 1.371 işçimizi iş cinayetlerine kurban verdik ve son on yılda yeterli güvenlik önlemi alınmadığı için kaybettiğimiz işçi sayısı korkunç, 21.158. Şimdi, sermayenin ve patronların kârını düşündüğünüz kadar aslında iş sağlığı ve güvenliği açısından yeterince tedbir almadığımız ortada. Buna FERSAN işçilerinin direnişiyle ilgili, Vehbi Vekilim de söz etti, biraz değinerek devam etmek istiyorum. Burada, günlerce, hem firma sahibiyle hem milletvekilleriyle, bakanlarla görüşmek isteyen işçilerimizin, özellikle ücretlerinin dışında çok temel bir talebi vardı "Biz maden ocaklarına, iş güvenliği ve sağlığı nedeniyle endişeliyiz, girmeye çekiniyoruz. Devletimiz desin ki bize 'Bu kurumlarda iş güvenliği ve tedbirleri, işçi sağlığı tedbirleri bizim sorumluluğumuzdadır.' biz bu maden ocaklarına girelim, korkusuzca çalışalım." Bunu dedi mi iktidarımız? Ne yazık ki diyemedi. Dolayısıyla, çalışanın refahını esas alan bir anlayışınız da yok. Bunu da şu rakamlarla açıklayalım: TÜRK-İŞ'in açıklamasına göre, Ekim 2024'te açlık sınırı 20.432 TL olmuş ama siz emeklinin hâlâ 12.500 TL'yle geçinmesini kabul edebiliyorsunuz. Yine, yoksulluk sınırı 65.553 TL olmuş; sizin, asgari ücretle çalışanların hâlâ 17 bin lira aylıkla geçinmesine gönülünüz razı oluyor. Devletin alacaklarında özellikle yeniden değerlendirme oranlarına dikkat ederek, geçmiş yılın enflasyon bazına dikkat ederek tahsilatları yaparken emekçiye, emekliye ne yazık ki hedef enflasyon dayatmasıyla az ücret vermeye devam ediyorsunuz. Bu yüzden, biz diyoruz ki: Parti politikası olarak grubumuzun önerdiği asgari ücretin minimum 30 bin lira olması şarttır. Sayın Bakan, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak belediyelerimizde asgari ücretle çalışan işçilerimizin 40 bin TL ve üzerinde çalışmasına yönelik şu anda bir düzenleme yapıyoruz, bunu da yapacağız. E, şimdi, bu asgari ücretle çalışan işçiler maaşının 30 bin lira yapılmasını sizden, iktidarınızdan bekliyor. Bunun altında yapacağımız herhangi bir teklif ne

bizden ne de çalışanlar tarafından kabul görür.

Bir başka husus da emeklilikteki adaletsizlikler. Önümüzdeki yıl, 2025 yılında emekli olacak olanların 2024 yılında emekli olacak olanlardan yaklaşık yüzde 20-yüzde 30 arasında daha az emekli maaşı alacağı şeklinde düzenlemelerin yapıldığını biliyoruz. Bu yüzden de bir sürü çalışanımız bir an önce emekli olabilmek için müracaatını yapmış durumda.

Şimdi, Çalışma Bakanı olarak sizin göreviniz patronların keyfini değil işçilerin haklarını savunmak olmalıdır. Şirketlerin 2023 yılındaki net kârı bir önceki yıla oranla yüzde 77 oranında artmışken yani kâr miktarları 965 milyar TL'ye ulaşmışken emek kesiminin payı giderek azalıyor. 2023 yılının ilk çeyreğinde EYT nedeniyle emekli sayısında artış olduğu ve kıdem tazminatlarının ödenmesi nedeniyle emeğin payında dönemsel bir artış meydana gelmiş olsa dahi son çeyrekte bu oranı yüzde 29,7'ye kadar geriletmiş de biliniyor.

Sendikacılık meselesi çok önemli. Bizim 2024 yılındaki sendikalaşma oranımız yüzde 15,22 yani bunu... İzlanda en gelişmiş yer olarak biliyorum, çalışanların yüzde 92'si sendikalı. Ne yazık ki sendikalarda da özgürce örgütlenmenin önünü açan düzenleme yok, orada da müdahaleniz var. AKP işçiye düşman sermaye dost bir iktidar olarak tarihteki yerini en yakın zamanda alacaktır, onu söyleyelim. İktidara geldiğiniz ilk günden bugüne kadar işçilerin hakları sürekli olarak budandı, budadınız, yandaş sendikacılığa zirve yaptırınız; "sendikacılık" adı altında aslında bütün ülkeyi sendikasızlaştırdınız. Belediyelerde bunu yaptınız, kamu kurumlarında yaptınız; çalışma barışını bozdunuz, çalışanları baskıyla yandaşımızın sendikasına üye olmaya zorladınız. Hak arayanlar mobbinge, sürgünle hizaya getirilmeye çalışılmaya devam ediyor.

Çocuk işçiliği meselesi hâlâ Türkiye'de büyük bir sorun. Bakanlığınız 2017 ve 2023 yıllarını kapsayan dönemde Çocuk İşçiliği ile Mücadele Programı açıklamıştı -o dönemin Bakanı Mehmet Müezzinoğlu- çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ilişkin faaliyetlerin bütüncül ve katılımcı bir ulusal program çerçevesinde gerçekleştirilmesini amaçlayan bir deklarasyon yayınlanmıştı. O günden bugüne kadar çocuk işçiliğinin eksilmesine ilişkin ne yaptınız? Onu da öğrenmek isteriz. Mesela, mesleki eğitim merkezleri sermayeye ucuz iş gücü temin etmek için kullanılıyor. Çocuklar haftada bir gün okula giderken diğer günler iş yerlerinde çalışmaya ne yazık ki hâlâ devam ediyor. Batı'daki örneklerinden farklı olarak mesleki eğitim verme değil, işletmelere ucuz işçi temin etme amacını taşıyor gibi görünüyorlar. Çocuklar iş güvenliği ve işçi sağlığıyla ilgili önlemlerin alınmadığı ortamlarda ne yazık ki iş cinayetlerine kurban gitmeye devam ediyorlar.

26 Nisan tarihli Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında -yani mevsimlik tarım işçileri kapsamında- ne yapıldı, neler yapıldı? Yine, Türkiye'de her yıl onlarca mevsimlik işçinin hayatına mal olan ölümcül trafik kazaları yaşanıyor, bu trafik kazalarının önlenmesinde herhangi bir düzenleme yok. Sağlık hizmetlerine erişmelerinin yolu artırıldı mı? Tarım işçilerine yerleşik bir mobil sağlık hizmeti niye verilmiyor? Örneğin, çocuklarının eğitimdeki aksamaları giderildi mi? Bunların olmadığını düşünüyoruz.

Kayıt dışı işçilik, ucuz iş gücü olarak sığınmacılar meselesi de yine bir başka sorunumuz. Eski İçişleri Bakanının bir cümlesi vardı, dedi ki: "İstanbul'un kenarında otur, fabrikanda Suriyelileri çalıştır, sömür, sigortasını da yapma, sonra ayak üstüne atıp 'Ne olacak bu Suriyelilerin hâli?' de. Böyle ikiye bölünmez olmaz." diye bir açıklama yapmıştı. Yahu, o ilk defa Süleyman Soyulu'nun böyle doğru bir şey söylediğine biz de böylece tanık olmuş olduk. Sizin "Biz ensarız, sığınmacılara kapımız açık." dediğiniz yani gerçek niyetinizi kendi Bakanınız açıklamıştı ama ensarlık meselesi ne yazık ki işte, bazı ülkelerden gelen para kadar açıkçası.

Geçici işçilerin kamuda kadroya alınmasıyla ilgili iktidarınız çokça söz ve taahhüt vermişti, benim de bununla ilgili verdiğim bir kanun teklifi vardı; eğer bu kanun teklifine eğer destek vermiş olsaydınız çözülecekti. Belediyelerde, Karayollarında, enerjide, tarımda, sağlıkta bir sürü çalışan, geçici işçi statüsünde olan emekçiler var, bunların kadro sözleri verildi ama ne yazık ki bunlar yerine getirilmedi. Mesela, Rize Belediyesinde Belediye şirketlerinde zabıta olarak görev yapan bazı arkadaşlarımız var, çalışanlarımız var. Bunların bu şirketlerde işçi olarak çalıştırıldıklarını duydunuz mu, bilmiyorum. Yani zabitanın işçi olarak çalıştırılması yasalara uygun mudur? Bunun da bir denetlenmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Şimdi, size...

Sürem bitti ama bana böyle birkaç saniye, birkaç dakika böyle, çok sürmeden...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bir dakika daha vereyim.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bir dakika daha yeter.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sizin siyaset anlayışınızı özetleyen bir örnekle, aslında bugün de ulusal basında yer almış olan bir örnekle sözlerimi bitireceğim. Yer Rize'nin Çamlıhemşin ilçesi, hatip Rize İl Başkanı yani Cumhurbaşkanını temsil eden, iktidarı temsil eden İl Başkanı kongredeki konuşmasında bakın ne diyor, size bunları duyurmak isterim: "Bakın, arkadaşlar, Müslüman olarak bir Müslüman'ın acılı günündeyken yanında oluyoruz, sevap alıyoruz. Aşağı yukarı her gün 70-80 kişiyi arıyorsun, başsağlığı diliyorsun, en önemlisi siyaset yapıyorsun ve işte sana bedava siyaset."

TEKİN BİNGÖL (Ankara) - Vay be, yazıklar olsun!

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bu cümleleri dinleyin: "Din görevlilerimize cuma günü mesaj yayınlıyoruz çünkü din görevlilerimiz hakikaten en fazla kitleye hitap eden kesimdir. Onun için onların da cuma gününün mübarekliğini hissedip bizim de onların yanında olduğumuzu, onların da cuma günü yapılacak olan dualarla beraber, başta Recep Tayyip Erdoğan'a ve ekibine dua etmeleri için o mesajı çekmiş oluyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Buyurun, size iktidarınızın bedava siyaset anlayışı. Bununla ilgili iktidarınız, Bakanlığınız, Sayın Cumhurbaşkanı ne yapacaktır? Soru olarak da bunu sormuş olayım.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, teşekkür ederiz.

Sayın Sami Çakır, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, değerli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi ile 2023 yılı kesin hesaplarını görüşüyoruz. Öncelikle bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Çalışma hayatını düzenleyen, takip eden ve buna bağlı olarak sosyal güvenlik alanında gerekeni yapmak ve hayata geçirmek gibi hem riskli hem de insan hayatını ilgilendiren, emeğin takdirini ve karşılığının ödenmesini sağlamakla görevli bu Bakanlığın görevinin kutsallığını ifade etmek durumundayız. 85 milyon nüfusa sahip olan ülkemizin genç bir nüfus potansiyeline sahip olduğunu söylerken ve bununla iftihar ederken bu alana odaklanarak bu potansiyeli mutlu ve memnun edecek tüm çalışma organizasyonları Bakanlığımızca gerçekleştirildiği veya gerçekleştirileceği için yükünüzün ağır olduğunu söylemek durumundayız.

Bugün burada bütçe görüşmesi yapılırken bahsedilen ve gündeme taşınan her konunun kendi içinde bir önemi vardır. Konuşulanların ve söylenenlerin dikkate alınarak değerlendirilmesi ve istifade edilecek birer katkı olarak değerlendirilmesi ve kayda alınması gereklidir diye düşünüyorum. Bugün itibarıyla 33 milyona yaklaşan bir istihdamı yöneten ve yönlendiren Bakanlığın önceliği istihdamın artırılmasının yanında istihdamın kalıcı ve verimli hâlde devam ettirilmesi hususudur. Çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, iş gücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısı, istihdam ve iş gücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmak misyonu bugün 2025 bütçesini görüşürken önümüze koyacağımız yol haritasının belirleyicisi olmalıdır. Aynı zamanda kesin hesabını gördüğümüz 2023 yılına ait performansın bu çizgilerin neresinde kaldığını da gözlemlemiş ve değerlendirmiş olacağız. Sayın Bakanımız, sunumunda detay ve teferruatlı bilgilendirmeleriyle Komisyonumuzu aydınlatmış oldum. Necm suresinde “İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır ve çalıştığını da görecektir.” denilmektedir. Çalışan-işveren-devlet üçlüsünün hayatın her alanında ve kademesinde kuracağı dengeyle hayatı ve yaşamı güzelleştireceği gerçeğinden hareketle Bakanlığın yapacağı her işte bu dengeyi korumak ve kollamak amaçlı hareket etmesini beklemek işin doğasıdır. Peygamber'imizin “Allahutaala bir kimsenin yaptığı işi en güzel şekilde yapmasından memnun kalır.” ifadesiyle şahsa, kurumlara ve herkese yaptıkları işin en iyisini yapmaları gerektiğini tarif etmiş oluyor. Bakanlığın bilgilendirmelerinde, tablolarda müspet ve güzel olan yanlarıyla mutlu olduğumuz gibi, eksik kalan ve aksayan yanları gördüğümüzde elbette üzülmüyor ve bu eksikliklerin giderilmesi için telafi ve rehabilitesi adına Bakanlığın açık olduğunu, tereddütsüz üzerine gidileceğini hissettirmiş olması ayrıca önemlidir. Bugün burada Bakanlığın elini çabuk tutması ve acele etmesi yönünde teşvik edici uyarıları dikkate alacağı yönünde endişemiz bulunmamaktadır. Özellikle herkesin ısrarla bahsettiği ve öne çıkardığı iş güvenliği ve iş kazalarıyla ilgili söylenenleri eksik arama olarak telakki etmeyip toplumun toplam paydasına katkı sağlayacak yaklaşım olarak görülmelidir ki öyle görüldüğü de anlaşılmaktadır. Çalışma hayatının iyileştirilmesine yönelik öne çıkacak tavsiyelerin devreye alınmasıyla ilgili olarak Bakanlığın hızlı adımlar atacağına inanıyoruz. Nitekim, Bakanlığımızın yaklaşımının bu minvalde olduğunu görmek sevindiricidir.

Evrensel ve sürekli barışın sosyal adaletle sağlanabileceğini savunan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kuruluşunun 100'üncü yılında, 187 üye ülkesi bulunan ve kurulduğu tarihten bugüne uluslararası çalışma standartlarını düzenleyen, 189 sözleşme ve 205 tavsiye kararıyla ulusal ve uluslararası kuruluşların programlarına ve politik gündemlerine yön vermekte olan önemli bir kuruluştur. Türkiye 1932 yılından itibaren çalışma mevzuatını ve uygulamalarını ILO normlarına uygun şekilde düzenlemektedir. Çalışan sağlığını, güvenliğini ve refahını esas alarak çalışma barışını, düzenini ve etkin bir sosyal güvenlik sistemini sağlamak, tam istihdamı destekleyici ulusal ve uluslararası etkin iş gücü piyasası oluşturmak ve denetlemek, yabancı ülkelerdeki Türk toplumunun çalışma ve sosyal güvenlik alanlarındaki hak ve menfaatlerini korumak, çalışma yaşamına ilişkin veriye dayalı politikaları geliştirmek ve uygulamak misyonu çerçeve olarak ILO sözleşmesiyle uyumlu ve başarılabılır bir hedef ortaya koymaktadır.

Artan dünya ve ülke nüfuslarının çalışma ve iş ortamlarını alabildiğince çeşitli ve farklılaştırılmış, her bir ülkenin kendi iç dinamikleri hem iş gücü piyasasında hem de iş ortamıyla yapması gerekenleri, ele alması gereken tedbirleri de farklı tutum ve davranış modellerini hayata geçirmek zorunluluğunu doğurmuştur. Teknolojinin ve iletişim imkânlarının alabildiğince hızlı geliştiği ve değiştiği bir zaman diliminde Bakanlık performansının buradan ayrı değerlendirilmesi mümkün değildir. Yapılan eleştiriler ve doğru boyutlu değerlendirmeler, dünyanın içinden geçtiği Rusya-Ukrayna savaşı, terörist İsrail'in Orta Doğu'da giriştiği katliamlar, komşu ülke problemlerinin enflasyonu dizginleme adına atılacak adımları etkileyebileceği gözden kaçırılmamalıdır. Bütün bunlara rağmen yaşanan göç hareketliliğinin, güneyimizde oldubittiye getirilmeye çalışılan terörizm kuşatmasının etkisi inkâr edilemeyecek süreçlere muhatap olduğumuz, olacağımız bilinen bir gerçektir. Bu yılın ilk sekiz ayında ciddi bir istihdam artışı olmuş, 600 binin üzerinde kişinin istihdamı sağlanmış oldu. Özellikle emek yoğun iş kollarında yaşanan ara eleman sıkıntısının giderilmesi adına Bakanlık çalışma, gayret ve desteklerinin her zaman yanında olmaya devam edeceğiz. Çalışanın, üretenin, ihracat yapanın Bakanlık olarak hem yanında olma hem de önlerini açma adına çalışmalarımızı da yakından takip ediyoruz.

Hedef ve amaç olarak işsizliğin azaltılması, istihdamın artırılması, özellikle kayıt dışılığın önlenmesiyle ilgili daha sıkı, yoğun, planlı yapısal değişim ve dönüşümlerin devreye alınması, geciktirilmemesi gereken en önemli adımlardır. Bütün bu çalışmaları gerçekleştirirken enflasyonla mücadelenin önemine dikkat çekmek istiyorum. İş güvenliğinin, emeğin, alın terinin ve birikimin en büyük düşmanı olan enflasyonun hedeflenen yere çekilebilmesi bu açıdan çok önemli bir zorunluluktur. Hepimizin iyi bildiği ve her zeminde dile getirdiği gibi üretim ve istihdamın yanında adil bir paylaşım, mutlu ve huzurlu bir çalışma ortamı, nitelikli iş gücünün artırılmasının önemli olduğu

hususudur. Bakanlığın bu husustaki iyi niyetli gayretini son derece önemli buluyoruz. Sayın Bakanımızın anlatım ve tanıtımlarında da gördüğümüz gibi çalışma hayatını iyileştirme adına ve günün şartlarına bağlı olarak Bakanlık çok sayıda reform hayata geçirmiş bulunmaktadır. Elbette daha çok çalışmak, daha fazla üretmek ve bunun sonucu olarak refahı daha geniş kitlelere yaymak hedef olarak önümüzde durmaktadır.

Sözlerimi bitirirken iki konuda bilgilendirirseniz çok makbule geçer. 2024 yılında emekli olacaklar ile 2025 yılında emekli olacaklar arasında oluşacak bir maaş farklılığından çok ciddi şekilde piyasada bahsediliyor. Bu durum doğru mudur? Doğruysa bu farklılığın kaynağı, sebebi nereden ortaya çıkmaktadır? Kamuoyunun aydınlatılması açısından bilgi verilirse son derece önemli olacaktır.

Ayrıca, genel sağlık sigortasıyla ilgili son durumumuz nedir? Bununla ilgili olarak da bilgilendirir misiniz? Bu da çok önemli bir konu.

İnşallah, 2025 yılı bütçesi bu hedeflere sağlayacağı katkıyla daha müreffeh ülkenin, istihdamın daha çok ve kalıcı olduğu ve iş kazalarının hiç olmadığı bir yılın bütçesi olur.

Bu duygu ve düşüncelerle 2025 yılı bütçesinin hayırlı olması temennisiyle hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çakır, teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında büyük bir öneme sahip olan çalışma hayatı, işçi-işveren ve devlet arasındaki uyumun ve çalışma barışının sağlanması yanında toplumun refahı ve huzuru için de olmazsa olmazdır. Anayasa'nın 49'uncu maddesinde "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır." denilerek çalışma hayatının çerçevesi çizilmiştir. Çalışma hayatına bakımımızın temeli toplumun tüm kesimlerine insana yararış iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, iş sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirildiği bir iş gücü piyasasının oluşturularak işsizliğin bir sorun olmaktan çıkarılmasına dayanmaktadır. Ayrıca, çalışma barışının tesisi için çoklu danışma mekanizmalarının güçlendirilmesi ve tarafların etkin katılımlarının sağlanması gerektiğine inanıyoruz. Türkiye'nin beşerî sermayesinin geliştirilmesi, nitelikli insan gücünün artırılması, önümüzdeki dönemin şartlarına, yeni gelişmelere ve Türkiye'nin kalkınma hedeflerine uyumlu iş gücünün yetiştirilmesi bakımından hazırlıklı olunmasını önemli görüyoruz. Bu ihtiyaca uygun bir eğitim planlaması yapılması için iyi eğitim müfredatının, çiraklık ve mesleki eğitim sisteminin ve mesleki yükseköğretim programlarının Türkiye'nin gelecek vizyonu çerçevesinde şekillendirilmesi şarttır.

İş gücü piyasası gelişmelerine bakıldığında pandemi ve olumsuz küresel gelişmeler neticesinde bozulan iş gücü göstergelerinin ardından olumlu sürecini devam ettirdiği görülmektedir. 2023 yılında istihdam ve iş gücüne katılma oranları bir önceki yıla göre artarak sırasıyla yüzde 48,3 ve yüzde 53,3 olmuştur. 2024 yılı Eylül ayında istihdam yüzde 49,7 ve iş gücüne katılım oranı yüzde 54,4 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında yüzde 10,4 olan işsizlik oranı 2023 yılında yüzde 9,4 seviyesine gerilemiş, 2024 Eylül ayında ise yüzde 8,6 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında genç işsizlik de azalmış, 2022 yılındaki yüzde 19,4 seviyesinden yüzde 17,4 düzeyine inmiş, 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla da yüzde 17,1 olarak gerçekleşmiştir. İstihdamda görülen artış eğilimi devam etmekte ve toplam istihdam seviyesi eylül ayı itibarıyla 32 milyon 823 bin kişiye yükselmiş bulunmaktadır.

Ekonomimiz büyümeye devam ederken 2024 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre iş gücü ödemelerinin gayrisafi katma değer içerisindeki payı da yüzde 33,8'den yüzde 40,8'e yükselmiştir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın görev alanına giren konularda Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı yönetim istikrarı ve Cumhuriyetçi birlikteliğinde önemli reformist adımlar da atılmıştır. Bunlardan en önemlisi, kuşkusuz, asgari ücretin ve tüm çalışanların asgari ücret kadar olan gelirinin vergi dışı bırakılmasıdır. İkinci olarak, 28 Şubat 2023'te kabul edilen kanunla yaklaşık 5 milyon vatandaşımızı doğrudan ilgilendiren ve önemli bir beklenti hâline gelmiş bulunan emeklilikte yaşa takılma sorununun çözüme kavuşturulması olmuştur. Ayrıca, her bir hizmet sınıfından memura 600 ek gösterge verilmesi; öğretmen, hemşire, polis, din görevlisi, şube müdürü, avukat gibi birçok kamu görevlisinin 3600 ek göstergeden yararlanır hâle gelmesi; taşeronlar ile sözleşmelilerin kadroya geçirilmesi; mali ve sosyal hakları ile çalışma şartlarına ilişkin iyileştirmeler gibi çalışan ve emeklilerimizin birçok talep ve beklentisi yerine getirilmiştir. En düşük emekli ve memur aylığı artırılarak işverene asgari ücret destek primi uygulanmıştır.

Bununla birlikte, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, birinci dereceye gelen tüm memurların 3600 ek göstergeden yararlandırılması, SSK, BAĞ-KUR prim ödeme gün sayısı farkının giderilmesi, ücretlilere ilişkin gelir vergisi dilimlerinin yeniden belirlenmesi beklentimizdir. Ayrıca, istihdam imkânı geliştirilerek her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olması, bu doğrultuda her aileden en az bir kişiye iş imkânı temin edilmesi, çalışmayacak durumda olanların sosyal korumadan yararlandırılmasıdır. Parti olarak, asgari refah seviyesinin endeks üzerinden hesaplanması ve ailelere gelir desteği verilmesi projemizle asgari refah düzeyinin altında gelir elde eden ailelere asgari gelir desteği verilmesini öngörüyoruz. Bu kapsamda asgari refah düzeyinin bir endeks üzerinden hesaplanmasını ve bunun altında gelir elde eden her ailenin beslenme, barınma, giyinme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzenli bir gelire sahip olmasını gerekli görüyoruz. Bu doğrultuda Cumhurbaşkanlığı yıllık programında yer alan, sosyal yardımlarda dağılımın giderilmesine, sosyal yardımların aile odaklı ve fert başına asgari bir geliri garanti edecek şekilde kurgulanmasına yönelik tasarlanan Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi'ne ilişkin mevzuat çalışmalarına başlanmasından memnuniyet duyduğumuzu da ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, sosyal güvenlik, sosyal refah devleti anlayışının en önemli göstergelerinden, aynı zamanda temel ve vazgeçilmez insan haklarından bir tanesidir. Çalışma ve sosyal güvenlik iç içedir. Hak kaybını ve mükerrer yararlanmayı önleyen, hızlı, etkili

ve erişilebilir hizmet sunan bir sosyal güvenlik sistemi, çalışma ve sosyal güvenlik bütünlüğü içinde önemli bir yere sahiptir. Sosyal güvenliğin konusu, sosyal ve ekonomik risklerin sonuçlarına karşı mensuplarının korunmasıdır. Her vatandaşımızın sosyal güvenlikten yararlanmasını sağlayan bu yapının güçlendirilmesi, ülkemizin sosyal adalet ve refah hedeflerine ulaşmasında önemli bir role sahiptir. Çalışanlarla birlikte emeklilerimizin insanca yaşayacakları bir refah düzeyine sahip olmalarını istiyoruz. Ayrıca, emekli aylıkları arasında norm ve standart birliği sağlanmasını, farklı emekli aylığı bağlanmasına yol açan, çeşitli tarihlerde yapılmış düzenlemelerin ortaya çıkardığı eşitsizliklerin giderilmesini, ele alınıp düzeltilmesi gereken hususlardan biri olarak değerlendiriyoruz.

Bir diğer önemli husus, kayıt dışı çalışma konusudur. Kayıt dışı istihdamın önlenmesi sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliği açısından da büyük bir önem taşımaktadır. Bu konudaki denetim ve teşvik çalışmaları, kayıt dışılığın azaltılmasına ve daha çok vatandaşımızın sisteme dâhil edilmesine yardımcı olacaktır. Yapılan çalışmalarla kayıt dışı istihdam, 2010-2023 yılları arasında yüzde 43,3'ten yüzde 26,1'e kadar gerilemiş, 2024 yılı ikinci çeyreği itibarıyla da yüzde 26,25 olarak gerçekleşmiştir.

Önümüzdeki dönemde iş güvenliği ve işçi sağlığı konusundaki kazanımların güçlendirilmesi, kamuda benzer iş yapmalarına rağmen ünvan, statü ve kuruma bağlı farklı mali ve sosyal hak uygulamasının giderilmesi, bunların yanı sıra dijital ve yeşil dönüşümün iş gücü piyasasında oluşturacağı talebe yönelik olarak iş gücü niteliğinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Aktif iş gücü programlarının yaygınlaştırılması, güvenceli esnek çalışma biçimlerinden daha geniş kesimlerin faydalanmasıyla verimliliğin yükseltilmesinin önümüzdeki süreçte çalışma hayatına ilişkin önemli konular olacağını değerlendiriyoruz.

Sayın Bakanım, iki hususu da ifade ederek konuşmamı bitirmek istiyorum. Bunlardan bir tanesi, kamuoyunda sendikaların, meslek odalarının yahut da bireysel olarak yapılan çalışmalarla açlık, yoksulluk ve benzeri göstergeler açıklanmaktadır. Ancak, bunların hangi bilimsel veriye dayandığına, hangi dataların kullanıldığına ilişkin bilimsel bir akreditasyon da söz konusu değildir. Ancak, bu açıklanan veriler vatandaşlarımızın kafasını da karıştırmaktadır; sizlerin emek vererek, gayret ederek yaptığımız çalışmaların da berhava olmasına yol açmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - O sebeple bu sisteme bir çekidüzen verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kuşkusuz herkes özgürdür, istediği çalışmayı da yapabilir ancak kamuoyunu yönlendirmeye matuf bu tarz düzenlemelerin mutlaka bilimsel bir veriye ve tabana dayalı olması lazım ki kamuoyunda da karşılık bulsun, yer bulsun.

Son olarak da meslek standardıyla ilgili birkaç hususu ifade etmek istiyorum. Ulusal meslek standardı oluşturulurken, meslekler seçilirken yeni nesil meslek araştırmaları yapılmakta mıdır? Sağlıklı bir eğitim-istihdam ilişkisinin kurulması, sektörlerin ihtiyaçlarının karşılanması ve kalkınma hedeflerine uygun mesleklerin geliştirilmesine yönelik olarak kurumunuzca Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK'le iş birliği yapılmakta mıdır? Kısacası, meslekler nasıl ve neye göre seçilip standardize edilmektedir diye sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bütçenizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt, buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞIT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar, Komisyon üyeleri, salonda emek veren tüm emekçiler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, niyet halis olmayınca fiil de kötü oluyor hâliyle, AKP'nin kayyum rejimi pek de halis olmayan bir niyetten besleniyor maalesef. Hakkâri Belediyesine kayyum atamak için on yıl önceki arşivlere daldılar, Esenyurt'ta da Belediye Başkanı Sayın Ahmet Özer için de aynı yonteme başvuruldu. Sonra Batman, Mardin ve Halfeti Belediyelerimize kesinleşmiş yargı süreçlerine dahi ihtiyaç duyulmadan kayyum atandı. Halk sandığın gücüyle AKP'yi kovuyor ama AKP yargı sopasıyla, devletin gücüyle bir şekilde belediyelerimize çökmeye devam ediyor. Kayyumların bir boyutu elbette Kürt'ün kendi kentini yönetmesine olan tahammülsüzlük olarak karşımıza çıkıyor, bir diğer boyutu ise yandaşı besleyecek finans kaynağını bulmak çünkü AKP 31 Martta büyük kaybetti, artık yandaşı besleyecek olanakları kalmadı. Canları istedikçe de yolsuzluk ve usulsüzlük yapmak için belediye meclislerini feshediyorlar, üç dört bürokratla istedikleri gibi bir yağma düzeni kurabiliyorlar bu belediyelerin içerisinde. Bu sebeple şurası net: Kayyum darbedir, kayyum bizler açısından bir yağma rejimidir.

Kayyumların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla ilgili bir tarafı da var elbette Sayın Bakan çünkü geçen dönem kayyumlar gelir gelmez sorgusuz sualsiz binlerce emekçinin işine son verdiler. Sayın Bakanın memleketi -sizin memleketiniz- Mardin'de de kayyum çok hızlı davrandı, 420 emekçiyi gelir gelmez işinden etti. Siz sunumunuzda şunu ifade ettiniz Sayın Bakan, dediniz ki: "Yerel seçimlerden sonra bazı belediyelerde işten çıkarmayla ilgili incelememizi titizlikle yürütüyoruz." diye bir cümle ifade ettiniz. Ben size buradan sormak istiyorum: Aynı titizliği sekiz yıldır belediyelere kayyum atandığında çıkarılan işçiler, emekçiler için de gösterdiniz mi? Bu sorunun cevabını gerçekten merak ediyorum.

Şimdi, geçmiş dönemde işçiler mahkeme kazansalar da işlerine iade edilmediler. Bunun en büyük örneklerinden bir tanesi Van Büyükşehir Belediyesinde işten çıkarılan 306 işçiydi. Bu süreçte evine gelen icraya dayanamayıp kalp krizi geçirerek ölen işçiler oldu, bunalıma girip intihar edenler oldu. Kimisi kanser oldu, kimisi zorlu koşullarda çalışırken iş cinayetlerine maalesef kurban gitti. Bunun tek sebebi de kayyumların yandaşları belediyelere doldurup bankamatik memurları yaratmasıydı. AKP'li yöneticilerin akrabalarına yer açılın diye binlerce garibanın ekmeğiyle oynandı. Dolayısıyla, kayyumlar siyasi bir darbe olduğu kadar emeğin de sömürüsüdür, kentlerimizin çöktürülmesidir Sayın Bakan.

Gündemimize gelecek olursak, geniş toplum kesimlerini doğrudan ilgilendiren önemli bir Bakanlığın bütçesini bugün görüşüyoruz çünkü işsizlikle mücadele, istihdamın artırılması, işçilerin çalışma koşulları, emekçinin sendikal mücadelesi gibi birçok önemli başlığı içerisinde barındıran bir Bakanlık. İşsizler de çalışanlar da emekliler de engelliler de burada kendi için "Bir şey olacak mı, olmayacak mı?" diye çok merak ediyor. Her yıl sunumlara baktığımızda âdeta rakamlar denizinde boğulacak gibi oluyoruz. Bir yılda yapılan rutin çalışmalar sanki işçinin ve emekçinin sorunlarına çözüm bulunmuş gibi bizlere burada sunuluyor. Tek bir soruna dahi kalıcı bir çözüm bulamamış yirmi iki yıllık AKP iktidarı hâlâ gelecek zaman kipiyle konuşuyor. Geçen yıl da buradaydık, Sayın Bakan sizleri de titizlikle dinledik. O gün de işçilerin korunmasından bahsedildi ama yapılan konuşmadan aslında asıl öznenin işçiler olmadığını çok net bir şekilde gördük. Geçen yıl işçinin ve emeklinin enflasyona asla ezdirilmeyeceğinden dem vurdunuz, ifade ettiniz ama hayat pahalılığı karşısında maaşın, ücretin Afrika çöllerinde buzun erime hızıyla nasıl yok olduğunu maalesef hep birlikte yaşayarak görüyoruz.

Yine, sendikalaşmadan, sendikal haklardan da bahsedilmişti. Tabii, OHAL'in bile grevleri engellemek için nasıl işe yaradığından övgüyle bahsedenlerin sözlerine nasıl inanalım Sayın Bakanım? Bakanlığın adı Çalışma Bakanlığı ama bir gün olsun işçinin, emekçinin, emeklinin yanında durmuş değilsiniz. Böyle olmasaydı Polonez işçileri aylardır direnme gereği duymazdı; As Plastik, Elba Bant emekçileri günlerdir süren greve bir son verirdi. Biliyoruz ki AKP, zengini seviyor, patronlarla çalışıyor, hiçbir çalışmasını doğrudan işçiye esas alarak yapmıyor, sanki yapmayacak da maalesef.

Sayın Bakan, değerli hazırım; Anayasa'nın 49'uncu maddesi "Çalışma Hakkı ve Ödevi" başlığında yeterli olmasa da devlete yani hükümete bazı sorumluluklar yüklüyor. Yine, ILO'nun yerine getirilmesi gereken önemli esasları da mevcut. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 23'üncü maddesinde insan onuruna yaraşır çalışma ilkelerine değiniyor. Hâl böyleyken siyasi iktidar hiç kimseyi minnet ve lütuf iklimine sürüklemeye hakkına sahip olmaz. Eğer yurttaşlar insan onuruna yaraşır bir iş bulamıyorsa, iş barışına sahip değillerse birinci sorumlu icra makamıdır ama AKP iktidarı tarafını emekçiden yana değil, sermayeden yana seçmiş kapitalist bir iktidar olarak karşımızda duruyor. Bunu asgari ücret artışında görüyoruz, bunu işçi grevlerinin yasaklanmasında gördük, buna emekçilerin hak arayışına kelepçe vurulduğunda maalesef şahit olduk.

Spesifik olarak asgari ücret sorununa da değinmek istiyorum ama öncelikle milyonların maruz kaldığı yoksulluğun resmini çekmek gerekiyor Sayın Bakan. Bugün Türkiye'de çalışan nüfusun en az yüzde 50'si asgari ücretle çalışıyor. Bu oranla Avrupa'da 1'inci sırada yer alan bir ülke gerçekliğiyle karşı karşıyayız. Buna karşı, tüm Avrupa Birliği ülkelerinde ortalama yüzde 9 olarak karşımıza çıkıyor. Yapılan hesaplamalara göre en az 20 milyon insanın açlık sınırının altında yaşadığı tahmin edilmekte çünkü BİSAM'a göre 4 kişilik bir ailenin sadece gıda için -bakın, sadece gıda için- aylık yapması gereken harcama tutarı en az 20.478 lira olarak karşımıza çıkmakta Sayın Bakan. Buna bir de eğitim, sağlık, barınma ve ulaşım kalemlerini de dâhil edersek artık yapılan şeyi düşünün. Bugün yoksulluk sınırının da 70.835 lira olduğu tespit edilmiş durumda. Güvenirliliği tartışmalı TÜİK bile 10 milyondan fazla yoksul yurttaşın olduğunu ifade ediyor. OECD verilerine göre de Türkiye'de 6,5 milyon çocuk aşırı yoksulluk içerisinde yaşamak zorunda bırakıldı çünkü AKP olarak çalışma hayatının da sosyal üretim imkânlarının da günlük yaşamın da tüm dengelerini maalesef altüst ettiniz. Kısaca, ülkeyi getirdiğiniz yerde ayyuka çıkmış bir enflasyon, dövizdeki artışla birlikte artan maliyetler, kontrol edilemez gıda fiyatları, günbegün eriyen ücretler, geleceksizleştirilmiş gençler var maalesef.

Gelin, buradan hareketle bir de asgari ücretle çalışanları biraz konuşalım Sayın Bakan. Normalde asgari ücret iş gücü piyasası açısından bir istisna olması gereken bir rakam, bu sebeple birçok ülkede asgari ücretle çalışan oranı minimum seviyede karşımıza çıkmakta. Bizler geçen yıl DEM Parti olarak asgari ücret en az 25 bin TL olsun dedik, sonraki aylarda verdiğimiz kanun teklifleriyle 32 bin TL olması gerektiğini belirttik. Buna rağmen tek bir zamlı 17.002 TL olarak açıklandı, şu an 500 dolara yakın bir rakam olarak karşımıza çıkmakta bu. Açlık ve yoksulluk sınırı apaçık ortadayken milyonlara "Aç kal, yoksulluğa alış." dediniz. Hazine ve Maliye Bakanı Tayland gibi ülkeleri de örnek vererek şunu ifade ediyor, "Bizde asgari ücret yüksek." diyor ama örnek verdiği ülkelerde enflasyonun böyle olmadığına, eşyaların fiyatının on beş yıl önceyle aynı olduğuna maalesef değinmiyor, değinme gereği duymuyor, manipüle ediyor olayı. Eğer AKP iktidarı konuşacaksa önce asgari ücreti en az 35 bin TL düzeyine çıkarması lazım, bunun da hayat pahalılığı ve enflasyon karşısında erimemesi için tedbirleri mutlaka alması gerekiyor.

Gelinen aşamada emekçiyi, emekliyi enflasyona ezdirmek bir tarafa, yurttaş enflasyon canavarına yedirmiş durumdasınız maalesef. Yurttaş birikim yapmaktan, ev ve araba almaktan vazgeçti çünkü kazandığı ancak kiraya, gıdaya, günlük yaşam ihtiyaçlarına yetiyor, hatta buna bile yetmiyor Sayın Bakan. Keşke enflasyon canavarını besleyip halkın üzerine salmasaydınız ya da bunca ücret zammı da yapılmıyaydı. Şimdi, önümüzdeki ay asgari ücret açısından önemli bir süreç çünkü milyonlarca emekçi Tespit Komisyonundan çıkacak sonucu bekleyecek. Eğer iyi bir şey olursa bu ancak "emekçinin, işçinin ihtiyaçları doğrultusunda" denilerek hareket edilmesiyle mümkün. Bunun için de ciddi bir zihinsel devrime ihtiyaç var, biraz olsun vicdana sahip olmak gerekiyor diye söylemek istiyorum.

Evet, önümüzdeki ay bu süreç başlayacak. Asgari ücretin belirlenmesinde kesinlikle TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranı baz alınmaz, alınmamalı, güvenilirliği ortada zaten. Herkes biliyor ki gerçek enflasyon açıklanan oranının çok üzerinde karşımıza çıkmakta ama AKP iktidarı son bir yıldır âdeta asgari ücretin görüşüleceği tarihe endeksli bir enflasyon ayarlaması yapmış durumda. İktidara bakılırsa enflasyon kademeli olarak düşüyor, hatta köpüğü bile alınmış durumda. Buradan murat edilen şey, işçinin ve memurun ücretine minimum düzeyde zam yapmaktır, oysaki göz önünde bulundurulması gereken birçok nokta mevcut. Eğitim, sağlık gibi kamusal hizmetlerin ticarileşmesi ve piyasa koşullarında verilmesinin sebep olduğu maliyet ve gelir kaybı da göz önüne alınmalıdır bu süreçte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayalım.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Bunun yanında, asgari ücreti belirleyen komisyon da demokratikleştirilmelidir Sayın Bakan. Komisyonunda 15 kişiden sadece 5 kişinin iş sınıfını temsil etmesi kabul edilebilir bir durum değil çünkü böyle bir komisyon birleşiminde işçinin, emekçinin hayrına bir sonuç şu ana kadar çıkmadı, bundan sonraki süreçte de çıkmayacaktır.

Bu sebeple bizler DEM PARTİ olarak açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilen milyonlar adına mücadele ederek hard kapitalizme de emeğin sömürüsüne de şiddetle karşı duracağımızın bilinmesini istiyoruz, buradan bir kez daha bunun altını çiziyoruz. Eğer asgari ücret konusunda bir yaraya derman olunacaksa 4 kişilik bir ailenin tüm ihtiyaçları gözetilerek yoksulluk sınırının en az yarısı olacak şekilde ve tümüyle vergiden muaf tutularak belirlenmesi gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sayyığıt, teşekkür ederim.

Sayın İsmail Güneş, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekillerimiz ve çok değerli bürokratlarımız, basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve İş Güvenliği Bakanımız, tabii ki hem bir taraftan istihdamın artırılması hem de çalışanların mutlu olması ve iş güvenliğinin sağlanması adına elinden gelen gayreti göstermektedir. Tabii, 2002 yılında istihdam 19 milyonmuş, bugün istihdam 33 milyonlara çıkmış yani 2002 yılından bu tarafa istihdamı artırma yönünde bayağı bir mesafe katedilmiş. Son üç yılda da istihdamda aşağı yukarı 3 milyon civarı bir artış olmuş; işsizlik yüzde 8,6'larda, genç işsizlik de yüzde 17'lere inmiş. Tabii ki istihdam ülkemizde çok önemli ve çalışanların aldığı ücret de tabii ki çok önemli. Asgari ücrette çok diyemeyiz, gönül ister ki asgari ücret daha fazla olsun ama bu, tabii, tüm ülkemizin ürettiği gayrisafi milli hasılayla da doğrudan ilintili bir şey. Tabii, gayrisafi milli hasıla 365 milyar dolarlardan bugün işte 1 trilyon 100 milyar dolar civarına çıkmış ve fert başına milli gelir de 3.500 dolarlardan aşağı yukarı, bugün 13 bin dolarları geçmiştir. Tabii, burada asgari ücreti bizden önceki konuşmacılar altın üzerinden değerlendirdiler. Tabii, altının onsu 2002 yılında arkadaşlar, yanılmıyorsam 300 dolardı, bugün aşağı yukarı 2.600 dolar. Yaklaşık kaç kat artmış? Herhâlde 7-8 kat artmış ve dünyanın neresinde altın üzerinden asgari ücreti kıyaslıyorsanız kıyaslayın, Amerika Birleşik Devletleri de dâhil tüm Avrupa ülkeleri de dâhil hepsinde geriye gitmiştir; bu doğru bir yaklaşım değil, doğru bir karşılaştırma değil fakat ben size şunu söyleyeyim: Tabii ki asgari ücreti çok artırdığımızı iddia etmiyorum ama mesela - dolar bazında- 2002 yılında 159 dolarmış, bugün, 2024 yılında aşağı yukarı 600 dolar civarlarına falan çıkmış, nereden baksanız yaklaşık 3 kat civarı bir artırım olmuş. Ya, bu iyi mi? İyi. Daha da iyi olabilir mi? Daha da iyi olabilir arkadaşlar. Bunun için ne yapmamız lazım? Daha çok üretmemiz lazım, daha çok çalışmamız lazım. Yoksa asgari ücrette sizin de ifade ettiğiniz rakamları verdiğim zaman bir de bunun şu yönü var: Devlet, kamu bunu verebilir ama özel sektör veremezse bu, kayıt dışılığı artırır. Kayıt dışılık, tabii, AK PARTİ iktidarlarında yüzde 25'lere kadar düşmüş; bu önemli bir şey.

Bir de şunu hepimiz biliyoruz ki işte asgari ücretle maaş alanların oranlarının yüzde 40 olduğunu iddia ediyorsunuz. Tabii, bu, resmiyette böyledir ama reelde, gerçek hayatta bu böyle midir? Değildir. Diyelim ki sigorta primlerini düşük yatırılabilmek için, düşük gösterebilmek için maalesef, herkes ister asgari ücretin 2 katı üstünde olsun ister 3 katı önünde olsun, onlar da asgari ücretli görünür.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Kayıt dışılık mı var yani?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, mesela, şöyle bakalım arkadaşlar: Diyelim ki hastanelerde doktorlar çalışıyorlar. Ya, bir doktor asgari ücretle çalışır mı arkadaşlar? Yani kim kimi kandırıyor? Böyle bir şey yok ama...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bu daha büyük bir problem Sayın Güneş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkadaşlar, bakın, şöyle bir şey: Bu problemi çözmek lazım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Bakan, sizi suçluyor, cevap verecek misiniz?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkadaşlar, bir dinlerseniz...

Diğer taraftan, emeklilik sistemi, siyasetin en çok üzerinde oynadığı ve dolayısıyla da üzerinde en fazla siyaset yapılan alanlardan bir tanesi. Emeklilik sistemimiz ilk defa 1949 yılında çıkmış ve bu çıktığında bayanlarda ve erkeklerde emeklilik yaşı 60 arkadaşlar, sonra 1955'lerde falan bayanlarda 55'e çıkarılmış. Daha sonra, Demirel 1970'li yıllarda bu düzeni bozmuş, arkasından rahmetli Özal tekrar tedricî yaş sistemine geçmiş. Arkasından, 1991 seçiminde, rahmetli Demirel "Kardeşim, mezarda emeklilik olmaz." demiş, 1992'de bu yasayı bozmuş ve bu, 1992'den 1999'a kadar zor gitmiş. Rahmetli Bülent Ecevit'in bununla ilgili çıkardığı kanunda, o koalisyon dönemindeki kanunda bunun sürdürülemez olduğundan bahsediliyor.

Şimdi, tabii ki EYT'yi biz çıkardık ama toplumsal baskıyla, muhalefet baskısıyla bunu çıkarmak zorunda kaldık. Şimdi, bayanları 38 yaşında, erkekleri 43 yaşında emekli ettik insanları. Şimdi de bu kadar... Arkadaşlar, Avrupa ülkelerinin hiçbirinde 60 yaşından aşağı emeklilik yaşı yoktur. Yani on dört yıl prim ödeyecek...

(Uğultular)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, bir dinleyin arkadaşlar, bir dinle kardeşim, bir dinle, bir dinle.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Arkadaşlar, samimi itiraflara bile kızılıyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - On dört yıl prim yatracaksınız, Allah uzun ömürler versin, 43 yaşında emekli oldunuz, aşağı yukarı belki kırk yıl daha emeklilik maaşı alacaksınız. Hangi dünyadaki sosyal güvenlik sistemi bunu kaldırabilir?

Şimdi, arkadaşlar, ben bunu EYT çıkarken de söyledim "Bir gün arayla yani 8 Eylül 1999 tarihinde işe başlayan ile 9 Eylül 1999 tarihi arasında tam on yedi yıl fark olacak." dedim, o zaman hiçbiriniz bunu dikkate almadı. Normalde düzenlenmişti bu, bizden önceki hükümetlerde tedricî yaş sistemi getirilmişti.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Siz düzenlemeyecek misiniz? Muhalefeti mi suçluyorsunuz çıkardığımız yasayla ilgili?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bir gün sonra başlayın düzelttiniz arkadaşlar. Peki, 2008'den sonra işe başlayanlar ne olacak? Onlar da 65

yaşında emekli olacaklar. Peki, bugün mesela bunun üzerinden siyaset yapmak kolay.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Kademeli yapsaydınız!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Millete hoş gelecek sözler söylemek kolay.

Arkadaşlar, çıraklık mağdurlarından bahsediyorsunuz...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Gelin, hep beraber çözelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Vekilim, bir sabret ya, bir dakika.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Kademeli yapsaydınız!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Zaten kademeliydi; kademeli olan şeyi niye kademeli yapalım, zaten kademeliydi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Çıraklık mağdurlarından bahsediyorsunuz. Şimdi, ikimiz de aynı yaştayız, aynı gün işe başladık. Diyelim ki siz hasbelkader bir ay bir yerde staj gördünüz, benden on yedi yıl önce emekli olacaksınız ya! Bu hak reva mı arkadaşlar?

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Değil, biz de bunu savunuyoruz zaten, değil!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, arkadaşlar, bakın, hepimiz bu ülkemizi seviyorsak emeklilik sistemi üzerinden siyaset yapmayalım; ben size söyleyeyim.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Gelin, sistemdeki adaletsizliği birlikte çözelim!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bugün emeklilik sisteminden siyaset yaptınız ama... Bakın, 2025 yılında bizim bütçemize bunun maliyeti 780 milyar TL. Keşke bunu yapacağımıza bu 780 milyar TL'yi yatırıma harcasaydık arkadaşlar biz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ya, vatandaşa verilen para mı çok geldi ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, arkadaşlar, siz uzun süredir iktidar olmadığımız için iktidar olmanın ne demek olduğunu galiba bilmiyorsunuz ve dolayısıyla da muhalefet modundan bir türlü çıkamıyorsunuz arkadaşlar.

Şimdi, diğer taraftan... (Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, bakın, işçilerin hakkını koruyalım diyoruz. Tamam, koruyalım. O zaman hiçbir belediyenizde grev yaptırmayın madem. Niye Maltepe'de grev yapıyor insanlar? Niye yapıyor?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ya, kesinti yapmayın o zaman!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Niye yaptıyorsunuz?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Şu belediyelerin ödentilerini kesmeyin de belediyeler adam akıllı işlerini yapsın!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bak, ben sana söyleyeyim...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Niye gelirin yarısını kesiyorsunuz!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkadaşlar, şimdi, şöyle bir şey... Dolayısıyla da bu iş şöyledir...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Belediyeler el değiştirdiğinde aklımıza geldi kesmek!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben size şunu söyleyeyim: Diğer taraftan, mesela, işten çıkarmayla ilgili... Özel sektörde buna karşı geliyorsunuz, doğru. Bak, bizim Uşak'ta Özkan Yalım Belediye Başkanı. Seçilmeden önce dedi ki: "Kesinlikle çıkarmayacağım, kesinlikle hiç kimseyi çıkarmayacağım." Belki 700-800 kişiyi işten çıkardı. Hiç olmasa "Çıkarmayacağım." demeyin arkadaşlar. O da işçi, o da evine ekmek götürüyor, diğeri de ekmek götürüyor; bu ikisini ayırt etmemiz lazım.

Sayın Bakanım, sürem çok az kaldı. Burada bir de iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili 6331 sayılı bir Yasa çıkardık biz 2012'de, bu yasayı 2014'te yürürlüğe koyduk ve daha çok tehlikeli işlerde başlattık, sonra tehlikeli ve çok tehlikelilere ve az tehlikeli işlerde tüm kapsamı içine alamadık. Bunların tüm kapsam içine alınması lazım. Bir de bu iş sağlığı ve güvenliği hizmeti veren yerler o işverenden ücret alıyor. Siz ücret aldığınız kurumu denetleyebilir misiniz? Denetlemek mümkün değil. Aynı şekilde, yapı denetimde olduğu gibi merkezî bir havuz olması lazım; merkezî bir havuzdan aynı şekilde, iş sağlığı ve güvenliği yerlerinin dağıtılması lazım ve biz yapacaksa da gerçekten samimi ve düzgün yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu uzun süredir olan bir problem ve şöyle bir şey: İş sağlığı ve güvenliğinde önemli mesafeler katettik. Her ne kadar iş kazalarımız yüksek olsa bile eskisine göre azaldı. Biz istiyoruz ki bunlar hiç olmasın. Bunu anca bu gibi tedbirleri alırsak daha da etkin hâle getiririz diye ben düşünüyorum.

Şimdi, arkadaşlar, bir hatibimiz daha önce burada, işte, "Asgari ücretle çalışanlardan vergi alıyorsunuz." dedi. Herhâlde sehven söyledi. 2002 yılında çıkardığımız bir kanunla asgari ücretle çalışanlardan ve tüm maaşlardan asgari ücret kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - 2002 değil, 2022.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2022, pardon, özür dilerim.

CAVİT ARI (Antalya) - Bizim desteğimizle çıktı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yahu, siz olmasanız zaten...

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, biz olmasaydık, bastırmasaydık asgari ücrete kadar olan gelirlerden vergi alınma uygulaması kalkmayacaktı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Biz size kıymet verdiğimiz için sizin dediklerinizi de ara sıra yapıyoruz yani onun için mutlu olabilirsiniz arkadaşlar.

(CHP milletvekillerinin laf atmaları)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla da Sayın Bakanım, bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı ile Aşkın Türelî Bey konuşma sıralarını değiştirmiş oldular.

Şimdi sıra Rahmi Aşkın Türelî Bey'de.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Güneş öyle itiraflarda bulundu ki -şimdi bunun üzerine bir şey söyleyip, tabii, samimi yani- normalde söylenmeyecek şeyleri de söyledi, Sayın Bakan da herhâlde hayret etti orada. Neyse ben onun üzerinde durmayayım çünkü zamanım sınırlı ama bu konular, bakın bu...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben doğruları söylüyorum. Ben Türkiye açısından ne faydalıysa onu söylüyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, benim söylediklerim de çok faydalı, çok faydalı şeyler söyleyeceğim.

Şimdi, değerli arkadaşlar -çalışma hakkı, daha önceki hatipler de söylediler- Anayasa madde 49 açık, çalışma herkesin hakkı ve ödevdir ve devlet çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür; açık ve net. Fakat buradaki sıkıntı şu: Çalışma hakkını ve ödevini kullanmak istemesine rağmen kullanamayan milyonlarca insan var, ortada var olan ciddi bir problem var. Bakın, istihdam piyasasındaki sorunlar çok büyük, gerçekten çok büyük. Burada işsizlik oranlarını konuşuyoruz. Bu işsizlik oranları bizim mevcut iş gücüne katılım oranlarıyla hesaplanan bir işsizlik oranı. Türkiye'nin işsizlik oranları yüzde 52-53-54'ler seviyesinde değişiyor, aylara göre de değişebiliyor ama OECD'nin ortalaması yüzde 72-73'ler seviyesinde. Yani orada 15 yaşın üstünde çalışma çağı nüfusunda olan insanların yüzde 72'si iş gücü piyasasına girerken bizde sadece 52'si, 53'ü giriyor. Bir an 72-73'ün iş gücü piyasasına katıldığını düşündüğümüz zaman aslında buradaki oran, şu andaki bu işsizlik oranları 4 katına çıkıyor. Bir kere bunu bilelim, bu kıyaslamaları yaparken bunları ortaya koyalım. Sadece bu da değil; bakın, işsizlik oranı hesaplanıyor, iş gücüne katılım biraz önce söylediğim gibi ama geniş tanımlı işsizlik ya da atıl iş gücü dediğimiz şey var; yetersiz istihdam, eksik istihdam içinde, bir de potansiyel iş gücü içinde bunun. Örneğin, iş bulma ümidi olmadığı için işsiz ama iş bulma ümidi olmadığı için iş aramayanlar ya da çalışmak isteyen ama resmî iş arama kanallarını kullanmayanlar. Bunları kattığınız zaman yüzde 8,5, yüzde 9'lar seviyesinde olan işsizlik oranları yüzde 27, yüzde 28'lere çıkıyor ve 3 milyon, 3,5 milyon değil, 10 milyon kişi Türkiye'de işsiz. Gerçek rakamlar bunlar yani bunun üzerinden analiz yaparken bunları ortaya koyalım. Buna rağmen işsizlik oranları hâlâ çok yüksek seviyelerde. Bizim 2023 hedefimiz vardı Sayın Bakan, nerede? 2023'teki hedeflerden biri de işsizlik oranlarının yüzde 5'e indirilmesiydi. Ne oldu, 2023 geldi geçti ama nerede? Bırakın yüzde 5'i, onun 2 katında, yüzde 10'lar seviyesinde bir işsizlik oranımız var. Merak ettim, son bir yılda ne olmuş diye -iş bulma ümidi olmayanlar- ikinci çeyrekler itibarıyla söyleyeceğim: 2023'ün ikinci çeyreğinde 1 milyon 671 bin kişiymiş, şimdi, bir sene sonra 1 milyon 965 bin kişiye çıkmış; 294 bin kişi, yaklaşık 300 bin kişi artmış. İşbaşı yapabilecek olup iş aramayanlar 1 milyon 407 bin kişiymiş bir yıl önce, şimdi 1 milyon 880 bin kişi olmuş; 473 bin kişi artmış. Bakın, son bir yıldaki rakamlar bunu söylüyor. Sunuşunuzda dediniz ki: "Önümüzdeki dönemle ilgili 758-800 bin kişilik yıllık ortalama artış olacak." Neye göre? Büyüme oranı 4-4,5-5 değil mi? Geçen seneki OVP'de kaçtı, biliyor musunuz? Gene 4-4,5-5'ti büyüme oranı, 909 bin kişiydi. Geçen senenin OVP'sinde 909 binlik bir yıllık ortalama artış, şimdi siz 758 bin kişiye düşürdünüz; 150 bin kişi düştü. Neden düştü Sayın Bakan, ne oldu? Yani içine indirdiğimiz zaman, baktığımız zaman rakamlara çok ciddi bir sıkıntı gözüküyor.

Çalışma hayatına gittiğimiz zaman kayıt dışılık hâlâ çok yüksek, dörtte 1'inden fazla, tarımda yüzde 80'lerin üzerinde. Sendikalaşma oranları düşük, siz söylediniz biraz önce, "yüzde 14,76" dediniz, yaklaşık 4,5 milyon kişi; bunun yarısı işçi, yarısı memur. Memurun grevsiz toplu sözleşme hakkı olduğunu düşündüğümüz zaman çok düşük sendikalaşma oranları ve yıllar içinde ciddi bir artış yok. Çalışma saatleri uzun, çalışma koşulları ağır; kamuda hâlâ taşeron çalışma ilişkisi devam ediyor, her gün bize yüzlerce, binlerce mail geliyor "Kamuda çalışıp aynı işi yaptığımız hâlde kadrolu olmadığımız için düşük ücret alıyoruz." diye.

İş sağlığı ve güvenliği konusu en problemleri alanlardan biri. İş kazalarında Avrupa'da ve dünyada en ön sıralarda Türkiye; inşaat, madencilik, taşımacılık, tarım, hepsinde; artık, biz onlara iş kazaları demiyoruz, iş cinayetleri diyoruz. Madencilik... Soma, Ermenek, Amasra maden kazaları; maden kazaları 19 ve 20'nci yüzyılın ilk yarısında yaygın, dünyada 20'nci yüzyılın ikinci yarısında kalmamış, 21'inci yüzyılda hemen hemen hiç yok. Bizde hâlâ bunlar devam ediyor. Neden? Çünkü çok ciddi problemler var, uygulamada ciddi problemler var. İş güvenliği için iş güvenliği uzmanlarının çalışmasının hiçbir verimliliği ve etkinliği yok, patrone ücret alan bir yapının başarılı olma şansı yok. Gelin, buna ilişkin yeni bir yapı oluşturalım, bir üst kurul kurulsun, bir kurum, onun içinde denetim, standartlar belirlensin, ücretlerin nasıl alınacağı belirlensin, patron ile oradaki çalışan kişinin arasındaki bu çarpık ilişkiyi giderelim. Ama buna ilişkin hiçbir şey yapmıyorsunuz ve ondan sonra da iş kazaları, iş cinayetleri çıkınca da "vah vah vah" diye bütün Türkiye bir süre işte bununla yatıp kalkıyor, üzülüyor ama ondan sonra hiçbir şey olmamış gibi her şey devam ediyor.

Ücret seviyeleri düşük, reel ücretler geriliyor ve reel ücretler -biliyorsunuz- nominal ücretlerin enflasyondan arındırılmış hâli. Türkiye'de biz TÜİK'in enflasyonu doğru ölçmediğini biliyoruz, herkes biliyor, alternatif hesaplamalar yapıyor. Gerçek enflasyonu bir an koymuş olsak bunun içine, bugün reel ücretlerdeki düşüş çok daha fazla.

Asgari ücret... Türkiye, asgari ücretle çalışanların içinde yani çalışan oranı olarak dünyada en önde gelen ülkelerden biri, asgari ücret ve

civarında çalışanların oranı yüzde 50; civarında dedim, sadece asgari ücret demedim, üstünü de bu içerir. Dünyada bu oran yüzde 4, yüzde 5; adı üzerinde asgari ücret, en az ücret. Türkiye, Avrupa Birliği ülkeleri içinde en düşük asgari ücret seviyesine sahip olan ülkelerden biri -en düşük- sanıyorum şu anda 4'üncü sırada. Ve daha vahimi asgari ücret ile ortalama ücretler arasındaki fark gittikçe kapanıyor, ortalama ücretler asgari ücret seviyesine yaklaşıyor. Biz bu ücret seviyesiyle mi katma değeri yüksek mal ve hizmet üreteceğiz, teknoloji yoğunluğunu artıracacağız ve dünyayla rekabet edeceğiz? Eğer Türkiye'de bir vizyon varsa, bir vizyon ortaya koyuyorsanız, yüksek katma değerli mal üretecekseniz emeği de ona göre eğiteceksiniz, nitelikli emek olacak, ücret seviyeleri uygun olacak, verimlilik ile ücretler arasında ilişki kuracaksınız. Bunların hiçbirini yok, hâlâ kendi kendine devam eden, körlemesine giden bir yapı var.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, çalışanın asgari ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş, Komisyonun görev tanımında, yönetmelikte de yazıyor. Ama bakın, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 23'üncü maddesi diyor ki: "Çalışan herkesin kendisine ve ailesine -bakın, kendisine ve ailesine- insanlık onuruna yaraşır bir yaşam sağlama." Avrupa Konseyine üye ülkelerin taraf olduğu Avrupa Sosyal Şartı diyor ki: "Çalışanların kendilerine ve ailelerine saygın bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret hakları." Sadece çalışan değil, çalışan ve ailesi ve asgari değil ihtiyaçlar, insan onuruna yaraşır bir yaşam. Ama bizde öyle bir şey yok, asgari ücret 17 bin lira; 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı -TÜRK-İŞ'ten vereyim örneği çünkü Asgari Ücret Tespit Komisyonunda işçi kesimini temsil ediyor, belirlediği- yani sadece gıda için harcanacak para 20.431 lira, yoksulluk sınırı 66.553 lira. Yani bununla bir kişinin geçinebilme şansı yok. Bekâr bir çalışanın aylık yaşama maliyeti 26.526 lira ve her ay bunlar ileriye doğru gidiyor. Bakın, bu kadar krizin olduğu, gelir dağılımının bu kadar bozulduğu ve yoksulluğun arttığı bir zamanda 2024 yılında siz asgari ücreti artırmadınız Sayın Bakan, 1 kere artırdınız, 2 kere bile değil.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Doğru.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Belki 4 kere.. Üç ayda bir artırma ihtiyacı vardı, buna göre alacaksınız sistemi ama oturup da eğer enflasyonun nedenine ücret-fiyat sarmalı üzerinden bakarsanız ve enflasyonun nedenini yanlış bir tespitle ücretler seviyesinde bulursanız o zaman bu sonuç olur. Enflasyonun nedeni ücretler değil, ücret de tabii, elbette bir maliyet unsuru ama... Onun dışında, TÜİK Başkanının en son bir açıklaması da vardı, kâr oranlarının bu kadar yükseldiği bir yerde... Bununla ilişkin makaleler de var, bunları başka yerde aramak lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Emekli maaşları dünya ülkeleriyle karşılaştırıldığında en düşük seviyelerde. Dünyada, çalışanlar, yıllarca prim ödeyenler insan gibi yaşarken, dünyayı gezerken bizdeki emeklinin çarşıya pazara gidecek, kahveye çıkacak, arkadaşlarına çay ısmarlayacak, torunu geldiği zaman çikolata alacak parası yok cebinde; böyle bir Türkiye'nin içindeyiz şu anda, çok açık ve çok net. İşsizlik Sigortası Fonu, bakın; işsizlik sigortasında biriken para 323 milyar lira ama burada işçiden çok işverene destek verilmiş iş açma, istihdam açısından; tabii, verilebilir işverene de, işçiye verilirse işverene de verirsiniz ama bütçeden verilsin; bütçe kaynakları bunun için var, İşsizlik Sigortası Fonu bunun yolu değil, yeri değil. 2024 Ekim itibarıyla 2,3 milyon kayıtlı işsiz; bu, İŞKUR'un rakamı, TÜİK'le aynı değil, uyumuyor zaten. Yalnızca 420 bin kişi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türelî, uzatmıştım, doldu.

Lütfen tamamlayalım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlayacağım, bir iki husus kaldı.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu, yüzde 18'lik bir oran. Yani biz hep şunu söylüyoruz: Daha önce de var, bütün planlarda, programlarda var, İşsizlik Sigortası Fonu kaynaklarından yararlanma koşullarının kolaylaştırılması, yararlanma süresinin artırılması ve ödeneklerinin artırılması var, sizlerin de programında var ama bu konuda attığımız hiçbir adım yok. Emekliye ilişkin sorunlar, intibak yasası çok büyük bir problem, kademeli emeklilik büyük bir problem; bir gün üzerinden, insanların on yedi yıl ve arkasından, 8 Eylül 99 öncesi ve sonrası, on yedi-yirmi yıl arası bir şeyi kabul etmek mümkün değil; o adaleti sağlamak zorundayız. Çıkraklık, staj mağdurları emeklilikle ilgili sigortaları olmadığı için emekli olamıyor. Esnafın 9000 iş gününün 7200 iş gününe indirilmesi... Sayın Bakan, bunlar ciddi problemler, bunlarla yatıp kalkıyor insanlar; bunlar o kadar büyük problemler ki "Ateş düştüğü yeri yakar." derler, insanlar bugün geçinemiyorlar, bu ülkede gelir dağılımı bozulmaya devam ediyor ve yoksulluk artıyor. Ama ben ne yazık ki orta vadeli programda da şunu görüyorum: Tek amaç dezenflasyon. "Enflasyonu indireceğim..." Hatta 2026 sonu tek haneydi, Merkez Bankası en son bir açıklama yaptı, artık tek hane de değil, yeniden -yüzde 9,7 değil- onu yüzde 12'ye çıkardı; bunun üzerinden kurulu bir şey. Bu ülkede yaşayan insanları eziyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Rahmi Bey, lütfen selamlarsak...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlıyorum.

Bu ülkedeki yoksulluk sadece iş bulamayanların, sadece çalışmayanların, işi olmayanların, işsizlerin sorunu değil; çalışanların yoksulluğu bu ülkenin en büyük problemlerinden biri ve bunlar sizin Bakanlığımızın görev alanı içinde, bu sorunların acilen çözülmesi gerekiyor. Bu konulara ilişkin sonrasında sorularımızı da soracağız, düşüncelerinizi öğrenmek ve eleştirilerimize cevap vermenizi bekleyeceğiz.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türelî, teşekkür ederim.

Sayın Heval Bozdağ, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen yıl aslında ne konuşmuşuz diye ben bir göz atayım dedim, aynı sorunlar devam ediyor ve bugün de neredeyse o sorunlara dair konuşmalar oldu, tespitler yapıldı ve önerilerde bulunuldu. Yalnız, dikkat çeken, benim konuşmamın ilk başlangıç kısmı, orası da şöyle, sizin sunumunuzdan yola çıkarak söylemişim. Siz “İş kazası ve meslek hastalıklarının önleme amaçlı yapay zekâ destekli tahminsel model uygulamasını geliştiriyoruz.” demişsiniz. Bugün muhtemelen aynı sayfaya düşmesi gereken notu o sayfada göremedim ben. “İş kazası ölüm oranı ciddi oranda azalmıştır.” diye başlayan ve “Çalışmalarımız devam ediyor.” diye giden bir paragraf var. Yapay zekâ nerede geçiyor? Yapay zekâ da... “Son bir yıldır üzerinde titizlikle çalıştığımız Co-Pilot (destek pilot) yapay zekâ destekli denetim sistemini yakında hayata geçiriyoruz.” demişsiniz, bu da ilaç ve tedavi süreçleriyle ilgili olarak. Bu, geçen dönem bahsettiğiniz, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlemeyle ilgili yapay zekâ meselesi ne oldu, öncelikle onu sormak isterim. Bu dönem neden notlarda yok, neden ona dair bir gelişme olmadı? Ve zaten ortada olan bir şey var, iş kazaları da artmış durumda, iş cinayetleri de artmış durumda ama meslek hastalıklarına dair de elimizde yine bir önceki dönem gibi yeterli bir veri yok; daha doğrusu, meslek hastalıklarının tanımlayamıyoruz, tanı koyamıyoruz.

Şimdi, Sayın Bakan, bahsedildi, birçok sözde geçti. Biz Avrupa üyesi ülkeler içerisinde ortalama yüz binde 14,3’le iş cinayetlerinde yaklaşık olarak en yüksek noktadayız. Avrupa Birliği üyelerinin ortalaması ise 2,1; 7 katı. Şimdi, AKP iktidarları boyunca iş cinayetlerinde 33.992 kişiyi kaybetmişiz. Sayın Bakan, bu, her gün ortalama en az 4 kişi demek. Bu arada iş kazası sayıları da artmış durumda aslında, biraz önce zaten ifade de edildi iktidardan. 2022 yılında bu sayı 589 binken 2023 yılında 681 bin sayısına ulaşmış durumda. Şimdi, tabii, en çok inşaat sektöründe ölümler görüyoruz. İş cinayeti sonrası ölüm oranları ise 2023 yılında 1972; 2022’de ise bu oran, bu sayı 1.520’ydi. Burada da bir artış var, bunları kabul ediyorsunuz herhâlde; SGK verileri, biz oradan alıyoruz bu verileri ve ciddi bir artış olduğunu da görüyoruz. Meslek hastalığıyla ilgili olarak da 8 meslek hastalığından dolayı kayıp yaşanmış 2022 yılında, 2023 yılında da herhangi bir veriye rastlamadım ben. Aslında her yıl bunu yaşıyoruz biz; yaklaşık olarak 2 bin civarında işçi, emekçi iş cinayeti sonrası yaşamını yitiriyor. Mevcut mevzuat 6331 sayılı Yasa ve uygulamalar ne kazaları önleyebiliyor ne de iş cinayetlerinin önüne geçebiliyor çünkü aslında işçiyi değil, patronu koruyan bir yasa. Bu kadar kötü çalışma koşulları içerisinde SGK verilerine yansıyan meslek hastalığı olmaması da ilginç. Bu veri 2023 yılında, söylediğim gibi, sıfır. Neden meslek hastalıklarını tespit edemiyoruz Sayın Bakan? Şimdi, ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) diyor ki: “İş cinayetlerinde ölümlerin 6 katı kadar meslek hastalığı görürüz.” Birçok veriyle kıyasladım, evet, yaklaşık 5-6 katı kadar; bu rakam bence ortalama olarak doğru bir rakam. Bu durumda diyorum ki ben: 2023 yılı içerisinde madem 1.972 tane iş kazası, iş cinayeti söz konusu, ölüm var; 11.832 civarında meslek hastalığına bağlı ölüm olması gerekiyordu. Biz bunların hiçbirini tespit edememişiz. Dünya Sağlık Örgütü de diyor ki: “Bir ülkedeki kanserden ölümlerin en az yüzde 10’u mesleki kanserlere bağlı ölümlerdir.” TÜİK’e bir göz attık burada, Türkiye’de kanserden ölümler ne kadar diye; 2023 yılında 79 bin civarında kanserden ölüm bildirilmiş. O zaman yüzde 10’u yaklaşık 8 bin civarında bir rakam yapar yani 8 bin kişinin meslek hastalığına bağlı kanserlerden ölmüş olması gerekiyor bu ülkede ve ölmüş aslında fakat biz bunları tespit edememişiz. Yani iki kriteri de kıyasladığımızda yaklaşık 10 binli bir rakam aslında karşımıza çıkıyor. Peki, SGK ne diyor, ne kadar meslek hastalığı var bu ülkede ve ne kadar ölüm gerçekleşmiş? 2022 yılında 953 meslek hastalığı, 8 ölüm; 2023 yılında ise 945 meslek hastalığı, ölüm ise hiç yok. Bu arada, Ankara’daki ve İstanbul’daki meslek hastalıkları hastanelerinin, biliyorsunuz, kapatıldığını da belirtmek isterim burada. Yani koruyucu, önleyici sağlık hizmetleri maalesef ki işçi sağlığı alanında da geri bırakılmış görünüyor.

Sayın Bakan, işçi sağlığı ve güvenliği alanı maalesef ki taşeronlaştırılmış, piyasa koşullarına terk edilmiş. İş cinayetleri artarak devam ediyor, meslek hastalıkları ise görünmez bir noktada kılınmaya devam ediyor. 6331 sayılı Yasa’yla işçi sağlığı ve güvenliği alanı ortak sağlık birimlerine, kurulmuş şirketlere devredilmiş durumda. Devlet, denetleme görevini bile yürütememiş, caydırıcı cezalar bile uygulanamamıştır; iktidarınız emekçi karşıtı, sermaye yanlısı politikalarını burada açıktan yürütmüştür. Sermaye-iktidar iş birliği, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında da hasıl olmuştur. Mesela, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu -bunu daha önce de bir konuşmamda dile getirdim, tekrar dile getirmek istiyorum çünkü çok açıktan dile getiriyor- diyor ki: “İş ve yatırım ortamı önündeki engelleri tespit edip Hükümetimizle birlikte kaldırdık. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı KOBİ’lerimize büyük yükler getiriyordu, bunları kaldırttık.”

Bugün, piyasalaştırılan işçi sağlığı hizmetleri ortamında iş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları, ortak sağlık güvenlik birimlerinde kiralık işçi konumundadır. Birkaç patronlu bir çalışma düzeni içinde olup özlük hakları ve mesleki bağımsızlıkları ortadan kaldırılmıştır, düşük ücretlerle ve güvencesiz çalıştırılmaktadırlar. İş yerleri ve işveren, en ucuz hizmet verme teklifinde bulunan OSGB’lerle anlaşmakta ve masraf çıkarmayan yani işveren sorumluluklarını göz ardı eden OSGB’yi, iş güvenliği uzmanını ve iş yeri hekimini tercih etmektedirler. OSGB’ler neoliberal politikaların işçi sağlığı alanındaki temel uygulama şekilleri olmuşlardır. Oysaki hepimiz de biliyoruz; iş yeri hekimi, iş sağlığı ve güvenliği uzmanı çalıştığı iş yerinde karşılaştığı iş sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili eksiklikleri, tedbir ve tavsiyeleri işverene yazılı olarak bildirmekle, işveren de gerekli önlemleri almakla, tedbirleri almakla ve tavsiyeleri yerine getirmekle yükümlüdür. İşverenin bu sorumluluğunu yerine getirmediği durumda ise iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı bu durumu Bakanlığa bildirmek zorundadır. Size zorunlu durumlarla ilgili ne kadar bildirim yapıldı, bunları da bilmek isteriz, ne kadarıyla ilgili yasal işlemler başlatıldı, Bakanlık aslında burada sorumluluğunu ne kadar yerine getirdi ve gerçekten bu silsile işliyor mu, bu iş oluyor mu yani bu şekilde bir bildirim oluyor mu, onu da öğrenmek isteriz.

Şunu da biliyoruz ama uzmanlar, işveren tepkisi, OSGB’nin olumsuz tutumuyla karşılaşma ve işini kaybetme kaygısıyla çalışmak zorunda bırakıldıklarından sorumluluklarının gereğini tam olarak yerine getirememektedirler. Bu da uzmanların ücretlerini aldıkları işverenlerini şikâyet mekanizmasıyla sağlıklı denetlemelerini imkânsız hâle getirmiştir. Bunun yansımaları ise yerine getirilmeyen işçi sağlığı ve iş güvenliği uygulamaları, daha fazla iş cinayeti ve meslek hastalığıdır.

Bakınız, 6331 sayılı Yasa, Somaları, Ermenekleri, Torunları, Kozlu, Şirvan’ları önleyemedi, yargı zeminini dahi oluşturamadı. Çünkü bu işle ilgili olarak bu yasayı düzenleyenler aslında bu yasayı “İşin fitratında, doğasında var.” olarak tanımladılar ve kadercı bir anlayışa terk ettiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ve iş cinayetlerini önleyen, iş kazalarını önleyen bir çözüm üretilmedi ve iş kazaları aslında önlenebilir ve kader değildir.

Bu yüzden, toplum yararını gözetmeyen bu yasanın kamusal anlayışla yeniden ele alınması gerekiyor ve değiştirilmesi gerekiyor. İş yeri hekimleri, iş güvenliği uzmanları ve diğer sağlık emekçilerinin özlük hakları, ücretleri, iş güvenceleri kamu tarafından güvence altına alınmalıdır. Sendikalaşmanın ve sendikal hakların kullanımının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bozdağ, teşekkür ederim.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş, süreniz on dakikadır.

Buyurun.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basından gelen sevgili katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de 2025 yılı bütçesinin Bakanlığa ve Türkiye'ye hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Ben, ilk başta, sigortalı olarak çalışma hayatına başlamadan önce çocuk sahibi olan kadınların bu sürelerinin emekliliklerine dâhil edilebilmesi için bir çalışma yapılmasının gerekliliğinden bahsetmek istiyorum. Bu konuda da çok talep gelmekte. Mevcut yasalara göre, Türkiye'de doğum borçlanmasından yararlanabilmek için doğumun sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başlamasından sonra gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Yani sigorta öncesinde doğum yapmış kadınlar için bu süreyi borçlanma yoluyla emeklilik hesabına dâhil etmek yasal olarak mümkün değildir. Bu da annelerin büyük bir bölümünü mağdur etmektedir. Kadınlarımızın annelik gibi kutsal bir sorumluluğu üstlenirken iş gücüne katılmadıkları dönemleri emeklilik primine saydıramamaları, sosyal adalet ve eşitlik ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır. Bu çalışmaya erkeklerin askerlik borçlanmasına dair uygulama referans olabilir diye düşünüyorum. Erkekler askerlik borçlanması yaparken sigorta başlangıcı şartı aranmaksızın askerlik sürelerini borçlanabilmektedirler. Askerliğin erkeklerin çalışma hayatından ayrı kalmalarına neden olması ve bu sürede sigortalı olarak çalışmanın mümkün olmaması bu düzenlemenin temelini oluşturmaktadır. Ancak sormak istiyorum: Askerlik, erkeklerin çalışma hayatından zorunlu olarak ayrılmalarına sebep oluyor da doğum süreci kadınları çalışma hayatından ayırmıyor mu ve kadınların çalışma hayatından ayrı kaldıkları doğum süreçlerinin erkeklerin askerlik süreçlerinden farklı olduğunu kim söyleyebilir? Kadınlarımız da benzer şekilde sigorta başlangıcından önce çocuk sahibi olmuşlarsa dahi doğum borçlanması yapabilmeleri için gereken düzenlemelerin hayata geçirilmesi yerinde olacaktır. Bu düzenleme, kadınların emeklilik haklarını iyileştirmeye, ailevi ve ekonomik sorumluluklarını daha dengeli şekilde yerine getirmelerine katkı sağlayacaktır. Anayasa'mızın 10'uncu maddesi kadın ve erkeklerle eşit haklar sağlanmasını güvence altına almaktadır. Devletin bu eşitliği sağlayacak düzenlemeleri yapma yükümlülüğü göz önüne alındığında, Bakanlığımızdan bu konuda çözüm odaklı bir düzenleme beklediğimizi belirtmek istiyorum.

Türkiye'de ayrıca sigortasız tarım işçiliği önemli bir sosyal ve ekonomik sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Benim seçim bölgem olan Adana'da da bu problem devamlı dile gelmektedir. Tarım sektöründe çalışan kadınların büyük bir kısmı sigortasız olarak, çoğunlukla düşük ücretlerle ve zor çalışma koşulları altında istihdam edilmektedir. Bu durum, kadın tarım işçilerinin sosyal güvenceden yoksun kalmasına, emeklilik haklarından mahrum olmasına ve iş güvencesinin olmamasına neden olmaktadır. Sigortasız olarak çalışan kadın tarım işçileri sosyal güvenciden yoksun oldukları için yaşlılıklarında emeklilik maaşı alamaz ve hastalık durumlarında sağlık hizmetlerinden yararlanmakta zorluk çekmektedirler. Ayrıca, güvencesiz çalışma koşulları nedeniyle düşük gelirli bir yaşam sürdürürler ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmak da onlar için zor olur. Bu durum da tarımda çalışan kadınların hayat kalitesini düşürürken aynı zamanda çocuklarının da eğitim ve sağlık imkânlarından yeterince yararlanamamalarına yol açar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği derinleşirken de yoksulluk döngüsü, özellikle bu sektörde çalışanlar için daha da ağır bir şekilde devam ediyor.

Bunun için çözüm önerileri olarak da öncelikle kayıt dışılığı azaltacak düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Tarım sektöründe çalışan kadınların sigortalı olmalarını teşvik etmek için kayıt dışı istihdamı azaltmaya yönelik etkin denetimlerin artırılması gerekmektedir. SGK ve Çalışma Bakanlığının tarımda denetimleri sıkılaştırarak sigortasız çalıştırmanın önüne geçmesi önemlidir. Mevsimlik işçiler için sosyal güvenlik programları geliştirilmelidir. Kadınların sigortalı olarak çalışması kolaylaştırılabilir böyle bir program olduğunda. Daha esnek prim ödeme koşulları ve devlet katkılarıyla kadınların sigorta primlerini ödemeleri de sağlanabilir. Kadın tarım işçilerine yönelik sosyal güvenlik hakları ve sigortanın önemi hakkında eğitim kampanyaları düzenlenebilir. Bu sayede kadınlar kendi haklarının bilincine vararak sigortasız çalışmayı da reddedebilirler.

Kadın tarım işçilerini sigortalı olarak çalıştıran işletmelere özel teşvikler verilebilir, işverenlerin kadınları sigortalı olarak istihdam etmesi teşvik edilebilir ve kadın tarım işçilerinin kooperatifleştirilmesi, güçlerini birleştirerek daha iyi çalışma koşulları elde etmelerine ve sosyal güvenceye kavuşmalarına yardımcı olabilir.

Bildiğiniz üzere, ziraat odalarımıza kayıtlı her çiftçi 5510 sayılı Kanun gereği tarım BAĞ-KUR'lu olmak zorundadır ancak gelir seviyesi düşük olan çiftçilerimiz, bilhassa bunlar kadınlar, tarım BAĞ-KUR primlerini ödeyememekte ve bu nedenle muafiyet belgesi ararak sistemden çıkmaktadır. Tarımda kadınlarımız iş gücünün önemli bir kısmını oluşturmasına rağmen büyük bir kısmı sosyal güvenceden yoksundur. Ziraat Odalarına kayıtlı 933.723 kadın çiftçimizin yalnızca yaklaşık yüzde 12'si tarım BAĞ-KUR'u ödeyerek sosyal güvenlik sistemine kayıtlıdır.

Bir diğer konu da İŞKUR'la ilgili, ben de dikkat çekmek istiyorum. Özellikle Türkiye İş Kurumuna yönelik önemli bir eleştiri ve öneri sunmak istiyorum. İŞKUR, devletimizin iş gücü piyasasında belirleyici bir rol üstlenmekte ancak maalesef bu kritik misyonunu yerine getirebilmesi için gerekli altyapı ve kaynaklardan da yoksun olduğunu görüyoruz. Teknik altyapısının yetersizliği, personel eksiklikleri, müdürlerin siyasi saiklerle taraflı hareket etmesi ve hizmetlerin sınırlı etkinliği bu kurumu etkin bir istihdam aracına dönüştürmekte zorluklar

yaratmaktadır. İŞKUR'un genç işsizliğiyle mücadelede kadınların ve engelli bireylerin iş gücüne katılımını sağlama noktasında daha fazla somut adım atması gerekmektedir, bunu bölgesel olarak da revize edebilir, düzenleyebilir; Adana'nın da bu konuda desteğe ihtiyacı vardır. Günümüzün dinamik iş gücü piyasasında sadece işsizliği önlemek değil, istihdam yaratmaya yönelik politikalar da büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, İŞKUR'un uluslararası kuruluşlarla iş birliklerini güçlendirerek ulusal ve yerel iş gücü dinamiklerini daha etkili bir şekilde yönetmesi de gerekmektedir. Bu bağlamda, kurumun yönetim bilgi sistemini geliştirmek ve etkin bir şekilde kılmak, kamu-özel sektör iş birliklerini arttırmak yalnızca istihdam değil, aynı zamanda ekonomik büyüme için de hayati bir öneme sahiptir.

Son olarak da asgari ücretle ilgili konuşmak istiyorum. Asgari ücret, bildiğiniz gibi, yalnızca iş gücünün karşılığı olan bir rakam olarak belirlenme olarak görülmemelidir, toplumun en geniş kesiminin yaşam standardını doğrudan şekillendiren, bir anlamda toplumsal adaletin de en somut ifadesidir. Asgari ücret, çalışanın emeğinin karşılığı olduğu kadar devletin onun emeğini nasıl değerlendirdiğinin ve topluma nasıl bir refah düzeyi sunduğunun da bir göstergesidir. Enflasyonun reel ücretleri geriletken etkisini ortadan kaldıracak bir asgari ücret uygulamasının hayata geçirilmesi kesinlikle kaçınılmazdır. Devletin kaşıkla verdiğini, kepçeyle almayacağı, emeğin verimliliği ile reel ücretlerin belirlenmesi arasındaki ilişkinin doğru kurulacağı bir sistemin geliştirilmesi şarttır, çalışanların emeğinin karşılığını sürdürülebilir bir biçimde alabildiği bir sistemin temelleri atılmalıdır. Asgari ücretin sadece nominal olarak artırılması vatandaşlarımızın yaşam kalitesini iyileştirmede tabii ki yetersiz kalmaktadır. Artan hayat pahalılığı, maaşlardaki artışlardan çok daha hızlı bir şekilde vatandaşlarımızın alım gücünü erozyona uğratmaktadır. Bu noktada, asgari ücretin belirlenmesinde sadece tek bir parametreye odaklanmak eksik bir yaklaşım olacaktır. Önemli olan asgari ücretin alım gücünü arttırmaktır, aksi takdirde asgari ücreti ne kadar artırırsanız artırırsanız enflasyon oranı yüzde 50'ye yakınken bunun bir anlamı pek olmayacaktır, üstelik vatandaşlarımızın hissettiği hayat pahalılığı TÜİK'in verilerine kıyasla çok daha ağır ve yıpratıcıdır. Maalesef Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu kötü durum, asgari ücret için hangi rakamı konuşsak çalışan için düşük, işveren içinse yüksek kalmaktadır. Her yıl olduğu gibi bu yıl da İYİ Parti olarak net asgari ücret beklentimizi kamuoyuyla paylaşıyoruz ve 2024 yılı için yıl sonu TÜFE tahmini en son yüzde 44 olarak revize edildi, 2024'te yıllık ortalama tüketici fiyat artışı en az yüzde 58,5 olacak bu durumda, biz de diyoruz ki minimum, en azından temmuza kadar, 28 bin TL'nin altında herhangi bir asgari ücret kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKER TAŞ (Adana) - Bunun altında kalan asgari ücret de Türk milletine zulümdür diyorum ve sözlerime son veriyorum.

Teşekkür ederim beni dinlediğiniz için, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türkeş Taş, teşekkür ederim.

Sayın Selim Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın çok kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Çalışan ve emeklilerimizin tümünü yakından ilgilendiren bir Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz. Öyle bir Bakanlık ki hayat pahalılığıyla ilgili sokakta bir problem varsa sonuçlarının bizzat sorumlusu, gelir adaletinde bir problem varsa o açığı kapatmak için sorumlu bir Bakanlık, dolayısıyla belki bütün ekonomiyi, bütün hayatı konuşmamız gerekiyor. Tabii, asgari ücretle ilgili arkadaşlarımız kendi parti görüşlerini de ifade etti, ben de oradan başlayacağım. Ama özellikle şunun altını çizmemiz lazım: Türkiye'de çok temel bir gelir adaleti problemi var, On Birinci Kalkınma Planı hazırlanırken o planda biz 0,41 katsayıyla başlamıştık ve bunu 38'lere indireceğiz demiştik ve en son On İkinci Kalkınma Planı'nda gördük ki biz o beş yıllık hedefte gelir adaletini daha kötü bir noktaya taşımışız ve 2018'deki gelir adaleti hedefimizi 2028'e taşıdık. Ya, burada bir sorun var ve bu sorunun merkezinde büyüyen bir ekonominin aslında herkesi büyütmediğini ve o büyütmediği kesimin önemli bir kısmının sorumlusu da Bakanlık olarak maalesef sizsiniz, dolayısıyla sizin sorumluluğunuz çok büyük. Burada hani asgari ücretle ilgili olarak -şu anda açıklık sınırı 20 bin TL'yi buldu, yoksulluk sınırı 60 bin TL'yi geçti- çok şey konuşabiliriz ama insan onuruna yaraşır bir ücret vermek, asgari dediğimiz o tutarı verebilmek, açıklık sınırının altında bir asgari ücrete, milleti mahkûm etmemek aslında yıllardır bizim, hepimizin söylediği bir şey. Şu anda burada çok büyük bir sorun var ve üretemeyen, yatırım konusunda sorunları olan bir ülkede maalesef bu sorunları aşamadık. Biz Gelecek Partisi olarak şöyle düşünüyoruz: Yani yüzde 44 -ki bandı Merkez Bankası Başkanımız en son şu anda yüzde 46'ya kadar çekti- 17 bin TL bir asgari ücretimiz var, 17.002 lira yani yüzde 44 bunun üzerine koysak, önümüzdeki yılda enflasyon hedefi yüzde 21 ve 26 bandı kondu, hadi 21 koyalım, büyüme oranını da üzerine koyduğumuz zaman 32 ile 35 bin arası, hele hele işverenler için olağanüstü çok büyük bir noktaya ulaşıyor yani şu anda adil bir yaklaşım asgari ücretin 30 binin üzerine, hatta 32 bin, 35 bin arası bir yere gelmesi gerektiğini bize söylüyor. Peki, böyle olunca iş dünyasından gelen biri olarak bize bunun maliyeti ne olur? Yani sonuçta işverenler de ayakta kalacak. Açık ifade edeyim Sayın Bakanım: Şu anda bu ülkede enflasyonun artmasındaki en temel nedenlerden bir tanesi artan vergilerdir, dolayısıyla eğer böyle bir şey yapabilecekseniz KOBİ'ler başta olmak üzere vergi düzenlemesinde yeni bir yaklaşıma mutlaka ihtiyacımız var. Şimdi, Bakanlığın sorumluluğundan bahsetmişken tabii, Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplanacak, burada da elbette iş gücünden, işverenden temsilciler ve Bakanlık olarak siz o masadasınız ama sonuçta bir uzlaşma komisyonumuz var, oraya gidildiğinde iktidarın söyleyeceği şey orada çok belirleyici oluyor, dolayısıyla vatandaşın şu anda, özellikle yılın son birkaç ayında gözü kulağı sizde Sayın Bakan, gözü kulağı sizde; inşallah, o beklentiyi karşılamış olursunuz. Buradan yola çıkarak, özellikle bu vergi yüküyle ilgili olarak asgari ücretten tabii, vergi alınmıyor, o tarafı çok düşündük ancak burada arzu edilen yatırım ve üretim iklimini oluşturmadan biz Sosyal Güvenlik Kurumunun ve gidişatin artan genel merkezî bütçeden aktarılan payın çok fazla olduğunu, bunun yönetilmesi gerektiğini birçok arkadaşımız söyledi. Ben şöyle bir tablo çizeyim size. En son uluslararası yazılan makalelerde şunu görüyoruz: Türkiye'de enflasyon tabii, gelir adaletsizliğini artırıyor, şu anda Türkiye'de 60 bini bulan bir dolar milyonerlerinden bahsediyoruz. Yani neredeyse ülkede nüfusun yüzde 1'i servetin yüzde 40'ına sahip ve bu tablo tabii dehşet bir tablo ve Avrupa Birliğinin en son Türkiye'yle ilgili tahminlerinde 2028 yılına gelindiğinde Avrupa bölgesinde, Türkiye'yi de içine alan o bölgede dolar milyonerlerinin en fazla artacağı ülke de Türkiye. Şimdi bu tablo, 2028 kalkınma planlarımızı da kadük hâle getirecek bir tablo. Peki, bu kadar dolar

milyonerimiz var da bu para nereye gidiyor? Vallahi bu para şu anda elbette faize, şuna, buna gidiyor ama yatırım ve üretim deyince Türkiye’de acaba bu paranın yurt dışına gidişi nasıl gerçekleşiyor diye baktığımızda; 2021’de 371 milyon dolar Türkiye’nin zenginleri yurt dışında gayrimenkul almış, ağustos sonu itibarıyla bu rakam 2 milyar doları bulmuş. Yani şöyle bir tablo var: Eğer yatırım yapacakları, üretim yapacakları, bu büyük sermayeyi buraya teşvik edeceksek... Bunlar bizden teşvik istiyor, bunlar bizden destek istiyor, bunlar bizden istisna istiyor, bunları yapamazsak da maalesef bu sermaye yurt dışına gidiyor. Bakanlığınızı ilgilendiren tabii bence çok daha önemli bir şey çünkü burada istihdam konusunu çok konuştuk, orayı düzeltemezsek biz o aktüeryal dengeyi hiçbir zaman arzu ettiğimiz noktaya getiremeyiz. Sermaye nitelikli giden yatırımlar -hani burası çok önemli- çünkü son iki yıl içerisinde bu şekilde başta tekstil sektörümüz olmak üzere ülkeden çok ciddi anlamda çıkışlar var ve burada detaylara girecek zamanım yok ancak şunu söylemek isterim: 1984 yılından 2022 sonuna kadar Türkiye hiçbir dönemde net sermaye çıkışı negatif olan bir ülke değildi, 2023’te bu maalesef eksiye döndü, alınan birtakım rasyonel kararlarla birlikte şu anda olumlu bir gidişat var; tekrar artıya döndük, dolayısıyla bu da sizin için çok önemli.

İstihdama çok vurgu yaptınız, ben sadece şunu söylemek isterim: Atıl iş gücü meselesi. En son rakamlarda yüzde 25,6 ve bir düzleme var iş gücüne katılım oranında yüzde 54,4. Sayın Bakanım, çok net söyleyeceğim yani bugün eğer Suudi Arabistan, Rusya, Meksika gibi ülkeler iş gücüne katılım oranını yüzde 60’lara çıkarmışlarsa biz de yüzde 54,4’ü başarı olarak kabul ediyorsak burada gidecek çok yolumuz var. Bakın, ifade edildi, ben biraz daha açarak söyleyeceğim. TÜİK Eylül 2022 ile yine TÜİK’in Eylül 2024 rakamlarına bakıldığında doğrudur, 2022 Eylülde dar kapsamlı işsizlik diyelim yüzde 10,1’den 8,6’ya geldi ama geniş tanımlı işsizliğe baktığımızda bu yüzde 20,3’ten 25,6’ya çıktı ve iki yıl içerisinde bakın 7,6 milyon geniş tanımlı işsizlik Türkiye’de -Eylül 2024 itibarıyla söylüyorum- 10,3 milyona ulaştı. Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı Türkiye’de aslında TÜİK’in vermiş olduğu işsizlik rakamlarında gizlenen bir şey var. Gizlenen nedir? İnsanlarımız, gençlerimiz artık iş bulma ümidinden vazgeçiyorlar ve evlerde 30-35 yaşında artık işsiz olan gençlerimiz var, bunu da dikkatinize sunmak istiyorum. Bütün bu tablo gösteriyor ki yatırım yoksa, üretim yoksa istihdam olmaz, istihdam olmazsa Sosyal Güvenlik Kurumunu sizin ayakta tutma şansınız da olmaz. Dolayısıyla, buradan hareketle SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı bir çatı altında toplandı, bu güzel bir uygulamaydı. Şu anda SGK bir mali risk altında, ben ümit ederim ki İş Pozitif’te elde ettiğimiz başarı “Kadın ve gençlikle ilgili olarak İŞKUR’umuz bir platform kurulacak.” dediniz, inşallah oralarda da elde edilir ama burada bir öneride bulunmak isterim: İŞKUR’la ilgili olarak -sanayinin içinden gelen biri olarak söylüyorum- İŞKUR’un varlığı, sanayide ve iş dünyasında -birtakım kamu spotları anlamında söylemiyorum- İŞKUR’un varlığı daha fazla bilinmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, buyurun lütfen toparlayınız.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Çok üzerinde duruldu, söylemesem olmaz, hayatı İstanbul olan, İstanbul’da yaşayan biri olarak bunları söylemek zorundayım. Bir, Türkiye’de genel olarak belediyelerin mali disipliniyle ilgili bir problem var. Yani eğer bir belediye 2019’dan bu yana Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borcu 45-50 kat artmışsa bunun masaya yatırılması lazım ve belediyelerimizin de o primi ödemediği zaman emeklinin hakkını ödemediğini bilmesi lazım. Bakın, biz AK PARTİ’deki yanlışları söylüyoruz, Cumhuriyet Halk Partisinde birçok dostumuz, arkadaşımız var, onlardan da şunu rica ediyorum; adil olma adına söylüyorum, onlarca yıl İstanbul’da siyaset yapmış biri olarak söylüyorum: Biz 2019’da yaklaşık 78 bin çalışanla büyükşehri devrettik. Yüzlerce tanıdığımız, arkadaşımız vardı.

Toparlıyorum Başkanım, bir dakika bana verin, bu çok önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vereceğim, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Bakın, Belediye Başkanımız seçildi, tebrik ettik kendisini, milletin seçtiği başımız gözümüz üstüne dedik. Bir söz aldık “Belediyede çalışanlara dokunulmayacak.” Arkadaşlar, biz normalde... Nisan ayı, yedi sekiz ay önceki şeyi söylüyorum. Yaklaşık 33 bin insan işten çıkarıldı, 46 bin yeni insan işe alındı ve normalde şu anda yani yedi sekiz ay önceki rakamı söylüyorum, 93 bine ulaştı büyükşehirin çalışan sayısı; işten çıkarılanlar ve alınanlar dikkate alındığında da büyükşehir belediyesinin personeli yüzde 87 değiştirildi. Ben bunu asla kabul etmiyorum ve bütün bunları yapıp prim ödemeyip har vurup harman savrulduğunda... Bugün iktidar AK PARTİ, yarın başka birileri olur, hiç kimse kusura bakmasın, Avrupa Birliği standartlarında belediyelerimizin gelir ve giderlerinin, mali disiplinin mutlaka sağlanması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Burada da doğruya doğru, yanlış da hep birlikte tespit etmemiz gerekir.

Sayın Bakanım, bütçenizi gerçekten çok yetersiz buldum. Yeniden değerlendirme oranının altında artırılmış bir bütçe, yüzde 99,5’i cari harcamalara ve emeklilere gidiyor ve maalesef faize ödeyeceğimiz 2025 yılındaki rakam 1 trilyon 950 milyar; ödeyeceğimiz rakamın neredeyse yarısı kadar bir bütçeniz var. Bunu da bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, bir kadersizliğimiz olarak not etmek istiyorum.

Tekrar bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Sayın Kırkpınar.

Şimdi laf attınız ya, size de atarlarsa ne olacak?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Atsınlar Başkanım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, bir listeyi, sıralamayı okur musunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim, onu hazırlıyordum, okuyacağım.

Sayın Kırkpınar, sizden güzel bir konuşma bekliyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Evet, çok Saygıdeğer Bakanım, kıymetli Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekillerimiz, basınımızın çok saygıdeğer mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Tabii, değerli arkadaşlar, aslında enflasyonun en çok konuşulması gereken Bakanlığımız; gerçekten, bütün ücretlerle -sahip olduğu- hem asgari ücret hem diğer ücretlerle ilgili bir Bakanlık. Şükürler olsun ki ekonomik modelimizde dezenflasyon sürecine geçtikten sonra yüzde 26,5 oranında bir düşüş gerçekleşti. Bunu niye söylüyorum? Çünkü maaşlara ne kadar zam yaparsanız yapın eğer enflasyonda, hayat pahalılığında, alım gücünde bir iyileşme olmazsa o çok fazla bir anlam ifade etmez. O yüzden -ekonomik gidişatımız- ekonomi programının çok iyi çalıştığını, önümüzdeki süreçte de hem emeklilerimizin hem çalışanlarımızın inşallah ciddi anlamda rahatlayacağını, refaha ulaşacağını buradan memnuniyetle ifade etmek istiyorum.

Yine, tabii çalışma hayatıyla ilgili gerçekten çok kısa süre içerisinde AK PARTİ hükümetleri döneminde devrim niteliğinde çalışmalar yaptık; bu çalışmaların, kanuni düzenlemelerin büyük bir kısmını da burada gerçekleştirdik. Bunların en başında asgari ücretten vergiyi tamamen kaldırdık. Bu bir hayaldir, bunu gerçekleştirmiş olduk. Tabii, taşeronların kadroya alınması yine bu süreç içerisinde oldu. Yine, 3600 ek göstereyi bizim zamanımızda, bu süreçte gerçekleştirdik. Diğer taraftan meslek kanunlarını yine burada çıkarmış olduk.

CAVİT ARI (Antalya) - CHP sayesinde oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hatibin insicamını bozmayalım değerli arkadaşlar.

CAVİT ARI (Antalya) - Yok, ben CHP sayesinde olduğunu söylüyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Tabii, EYT'yle ilgili düzenlemeyi yine burada yaptık.

CAVİT ARI (Antalya) - CHP sayesinde oldu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evde bakım uygulamalarından daha birçok iyileştirmeleri yine bizim dönemimizde kısa süre içerisinde yaptık. Zaten pandemi döneminde hem sağlık altyapımız hem Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın, vakıflarımızın, valilerimizin, kaymakamlarımızın yapmış olduğu çalışmalar, hizmetler gerçekten dünyada tarih yazdı. O anlı şanlı ülkelerin pandemi sürecinde nasıl yanlış işler yaptıklarını da görmüş olduk.

Yine, iş gücüne katılım payının arttığını özellikle ifade etmek istiyorum. Tabii, doğru orantılı olarak istihdamın arttığını, işsizliğin azaldığını, bütün bunların çok anlamlı olduğunu ifade etmek istiyorum çünkü dünyada ticaret daralırken, istihdam sıkıntısı yaşanırken Türkiye'de uzunca bir süreden beri istihdam rakamlarımız tek haneli rakamlarda seyrediyor. İnşallah, bu, daha da iyi noktalara gelmiş olacak.

Tabii, yine, iki yıllık bir süre içerisinde mesleki eğitimle ilgili çok ciddi çalışmalar oldu. Çıracılık eğitiminde yaklaşık 280-300 bin civarında bir öğrencimiz vardı; bu, 1 milyonu aştı, 1.200.000-1.300.000 düzeylerine geldi. Tabii, Sayın Bakanım, bizim burada biraz daha çalışmamız lazım. Millî Eğitim Bakanlığıyla iş birliğini muhalefetten arkadaşlar da ifade ettiler. Özellikle ara elemanın karşılanması noktasında Türkiye'nin bu anlamda bir açığı söz konusu. Bu açığın giderilmesi için çok ciddi çalışma yapmamız gereken alanlardan biri de bu.

Tabii, değerli arkadaşlar, iş gücü piyasası ve çalışma hayatına yalnızca bir geçim kaynağı olarak değil, toplumsal huzurun, adaletin ve refahın anahtarı olarak yaklaşmak gerekiyor. Bizler, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın da temel sosyal politika vizyonu olan "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışını her daim benimsedik ve bundan sonra da bu prensibimizi devam ettireceğiz. Bu vizyonla 2002'den bu yana, istihdamı artıran, çalışma koşullarını iyileştiren ve iş gücünü destekleyen birçok reformu hayata geçirdik ve bundan sonraki süreçlerde de geçirmeye devam edeceğiz. Bugün, Türkiye'de, çalışma hayatının her kesimi kucaklayacak bir sosyal güvenlik sistemi var diyorsak eğer bu, güçlü adımlarımız sayesinde.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın kilit kurumlarından biri de İŞKUR. İŞKUR sadece bir istihdam ofisi olarak değil, iş gücü piyasasının en güçlü dinamiklerinden biri olarak hareket etmekte; istihdam sağlamanın yanı sıra, işsiz vatandaşlarımızın niteliklerini geliştirerek onların iş gücü hayatına kazandırılmasını da sağlıyor. Bugün ülkemizde milyonlarca vatandaşımızın bu imkânlardan faydalanarak iş sahibi olması ve her dönemde artan istihdam verileri de başarılı politikalarımızın bir ürünüdür. Çalışma Bakanlığı tarafından sunulan mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programları, gençlerimiz ve kadınlarımız başta olmak üzere, tüm kesimlerin ekonomiye daha etkin bir şekilde katılmasına büyük katkılar sağlıyor.

Yine, kadınlarımızın ve gençlerimizin sadece istihdam edilmesi değil, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları ve kendilerini toplumsal hayatta güçlü bir şekilde var etmeleri de en öncelikli hedeflerimiz arasındadır. AK PARTİ olarak, genç ve kadın istihdamını artırma hedefimizi her geçen gün güçlendiriyoruz. Bu amaçla uygulamaya koyduğumuz programlar, ülkemizin geleceğine yapılmış en değerli yatırımların başında geliyor. Çalışma hayatında temel vizyonumuz, istihdam dostu bir büyümeyi destekleyen, güvenli çalışma koşullarını sunan, işverenler ve çalışanlar arasında adil bir denge kuran bir sistem oluşturmaktır. Bu çerçevede, gerekli yasal düzenlemeleri hayata geçirmek için çalışan bir parti olarak iş hayatına tam zamanlı olarak katılım imkânı olmayan vatandaşlarımızın, iş ve özel hayat dengesini sağlama noktasında üzerimize düşen görevi de yerine getiriyoruz.

İşgücü Uyum Programı, ilk etapta yadırgansa da çalışma hayatına getirdiği yeni bir model olması ve önemli bir ihtiyacı karşılaması hasebiyle önemli bir adımı da teşkil ediyor. Bunun yanı sıra, aktif iş gücü programlarını içeren yenilikçi uygulamalar, iş arayan vatandaşlarımızın hızla iş bulabilmesine olanak tanırken iş dünyasına da ihtiyacı olan nitelikli iş gücünü sağlamaktadır. Yine, AK PARTİ olarak, iş gücünün niteliğini artırmaya yönelik çabalarımızda hiç duraksamadık. Orta Vadeli Program ve cumhuriyetimizin 100'üncü yıl

hedefleri doğrultusunda işsizlik oranını tek hanede tutma amacımızı gerçekleştirmek için planlarımızı adım adım hayata geçiriyoruz.

Türkiye'nin genç, dinamik ve üretken nüfusu sadece ülkemiz için değil, bölgesel ve küresel anlamda da önemli bir rekabet avantajı sunmaktadır. Bizler bu avantajı en doğru şekilde değerlendirerek Türkiye'yi bir üretim üssü hâline getirmekte de kararlıyız. Türkiye'nin çalışma hayatı, AK PARTİ iktidarı boyunca önemli bir dönüşümden geçti. Esnafımız, çiftçimiz, sanayicimiz ve emekçilerimiz için sosyal güvenlik sistemimiz güçlendirildi. Sosyal devletin teminatı olan iş güvenliği ve iş sağlığı hizmetleri yaygınlaştırılmış oldu. Bugün İŞKUR'un ve Bakanlığımızın yürüttüğü tüm programlarla iş gücünün nitelikli hâle getirilmesi, her bir vatandaşımızın iş dünyasına kazandırılması ve çalışma hayatında huzurlu bir ortamın sağlanması hedeflenmektedir; bu hedeflerimize de ilerliyoruz.

Değerli arkadaşlar, tabii, bu doğrultuda Bakanlığımızın bütçesinin çalışma hayatımızı güçlendirmeye, istihdamı artırmaya ve sosyal refahı sağlamaya yönelik her bir faaliyeti daha da ileriye taşıyacağına canı gönülden inanıyoruz. Ülkemizin istihdam artışında, gençler ve kadınlar başta olmak üzere vatandaşlarımızın iş bulmalarında önemli katkıları olan, çalışma hayatında ve sosyal güvenlik alanında önemli başarılarla imza atan, sosyal diyalog anlayışıyla işçi, işveren ve tüm kesimlerle etkili iletişim kuran Sayın Bakanımıza ve Bakanlık çalışanlarına milletimiz adına teşekkür ediyoruz.

Son olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, emeği geçen herkese de şükranlarımı sunuyorum. Bu bütçenin ülkemizin üretim ve istihdam odaklı büyüme yolunda daha güçlü adımlar atmasını sağlayacağına, çalışma hayatımıza güvenin, huzurun ve adaletin tesisi için önemli bir araç sunacağına olan inancımızın da tam olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, bu vesileyle, bu duygu ve düşüncelerimizle 2025 yılı bütçesinin size, ülkemize hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyor, hazırını saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Baki Ersoy...

Buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyelerimiz ve milletvekillerimiz, kıymetli basın mensupları, Sayın Bakanımız; hepinizi saygılarımla selamlıyorum. Öncelikle Sayın Bakanımıza kapsamlı sunumları için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımız, toplumun her kesimini kapsayan, önemli görevleri yerine getiren bir Bakanlık olarak hem istihdam politikaları hem de sosyal güvenlik alanındaki çalışmalarıyla halkımızın refahını artırmayı amaçlamaktadır. Bütçenin her bir kalemi, ülkemizin ekonomik kalkınması, toplumsal dayanışma ve iş barışının sağlanması için kritik öneme sahiptir.

Sayın Bakanım, sunumumuzdan yaptığım çıkarımla bu dönem bütçesinin temel kalemleri, istihdam yaratma ve işsizlik oranlarını düşürme çalışmalarıdır. Genç işsizlik oranının azaltılması ve kadınların iş gücüne daha fazla katılımının sağlanması, ekonomik büyümemizi sürdürülebilir hâle getirecektir. 2025 bütçesinde gençlerimize ve kadınlarımıza yönelik çeşitli istihdam programlarına önemli pay ayrıldığını görüyoruz. Tüm bunlardan daha kıymetlisi, mevcut hedeflerin işsizlik oranlarını kalıcı bir şekilde düşürmeyi hedefleyen bu programların yanı sıra, aynı zamanda iş gücünün kalitesini artıracak eğitim ve mesleki gelişim kurslarını da içermesidir.

Sayın Bakanım, Bakanlığımız sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliğini sağlamak adına büyük bir sorumluluk üstlenmektedir. İmkanlar dâhilinde sağlanan destekler için sizlere teşekkür ederiz. Pandemi, doğal afetler gibi tüm olumsuzluklara rağmen prim ödemelerinde iyileştirmeler yapılarak daha geniş kesimlerin "sosyal güvenlik" şemsiyesi altına alınması oldukça kıymetlidir. Özellikle engelli vatandaşlarımız, yaşlılarımız ve dar gelirli ailelerimiz için sosyal yardım programlarına ayrılan kaynaklar toplumun her kesiminin refahını artırmayı amaçlamaktadır. Detaylı sunumumuzdan da anlaşılıyor ki bu bütçe sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliğini koruyacak şekilde hazırlanmış ve "ihtiyacı olan her vatandaşımızın yanında olma" ilkesine dayanmıştır.

Çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliği standartlarının yükseltilmesi Bakanlığımızın her zaman öncelik verdiği bir alan olmuştur. 2025 yılı bütçesinde bu konuya ayrılan kaynaklar iş yerlerindeki güvenlik önlemlerini artırmayı ve iş kazalarının azaltılmasını hedeflemektedir. Denetimlerin sıklaştırılması, iş sağlığı ve güvenliği alanında çalışan personelin eğitim ve farkındalık çalışmalarıyla iş kazalarının en aza indirilmesi hedeflenmektedir. Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı hem çalışanlarımızın hem de ekonomimizin en temel gereksinimlerinden biridir.

Diğer yandan, kayıt dışı istihdam, maalesef, devam eden sorunlardan biridir. Kayıt dışı ekonomiyi azaltmak amacıyla 2025 bütçesinde kapsamlı bir kaynak ayrılmasını oldukça olumlu karşılıyoruz. Kayıt dışı istihdamın azaltılması hem sosyal güvenlik sistemimizin gücünü artıracak hem de devletimizin vergi kaybını önleyecektir. Bu kapsamda, işverenlerin kayıtlı işçi çalıştırmaları yönünde teşvik edilmesi ve kayıt dışı çalışanların haklarının korunması da büyük önem taşımaktadır.

Bakanlığımız, çalışma hayatının gelecekteki dinamiklerini göz önünde bulundurarak önemli adımlar atmaktadır. Özellikle dijitalleşme, uzaktan çalışma ve esnek çalışma modelleri gibi yeni nesil iş düzenlemelerine yönelik olarak çalışmalar yapılmakta ve 2025 yılı bütçemizde bu alanlara özel önem verilmektedir. Çalışanlarımızın yeni iş modellerine uyum sağlayabilmeleri için dijital beceriler kazanmaları hedeflenmektedir; bu çerçevede, dijital eğitim ve iş geliştirme programları devreye alınarak ülkemizin dijital dönüşümüne katkıda bulunulacaktır.

Sonuç olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesi halkımızın refahını artırmayı, iş gücümüzü güçlendirmeyi ve sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bütçenin kabulü Türkiye'nin iş gücü piyasasını geliştirecek, sosyal adaleti pekiştirecek ve toplumun her kesimine daha iyi bir gelecek sunacaktır. Bakanlığımızın çalışmaları ve hedefleri ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısını güçlendirmek için gerekli tüm adımları atmaktadır.

Bu vesileyle, bu duygu ve düşüncelerle, başta Sayın Bakanımız olmak üzere Bakanlığımıza bağlı tüm kurumlarımızın genel müdürlerine, tüm bürokratlarına ve çalışanlarına azimli çalışmalarından dolayı ve taleplerimize karşı duyarsız kalmamalarından dolayı bir kez daha teşekkür ediyorum.

2025 yılı bütçemizin vatanımıza, milletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ersoy, size bu güzel süre kullanımından dolayı bir kere daha teşekkür ediyorum.

Bütün milletvekillerimizin örnek alması kaydıyla... Değerli arkadaşlar, görüyorsunuz, ne kadar etkili...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir dakikayı da sen kullandın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bırak da bir dakika ben konuşayım ya. Ben hiç konuşmayayım, hep anonsçu gibi burada...

Sayın Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri, Kıymetli Bakanlık bürokratlarımız, sayın basın mensupları; sizleri saygılarımla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Demografik dönüşüm ve iş gücü piyasalarındaki yapısal sorunlar sosyal güvenlik sistemlerinin finansal sürdürülebilirliğini derinden etkilemektedir. Bugün, gelişmiş ülkelerde nüfus giderek yaşlanmaktadır; yaşlanmanın etkisiyle birlikte iş gücü piyasalarındaki değişim ve dönüşüm ekonomiler için risk yaratmakta, bu da sosyal güvenlik sistemlerini yönetilmesi zor bir alan hâline getirmektedir. Hükümetimiz, 2022 yılından itibaren sosyal güvenlik sistemlerinde yaptığı yapısal değişikliklerle bu ve benzeri riskleri bertaraf etmeyi amaçlamaktadır. Bu perspektifte, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı muhtemel risklerin bertarafına yönelik bugünden de önemli adımlar atmakta, üreten, müreffeh bir Türkiye için var gücüyle çalışmaktadır. Yapısal reformların hepsindeki temel amaç, ülkemizin geleceğe güvenle bakabilmesi; her bir vatandaşımızın hakkını, emeğini ve geleceğini güvence altına almasıdır. Unutulmamalıdır ki etkin ve kapsamlı bir sosyal güvenlik sistemi aynı zamanda küresel krizler karşısında ekonomilerin de güvencesi niteliğindedir. Özellikle işsizlik ve yolsuzlukla mücadelede gelir kayıplarının telafisi de ancak ve ancak kurulacak güçlü bir sosyal güvenlik sistemiyle mümkündür. Bakanlığımız, Covid-19 döneminde attığı adımlar, normalleşme sırasında yürütülen çalışmalar, kurulan bu güçlü sosyal güvenlik sistemi sayesinde inanıyoruz ki bundan sonra atılacak yeni adımlarla güvenlik sistemimizde aktüeryal dengeyi daha iyi noktalara taşıyacak ve sosyal güvenlik sistemimiz çok daha güçlü hâle gelecektir.

Değerli milletvekilleri, biraz önce de ifade ettiğim gibi, sosyal güvenlik sistemleri belirttiğim sorunlar nedeniyle tüm ekonomiler için giderek yönetilmesi zor bir alan hâline gelmektedir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen, konuya Türkiye perspektifinden baktığımızda, demografik yapımızın ülkemize birtakım fırsatlar sunduğu görülmektedir; bunların en başında gelen ise demografik fırsat penceresidir. İktisadi kalkınma alanında çok önemli bir kesişme ve dönüm noktası olarak kabul edilen bu süreci iyi değerlendirmemiz, kaynakları rasyonel biçimde kullanmamız ve gençlere yönelik daha fazla istihdam yaratmamız gerekmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024-2028 Stratejik Planı bu açıdan çok önemli uygulamalara işaret etmektedir. Stratejik Plan'da genç nüfusun istihdamının artırılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine ilişkin ortaya konulan politika, demografik fırsat penceresi döneminden geçen Türkiye'nin bu fırsat, bu avantaj dönemini tam olarak değerlendirmesini sağlayacak ve Türkiye Yüzyılı gençlerin yüzyılı olacaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ülke ekonomisine katkı sağlayan bir diğer çalışması ise İŞKUR tarafından tasarlanan İşgücü Uyum Programı'dır. Program'ın koyduğu model hem işveren hem de iş arayanlar için önemli imkânlar sunmakta, nitelikli insan kaynağının yetişmesine de katkı sağlamaktadır. İstihdama yönelik bu ve benzeri politikalar sayesinde, istihdamda yaşanan artış aynı zamanda ekonomimizin büyüme potansiyeline güç katacaktır.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, sosyal güvenlik sistemimizi güçlendirirken sosyal dengenin de sağlanması bir zarurettir, bu konudaki mihenk taşı ise "sosyal adalet" ilkesidir. Emeklilerimizin ve çalışanlarımızın hayat standartlarını iyileştirmek, gelir adaletini sağlamak en önemli önceliklerimiz arasındadır. Geliştirdiğimiz reformlarla, sosyal güvenlik sistemimizin mali sürdürülebilirliği sağlanmış ve bu yapı her yıl daha da öngörülebilir bir hâle getirilmiştir. Öyle ki EYT mali dengeye ciddi bir yük getirmiş olmasına rağmen sosyal güvenliğin mali tablosunda bozulma yaşanmamıştır; bunu da elbette Hükümetimizin Sosyal Güvenlik Kurumunun başarılı kurgusuna ve yönetimine borçluyuz. Bu alandaki başarımız aynı zamanda uluslararası alanda Türkiye'nin örnek gösterilmesine vesile olmaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, ekonomimizin en büyük handikaplarından olan ve 2002 öncesi yüzde 50'lerin üzerinde olan kayıt dışı istihdam oranı kayıt dışılıkla mücadelede gösterdiğiniz başarı sayesinde önemli ölçüde azaltılmıştır. Toplumumuzun tüm kesimlerinin "sosyal güvenlik" şemsiyesi altına alınması noktasında attığınız bu adımlar çalışanlarımızın geleceğini güvence altına almaktadır. Kayıt dışı istihdamın düşürülmesi hem sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliği açısından hem de çalışan haklarının korunması bakımından büyük bir başarıdır. Bu konuda Bakanlığınız, sosyal güvenlik sistemimizin tüm vatandaşları kapsamı ve bu sistemin herkes için ulaşılabilir olması için kararlılıkla çalışmaktadır.

Sayın Bakanımız Profesör Doktor Vedat Işıkhân'a, çalışma hayatında özellikle sosyal diyaloga verdiği büyük önem ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını toplumun her kesimini kucaklayan, insan odaklı ve kapsayıcı bir hizmet anlayışıyla yönettiği için; aynı zamanda, Kırşehir özelinde gösterdiği ilgi ve desteği için teşekkür ediyorum. Çalışanlarının sesi olan sendikalar ve diğer sosyal paydaşlarla kurduğu sağlıklı iletişim hem çalışma hayatına hem de sosyal güvenlik sistemimize olumlu yansımaktadır. Bu yaklaşım aynı zamanda toplumsal barışın korunmasına da katkı sunmaktadır. Tüm bunlarda, emekçilerle yürütülen toplu sözleşme süreçleri, Kamu Personeli Danışma Kurulları, Üçlü Danışma Kurulları gibi sosyal diyalog mekanizmalarına önem verilmesinin; bu süreçlerin sosyal paydaşlarla etkin biçimde yürütülmesinin katkısı büyüktür. 2025 yılında yeni bütçemizle ülkemizin, sosyal güvenlik sistemini daha sağlam bir temele oturtacağına ve çalışma hayatının dinamizmini sürdüreceği projeleri hayata geçireceğine inanıyoruz.

Bu vesileyle, Sayın Bakanımıza, Bakanlık bürokratlarımıza ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu Türkiye Yüzyılı inşasına kararlıkla devam edeceğimizi bir kez daha yinelemek istiyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkanım, çok özür dilerim, bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim, böyle bir usulümüz yok Sayın Karakaş.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Anladım ama sayın hatip konuşurken en az 5-10 defa "demografik fırsat penceresi" dedi, ne olduğunu açıklarsa, ben öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben soracağım.

Teşekkür ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, kimseyi hesaba çekmek zorunda değilsiniz, böyle bir usul yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Söylenileni anlamak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karakaş, teşekkür ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O zaman git yanına, sor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ya, anlamak istemiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Arkada bir çay için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Ya, size sormadım Sayın Güneş, ben hatibe sordum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ya, böyle bir usul var mı burada? Böyle bir usul yok burada ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açikkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Burada öyle bir usul yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açikkapı...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ya, merak etmiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade edin değerli arkadaşlar.

Sayın Karakaş, siz de yerinize oturun, kayıtlara geçti.

Değerli arkadaşlar, ben Komisyonumuza hayranım, hangi huyuna? Usul konusunda çok hassasız yani benim haricimde herkes hatırlatıyor usulü. Sabah da CHP başlıyor usul tartışmasına, bu usulsüzlük ne olacak bilmiyorum yani, bir türlü usulü bulamadık.

Değerli arkadaşlar, şimdi de Sayın Hakkı Saruhan Oluç...

Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz, sunumlarınız için teşekkür ederiz.

Tabii, konu Çalışma Bakanlığı olunca kaçınılmaz olarak ücretleri konuşuyoruz, işçilerin, emekçilerin haklarını konuşuyoruz ve sadece asgari ücreti değil, genel olarak ücretleri de konuşuyoruz. Şimdi, sürdürülen bir tartışma var ve maalesef sizin Bakanlığınız bu tartışmada sessiz kaldı yani en azından ben sessiz kaldığımı duydum, desteklediğinizi duymadım, desteklediyseniz o da bir yanlış olmuş diye düşünüyorum. O da şu: Enflasyon artışında ücretlerin, işçilerin, emekçilerin ücretlerinin önemli bir rol oynadığı, hatta enflasyonu körüklediğine dair, Hazine ve Maliye Bakanı günün birinde böyle bir şey söyledi ve bu, böyle dalga dalga gitti. Dediğim gibi, eğer siz buna itiraz ettiyseniz ben bu sözümü geri alırım ama etmediyseniz sizin de bir eksikliğiniz var. Şimdi, bu bir tartışma, bu tartışma sadece Türkiye'de değil, bu, evrensel bir tartışma yani Avrupa'da, Avrupa Birliğinde, Amerika'da da süren bir tartışma ve bu tartışma iktisatçılar arasında sürüyor, iktisatçılar çeşitli kamlara ayrılmış vaziyette bu tartışmada ve bu tartışmada bir taraf bunu iddia ediyor. Bugün Sayın Mehmet Şimşek'in de içinde bulunduğu taraf bu iddiayla ekonomik önlemler geliştiriyor ve bir başka taraf da bunun böyle olmadığını iddia ediyor ve kanıtıyor elindeki verilerle de. Şimdi, ücretler enflasyonun başlıca nedeni mi? Değil diyor ortadaki veriler. Bunu neye göre söylüyor yani nereden bu verilere ulaşacağız? Aslında çok basit, şirketlerin kârlarına bakacağız değil mi? Mesela Türkiye'de nedir bu konudaki veri? En büyük 500 şirket, İSO 500, sonra da 2'nci büyük 500 şirket. Kârlarına bakacağız, kârlarına baktığımızda katma değer içindeki ücret payları ne kadarmış, ona bakacağız ve bütün bunlardan göreceğiz, hakikaten ücretler mi belirleyici oluyor diye. Bunlara baktığımız zaman yani hem geçmiş yıllardaki, 2004-2015 arasındaki verilere baktığımız zaman hem de 2018 ve sonrası, 2022'ye kadar olan verilere baktığımızda bunun tam tersini görüyoruz ilk 500'de ve 2'nci 500'de de benzer eğilim var, enflasyonun ücretlerle bir ilişkisi olmadığını, tam tersine kârlarını koruyan, kâr itilimli bir süreç olduğunu görüyoruz ve bu, sadece -dediğim gibi- Türkiye'de değil yani, baktığımızda, IMF uzmanları da bunu tartışmışlar, Avrupa Birliğinde bunu tartışmışlar ve ortaya çıkan sonuç hep bu yönde, kâr itiliminden kaynaklanan enflasyon yüksekliği tartışması olmuş. Avrupa Birliği ve ABD'de son yıllarda bu tartışmalar oldu çünkü orada da bir enflasyon yükselişi yaşandı. Dolayısıyla,

onlar neden yaşandığına dair bu tartışmayı yapıp bir sonuca vardılar ama bizde tabii, Türkiye’de bir kriz yaşanıyor, ekonomide kriz yaşanıyor yani bu krizin birçok nedeni var ama ana nedeni -tabii, siz kabul etmediğiniz için bir türlü ama yani herkes biliyor, görüyor bunu- bu ünlü enflasyon-faiz meselesinden kaynaklanan bir kriz yaşanıyor. Şimdi, bu krizi aşmak için “İrrasyonel politikalardan vazgeçildi, rasyonel politikalara dönüldü.” denildi. Bu rasyonel politikalara nasıl aşılabacak bu kriz? Parasal daralma, kamu maliyesinde kemer sıkma, ücretlerin baskılandırılması, reçete bu. Şimdi, ücretlerin baskılandırılması sizin Bakanlığınızı ilgilendirdiği için bunları söylüyorum ve gerçekten bu konudaki tartışmaları sizler de belki izliyorsunuz, açıkça söylemek istemiyorsunuz ama mesela IMF uzmanları bir araştırma yapmış, Avrupa Birliği ekonomilerinde tüketici fiyatlarındaki artışın yüzde 40’ının ithal girdi maliyetlerinden kaynaklandığını tespit etmişler, yüzde 45’inin kâr oranlarındaki artıştan kaynaklandığını tespit etmişler, sadece yüzde 4,5’inin nominal ücret maliyetlerindeki artışlara bağlanabileceğini ortaya koymuşlar; Avrupa Birliği bu. Şimdi, Türkiye ekonomisi hani, tabii, Türkiye tipi bir ekonomi yapmaya çalıştınız enflasyon-faiz gibi ünlü tezlerle, onları bir kenara koyalım ama rasyonel politika, rasyonel ekonomi politikaları uygulanıyorsa bugün Sayın Şimşek’in deyişimiyle o zaman demek ki Avrupa Birliği de Türkiye için bir örnektir aşağı yukarı. Ama dediğim gibi, burada da bakıldığında İSO 500 ve 2’nci 500 şirkete, burada da görünen kâr itilimli bir enflasyon olduğu. Onun için, şimdi niye bu kadar bunun üzerinde duruyorum? Yani ücret maliyetlerinden kaynaklanmıyor enflasyon ve bunu ileri sürerek asgari ücreti, işçilerin, emekçilerin ücretlerini düşük tutma anlayışı aslında bir tercih, bir siyasi tercih, bir sınıfsal tercih. Nedir bu tercih? Tercih, sermayeden yana olan tercih. Bunu anlatmaya çalışıyorum. Dolayısıyla, siz bugün işçinin, emekçinin ücretini düşük tutmayı, asgari ücreti düşük tutmayı savunduğunuzda aslında sermayeden yana tercihinizi verilere dayanmayan, gerçekleri yansıtmayan bir şekilde yapmış oluyorsunuz; bunu söylemek istiyorum. Asgari ücret önümüzdeki ay çok konuşulacak, tartışılacak ama mesele sadece asgari ücret değil, onu da söyleyeyim. Birinci konu bu yani ücretlerden kaynaklı bir enflasyonla karşı karşıya değiliz; bu, halkı da işçiyi, emekçiyi de yanıltmaktır, kimi sendikaları da yanıltmaktır, sizin yanınızda duran sendikalar da bu yanılgıya düşüyor, bunun düzeltilmesi gerekiyor; birincisi bu.

İkincisi: Sayın Bakan, sizler de biliyorsunuz ki bu İşsizlik Sigortası Fonu, bugün de söylediniz çok “Orada 300 küsur milyar Türk lirası birikti.” dediniz yani aslında İşsizlik Sigortası Fonu, hani açıklamada ve yasasında işsizlikle mücadele amacıyla oluşturulan ve temel işlevlerinden biri de işsizlik ödeneği olan bir Fon fakat maalesef işverenlere yönelik sağlanan çeşitli teşvik ve desteklerle aslında bu İşsizlik Sigortası Fonu işverenleri destekleme fonuna dönüşmüş vaziyette. Yani yine, bütün velilere baktığımızda -siz tabii bunu kabul etmeyeceksiniz ama bu konuda ciddi araştırmalar da var- bu Fon’un giderleri içinde işsizlik sigortasının payı azalırken işverenlere yönelik teşvik ve destekler artıyor. Yani bu, son geçtiğimiz üç dört yılda da böyleydi, daha öncesine baktığımızda da böyleydi. Şimdi, 2023 yılında Fon giderleri içinde işçilere ödenen işsizlik ödeneğinin payı yüzde 18,5; işverenlere yapılan desteklerin oranı yüzde 67. Bu çok acayip bir şey değil mi? Yani İşsizlik Sigortası Fonu’nun -ben şimdi bu lafı kullandığım zaman AK PARTİ’li vekiller kızıyorlar ama- çok önemli bir kısmı işverenlere peşkeş çekiliyor. Yani bu hakkaniyetli bir şey mi? Değil. Yani bakın, 2017 yılından sonra işverenlerin Fon’dan aldığı teşviklerin toplamı işsizlik ödeneğinden fazla görünüyor, giderlerinin yüzde 33,1’i işverenlere teşvik olarak verilmiş, işçilerin payı yüzde 28,8’de kalmış; bu da acayip bir durum değil mi sizce? DİSK var, DİSK’i biliyorsunuz, DİSK’in açıkladığı son veriler var, yeni açıkladılar, DİSK “İşsizlerin yüzde 87’si işsizlik sigortasından yararlanamıyor.” diyor. Bu, çok acayip bir durum değil mi sizce? Çünkü İşsizlik Fonu’nu işsizler için değil, sermayeyi finanse etmek için kullanıyor bu iktidar ve bu yeni değil, pandemide de bunu yaptınız, pandemi sonrasında da bunu yaptınız. Dolayısıyla, bu da ciddi bir sorun olarak ortada duruyor, onu söyleyeyim size. Yani, orada birikmiş olan 300 küsur milyar Türk lirası, mesele bunun birikmiş olması değil, mesele nereye doğru kullanıldığı meselesi ve maalesef bu konuda iktidarın karnesi çok zayıf, onu da söylemiş olayım.

Şimdi, öyle bir durumla karşı karşıyayız ki -gene bütün bu veriler de bunu gösteriyor- ya, bu ülkede işçiler, emekçiler şirketlerden daha fazla vergi verir duruma düşmüş vaziyettedir; siz, bunu tuhaf bulmuyor musunuz? Evet, vergi meselesi sizin Bakanlığınızın konusu değil ama...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, toparlayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, bu sizin Bakanlığınızın sorunu değil ama bu bir durum; yani sizin Bakanlığınızla ilgili olan işçinin, emekçinin, ücretli çalışanın durumu bu. Yani, şirketlerden fazla vergi verir hâle gelmiş vaziyette işçiler ve bu çok tartışıldı, talepleri çok ciddi ve yine sizin Bakanlığınızın sorunu değil bu birinci derecede ama siz bunu Hazine ve Maliye Bakanlığıyla tartışabilirsiniz yani vergi dilimleri düşük tutulduğu için işçiden çok vergi alınıyor, bu ciddi bir sorun. Yani, bu rakamların hepsi sizde vardır, benim anlatmama gerek yok rakamları, vakit de kaybetmeyeyim ama bu ciddi bir sorun ve ciddi bir talep var ortada, vergi dilimlerinin değiştirilmesi konusunda ciddi bir talep var; bunu da söylemiş olayım.

Sayın Bakan, bir de son bir değinmek istediğim konu var; işverenlere sağlanan SGK prim desteği, bu doğrudan doğruya sizin Bakanlığınızı ilgilendiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Uzatırsanız bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Yani, baktığımızda, 2010 yılından bugüne kadar, işverenlere yapılan SGK prim desteği dolar cinsinden aşağı yukarı 60 milyar dolar olmuş ve 2017 ile 2024 yılları arası bütçeden işverenlere yapılan 5 puanlık prim desteği de 3,4 trilyon Türk lirasına ulaşmış; durum bu. Şimdi, burada sendikaların, işçilerin ve emekçi örgütlerinin talebi ne? Diyorlar ki: “İşverenler için uygulanan 5 puanlık SGK prim desteğinin

benzeri işçiler için de uygulansın.” Bu konuda bir adım atılabilir. Yani “işçilere de işverenlere olduğu gibi 5 puanlık SGK prim desteği verilsin.” diyorlar ve bu da tabii ki nereden karşılanacak? Bütçeden karşılanacak sonuç olarak ama bu sizin Bakanlığınızı da ilgilendiriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, teşekkür ediyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Selamlayayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bu sizin Bakanlığınızı da ilgilendiriyor Hazine ve Maliye Bakanlığını ilgilendirdiği kadar; dolayısıyla, bu konunun da konuşulmasında fayda olduğunu düşünüyorum.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, özellikle son on yılda Hükümetinizin iş yapış anlayışında şöyle bir şey var, temel sıkıntı da zaten bu gibi geliyor bana; yani sorun çözerken sorun üretiyorsunuz. Niye? Çünkü bir hakkı yerine getirmek bir adalet duygusuyla falan değil; toplumsal baskı, işte “Oy kaybedeceğim” kaygısıyla sorunun üzerine gidiliyor ama bunu yaparken de o kadar kötü yapıyorsunuz ki ilave sorunlar üretiyorsunuz. Örnek verelim: Mesela, kadro, taşeronlara kadro; şimdi, verdiğiniz kadar adaletsiz bir şekilde dışarıda kalanlar, vermedikleriniz var yani aynı odanın içerisinde çalışan insanlar var fakat ihale sistemindeki bir farklılık nedeniyle... Mesela, işte, hastanede çalışanların bir kısmı kadro alıyor bir kısmı almıyor, mutfak çalışanları veya şoförler, işte, ne bileyim, araçla birlikte ihalesi yapıldığı için almıyor; hâlbuki, ben Planlamadan biliyorum, o çocuklar yirmi yıldır Planlamada çalışıyordu, devletin memuru gibilerdi, taşeron değışse de aynı insanlar çalışıyordu yani bunu... Veya ne bileyim, 3600 ek gösterge için “Olmaz, olmaz.” dediniz, en sonunda vermek durumunda kaldınız ama öyle kötü yaptınız ki içeriğe aldıklarınız kadar, içerdikleriniz kadar içermedikleriniz dışarıda kaldı; adaletsizlik. EYT için “Olmaz, seçim kaybetsek yapmayacağız.” dediniz, baktınız seçim kaybediyorsunuz EYT’yi yaptınız. Yani, iş yaparken sürekli sorun üretiyorsunuz çünkü temel gayeniz hakkı, adaleti bulmak değil, işte, “Aman baskı var, bunlarla yapayım.” diyorsunuz, tabii bu da iş barışını bozuyor, toplumsal barışı bozuyor.

Şimdi, mesela, intibak da bunlara bir örnek. 2000 yılı öncesine emeklilerde intibak getirdiniz, 2000 yılı sonrası kaldı. Niye? Maliyeti fazla ama eğer intibak yapıyorsanız buraya niye yapılmıyor? Bu, nasıl bir adalet duygusu? Zaten bu çalışanlar... Ben hep bunu söylüyordum yani “Türkiye sizin iktidarınız döneminde ‘çalışan yoksullar’ kavramıyla tanıştı.” diyordum artık buna şükreder olduk, siz bu ülkeyi “çalışan açlar” kavramıyla tanıştırdınız. Açlık sınırının altında bir asgari ücret var, çalışanların yaklaşık yüzde 40’ı asgari ücret alıyor. Nisan ayında, ta nisan ayında açlık sınırının altında kaldı asgari ücret Sayın Bakan yani bu olacak iş değil!

Mesela, işte, staj ve çıraklık mağdurları var, bunlara bir şey yapılmadı, işte, öğretmenler, sağlıkçılar atama bekliyorlar; bir şey yapılmadı. Şimdi, bugün yine geldiler, mülakat... “Mülakatı kaldıracağız.” dediniz, mülakat kaldırılmadığı gibi rezalet diz boyu. “20 bin sözleşmeli öğretmen alacağız.” dediniz ve Temmuz 2023’te sınav yapıldı, mülakata girdiler, adaletsiz yapıldı, bakın, aradan şu kadar zaman geçti, açıklayamıyorsunuz, sıralamalar belli değil, açıklanamıyor. Yani, böyle, bu tür şeyler nedeniyle toplumsal barış kalmadı. BAĞ-KUR’lulara 7200 gün prim sözü verildi, söz tutulmuyor. Ya, sözü Cumhurbaşkanı verdi, daha kim verecek? Veya ne derler, o seyyanen zam konusunda “Memurlara verdiğimizizin aynısını vereceğiz.” diye 14 Mayıs seçimlerinin öncesinde Cumhurbaşkanı’nın “tweet”i var, “tweet”i hâlâ X hesabında duruyor, bu söz yerine getirilmedi; böyle bir şey olabilir mi, böyle bir devlet yönetimi olabilir mi? Engelliler bir yandan iş bekliyor, efendim, KHK’liler var; işte, bu 15 Temmuz sonrasında işinden çıkarılmış insanlar var. Ya, bunlara bakıyorsunuz, şimdi bunlar yani Komisyondan dönenler ayrı ama onun dışında mahkemeye gitmiş, mahkemeden takipsizlik kararı veya beraat almış, yani, bunların FETÖ’cü olmadığına ilişkin kararı verecek en üst organ nedir? Yargıdır. Yargı karar vermiş ama bunlar hâlâ sıkıntıda, bekliyorlar. Dolayısıyla, toplumsal barış bu şekilde bozulmuş, gidiyor.

Şimdi, ücret, genel olarak ücretlerdeki enflasyon farkı... Yani, başlangıç düşük veriliyor, “Enflasyon farkı vereceğiz.” deniliyor, diyelim ki genel olarak veriliyor ocakta, temmuzda ve siz zannediyorsunuz ki -Bakın, biz bunu defalarca burada anlattık, bugün getirmedim artık o grafikleri- yani dönemin sonunda verilen enflasyon farkı bu insanları enflasyona karşı korumuyor Sayın Bakan çünkü orada bir üçgen oluşuyor, zammı veriyorsunuz, zam şöyle gidiyor değil mi, altı ay boyunca aynı ama enflasyon yukarı doğru gidiyor; işte buradaki üçgen refah kaybıdır. Tamam, temmuza geldiğinde o telafi ediliyor ama temmuz ayı için telafi ediliyor, insanların ocaktan temmuza kadarki refah kaybı artık insanların kesesinde; böyle bir şey olamaz! Dolayısıyla, şimdi, asgari ücret niye bu kadar çok konuşuluyor? Çünkü asgari ücret bu ülkede artık genel ücret hâline geldi. Yani, dünyanın neresinde böyle bir şey var! Bu rakamlara en fazla siz hâkimsiniz; işte, Avrupa ortalaması yüzde 8-9, yüzde 3-5 olan ülkeler var. Dolayısıyla, şimdi, şöyle bir sıkıntı var, işte bu yabancı işçi meselesi de oradan çıkıyor. Türkiye, AK PARTİ Hükümetleri döneminde yine, işte, düşük gelirden orta veya ortanın düşüğünden orta-yüksek gelir grubuna geldi ama siz hâlâ Türkiye’yi... Yani, “Biz düşük ücretle ekonomiye rekabet gücü kazandıracacağız.” diye gayret ediyorsunuz; yani ücretler düşük tutulsun, aman ücret baskısı, aman enflasyon, aman şu olur, aman bu olur diye ama bu olmaz, bunun sizi getirdiği noktada 10 milyon geniş tanımlı işsiz var bu ülkede -10 milyon 271 bin en son eylül ayı verisi- bu kadar işsiz var ama siz “Ya, düşük ücretli yabancı mı getirsek acaba bu ülkeye?” diyorsunuz; e, sığınmacılar çalışıyor. Mesela, bir soru olarak sorayım: Türkiye’de ne kadar sığınmacı çalışıyor? Sizde bunun hesabı var mı bilmiyorum, bu rakamı bizimle paylaşırırsanız sevinirim. Bu, olmaz Sayın Bakanım yani buna bir tedbir almak lazım. Bu düşük ücretle rekabet dönemi Türkiye için bitmiştir, işte, o yüzden konfeksiyoncular, giyimciler Mısır’a gidiyor, yarın başka sektörleri de kaybedeceğiz, buna bir çare bulmak lazım. Bunları biz diğer bütçelerde anlattık yani neler yapılması gerektiğini; AR-GE’dir, teknolojidir, şu

bu.

Şimdi, emekli maaşı meselesi... Ya, artık her şeyi asgarisinden, en düşüğünden konuşur olduk, işte, en düşük emekli maaşı, asgari ücret zaten temel ücret oldu veya genel ücret oldu. Şimdi, daha önceden hiç konuşulmazdı en düşük memur maaşı konuşuluyor. Yani, bütün toplumu en düşüğe kilitlediniz; bu, büyük bir başarı, bu başarıdan dolayı ben sizi tebrik etmek istiyorum! Şimdi, bundan konuştuk, 12.500 lira ya! 12.500 liraya bu insanlar nasıl geçinecek Allah aşkına? 12.500 lirayla bir aile geçinebilir mi bu ülkede? Ama siz insanlara bunu layık görüyorsunuz, sonra bunu vermemek için de kök ücret üzerinden artışlar... Artık şu kök ücret, kök maaş daha doğrusu, kök aylık veya neyse, o işlerden falan vazgeçmek lazım. Ondan sonra, bir de şu var -Yani en düşük üzerinden konuşmanın da yanlışı var- yüksek prim ödemiş, yüksek gün sayısı üzerinden emekli olmuş insanlar var, bunların da hepsi de artık 12.500'e geldi neredeyse. Şimdi, Sosyal Güvenlik Kurumundan siz sorumlusunuz, bu sistemin sürdürülebilirliğini nasıl sağlayacaksınız? Herkesi en düşüğe kilitlerseniz bundan sonra kim yüksek prim öder, kim yüksek gün sayısından emekli olma konusunda gayret gösterir? Bunlar, üzerinde durulması gereken meseleler.

Gelelim asgari ücrete. Şimdi, asgari ücreti tabii, toplum bekliyor ne olacak diye. 17 bin lira asgari ücret dediğim gibi, nisan ayından itibaren efendim, açlık sınırının altında kaldı. Bakın, ben size bir şey söyleyeyim, asgari ücret olarak hangi rakamı söyleseniz toplumun bir tarafı şikâyet edecek. Niye? Çünkü çok kötü yönettiniz, ekonomi çok berbat yani 30 bin de verseniz, 40 bin de verseniz çalışan açısından yetersiz ama ne verirsiniz verin işveren açısından da finanse edilemeyecek bir maliyet olarak görülüyor. Bu, ekonominin geldiği kötü durumu göstermesi açısından çok enteresan.

Şimdi, sizin de bir beyanatınız oldu zannediyorum, Mehmet Şimşek söylüyor, Merkez Bankası Başkanı konuşturuluyor, konuşturuluyor, ondan sonra hedef enflasyona gelineceği... Ne münasebet efendim! Bu ülkede şimdi Hükümetin tahmini tutarsa, hadi iki ay tuttururlar diye düşünüyoruz, yüzde 44; o yıl sonu, yıl sonu! Onun ifade ettiği şey ortalama enflasyon yüzde 58,5 yani ücrete baz alınması gereken 2024 yılı enflasyonu yüzde 58,5 bir defa; yani iki ay tahmini olarak yüzde 44'le uyumlu olan şey yüzde 58,5 gelecek. Bir defa, bu yüzde 58,5'i mutlak surette vermek durumundasınız ve bunun üzerine ne vereceksek onu konuşmamız lazım ama deniliyor ki: "Hedef enflasyon." Kaç o? Yüzde 21 ve bu bir iki ay öncesinde yüzde 9'du. Allah'tan 9 demiyorsunuz; yani şimdi 21, yarın ne olacağı hiç belli değil! Bu arada sanki enflasyonu tutturduz da "Hedef enflasyon üzerinden insanlar maaş almalıdır, ücret almalıdır, asgari ücret belirlenmelidir." diyorsunuz. Yani bunun hiçbir şekilde tutarlılığı yok.

Asgari ücret kesinlikle bir defa... Bizim hesabımız o, onu söyleyeceğim; bizim 28 bin lira net asgari ücret talebimiz sizden ve bunun hesabı da şu: Hükümetin, en son Merkez Bankasının açıkladığı yüzde 44'lük yıl sonu enflasyonu ile uyumlu olan ortalama enflasyon 58,5 ve bunun üzerine bir de büyümeden yüzde 4'lük bir pay verelim diyoruz ve bunu üzerine koyduğunuz zaman, işte, yaklaşık yüzde 64 civarında falan bir şey yapıyor, o da 28 bin lira ocak ayı için ve temmuzda da enflasyonun hızlı gitmesi durumunda tekrar bir gözden geçirme ihtiyacı var.

Şimdi, asgari ücret hakkında bugün de denildi "Devrim mahiyetli bir şey yaptık." Şimdi, bunu tartışmak biraz tehlikeli siyaseten ama teknisyen sıfatıyla tartışayım. Şimdi, asgari ücreti vergi dışı bıraktık; bu kime kıyak? İşçiye mi zannediyorsunuz? Net ücret üzerinden toplumda bir şey konuşulursa... Yani şu anda "17 bin lira asgari ücret." diyoruz ama bunu brüt üzerinden konuşuyor muyuz? Hayır "17 bin lira ne olacak?" diyoruz. Şimdi, vergi dışı bırakmasaydık işverene maliyet 1.900 liranın üzerinde olacaktı bugün itibarıyla, brüt maliyet de 1.500 lira üzerinde olacaktı. Ha, "Yanlıştır." demiyorum, zaten işveren de işin altından kalkamıyor ama Cevdet Yılmaz "Asgari ücretin vergi dışı bırakılmasının maliyeti için 810 milyar lira." diyor da, hesabı doğru, yerinde yapalım diye söylüyorum. Bu aslında şu anda çalışan için değil yani bunu sübvansede ediyorsak biz işvereni sübvansede ediyoruz, bunu net olarak görmek lazım çünkü hani brütü konuşulan bir toplum olmuş olsak, brüt üzerinden tartışsak, oradan nete geliriz. Hatta şu yanlışı yapıldı: Ben burada Plan ve Bütçe Komisyonunda söyledim, asgari ücret vergi dışı bırakılırken asgari geçim indirimi indirildi bu ülkede, kaldırıldı daha doğrusu. Şimdi, asgari geçim indirimi olan sistemde aslında hanımı çalışmıyor, 2 çocuğu varsa onun ücreti de neredeyse vergi dışıydı, hemen hemen yüzde 85'i falan vergi dışıydı ama şu vardı yani yine netten konuşuyorduk ama bekârın asgari ücretini konuşuyorduk, evli ve çocuğu olanlar asgari geçim indirimi üzerinden diyelim ki asgari ücretin, net asgari ücretin bir tık üzerinde ücret alıyordu. Şimdi bunu da sıfırladınız siz ve OECD bizi en fazla bu konuda eleştiriyor, diyor ki: "Bekârların vergi ve prim yükü ile evli ve eşi çalışmayan, çocuğu olanların vergi yükü arasında hiçbir ayırım yapmıyorsunuz, bu ayırımı yapmalısınız."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu ayırım bizde iyi kötü vardı ama bunu tamamen kaldırdınız. Yani yanlışı bir politika uygulandı ama burada gelip gelip "Biz çalışanları 800 milyar lira sübvansede ediyoruz, bunu çalışanların cebine bıraktık." diyorsunuz ama böyle bir şey yok, bunu yapmadınız.

Şimdi, sığınmacı meselesi son derece önemli yani Türkiye için bir tehdit ve bunu Dışişleri Bakanlığı, diğer bakanlıkların bütçesinde falan da konuşacağız. Bu sığınmacılar ucuz iş gücü olarak görülüyor. Bakın, bu, Türkiye'yi sıkıntıya sokacak; şu anda sadece iş gücü boyutuyla söylüyorum, bunu görmek lazım. Yani, eğer biz sanayimizin yapısını, üretim yapımızı, tarımımızın yapısını bu ucuz iş gücüne göre tanzim edersek biz bu ülkede ekonomik büyümeyi sürdüremeyiz Sayın Bakan. Bunu görmek lazım, sizin bu anlamda biraz çalışanların yanında olmanız gerekiyor.

Şimdi, "SGK açığı" kavramında. Şimdi, burada dediniz ki "2024'te SGK açığı millî gelire oranla 0,39'a düştü." dediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamamlayın Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Bitireceğim, teşekkür ederim. Eğer böyleyse şimdi Mehmet Şimşek "EYT'nin yükünün millî gelire oranı yaklaşık yüzde 2." dedi 2024 yılı için ve siz de "0,4 açık var." diyorsunuz, EYT'ye rağmen 0,4; demek ki EYT olmasaydı 1,6 fazla mı

verecekti sistem? Yani bunu söyleyebilir misiniz, Türkiye’de sosyal güvenlik sistemi EYT çıkmasaydı 1,6 fazla verecekti; böyle bir şey yok ya! Şimdi, niye? Problem şundan çünkü... Bir de 2002’yle mukayese ediyorsunuz -bunu yapmayın lütfen; bence bu yakışık almıyor- yani açığı, bu 0,39’u... Şimdi, 2002 sisteminde her şey açık olarak gözüküyordu ama 2008’den sonraki kanun değişikliğiyle şimdi o devlet katkıları, şunlar, bunlar, sosyal güvenlik primleri, devletin ödediği birçok şey açık olarak görülüyor, başka isimler altında görülüyor ama hazineden transfer; dolayısıyla hazineden transferle karşılaştırırsanız kendi Sosyal Güvenlik Kurumumuzun finansal sürdürülebilirliği açısından doğru bir tespit yapmış olursunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, toparlayacağım.

Şimdi, bu EYT meselesini, bunu biraz Mehmet Şimşek’le de konuşmak istiyorum, o yüzden bütün detaylarını vermeyeceğim. Sayın Şimşek önce “724 milyar lira” dedi yük için, sonra “752” diye revize etti sunumda, AK PARTİ’de yaptığı sunumda 2024 için ve siz bir “580” dediniz bir de “593” dediniz; aranızdaki fark muhtemelen siz finansmanını koymuyorsunuz, o finansmanını koyuyor. Sanki her şey bu ülkede... Yani EYT’yi günah keçisi ilan etmeye çalışan bir anlayış var şu anda ve sanki bir masraf yapılırken, bir maliyet ortaya konulurken finansman maliyetiyle söylenmiş gibi Mehmet Şimşek tutuyor finansman maliyetiyle söylüyor. Olmaz böyle bir şey! Bunu siz çıkardınız ya, sizin Bakanlığınız çıkardı, buna bir sahip çıkmanız lazım, bu bir. İkincisi, ha, yanlış yaptınız, çok hatalı yaptınız, adaletsiz yaptınız o ayrı bir şey ama sizin dediğiniz gibi de değil, ben bunu tartışabilirim, ben teknisyen sıfatımı hâlâ koruyorum; dolayısıyla uzman dahi olsa arkadaşlar, eğer bana gönderirseniz onu da tartışırım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

Konuşulacak çok mesele var, biz bu işi bitiremeyiz.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam, istihdama, işsizliğe girmeyeceğim, son cümlemi söylüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Bizim hesabımıza göre, 2023 yılında EYT’nin maliyeti yuvarlayarak söylüyorum 150 milyar lira, 2024 yılında da 300 milyar lira Sayın Bakan. Yaptığınız temel hatayı söyleyeyim hesaplar yapılırken, zaten emekli olacak insanı yani bir yılı kalmış, şimdi onların hepsini sanki bunlar emekli olmayacakmış gibi hesap ediyor Mehmet Şimşek de siz de. Bir yılı kalmış, iki yılı kalmışlar var, ya, beş yılı kalanların oranı yüzde 75. Yani bir de “Kalıcı” diyor mesela, “Deprem geçici, EYT kalıcı.” diyor. Ya, bu nasıl bir şey ya, bu nasıl bir akıl! EYT kalıcı değil, evet, birkaç yıl sürecek EYT’nin mali yükü ama EYT kalıcı değil. Bu insanlar zaten emekli olacaktı bir şekilde. Ne oldu? Kimini bir yıl öne çektiniz, kimini de iki yıl öne çektiniz. Hesapları falan böyle yapmak lazım. Orada bir de zaten rutinden emekli olanlar var; bakın aylık giderlerinize, onun üzerinden bir hesap yaptırın, normal artışları koydurun, normal emekli olacakları koydurun, sizin dediğiniz rakamları bulabiliyor musunuz bir bakın.

Son cümle olarak da şimdi işsizlik oranını kullanmanızı tabii, normal karşılıyorum, manşet işsizlik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamamlayın Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Ama Çalışma Bakanlığının analiz yaparken yine TÜİK’in açıkladığı... Bakın, işsizlik oranı olarak yine o 8,6’yı falan verin, ona bir şey demiyorum ama siz Çalışma Bakanlığınız değil mi, sizin analiziniz kıymetli; yani Türkiye’de insanlar çalışıyor mu, verimli mi verimsiz mi? Zaten verimlilik diye bir şeyiniz yok, yani hiç öyle şeylere girmiyorsunuz; sadece siz değil merak etmeyin, hiçbiri girmiyor, verimlilik diye bir kavram yok sizin Hükümetinizde. Tamam mı? Yani atıl iş gücü oranını niye kullanmıyorsunuz hiç? Oraya bir bakın bakalım, yani son iki yılda nasıl artmış atıl iş gücü? Mesela Eylül 2022’de 20,3, Eylül 2023’te 21,8, Eylül 2024’te 25,6; bu sene -ilk olarak 2014’te açıklanıyor; 2014’te 17- 17’lerden 26’lara gelmiş bir atıl iş gücü oranı var, geniş tanımlı işsizlik var. Dolayısıyla politikalarınızı bunu dikkate alarak yapmanız gerekir diye düşünüyorum.

Her şeye rağmen bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, bence siz grup adına konuşun, size süre yetmiyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, geldi mi bilgi?

CAVİT ARI (Antalya) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar ve sayın basın mensupları; konuşmama başlarken Komisyon üyemiz Selim Temurci Bey muhtemelen kendisine aktarılan hatalı bilgiler nedeniyle burada biraz önce İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle ilgili bazı açıklamalarda bulunmuştu; öncelikle ben o konuda bir düzeltme bilgisi vermek istiyorum. İstanbul Büyükşehir Belediyesinde 2019’dan bugüne kadar işten ayrılan 40 bin personel vardır; doğru, bunun

1.600'ü yaklaşık bir buçuk ay süreyle kayyum belediye başkanı olarak görev yapan o dönemin valisi tarafından bir buçuk ay içerisinde işe alınan 1.600 personel, 5.300'ü altı yıllık süre içerisinde işten ayrılan, değişik nedenlerle, disiplin soruşturmaları gibi nedenlerle ayrılanlar, 15 bin emekli, 6 bin sözleşmesi sona ermesi nedeniyle ayrılan, 9 bin kendisi istifa etmiş, 1.500 kişi askerlik, 450 vefat, 274 evlilik nedeniyle işten ayrılan toplam 40 bin personel bu şekilde yapmakta. Onun dışında 15 bin işçi, çalışan sayısında artış var. Onun sebebi de İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yeni açmış olduğu tesisler, kreşler, metro, yeni şirketler, kent lokantası gibi sayısız projelerde, geliştirdiği projelerde işe başlayan personel.

Sayın Bakan, size hitap etmek istiyorum. Sayın Bakan, yerel seçim sonrasında aklınıza bir anda belediyelerin SGK'ye olan borçları geldi yani iyi ki geldi yani çünkü 411 Cumhuriyet Halk Partili belediye olmak üzere muhalefetten birçok partinin belediyeleri kazanmasıyla birlikte geçmiş dönemlerde özellikle iktidara bağlı belediyelerin biriktirmiş olduğu ve o dönemde sizin kılınızı dahi kıpırdatmadığınız bu SGK alacaklarıyla ilgili belediyelere, özellikle muhalefet belediyelerine ve bilhassa Cumhuriyet Halk Partili belediyelerden SGK alacaklarını alma girişiminde bulundunuz ve bunu yaparken de "Efendim, işte alacaklarımız çok, emekliye de para veremedik." gibi talihsiz bir açıklama yaptınız. Bunun, bu yapılan işlemin siyasi bir ayrımcılık olduğunu, size yakışmadığını ve de gerekçe olarak da ayrıca "SGK alacaklarını belediyeden alamadık. Emeklilere de bu nedenle yeterli maaş veremedik." tarzı bir açıklama yapmış olmanızın gerçekten şahsınıza yakışmadığını, sizin kariyerinize, bilginize yakışmadığını ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, eğer iktidar olarak, Bakanlık olarak SGK'nin vadesi gelmiş alacaklarını tahsil etmeye çalışıyor olsaydınız, 2023 yılı itibarıyla 540 milyarı bulan, yakın tarihe kadar da 750 milyara kadar ulaştığı tahmin edilen bu alacakları almak için girişimde bulunurduz. Belediyelerin toplam borcu 96 milyar. 96 milyarı özellikle de CHP'li belediyelerden almaya çalıştınız. Geri kalan bu 700 milyar, 750 milyara yaklaşan SGK alacaklarıyla ilgili bugüne kadar ne yaptığınızı da tabii sormamızda fayda var çünkü bunları da bir an evvel tahsil edin ki başta emeklimiz olmak üzere çalışanlara hak ettiği ücretleri verelim. Kaldı ki tekrar tekrar söylüyorum, belediyelerden, özellikle de Cumhuriyet Halk Partili belediyelerden seçim sonrası SGK maaşı ve hatta maliyeyle ilgili alacakların kesilmeye çalışılması iktidarın anlayışını, iktidarın "Bizden değilse yaşamasın." anlayışının açık göstergesi olduğunu ifade etmek istiyorum. Orada da hizmet bekleyen vatandaşlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu ifade etmek istiyorum. Sizin İller Bankası kaynaklarından kestığınız belediye paylarıyla, o belediyeden hizmet bekleyen vatandaşlarımızın sizin sayenizde hizmet almaları engellenmiş oldu Sayın Bakan.

Şimdi, tabii, geleceğinize bu acı gerçeği şöyle kafanızda bir değerlendirin, kendinizi sorgulayın; yakışmadı, ayıp bir davranış yaptınız. Tabii, siz de bunu muhtemelen talimatla yaptınız.

Şimdi, Sayın Bakan, şunu ifade etmek istiyorum: AKP'nin hep milat olarak gösterdiği 2002 tarihinde, efendim, en düşük emekli aylığının yaklaşık 1,5 asgari ücrete yani 1,4 asgari ücrete tekabül ettiğini hepimiz biliyoruz ancak bugün 12.500 TL'yi... Onun da en son karara bağlandığında seçim nedeniyle bu kararı aldığımızı yoksa daha da düşük bir miktarda seyrettiğini yine biliyoruz.

Bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak beklentimiz en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olması gerektiridir ve bu konuda da ısrarcıyız. İktidara geldiğimiz anda en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olacağını tüm emekli vatandaşlarımıza buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Yine, Cumhuriyet Halk Partisinin en önemli seçim vaadi olması ve sonrasında da iktidarın zorlayarak yerine getirdiği bayram ikramiyesi meselesi. 2018 yılında 1000 TL olarak açıklanan bayram ikramiyesi o günün koşulları içerisinde yüzde 62 asgari ücrete tekabül etmekteydi. Bizim yine bu konudaki vaadimiz bayram ikramiyelerinin bir asgari ücret olmasıdır. İktidara geldiğimiz anda 2 dinî bayramdaki asgari ikramiyenin asgari ücret seviyesinde olacağını ifade ediyorum. Ancak sizden en azından yüzde 62'ye tekabül eden oranla bugünkü asgari ücret seviyesine baktığımızda bayram ikramiyesinin 10.500 TL seviyesine çekilmesi, getirilmesi gerekmekte olduğunu ifade ediyorum.

Sayın Bakan, seçim öncesinde 17.002 TL olarak açıklanan asgari ücretle ilgili Sayın Cumhurbaşkanlığı seçim dönemine denk geldiği için "Asgari ücret de yıl içerisinde artabilir, niye artmasın, gerekirse en az 4 kere artırabiliriz." diye ifadelerde bulundu ama seçim bitti, iş bitti, seçim bitti, vaatler unutuldu, 17.000 TL asgari ücrete mahkûm edildi.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz başta Sayın Genel Başkanımızın ifade ettiği gibi, partimizin talebi, asgari ücreti 30 bin TL olarak öneriyoruz ve "Asgari ücret talebimiz 30 bin, bunun altında da yokuz." diyoruz. 2025 yılının ilk yarısında asgari ücret talebimiz 30 bin TL'dir. Buradan tüm çalışanlarımıza da duyurmak istiyoruz.

Sayın Bakanım, benim sıkça dile getirdiğim bir konuyu esnafımız adına buradan bir kez daha tekrar etmek istiyorum. Şimdi, BAĞ-KUR'luların emeklilik için prim gün sayısının 7200 güne indirilmesiyle ilgili yoğun bir talep var. Bu talebi geçen yılki Mayıs ayında yapılan, 10-14 Mayıs'ta yapılan seçime bir hafta kala, bakın, seçime bir hafta kala önce sayın Cumhurbaşkanı bu konuda bir açıklama yaptı ve sonrasında da iktidara şirin gözükmeye çalışan, iktidara karşı talebini sadece Twitter üzerinden zaman zaman paylaşarak kendi tabanına mesajlar vermeye çalışan ancak iktidara karşı da sesini bir türlü yükseltmeyen Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Başkanı Sayın Cumhurbaşkanının bu açıklamasından yola çıkarak 6 Mayıs...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu "Müjdeler olsun." açıklamasından bugüne on dokuz ay geçti ve yine o günlerin Sayın Bakanı ile bu Federasyon Başkanı bir araya gelerek, ziyaret ederek Bakan sanki bu 7200 günü kabul etmiş havası yaratarak... Ortada bir Meclis yok, Meclisin çalışma takvimi yok. Ancak ne var? Bir hafta sonra seçim var. İşte, kendi esnafını kandıran, siyaseten yönlendirmeye çalışan bir Federasyon Başkanıyla birlikte el ele verdiniz, kol kola verdiniz, bütün esnafı tabiri caizse yanılttınız diyorum, kandırdınız demek istemiyorum, yanılttınız, siyasete alet ettiniz ama bugüne kadar esnafın beklediği bu 7200 iş günüyle ilgili bir adım atmadınız.

Esnafa sesleniyorum: Bu birlik Konfederasyon Başkanı olduğu müddetçe, bu iktidar da olduğu müddetçe...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - ...sizin 7200 iş günü meseleniz hayal olur, hikâye olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında ilk yapacak olduğumuz işin de bu olduğunu esnafımıza buradan bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Son söz olarak, Sayın Bakan, son günlerde 2024 yılının ikinci yarısında emekli olanlar ile 2025 yılında emekli olacaklar arasında emekli maaşında yüzde 30'lara kadar bir gelir kaybı olacağına dair söylentiler yoğun bir şekilde dolaşüyor. Bu, özellikle kamuda çalışan ve emekliliği yaklaşmış olan personelde büyük huzursuzluk yaratmakta. Bir taraftan çalışanlar huzursuz, diğer taraftan da bu söylentiler nedeniyle şu an birçok kişi emekli olmak için müracaat etmekte, ediyorlar, edecekler. Şimdi, bu, aynı zamanda başta kamuda olmak üzere yetkin, liyakatli, kaliteli, yetişkin personelin iş hayatından çekilmesi anlamına gelecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu da iş alanında gerçek anlamda büyük sıkıntıya yol açacaktır. Bu konuyla ilgili bir an evvel çözüm bulalım yoksa liyakatli, yetişkin, kalifiye personel kalmayacak Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sağ olun, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Bu konuyu siyasetüstü bir mesele olarak görüp birlikte çözelim diyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne güzel bak "Birlikte çözelim." diyor, bu önemli.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sağ olun, teşekkür ediyorum.

Bu önemli açıklamalardan dolayı Sayın Arı'ya teşekkür ediyoruz. Özellikle konuşmasının ilk bölümündeki gerekçelendirme hakikaten bu anlamda önemli bir açıklama. 40 bin kişiyle alakalı açıklamanız da kayıtlara geçti.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangisiyle ilgili?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 40 bin kişiyle alakalı açıklamanız da önemli bir açıklamaydı.

CAVİT ARI (Antalya) - İsterseniz sizin için bir açıklama daha yaparız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kayıtlara girmiş oldu neden ayrıldıkları.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Komisyon üyesi milletvekillerinin konuşmaları bitti, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşmalarına başlayacağız.

Bana bakmayın öyle, bu kadar konuşursak olacağı buydu. Artık ne zamana kadar giderse... Ben burada söylüyorum. Eğer isterseniz sabaha kadar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Arkadaş, sabaha kadar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sabah yine beraber geleceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 09.30'da geliriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Doğru, geliriz.

İlk olarak grubu olmayan siyasi partiler... DEVA Partisinden Sayın Mehmet Emin Ekmen ve Sayın Burak Dalgın, sonrasında Emek Partisinden Sayın İskender Bayhan ve Sayın Sevdâ Karaca.

Değerli milletvekilleri, şimdi sıra listesini okuyacağım. Geçtikten sonra bir daha geri dönmeyeceğiz, ona göre herkes sırasını takip etsin. Beş dakika süre veriyoruz ve kesinlikle uzatmıyorum süreyi. Lütfen buna göre konuşmalarınızı organize edin. Komisyon üyesi olanlarla alakalı biraz iltimas geçiyoruz. Onun haricinde Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize kesinlikle bir ilave süre uygulamamız yok. Bir de partilerin sözcülerine ilave süre veriyorum. Komisyon üyesi olan milletvekillerinin sürelerini Cavit Bey'de de gördüğünüz gibi fazla uzatmıyorum.

Değerli milletvekilleri, ilk sırada Sayın Meral Daniş Beştaş, Sayın Mevlüt Karakaya, Sayın Hilmi Durgun, Sayın Kayıhan Pala, Sayın Ali Gökçek, Sayın Aylin Yaman, Sayın Yavuz Aydın, Sayın Ömer Karakaş, Sayın Ahmet Erbaş, Sayın Ömer Fethi Gürer, Sayın Ali Fazıl Kasap, Sayın Ahmet Eşref Fakıbbaba, Sayın Serkan Sarı, Sayın Aşkın Genç, Sayın Nejla Demir, Sayın Hüseyin Olan, Sayın Ali Karaoba, Sayın Aliye Timisi Ersever, Sayın Mahmut Tanal, Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Sayın Zuhâl Karakoç Dora, Sayın Reşat Karagöz, Sayın Gamze Akkuş İlgezdi, Sayın Ednan Arslan, Sayın Nurten Yontar, Sayın Okan Konuralp, Sayın Umud Akdoğan, Sayın Murat Çan, Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu, Sayın Burak Akburak, Sayın Orhan Sümer, Sayın Levent Uysal ve Sayın Necmettin Çalışkan.

Bu milletvekillerinin beşer dakikalık söz talepleri karşılandıktan sonra -üç saat sürüyor- on beş dakika soru kısmımız var, sonra Sayın Bakana bütün bu değerlendirmeleri için otuz dakikalık bir süre vereceğiz, ondan sonra da oylamaya geçeceğiz. Allah nasip ederse 22.00'ye kadar bitirmeyi hedefliyoruz.

Evet, Sayın Ekmen, yeni yerinize hoş geldiniz.

Burada yer olmadığı için bu tarafa alıyoruz Sayın Ekmen'i.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, ben, geçen yılki bütçe konuşmasında olduğu gibi, konuşmamı mevsimlik tarım işçilerinin sorunlarına ayırmak istiyorum. Bu konu, malumunuz, hep insani, hukuki açıdan değerlendiriliyor, sosyal devletin gereği olarak değerlendiriliyor ancak son üç beş yılda yeni bir gerçekle karşı karşıyayız, tarım sektöründe çalışacak insan bulamıyoruz. Yani bu, tarım sektöründeki gıda enflasyonunun en önemli sebeplerinden birine dönüşüyor. Dolayısıyla, mevsimlik tarım işçilerimizin kıymetini bilmezsek, onları küstürürsek ve onları sektörden uzaklaştırırsak bir süre sonra narenciyeyi, domatesi, çileği, fıncığı toplayacak adam da bulamayacağız.

Mevsimlik tarım işçileriyle ilgili olarak ilk genelge 2010 yılında yayımlandı, 2010/6. Bu genelge 2017/6 ile güncellendi.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, sükûneti tesis edelim lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Ve bu yıl da 27 Nisan Cumartesi günü 2024/5 Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'yle yayımlandı.

Sayın Bakanım, 15 Temmuz günü buradaki kutlamaları takiben makamınızda beni kabul etmiştiniz. O gün de bu genelgenin gereğini yerine getirmek hususunda size bazı hatırlatmalarda bulunmuştum. Üzülerek ifade ediyorum ki Bakanlığınız ve bürokrasiniz Sayın Cumhurbaşkanının talimatlarının gereğini yerine getirmemiştir. Sadece Bakanlığınız değil, ilgili Bakanlıklar da getirmemiştir.

Bir muhalefet milletvekili olarak şunu açık ve net olarak söyleyeyim: Bu tip sorunların yaşandığı dünyadaki örneklerinin çok ilerisinde bir genelgeyle karşı karşıyayız. Bu genelge tam 3 kere güncellenmiştir ve bugün bu hâliyle kusursuz ve mükemmel bir genelgedir. Hatırlatmak isterim size ve bürokratlarınıza: 13 maddelik bu genelgenin 1'inci maddesi, geçici yerleşim alanları, 2'nci maddesi sağlık hizmetleri, 3'üncü maddesi eğitim hizmetleri, 4'üncü maddesi ulaşım ve güvenlik, 5'inci maddesi istihdam ve sosyal güvenlik, 6'ncı maddesi sosyal hizmetler, 7'nci maddesi bilgi sistemi yani METİP, 8'inci maddesi mali kaynak, yatırım ve koordinasyon, 9'uncu maddesi mevsimlik tarım işçileri eylem planı, 10'uncu maddesi mevsimlik tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, 11'inci maddesi denetim, 12'nci maddesi il ve ilçelerdeki izleme kurulu, 13'üncü maddesinde ise Bakanlıkta kurulacak olan mevsimlik tarım işçiliği izleme ve değerlendirme kurulunu tanımlıyor. Burada tam 11 Bakanlık, yetkilendiriliyor ve görevlendiriliyor: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

Sayın Cumhurbaşkanı biz başka bir Meclisin milletvekiliymişiz gibi bizi birçok kutlamaya davet etmiyor ama kendisiyle iletişim fırsatı bulsam sizi şikâyet etmekten imtina etmeyebilirim çünkü aradan geçen bu süre içerisinde Bakanlık bu işin gereğini yapmamıştır Sayın Bakanım. Bu, insani bir sorumluluktur, vicdani bir sorumluluktur, siyasi bir sorumluluktur. Tam üç gündür Google'ın bütün detaylarıyla Bakanlığınızın, özellikle Çalışma Genel Müdürlüğünün bütün sayfalarını, bütün satırlarını okuyoruz. Sayın Bakanım, hepsini tek tek bizzat kendim inceledim, lütfen siz de dönüp bakınız. Bunları görünce iki ay önce, 26 Ağustos tarihinde 11 Bakanlığa şu soru önergesini verdim: "Bu yönetmeliğin, bu genelgenin gereğini yaptınız mı? Sayın Cumhurbaşkanının talimatlarına uydunuz mu?" Sadece üç Bakanlık cevap verdi ve maalesef, Bakanlığınız cevap veren Bakanlıklar arasında değil. Cevap veren üç Bakanlıktan Çevre, Şehircilik ve Ulaştırma Bakanlığı "Sorumluluk Çalışma Bakanlığımızdır." diyor, Millî Eğitim Bakanlığı "Gereğini yapmış." diyor. Çünkü Google taramasında illerde de toplantılar görüyorum. Yarın Sayın Tekin'e teşekkür edeceğim, bugün غيابında teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Mevsimlik Tarım İşçiliği İzleme ve Değerlendirme Kurulunu ya Bakanlığınızın ya da bir Bakan Yardımcınızın başkanlığında niçin toplamadınız? Topladysanız niçin kamuoyunu bilgilendirmediniz? İllerde bu toplantıların yapıp yapılmadığını niçin takip etmiyorsunuz? Çalışma Genel Müdürlüğünüz toplantı yapıyor, bir gün X genel müdür yardımcısı gidiyor, öbür gün Y genel müdür yardımcısı gidiyor. Hangi Bakan Yardımcınız bu konudan sorumlu belli değil. Bir daire başkanı var, ismini verirsem adamcağız hedef hâline gelir, bütün toplantılarda var. Allah razı olsun, o daire başkanı takip ediyor ama bunun genel müdür yardımcısı, genel müdür, Bakan Yardımcısı ve Bakan seviyesinde de takip edilmesi gerekmez mi?

Sayın Bakanım, sözü çok uzatmak istemiyorum ancak bu genelgenin uygulanması gıda güvenliğiyle de ilişkilidir, insan haklarıyla da ilişkilidir, sosyal devletle de ilişkilidir. Lütfen, gündeminize alınız. Gelecek bütçede size bunun için teşekkür edelim diyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Dalgın...

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, genel tablomuzu hatırlayarak bir başlayalım. Biz Türkiye'de 85 milyon kişiyiz, 65 milyonumuz çalışma çağında fakat bunun yarısı çalışıyor, 33 milyon kişi ancak çalışıyor. Bizi kıskanan Almanya'da, bizimle nüfusu aynı olan Almanya'da 46 milyon kişi çalışıyor. Şimdi, zaten başlangıçta arada muazzam bir fark var, bununla başlıyoruz, verimliliğe falan geçmeden. Yalnız, bu 33 milyon sayısı da birazcık yanıltıcı çünkü kayıt içinde ve tam zamanlı çalışan nüfusa baktığımızda sadece 23 milyon kişiden bahsediyoruz yani kayıt dışı ve yarı zamanlıları ayırdığımızda 23 milyon kişi kalıyor elimizde. Burada da 5 milyon devlet memuru var, buna karşılık 16 milyon emeklimiz var. Yani Türkiye'yi düşünün, 85 milyonluk ülkeyi kayıt içi çalışan ve tam zamanlı çalışan 23 milyon kişi götürüyor. Üstelik kadınlardan sadece 5 kadından 1'i kayıtlı ve tam zamanlı çalışabiliyor, erkeklerden ancak 2 kişiden 1'i böyle çalışabiliyor. Şimdi, bu hâlde bizim bir kalkınma yaşamamız mümkün değil, bütçeyi dengelememiz mümkün değil, refah yaratabilmemiz mümkün değil. O yüzden bizim acilen kapsamlı bir kalkınma seferberliğine girişmemiz lazım. Ben sizin konuşmanızda bunu duyamadım.

Gelelim gençlere... Gençleri methetmekten hepimiz neredeyse bir hâl oluyoruz fakat 15-24 yaş arası gençlerimizden 2,5 milyonu ne istihdamda ne de okulda yani biz 2,5 milyon arkadaşımızı kaderine terk etmişiz. Her sene 1 milyon arkadaşımız çalışma çağına geliyor. 1 milyon ne demek? Şöyle bir hatırlayalım: Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunda 800 bin kişi çalışıyor yani biz her sene bir İSO 500

kursak ancak iş hayatına yeni gelen gençleri istihdam edebiliyoruz. Bu sene bir İSO 500, seneye bir İSO 500 daha, ondan sonraki sene bir İSO 500 daha. Bunu yapmak için çok ciddi bir yatırıma ihtiyacımız var; yatırımın önünü tıkiyor Hükümetiniz.

Gelelim ücretlere... Dünyada ortalama millî gelirden ücretlilerin aldığı pay yarının üzerinde, Türkiye’de bu ancak üçte 1 yani emeğiyle, alın teriyle geçinen insanlarımız ciddi şekilde baskılanıyor. Bununla alakalı size iki tane net öneride bulunmak istiyorum: Bir tanesi, vergi dilimlerini güncelleyin çünkü ücretli kesimin maaşı aydan aya bir yandan enflasyonla eriyor, öbür yandan artan vergiyle eriyor yani iki taraftan kemiriliyor, orta direk böyle çöküyor. Orta direk çökerse bütün ülke altında kalır, demokrasiden, hukuk devletinden ve kalkınmadan bahsedemeyiz.

Diğer mühim konu, asgari ücret. Biliyorsunuz, Türkiye’nin neredeyse yarısı asgari ücret ve civarında ücret alıyor. “17 bin lira” lafi dile pelesenk olmuş durumda. Asgari ücret 17 bin lira değil, asgari ücret 13.500 lira çünkü enflasyonla o 17 bin lira, ocak ayındaki 17 bin lira Merkez Bankasının enflasyon rakamlarını ciddiye alacak olursak 13.500 liraya indi. Bakın, Hükümetiniz kendi alacaklarına yüzde 44 zam yapıyor; harçlara, vergilere, diğer alacaklara yüzde 44 zam yapıyor. Asgari ücrete yüzde 44 zam yaparsanız 24.500 lira yapar. Birinci turnusol budur. Kendi alacağınıza yaptığınız zammı vatandaşlarımızdan esirgememenizi rica ediyoruz.

Nihayet geçenlerde seçim bölgesinde, Balıkesir’de Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanımızla yaptığımız bir sohbette gelen bir ricayla sözlerimi tamamliyorum. Meselemiz kadın esnaflarımız; biliyorsunuz, bir doğum borçlanması var fakat doğum borçlanmasına girmek için sigortalılık tarihinin doğumdan önce bir tarih olması gerekiyor. Hâlbuki erkek esnaflarımız için böyle bir durum yok; askerlik borçlanmasında sigortalılık tarihinden bağımsız olarak askerlik borçlanması yapılabilir. O yüzden burada ciddi bir eşitsizlik var. Düşünürseniz, Türkiye’imizde 400 bin kadın esnafımız var, sadece Balıkesir’de 10 binden fazla kadın esnafımız var. Bu eşitsizliğin de ortadan kalkmasını rica ediyoruz.

Bu vesileyle heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın İskender Bayhan, buyurun lütfen.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Başta basın emekçileri olmak üzere herkesi saygıyla selamlıyorum.

Merhabalar Sayın Bakan, size bir yıl boyunca işçi kardeşlerimizle birlikte grev ve direniş çadırlarından, eylem ve miting alanlarından seslendik ama duymadınız. Yine size fabrikalarda estirilen sermaye terörüne ilişkin 40 tane soru önergesi verdik, 15’ine hiç yanıt vermediniz, 25’ine ise “Kes, kopyala, yapıştır.” olarak bir cümle yanıtla geçiştirdiniz. Çünkü biz bunları yaparken siz sermaye örgütlerinin, yerli, yabancı tekellerin temsilcileri arasında sermayenin ağustos böceği gibi geziyordunuz. Yılda bir iki kez işçi konfederasyonlarının başkanlarıyla bir araya gelip işçiler, emekçiler karşısındaki vazifenizi de yaptık sayıyordunuz. Size bunu nasıl başardığımızı soralım derken bir de baktık ki Stres Yönetimi Tükenmişlikten Mutluluğa adlı kitabınızla 2016’da ödül almışsınız. O kitapta şöyle diyorsunuz: “Zamanı iyi yönetemeyen stresi de yönetemez. Eve gelince iş yerindeki sorunları paspasa silip atın.” Sermaye temsilcileri ve sömürücülerle “al gülüm, ver gülüm” ilişkisi kurup işçi ve emekçilere kulağımızı tıkayarak onların sorunlarını paspasa silip atınca strese girmediğinizi anladık. Stres yönetimindeki ustalığımızdan olsa gerek sunumunuzda da sermaye düzeninden, sömürü düzeninden, yeni teknolojik ilerlemelerden, yeni üretim rejimlerinden, birer doğa kanunu, birer ilahi yasa gibi bahsediyorsunuz. Altın varaklı sarayların, lüks otellerin, plazaların konferans salonlarından kapitalist sömürü düzeni demek ki böyle görünüyor.

Peki, Sayın Bakan, bütçe sunumunuzda yaşanan iş kazalarının ve iş cinayetlerinin sayısı neden yok? İş Yasası’nın 25-II kodlardan tazminat hakları bile gasbedilerek atılan işçilerin sayısı neden yok? Bakanlığımızın sendika yetkisi verdiği fabrika sayısı ve kaçında toplu sözleşme yapılabildiği neden yok? Verdiğiniz yetkileri ayaklar altına alan, yetkiyi düşürmek için işçileri kapı önüne koyan, kısıntı hâlindeki toplu sözleşme ve sendikal haklara uymayan yerli ve yabancı sömürücülerin adı ve sayısı neden yok? İş mahkemelerindeki yetki davaları ve kaç işçiyi kapsadığı neden yok? Peki, neler var? İşçinin, emekçinin ücretini en düşük seviyede tutarak büyüme, ucuz emek sömürüsüne dayalı yüksek istihdam, esnek, kuralsız, kısa süreli güvencesiz çalışmayı yaygınlaştırmak.

Bütün bunlar ne demek biliyor musunuz Sayın Bakan? Türkiye’de sömürünün yaşını MESEM’ler ve benzer projelerle “eğitim” adı altında 10 yaşına indirmek ne demek? “İş beğenmiyorlar.” “Genç yaşta emekli olmak istiyorlar.” deyip 12.500 lira emekli maaşıyla övünmek ne demek? Ortalama yaşam süresi 75 olan bir ülkede emeklilik yaşını 72 yapmaya kalkmak, kademeli emeklilik, emeklilikte adalet isteyenlere 70 yaşındaki Cumhurbaşkanı örnek göstermek ne demek? Siz Cumhurbaşkanıya sağlanan koşulların on binde 1’ini bu ülkenin işçi emekçilerine sağlayın ölene kadar çalışırlar. Herkesin aklıktan ölmeyecek şekilde karın tokluğuna çalıştığı ve işsizliğin olmadığı bir düzen kurmak demek ne demek biliyor musunuz Sayın Bakan? Bu söylediklerinizin tekeli kapitalizm koşullarınca gerçekleştiği rejimler hangileridir biliyor musunuz? Hitler Almanyası, Mussolini İtalyası, Franco İspanyası Bakan. Sizi dinlerken bazen gerçekten söylediklerinizin farkında mısınız diye düşünüyorum ama öyle görünüyor ki stres yönetimiyle durumu kurtarıyorsunuz. Ama merak etmeyin, bütün işçi ve emekçi kardeşlerimiz her geçen gün yaşayarak durumu daha iyi anlıyorlar, memleketi nereye sürüklediğinizi adım adım görüyorlar. Böyle bir üretim ve çalışma düzeni kuranların düzeni er ya da geç kendi üzerlerine çöker Sayın Bakan. Böyle bir düzeni savunan bir bakanlığın ismi de Çalışma Bakanlığı olamaz. Onun için gerçeğe uygun davranın ve Bakanlığımızın adını büyük sermayenin sömürü hizmetleri bakanlığı yapın. Somut duruma yakışan en uygun isim budur Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum Başkan.

Kalan süreyi de AKP Grubuna hediye ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Kabul ederlerse bir şey demiyorum.

Değerli arkadaşlar, birbirimize süre hediye edemiyoruz biliyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, daha çok konuşacak var...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Bayağı iyi stres yönetiyorsunuz siz de.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, biz de ne yapalım işte. Bunları biz...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kitabı okumuş, kitabı okumuş!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şu uğultuyu... Sizden istirham ediyorum, sükuneti tesis edelim. Bakın, çok milletvekili arkadaşımız bekliyor ve on saatir beş dakika için bekliyorlar. Sizden istirhamım, herkes görüşlerini yansıtsın, ne kadar fazla görüş olursa Sayın Bakan da ona göre notlarını alıyor. En azından...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu taraftan pek ses çıkmıyor, karşıdan geliyor sesler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Karşısı da diyor ki: "Bu taraftan çıkıyor." Bir karar verin, nereden çıkıyor?

MURAT ÇAN (Samsun) - Başkanım, kulağınız çınlıyor olabilir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çınlıyor.

Evet, değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Sevdâ Karaca Demir.

Buyurun lütfen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ederim.

Bugün yine müjdelere duyduk. "Müjdelere olsun." diyemiyoruz çünkü AKP iktidarı döneminde işçileri, emekçileri köle hâline getiren ne kadar düzenleme varsa başımıza müjdelere yüzünden geldi. Şimdi, bugün konuşacağımız iş hukuku mevzuatı yıllar içinde öyle bir hâle getirildi ki işçiye ne çalışırken ne de çalıştıktan sonra hak kalmadı. Şimdi, bunun da sizin müjdeleriniz sonucu olduğunu gayet iyi biliyoruz. Günlük ortalama çalışma süresi on-on iki saat, haftada yedi gün, sendika iş yerlerine giremiyor, girse bile patronun seçtiği sendika oluyor o; işçi hakkını istese, karşısında jandarma var, müftü var, polis var. Sizin Bakanlığımıza şikâyet etse -ki bu sene çok kulaklarınız çınladı-gözünüz kulağınız kapalı, adliyeye gitse de yıllarca sürünüyor. Şimdi, yine, birtakım müjdelere duyduk; korkuyoruz gerçekten, "yeni iş mevzuatı" diyorsunuz, "güvenceli, esnek çalışma" diyorsunuz, masal gibi anlatıyorsunuz ama "esnek çalışma" dediğimiz şey aslında işçileri patronlara köle olarak sunmak, bundan ötesi değil. Mesela esnek çalışma özellikle kadın emekçilere müjdeleniyor. Neymiş? Hem çocuklarına bakacaklar hem evlerine bakacaklar. Şimdi, siz burada da övündünüz kadın istihdamını artıracak proje İş Pozitif Uygulaması Programı diye. İşte esnek çalışma modellerinden bir tanesi de bu. Ne oluyor bu modelde? Patronlar kadın işçileri üçer ay cep harçlığı karşılığında kullanıp atıyorlar, üstüne teşvik alıyorlar, siz de "Kadın istihdamını arttırdık." diye övünüyorsunuz.

Bu müjdelere bırakıp biraz gerçeklere bakmak istiyoruz Sayın Bakan. Kıdem tazminatını kaldırmak ezelden beri hedefiniz. Orta vadeli programda açıklamışsınız, kıdem tazminatını yok etmek için getirdiğiniz tamamlayıcı emeklilik sistemiyle emekçileri teslim alacağımızı ilan etmişsiniz. Vallahi ölümü gösterip sıtmaya razı etmek böyle bir şey herhâlde. Önce emekli maaşlarını yaşanamaz seviyeye düşürdünüz, şimdi de "TES'te çalışma dönemindeki yaşam standartları korunabilecek." diyorsunuz. Bu yalana bir tek emekli bile inanmıyor. Biz çok iyi biliyoruz ama TES'te toplanan paralar aynen BES'te olduğu gibi fonlarda değerlendirilecek, sermayenin ihtiyaçları için kullanılacak. Ne güzel sizin için, bir taşla iki kuş; hem kıdem tazminatından kurtulacaksınız hem de sermayeye yeni kaynak yaratacaksınız.

Bir de sendikalaşmaya ilişkin müjdelere verdiniz burada. Geçen aylarda AKP olarak Türkiye'de bir ilke imza attınız; Urfa'daki Özak Tekstil işçileri, sendikalarından memnun kalmayıp BİRTEK-SEN'e üye oldular, BİRTEK-SEN'e başka sendikaya üye işçileri istifaya zorladığı gerekçesiyle 1,5 milyona yakın ceza kestiniz. İşçilerin sendikal özgürlüğünü patrone korumak için çıkartılan bu düzenleme tarihte ilk kez bir sendikaya uygulandı ve bu cezayla patronların sendika seçme özgürlüğünü de genişletmiş oldunuz, sizi tebrik ediyoruz. Bu cezayla "Sınıf sendikacılığı yaparsan basarım cezayı, çöktüririm seni ekonomik olarak." dediniz. Maşallahınız var. Böyle mi artıracaksınız sendikalılık oranını diye bir açıklama bekliyoruz sizden.

Bir konu da patronların ahlaksızca kullandığı işten çıkartma kodlarına ilişkin. Patronlar belgesiz, delilsiz olarak diledikleri kodu yazabiliyor, işçinin işsizlik ödeneğinden yararlanıp yararlanmayacağı da başka yerde iş bulup bulamayacağı da böylelikle patronun keyfine bırakılıyor. Asıl hırsızlığı yapan patronlar, çoğunlukla emeklerinin hakkını isteyen işçilere hırsızlık, ahlaksızlık, güveni kötüye kullanma yaftası yapıştırıp onları açlığa mahkûm ediyor. Bunun aksini ispat etmek için işçi dava açmak zorunda kalıyor. Kazansa bile patrona bir yaptırım yok sayınızda. "İstifa dilekçesi yaz yoksa çıkışına yüz kızartıcı koddan yaparım, iş bile bulamazsın, bu paraya razı ol yoksa 46 kodla işten çıkarırım." tehdidini duymayan işçi kalmadı memlekette gerçekten de.

Yapılacak şey çok açık, işten çıkış kodu uygulamasına son vermek zorundasınız. Çalışırken primini ödeyen her işçinin işsiz kaldığında işsizlik ödeneğinden yararlanmasını garanti altına almak zorundasınız. Bunları yaparsanız eğer bir gıdımcık müjde vermiş olacağımıza inanıyoruz ama ne orta vadeli programınızda ne bugün bütçe sunumunuzda işçilerin bu dertlerine ilişkin gıdım bir müjde duymadık biz ama patronlara müjdeleriniz gani gani gerçekten de. O yüzden Çalışma Bakanı olarak burada ağzımızdan "işçi" lafı çıkarken biz iki kere düşünüp üç kere de gerçekten tetikte oluyoruz. Asıl olarak bir patron bakanlığı olduğunuzu sadece biz değil, bugün memlekette hak arayışı içerisinde olan milyonlarca işçi söylüyor. Kulaklarınız çok çınladığı için herhâlde bu sene umarım ki bu söylediklerimizi duymazlıktan gelmeyeceksiniz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Beştaş, buyurun lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlığınızla ilgili çokça öneri, eleştiri geldi. Ben bunlardan sadece emeklilerin yaşam koşulları talepleri konusunda kısaca bazı değerlendirmeler yapacağım. Aslında hepimiz biliyoruz, emekliler şu anda açlıkla boğuşuyor. “Yoksulluk” demeyeceğim çünkü yoksulluk ve açlık sınırını artık bütün Türkiye ezberledi ve hepimiz bu ülkede yaşıyoruz. Bir manava gittiğimizde, kasaba -gidebiliyorsak-gittiğimizde ya da markete gittiğimizde ne kadarla o filelerin ya da o çantanın dolduğunu hepimiz, siz de dâhil, gayet iyi bilebilir durumdasınız. Maalesef, emekliler, şu anda insanca bir yaşam koşuluna sahip değiller. 16 milyon emekli ne çocuklarına ne torunlarına ne eşlerine yeteri kadar zaman ayırmıyor çünkü çalışmak zorundalar. Ben çok sık karşılaşıyorum taksi kullandığımda, diyelim, bir yerden bir yere gittiğimde ya da başka bir mekânda, emekli olduklarını ifade ediyorlar ve sürekli bir isyan hâлиндeler. En son artık iş kazalarında 72 yaşında, 74 yaşında emeklilerin yaşamlarını yitirdiklerini ve iş kazalarında öldüklerini de maalesef duyar olduk. İSİG meclisinin bu konuda her gün verileri paylaşıyor. Sizin de dikkatinize sunmak isterim.

Şimdi, geçen yıl, Cumhurbaşkanı 2024 yılı Ocak ayı başında “Bu yıl emekliler yılı olacak.” dedi, böyle bir ilanda bulundu yani açıklaması uzun, içeriği de gayet güzel aslında, hoş. Ne diyor? Emekliler baş tacıymış. Ben özeti söylüyorum. Yine “Önceliklerimiz arasında insanca yaşam koşulları.” diyor ve neymiş projenin adı? “Pek çok yeni projeyi hayata geçiriyoruz.” “Türkiye Yüzyılı’nın Emektarları Projesi” adıyla söylüyor, şükran borcunun bir nişanesi olarak tanımlıyor ve 2024 yılını emekliler yılı olarak ilan etti.

Peki ne yaşıyoruz? Hakikaten bu bir şaka değildi herhâlde yani şakaysa hiç komik değil, gerçekse de çok acı. Emekliler yılı böyle mi olacak? 12.500 lira... Elektrik, su, doğal gaz, çocukların masrafı, torunların masrafı yani bunu hepimiz tabii ki değerlendirebiliriz. Üstelik bu yıl emekli yurttaşlar çok daha fazla isyan eden, direnen, sorunlarını anlatan bir pozisyonda. Bu direnişlerini de selamladığımız ifade etmek istiyorum.

Peki, merkezî bütçeden gerçekten emeklilere pay aktarılamaz mı? Yani asıl Bütçe Komisyonundayız. Merkezî iktidar, bütçe dengesindeki bozulmalar için emekçi ve emekli maaş ücret ve aylıklarını gerekçe gösteriyor. Bu külliyan gerçek dışı, bu mesnetsiz, böyle bir şey yok. Yani sermayeye bu kadar ayrıcalık tanınırken, patronlar bu kadar korunurken, vergide adaletsizlik bu kadar yüksekken yani az kazananın daha çok vergi alınan, çok kazananın az vergi alınan bir sistemde yaşıyoruz. Bu nedenle bunun bir realitesi, bir reel karşılığı kesinlikle söz konusu değil. Bunla ilgili garanti ödemeleri kapsamında şirketlere ne kadar pay ayrıldığı sizler de gayet iyi biliyorsunuz. Zaman kısıtlılığı sebebiyle bunu açamıyorum.

Emekliler baş tacı olmak istemiyorlar, emekliler alın terlerinin karşılığını almak istiyorlar. Yani çalışan ve iş arayan emekli sayısı bugün milyonlarla ifade ediliyor ve düşük bir ücretle geçiniyorlar. Üstelik “ilaç ve muayene katkı payı” adı altında yüklü maaş kesintileri de yapılıyor; bunun özellikle altını çizmek istiyorum. Mesela, ilaç katkı payları alınmamalı; sağlık koşulları, tedavi edilmeleri çok önemli, hele hele belirli bir yaştan sonra. Maaşları tabii ki yükseltilmeli ve temel ihtiyaç maddelerine zam yapılmaması da gündemimizde olmalıdır.

Yani şunu düşünelim: Bir emekli ne ister ya? Belirli bir yaştan sonra çocuklarıyla, torunlarıyla zaman geçirmek, geleceğe güvenle bakmak, sağlık sıkıntılarını rahatlıkla tedavi edilebileceği koşullar ister fakat şu anda sefalet içinde yaşıyorlar hakikaten. Yani bilmiyorum hiç emeklilerle konuştunuz mu ya da temas ettiniz mi? Etmediyseniz lütfen edin, lütfen buradan çıkınca birkaç emekliyi dinleyin Sayın Bakan çünkü ben çok dinliyorum ve hakikaten bu meseleye çözüm bulmamız lazım. 16 milyon yurttaşın söz ediyoruz hayatlarının en güzel yıllarını bu ülkeye çalışarak geçirmiş.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karakaya, buyurun lütfen.

MEVLÛT KARAKAYA (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın değerli temsilcileri, diğer kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesini Türkiye’nin sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği, çalışma barışı ve çalışanların haklarının korunması açısından önemli görmekteyiz. Milliyetçi Hareket Partisi, sosyal devlet anlayışını her zaman ön planda tutarak çalışanların ve emeklilerin refahını artırmaya yönelik stratejik adımların atılmasını savunmuş ve seçim beyannamesinde bu politikaları güçlü bir şekilde dillendirmiştir.

Sayın Bakanım, evet, sizi Hacettepe Üniversitesindeki akademik ve eş zamanlı yürüttüğünüz bürokratik çalışmalarınızdan iyi tanıyorum. Belli bir dönem sizin bölümünüz öğrencilerine de ders veren bir hoca olarak biliyorum. Özellikle sosyal hizmetler konusunda ve çalışma hayatına ilişkin hususlarda ciddi birikim ve deneyimlerinizi biliyoruz. Bu birikim ve deneyimlerinizin aktarılacağı önemli bir platformda görev yapıyorsunuz. Ben bunu memnuniyetle karşıladığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme, sosyal adalet ve çevresel korumayı birleştiren, bütünleştiren bir yaklaşım. Bu bağlamda, çalışma barışı ve güçlendirilmiş, güçlü bir sosyal güvenlik sürdürülebilir kalkınmanın da en kritik araçlarından biri. Çalışma barışı ve sosyal güvenliğin sağlanması aynı zamanda sosyal uyum ve adaletin de teminatı, ekonomik istikrarı destekleyecek ve toplumsal bütünleşmeyi de teşvik edecektir. Sosyal kapsayıcılığın önemini herhâlde en iyi bilenlerden birisi de sizsiniz. Dolayısıyla bunlar Türkiye Yüzyılı’nın hedeflerine ulaşma açısından bakıldığında önemli araçlar ve bu anlamda da Bakanlığınız önemli bir işleve sahip durumda.

Aslında söylenecek belki çok şey var ama asgari ücretle ilgili bir iki hususu ifade etmek istiyorum. Asgari ücret öteden beri hep tartışılmıştır yani bizde asgari ücret, geriye doğru ne kadar giderseniz gidin, baktığımızda çalışana ucuz, çalıştırana da hep pahalı gelmiştir. Dolayısıyla, burada bir dengenin, makul bir dengenin oluşması her zaman aranan bir şey olmuştur ama bu makul denge de hiçbir zaman kurulamamıştır. Dolayısıyla bu noktada makul seviyelere getirecek bir mekanizmanın da oluşmasına, geliştirilmesine gerçekten ihtiyaç olduğunu ifade etmek istiyorum. Bu anlamda, 1/1/2022 tarihinde asgari ücretten vergi alınmaması, asgari ücretin vergi dışı bırakılması gerçekten önemliydi.

Ben bu vesileyle sürem bitmeden bir iki hususa da dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Tabii, emekli aylıkları konusu gerçekten önemli. 2025 yılında bağlanacak olan emekli aylıklarının 2024'e göre daha düşük seviyelerde kalması önemli. Bu, reel sektörün iyi elemanlarını kaybetme riskini de taşıyor. Dolayısıyla gelecek dönemler için aylık bağlama sisteminin paydaşlarla bir düzene bağlanmasında fayda vardır diye düşünüyorum.

Yine, genel sağlık sigortasıyla ilgili, 18 yaşını dolduranların bu konudaki yükümlü hâline gelmeleri ve bu konuyla ilgili de belki birkaç yıl muafiyet konusu gündeme getirilebilir, üzerinde çalışılabilir.

Yine, İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarından -ki konuşmacılardan da sayın vekillerden de ifade edenler oldu- reel sektör gerçekten önemli ölçüde istifade etti. Bu konunun da yeniden değerlendirilmesinin, gündeme alınmasının önemli olacağını düşünüyorum.

2025 yılı bütçesinin hayırlı olmasını dileyerek tüm heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Durgun...

HİLMİ DURGUN (Antalya) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarımız, sayın milletvekillerimiz, Bakanlığımızın bürokratları ve kıymetli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hepimizin bildiği gibi, toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatları sunmak ekonomik gelişimin ve toplumsal refahın en temel unsurlarından biridir. Bu kapsamda iş gücü niteliğinin yükseltilmesi, etkin kullanılması ve ücret-verimlilik ilişkisinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Ülkemizin gelecekteki istihdam ihtiyacını hem nitelik hem de nicelik bazında dikkatlice değerlendirerek istihdam ve eğitim arasındaki ilişkiyi güçlü bir şekilde kurmalıyız. Bu çerçevede eğitim müfredatımızı, yükseköğretim programlarımızı ve mesleki eğitim sistemimizi ülkemizin gelecekteki ihtiyaçları doğrultusunda yeniden şekillendirmeli, çıraklık ve mesleki eğitimi teşvik etmeli, gençlerimizi hem akademik hem de teknik anlamda donanımlı hâle getirmeliyiz. Bunu yaparken de sigortalıların çıraklık ve staj sürelerinin emeklilik hizmetinden sayılmasının sağlanması gereklidir.

Çıraklık ve staj fiili bir çalışmaya dayanmaktadır ve bu sürelerin emeklilik hizmetine dâhil edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Çıraklık ve staj yapan gençlerimiz gelecekteki emeklilik hakları açısından dezavantajlı duruma düşmemelidir. Bu sürelerin sigortalılık başlangıç tarihi olarak kabul edilmesi gençlerimizin geleceği adına atılacak önemli bir adımdır.

Ayrıca kadınların sigortalılık öncesi doğumlarına da borçlanma hakkı verilmelidir. Kadınların çalışma hayatına daha güçlü bir şekilde katılımını teşvik etmek ve sosyal güvenlik sisteminde adalet sağlamak açısından bu talep büyük önem arz etmektedir.

Sayın Bakanım, bir diğer önemli konu ise prime esas kazanç olan asgari ücretteki artışların esnaf ve çiftçilerimizin ödediği SGK primlerini ciddi anlamda yükseltmesidir. Küçük esnafımız ve çiftçimiz bu primleri ödemekte zorlanmakta, bazıları için bu yük neredeyse taşınamaz hâle gelmektedir. Esnaf ve sanatkarlarımız primlerde indirim yapılmasını talep etmektedir, hatta yirmi beş yıl hizmeti ve 9000 gün prim gün sayısı dolduranlardan emekli aylığı bağlanana kadar sigorta primi alınmaması gerektiği yönünde talepler de bulunmaktadır. Bu talepler esnafımızın içinde bulunduğu zor durumu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Ayrıca 2000 yılı öncesinde vergi ve oda kaydı olan ancak BAĞ-KUR kaydı olmayan binlerce esnafımızın bu çalışma sürelerinin sigortalılık süresi olarak değerlendirilmesi ve borçlanma hakkının verilmesi gerektiği konusunda da yoğun bir talep vardır.

Sayın Bakanım, son olarak, sosyal güvenlik sistemimizde esnaf ve çiftçi BAĞ-KUR'lulara yönelik eşitsizlikler dikkat çekmektedir. SSK'lılar 7200 gün prim öderken BAĞ-KUR'luların 9000 gün prim ödemesi gerekmektedir. Bu fark emeklilik sürecinde ciddi bir eşitsizliğe yol açmakta, üstelik en düşük maaşla BAĞ-KUR'lulara bağlanmaktadır. Prim gün sayısı ve emekli aylıkları arasındaki bu dengesizlikler toplumumuzun birçok kesimi için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu eşitsizliklerin giderilmesi sosyal adaletin sağlanması adına büyük önem taşımaktadır diyor, 2025 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kayıhan Pala, buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bakanlık bürokratları ve sevgili medya mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sabah sunumunuz sırasında İşgücü Uyum Programı'ndan söz ettiniz ancak orada iki şeyi söylemeyi sanırım unuttunuz. Bu program, maalesef, Bakanlığın asgari ücretin altında, biliyorsunuz, günlük 667 lira ve sigortasız olarak işçi çalıştırdığı bir program. Açıkçası, ben ilk baktığımda çok şaşırılmışım, nasıl olur da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kendisi asgari ücretin altında ve sigortasız işçi çalıştırır diye. Bunu anlamakta zorlandığımı söylemek isterim.

Bir başka önemli konu, Bakanlığın geri ödeme kapsamıyla ilgili ciddi sorunlar var. Sayın Bakan, yarın Dünya Diyabet Günü. Siz, geçen yıl, burada yine ben sormuştum ve söz vermiştiniz "Tip 1 diyabetli çocukların sensörlerini karşılayacağız." diye. Bugün hâlen karşılıyor durumda değilsiniz. Nadir hastalıklarda kullanılması gereken yetim ilaçlar var. Örneğin, EMA tarafından onaylı 57 ilaçtan yalnızca 8 tanesine Türkiye'de erişilebiliyor.

Kanser hastalarının bazı ilaçlarına erişimle ilgili ciddi sorunlar var. Bir tanesini söyleyeyim; örneğin "Nivolumab" adlı ilaca erişimle ilgili retler yüzünden bugün bir hasta -karı koca emekli bir hastadan söz ediyorum- aylık 132 bin lira tutarındaki bir tedaviyi karşılamak için çırpınıyor. Yine, HPV aşısı için söz vermiştiniz. Bunların hiçbiri maalesef hayata geçmedi.

Deprem sonrasında o bölgede 2,32 milyar TL GSS katılım payı tutarının alınmadığını söylüyorsunuz. Bu, çok güzel bir uygulama, teşekkür ederiz bütün yurttaşlar adına. Ancak defalarca size sorduğumuz hâlde, prim borcu olan yurttaşların sayısını, sigortalıların sayısını

bir türlü vermiyorsunuz. Biliyorsunuz Sayın Bakan, prim borcu olanlar eczaneye gittiklerinde maalesef ilaç alamıyorlar. Örneğin, HIV pozitif bir hastanın bu ilaçları kullanabilmesi için mutlaka bir onay alması gerekiyor. Orada çok ciddi bir sorun olduğunu söylemek isterim.

Şimdi, yine, sabahki sunumunuzda olmayan bazı yolsuzluk dosyalarıyla ilgili size birkaç soru sormak isterim: Bakın, ilk örnek -iki örnek vereceğim zaman sınırı nedeniyle- INVAMED Sağlık AŞ, FG Grup AŞ -FG neyin kısaltması bilmiyorum bu arada- Vesta Tıbbi Hizmetlerle ilgili bir soruşturma. Ankara Cumhuriyet Savcılığına bir ihbarda bulunuluyor 2017 yılında -ayrıntıları geçiyorum- savcılık konunun soruşturulmasını istiyor ve Bakanlıkta bir soruşturma ekibi oluşturuluyor. Savcılık iki konuyu ön plana çıkarıyor, diyor ki: "Bir, gerçekte çok ucuz olan tıbbi cihaz ve malzemeler kasıtlı olarak yüksek tutarlı, farklı cihaz ve malzemelerin SUT kodlarıyla eşleştirilerek SGK zarara uğrattılıyor. İki, bu ürünlerin klinik çalışmaları ve biyoyumluluk testleri olmadığı hâlde Sağlık Bakanlığı Ürün Takip Sistemi'nde kaydı yapılıyor ve yine kasıtlı olarak SUT kodlarıyla eşleştiriliyor. Buna da SGK personelinden bazılarının firmalara yardımcı olduğu iddiası var." Bunun üzerine soruşturma açılıyor ve 2022 tarihinde -biliyorsunuz- ilk rapor gündeme geliyor. Bu arada ben bununla ilgili tam bir yıl önce bir soru önergesi verdim. Bakın, üstünden bir yıldan uzun bir zaman geçti, hâlen yanıt vermediniz; bunu da hayretle karşıladığımı söylemek isterim.

Konular uzun, zaman sınırlı. Sonuç olarak, müfettişlerin raporlarında çarpıcı bulgular var. O zamanın tarihine göre SGK 1 milyar TL'nin üzerinde zarara uğratılmış. Bunu eğer güncel rakamlarla gündeme getirecek olursak, iddia odur ki, bu soruşturma sırasında SGK'nin kurum zararı güncel döviz kodlarıyla birlikte 15 milyar TL'yi buluyor. Sayın Bakan, bu soruşturmada ortaya çıkan kamu zararı gerçekten ne kadar? Bu soruşturmada ortaya çıkan kamu zararının tahsil edilmesi için neler yapıldı? Uygulanmayan herhangi bir müfettiş raporu var mı? Davalar ne aşamada ve soruşturmaları yürüten müfettişlere açılan soruşturmalar ne aşamada? Bunlarla ilgili bilgi verirseniz çok iyi olur.

İkincisi, Roche firmasına ilişkin bir ilacın geri ödeme kapsamına alınma sürecinde gerçekleştirilen usulsüz ve mevzuata aykırı işlemler. Belirlenen kurum zararı 819 milyon TL. Bu konuda da ne yaptığınızı açıklarsanız çok memnun oluruz. Üstelik Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürü ve İlaç Daire Başkanı hakkında Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu kapsamında soruşturma yürütülmesi önerildiğini de burada söylemiş olalım.

Zaman darlığı nedeniyle çok ayrıntıya giremiyorum ama bir konuyu da söyleme ihtiyacı duyuyorum. Sabah sunumunuzda, sizin yürüttüğünüz çalışmalar sayesinde ölümlü iş kazası hızında bir azalma olduğundan söz ettiniz. Ama bakın, kendi rakamlarınız, geçen yıl, burada, siz 2023 yılı için ölümlü iş kazası hızını yüz binde 6,3 olarak hedeflediğinizi söylemiştiniz; bu yüz binde 9,1 olarak maalesef gerçekleşti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Pala.

Sayın Ali Gökçek, buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Ben, bugün, çalışma hayatı ve gençlerimizle ilişkisi üzerine birkaç söz söylemek istiyorum Sayın Bakanım. 2023 yılı sonu itibarıyla genç nüfus toplam nüfusumuzun yüzde 15'ini oluşturuyor ama biz "Bu gençlerimize istihdam olanağı sağlayabiliyor muyuz?" dersek ne yazık ki sağlayamıyoruz. Her 100 gencin 17'si işsiz durumda. Genç işsizliği öyle bir boyuta ulaştı ki ocak-ağustos döneminde 15-29 yaş aralığındaki 370 bin gencimiz işsizlik maaşı için başvurmuş ancak bu maaşı alabilenler 137 binde kalmış. Gençler çalışıyor, işten de kaçmıyor ama emeğinin karşılığını almak istediklerinde, devleti yanlarında görmek istediklerinde ne yazık ki karşılımları katı işsizlik sigortası kuralları çıkıyor. Bunu değiştirmemiz gerekiyor Sayın Bakanım.

Üzerinde durmamız gereken bir diğer konu, her 4 gencimizden 1'i ne okulda ne de istihdamda. Bizim bu iş gücünü istihdam süreçlerine bir şekilde dâhil etmemiz gerekiyor. Tabii, bir de elimizden kaçırdığımız nitelikli iş gücümüz var. Yetiştirip eğittiğimiz gençler ülkeden kaçıp gidiyor. Çoğu gencimiz de fırsat bulamadığı için gidemediğini söylüyor. En yüksek beyin göçünü yüzde 6,8'le bilişim, iletişim ve teknoloji alanında vermişiz; bu çok ciddi bir durum. Bu gençler yurtdışı kalsalardı üretecekleri artı değer, katma değer farkında mıyız bilmiyorum. Bir de merak ediyorum, bu gençlerin neden gittiklerine dair ve ne olursa, hangi şartlarda ülkelerine dönüp burada katma değer sağlayacaklarına dair bir çalışmamız var mı? Bilgilendirirseniz sevinirim.

Sayın Bakanım, bugün KİT Komisyonu üyesi olarak denetim görevimizi yerine getirmek için Devlet Hava Meydanları İşletmelerindeydik. Orada, en üst yönetimden en aşağıya kadar kime sorarsanız istedikleri bir talepleri var, bunu size direkt, birinci ağızdan ileticeğime söz verdim. 8 binin üzerinde istihdam dışarıdan sağlanıyor, 8 binin üzerinde taşeron işçimiz var, ricaları kadroya geçmek. Devlet Hava Meydanları İşletmesi biliyorsunuz tamamen kamu kurumu, devletin sahibi olduğu bir kurum; hâliyle bu 8 bin işçimizle ilgili sizden bir adım bekliyoruz.

Yine, çalışma hayatına gelince iş cinayetlerine girmemek ne yazık ki mümkün değil. Çünkü tüm uyarılara rağmen, yaşanan tüm acılara rağmen iş cinayetlerinin önüne geçemiyorsunuz. İSİG Meclisi verilerine göre, sadece eylül ayında 152, yılın ilk dokuz ayında ise 1.371 işçi hayatını kaybetmiş. Yani sadece eylül ayında her gün beş emekçimiz iş cinayetinde hayatını kaybetmiş ve bunların arasında 14 yaşında bir çocuğumuz var. Bu gerçekten korkunç bir durum. Yani sizin Bakanlığınız, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 14 yaşındaki bir genci koruyamamış. SGK tarafından açıklanan resmî verilere göre, 2023 yılında 18 yaş altında 35 çocuk iş cinayetinde hayatını kaybetmiş ki bunlar resmî olanlar, bir de raporlarınızda sayı olarak dahi yer bulamayan, ne yazık ki resmî olmayan kaybettiğimiz çocuklarımız var.

Yine, Sayın Bakan, SGK'ye göre, 2023 yılında 65 yaş üzeri 58 vatandaşımız iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiş. 78 yaşında bir emekçimizi iş cinayetinde kaybettik. Daha pazar günü, 78 yaşında bir vatandaş gece bekçiliği yaptığı inşaatın düşerek hayatını kaybetti. Siz, yaşlarımızıza, emekçilerimize insan onuruna yaraşır bir gelir sağlayamıyorsunuz.

Şimdi, asgari ücret belirlenecek. O asgari ücret belirlenirken sizden beklentimiz, en azından yoksulluk sınırını kriter alan, ailedeki

çocuğu ve yaşlıyı çalışmak zorunda bırakmayan bir ücret belirlenmesini talep ediyoruz. Aksi takdirde, işçi için, emekçi için artık bıçak kemiğe dayanmıştır.

Hepinize teşekkür ediyorum, iyi akşamlar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Gökçek, teşekkür ederiz.

Sayın Aylin Yaman, buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Programların performans göstergeleri ve konulan hedefler bir bakanlığın ne kadar titiz çalıştığının da bir göstergesidir aynı zamanda. Performans göstergeleri uluslararası kabul gören hedeflerle uyumlu olmalı ve sonuçları başarı ya da başarısızlığın bir göstergesi olmalı aynı zamanda. Örneğin, sizin performans göstergelerinize bakacak olursak faaliyete geçen iş kulübü sayısı diye bir performans göstergeniz var ve ne olduğunu anlamakta zorluk çekiyorum. 2023'te 11 iş kulübü faaliyete geçmiş iken neden 2025 yılında 1 iş kulübü hedeflenmiştir ve ne anlama gelmektedir hiç anlayamadık.

İşveren prim teşvikinden faydalanan kişi sayısı 2023'te 11 milyon 503 bin, 2024'te 12 milyona çıkmış ama 2025 için çok daha az sayıda hedeflenmiş; amaç prim teşvikinden daha az sayıda işveren mi yararlanmalıdır?

Çalışma hayatında sosyal diyalog programına bakacak olursak -sizin de yetkin olduğunuz söylendi bu konuda- çalışma hayatıyla ilgili araştırma ve proje sayısından bahsedilmekte ve 2023'te 6 proje gerçekleşmiş, 2024'te 4 hedeflenmiş, 2025 için ise 1 proje hedeflenmiştir; bunun anlamı ne demektir acaba?

Mobbing kaynaklı başvuru sayısına bakacak olursak 2023'te 8.845 başvuru gerçekleşmiş ama siz 2024 için 14 bin hedeflemiştiniz yani daha fazla mobbing kaynaklı başvuru hedeflenmiş; bunun anlamı nedir? Daha fazla mı mobbing olacağını öngörüyorsunuz? Bunu da şöyle anlıyoruz, aslında bununla ilgili yapılmış çalışmalarda da hedefiniz şaşmış. Mevsimlik tarım işçisi sayısına bakacak olursak her yıl 5 bin kişi artırdığı öngörülmüş. Sayın Bakanım, buradaki hedef, sayının artırılması değil, tarım işçilerinin barınma koşulları, eğitim, sağlık hakkının daha güvenli ortamlarda yapılmasını sağlamak olmalı, öyle bir oranı görmeyi hedeflerdik.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda... Ölümlü iş kazası oranında az önce bahsedildi, söylediğiniz gibi azalma yok, tam tersine, artış var ama bunu da anlayabiliyoruz çünkü kaza önleme ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik faaliyet sayısını 2023'te 1.398 hedeflemiştiniz, 2024'te daha az faaliyet, 865 olarak belirlemiştiniz.

Daha önemlisi, Sosyal Güvenlik Kurumu gelirlerinin giderlerini karşılama oranı -bence çok önemli bir oran- 2023'te yüzde 98 olarak belirlenmiş, 2025 için hedef yüzde 89,77 yani siz Sosyal Güvenlik Kurumu gelirlerinin daha mı az giderleri karşılmasını hedefliyorsunuz; onu anlayamadım. Dahası, Sosyal Güvenlik için 2024 yılında başlangıç ödeneği 385 küsur milyar olmasına rağmen ilk ayda sadece 36 milyar harcanmış, muhtemelen bu ödenek kullanılmayacak. Bu ödenek nereye aktarılacak acaba; bunu da öğrenmek istiyorum.

Genel sağlık sigortası primlerini kendi ödeyen kişi sayısı sizin internet sayfanızda 2 milyon olarak gösterilmesine rağmen, siz 9 milyon kişiye borçlu olduklarına dair tebligat gönderdiniz. Bunlar arasında aktif, emekli memurlar, çalışmayan, okumayan ve genel sağlık sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kız çocukları, SSK emeklileri de var. Bunlar tamamen tescil ve hizmet kayıtlarının düzenli tutulmaması ve kurumlar arası entegrasyon problemlerinden kaynaklı.

Son olarak, iki konuya değinmek istiyorum: Üç artı bir çalışma koşulları bugün artık taşınamayacak bir yüke dönüşmüştür. Özellikle ücretli çalışan ailelerde kiralarda ve konut fiyatlarında artış, ulaşım fiyatlarındaki artış gerçekten üç artı bir yıl çalışma koşullarının sürdürülmesini imkânsız kılmaktadır. Bunu bir artı bir olarak çevirmeniz çok önemlidir. Bir de kadınlar için doğum borçlanması, tıpkı erkeklerde askerlik için sağladığınız hakların mutlaka verilmesi gerekiyor. Biliyorsunuz, doğurganlık hızı düştüğü için birtakım eylem planları düşünüyor; bu da onların içinde önemli konulardan biri.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yaman, teşekkür ederim.

Sayın Yavuz Aydın, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi üzerine söz almayı özellikle talep ettiğimi belirtmek istiyorum.

Türkiye'de işsizlik ve gençlerimizin geleceğe dair umutlarının azalması, hepimizin bildiği gibi toplumumuzun karşı karşıya olduğu en ciddi meselelerden bir tanesidir. Türkiye genelinde işsizliğin yaygın bir sorun hâline gelmesi ekonomimizi ve toplumsal huzurumuzu tehdit etmektedir. Bu sorunun en önemli nedenlerinden biri, Suriyelilerin ve kaçak göçmenlerin ucuz iş gücü potansiyeli oluşturarak Türk gençliğinin istihdam alanında önünü tıkamasıdır. İşsizlik oranlarının yüksek seyretmesi ve iş bulmanın giderek zorlaşması gençlerimizi yeni fırsatlar aramaya itmektir. AK PARTİ Hükümeti gençlerimizi ne yazık ki ülkemizi terk etmeye sevk etmektedir. Bu eğilim, sadece bireysel bir tercih değil, aynı zamanda ülkemizin geleceğini tehdit eden ciddi bir beyin göçü sorunudur. Karadeniz Bölgesi'nin gelişmekte olan şehri Trabzon'da da işsizlik özellikle gençler arasında önemli bir sorun hâline gelmiştir. Tarım, turizm ve denizcilik potansiyeline sahip olan Trabzon'da istihdam yaratabilecek projelerin yetersizliği, gençlerin büyük şehirlere ya da yurt dışına göç etmesine neden olmaktadır. Trabzon'un gençleri kendi memleketinde yaşamak, üretmek ve bu topraklara katkı sağlamak istemektedir. Fakat TÜİK verilerine göre, 2022 yılında Trabzon'da işsizlik oranı yüzde 10,4 iken 2023 yılına baktığımızda bu oran yüzde 7,7 seviyelerine düşürülmüştür. TÜİK'in verdiği bu anlamsız oranlara göre işsizlik azalmıştır. Peki, sokaklarda durum gerçekten böyle midir? Şimdi Sayın Bakana soruyorum: Trabzon Meydanı, Uzun Sokak, Maraş Caddesi işsizler ordusuyla doluyken işsiz vatandaşlarımıza bu durumu nasıl açıklayacaksınız? 2024 yılı için işsizlik oranını azaltmaya yönelik hangi özel projeler, teşvikler ve yatırımlar geliştirilmiştir? Bir gün için on yedi yıl sonra emekli olacak

vatandaşlarımıza kademeli emeklilik düşünülmemekte midir? 2025 yılı için asgari ücret artış oranları hangi kriterlere göre belirlenecektir? Bu soruların cevabını sizlerden özellikle istirham ediyorum.

AK PARTİ olarak ekonomiyi öyle bir darboğaza soktunuz ki asgari ücret hakkında hangi rakamı konuşsak çalışan için düşük, işverenler için yüksek kalmaktadır. İYİ Parti olarak görüşümüz, temmuz ayında revize edilmek kaydıyla asgari ücret en az 28 bin lira olarak açıklanmalıdır. Bunun altında kalan ücret Türk milletine zulüm olacaktır.

Sayın Bakan, bu bütçede Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın Türkiye genelinde ve özellikle iş imkânları kısıtlı şehirlerde istihdamı artıracak projelere daha fazla yatırım yapmasını bekliyoruz. Trabzon gibi şehirlerde turizmin, tarımın ve sanayinin desteklenmesi, gençlere yönelik iş imkânların çeşitlendirilmesi sadece yerel ekonomiye değil, ülke genelinde de refah seviyesine katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda, hemşehrilerimiz doğduğu topraklarda doycak ve bu sayede dışarıya göçün önüne geçilecektir. Özellikle genç girişimciler için sağlanacak teşvikler işsizlik sorununun çözülmesinde önemli bir adım olacaktır.

Sonuç olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinin sadece rakamsal büyüklüklerle değil, ülkemizin genç nüfusunun geleceğini güvence altına alacak politikalarla şekillendirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bu amaçla, Bakanlığın ayırdığı bütçenin, işsizliği azaltacak, gençlerimize gelecek sunacak projelerle değerlendirilmesini temenni ediyor, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aydın, teşekkür ederim.

Sayın Ömer Karakaş, buyurun.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım ve değerli bürokratlar; bugün burada Türkiye’de yaşayan vatandaşlarımızın yaşam koşullarını, sosyal güvenliğini ve geleceğini yakından ilgilendiren bazı konulara değinmek istiyorum. “Türkiye’de yaşayan.” diyorum çünkü maalesef ülkemizdeki sığınmacılar Türk vatandaşlarından daha iyi koşullarda yaşar duruma gelmiş durumda. Şimdi, Türkiye’de en düşük emekli aylığı 12.500 lira. Emekli aylıklarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 5,36 seviyesine gerilemiş durumda. Bu oran bizi kıskanan Avrupa Birliğinde yüzde 12,9 olarak gerçekleşmiş ve ülkeler arasındaki fark emeklilerimizin yaşam standartlarının ne kadar düşük olduğunu açıkça göstermiştir. 2014 yılında -bakın, çok geriye gitmiyorum, 2002’ye iktidara geldiğiniz güne geri gitmiyorum, bundan on yıl öncesine gidiyorum- en düşük emekli aylığıyla 11 gram altın alınabilirken bugün bu rakam 4 grama kadar düşmüştür. Emeklilerin gelirleri enflasyona oranla ciddi bir şekilde gerilemiştir. Ülkemizde 2024 Ekim ayında açlık sınırı 20.432 lira iken en düşük emekli aylığı maalesef 12.500 lira. Yani burada söylenmek istenen şey şu: “Emekli ölsün, bu kadar çalışmasının bir anlamı yok.” Bizim yıllarca çalışıp, didinip, devlete hizmet etmiş 4 milyondan fazla emeklimiz maalesef açlık sınırının altında maaş alıyor.

Sayın Bakan, 2023 yılında emekli aylıklarındaki adaletsizlikleri gidermek için intibak düzenlemeleri çalışması yapacağımızı söylemişsiniz. Ancak, 2024 yılının sonuna geldiğimiz bu zaman dilimine baktığımızda, henüz bu konuyla ilgili somut hiçbir adım atmadığımızı görüyoruz. Emekliye hak ettiği ödenmiyor ancak kamu-özel iş birliği çerçevesinde desteklenen 44 şirketten sadece ve sadece 7 tanesi vergi öderken 37 şirket vergi matrahı bildirmiyor yani 2,6 trilyon lira kaynak aktarılan bu firmalar vergiden muaf tutulurken emeklilerimiz, çalışanlarımız, çiftçilerimiz ve esnafımız vergi yükü altında eziliyor.

Önceki yıllarda emeklilikte yaşa takılanlar vardı, şimdi güne takılanlar var. Şimdi, 8 Eylül 1999 yılından önce sigortalı olanlarla ilgili bir EYT çıkarıldı ancak bir günle bu tarihi kaçıran insanlar on yedi, yirmi yıl sonra emekli oluyorlar. Biraz önce sizin, iktidar partisinin Milletvekili İsmail Güneş Bey konuşma yaparken dedi ki: “Böyle bir şey olabilir mi? Yani bir günle on yedi, yirmi yıl geç emeklilik olabilir mi?” Peki, o zaman madem siz de böyle düşünüyorsunuz, gelin bunu hep birlikte değiştirelim. Ne yapalım? Kademeli emekliliğe geçelim yani evet, siz 8 Eylül 1999’dan öncekiler için bir şey çıkartınız, sonrasında ilgili de bunu kademeli yapalım, herkes memnun olsun. Madem siz de şikâyetçisiniz, e biz de şikâyetçiyiz, vatandaş da şikâyetçi, o zaman hep birlikte iktidar-muhalefet el ele verip bunun gereğini yapalım.

Şimdi, diğer taraftan, yenidoğan çetesi, malum. Bununla ilgili 2023 Mart ayında CİMER’e şikâyetler bildiriliyor ancak maalesef bu dikkate alınmıyor ve sizin kendi çalışanlarınız, müfettişleriniz tarafından göz ardı ediliyor.

Yine, çok önemli bir konuya değinmek istiyorum. Tarım alanında gençlerimiz yok, gençlerimizi teşvik etmemiz lazım. Şimdi, tarım alanında çalışan insanların yaş ortalaması 58. Bunun yolu şu: Gençleri özendirmek, teşvik etmek için en azından 35 yaşına kadar bu gençlerin BAĞ-KUR primini devlet ödese bu gençler asgari ücretle çalışmak için şehre gitmez, tarıma katkı sağlar, çiftçilik yapar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - En azından, sadece gerçekten çiftçilik ve hayvancılık...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karakaş, teşekkür ederim, sağ olun.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Erbaş, buyurun.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Teşekkür ederim.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım ve değerli bürokratlar; şimdiden Bakanlığımız bütçesi hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanım, sunuşta da belirttiğiniz gibi, bu yıl 700 bin kadınıımıza istihdam sağladınız. Bu, çok önemli bir rakam, çok önemli bir sayı. Yeterli mi? Tabii ki yeterli değil ama bu sayının artarak çoğalması kadınlarımızı da sevindirir, iş gücü olarak artması da sevindirir fakat buradaki sıkıntı şu Sayın Bakanım: Aranılan eleman bulmakta çok sıkıntı çekiyoruz. Sanayicinin, esnafın -küçük veya büyük fark etmez- en büyük sıkıntısı aranan eleman. Bugün ben Kütahya için söylüyorum, Kütahya Şehir Hastanesi için 100 kişilik veya 150 kişilik temizlik

görevlisi veya güvenlik görevlisi ihalesine çıkıldığı zaman, duyurusuna çıkıldığı zaman 8 bin, 10 bin, 15 bin kişi stadyumları dolduracak şekilde başvuruyor ki asgari ücret alıyor bu arkadaşlar. Şu anda Kütahya Organize Sanayi Bölgesi'nde yine asgari ücretin biraz üstünde yaklaşık 8 bin kişiye ekstra ihtiyacımız var, maalesef bulamıyoruz. Bu çok ciddi bir sıkıntı, bir şekilde bunu çözmemiz lazım. Yani Sayın Bakanım, Moğolistan'ın üniversiteyi bitirme oranı yüzde 94, biz bütün gençler üniversiteyi bitirerek de iş imkânı sağlayamıyoruz. Bizim nitelikli, yetişmiş elemana ihtiyacımız var. Ben turizm sektöründeyim, gerçekten bulamıyoruz ve çok iyi maaşlar verdiğimiz hâlde bulamıyoruz. İllaki "Asgari ücretle bir temizlik şirketinde çalışayım veya güvenlik görevlisi olayım, belki devlet ileride bana kadro verir." hastalığındayız.

Tabii, gündemde bu yenidoğan çetesi olduğu için ben de eski bir Sağlık Bakanlığı çalışanı olarak fikirlerimi izin verirsiniz beyan etmek istiyorum: Sosyal güvenlik ülkenin millî güvenliği kadar önemli bir konudur. Bu nedenle, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği konusunun üzerinde çok dikkatle durmamız lazım. Eksiklerimiz varsa mutlaka tamamlanmalıdır.

Sayın Bakanım, şunu gördüm: Hastanelerin denetlenme işinde cezai müeyyideler çok daha yüksek olmalı ve artırılmalı yani yüzde 10'luk bir ceza, bundan hastaneler korkmuyor.

İkincisi -bu yine benim şahsi düşüncem- Tarım Bakanlığı bozuk gıdalarla ilgili bir ürünü ele geçirirse, tahlillerde bu gıdaları tespit ederse bu firmaları basın-yayın aracılığıyla ilan ediyor Sayın Bakanım. Eğer sizler de müfettişleriniz gittiğinde bir usulsüzlük buluyorsanız ve müfettiş raporlarına da inanıyorsanız ve bunun da doğru olduğuna inanıyorsanız -bu arkadaşları anlıyorum, sizin söyleyemediğiniz kısım şu: Biz bu arkadaşlara cezayı veriyoruz ama ya o şehirden ya da başka bir şehirden bölge idare mahkemelerinden yürütmeyi durdurma kararları alıyorlar. Sizin elinizi kolunuzu bağlayan kısım bu- ben de buradan diyorum ki Sayın Bakanım: Tarım Bakanlığı gibi veya Maliye Bakanlığının vergi yüzölçümü gibi siz de eğer denetlemelerde bulduğunuz yolsuzluk, haksızlık varsa bu şirketleri önce bir ilan edin, bu firmaları insanlar bir öğrensin, sonra o firmalar gidip kendi kanuni hakkını mı arayacak, vilayetten size yürütmeyi durdurma mı getirecek, başka bir vilayetten mi getirecek, o onun problemi olsun ve bunun mahkemelerle ilgili kısmını mutlaka Adalet Bakanlığıyla çözmek lazım Sayın Bakanım. Ben biliyorum, şu anda sizin açıklayamadığınız konu bu. Kaç defa ceza yazmışsınızdır ama bu cezalar bir şekilde çeşitli mahkemelerden yürütmeyi durdurmayla iptal olmuştur veya sizin kapattığınız hastaneler geri açılmıştır. Ben de diyorum ki yine bu arkadaşlar kanuni haklarını kullansınlar, belki haksızlığa uğramışlardır, onu da bilmiyoruz, peşin hükümlü olmayalım ama siz, bu hastaneleri veya ilaçla ilgili bir firma varsa, ilaç firmasını ya da neyse, her neyse, ilan edin sitelerinizden, millet bir görsün, buralarda ne olduğunu bir öğrensin. Zaten, kısa sürede, çok çabuk şekilde bu yayılıyor çünkü bu artık millî güvenlik problemi hâline gelmeye başladı. Biz, sağlık çalışanları için elimizden gelen her şeyi yaptık. Belki de sağlık çalışanlarımızı dünyada en iyi koruyan kanunlardan birini çıkardık ama vatandaşımızı bunlardan nasıl koruyacağız, bu haksızlıklardan nasıl koruyacağız? Bunları hep beraber çözmemiz lazım.

Şimdiden emekleriniz için çok teşekkür ediyorum. Yeniden bütçemiz hayırlı uğurlu olsun Sayın Bakanım. Sağ olun.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Erbaş, teşekkür ederim.

Sayın Ömer Fethi Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

1475 sayılı İş Kanunu 2003 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde 4857 sayılı Kanun'la önemli ölçüde değiştirildi. Bu süreç sonrası emekçiler ciddi hak kayıplarına uğradı; çalışma yaşamı modern kölelik düzenine dönüştü, taşeron sistemi getirildi, sendikal örgütlenmenin önü kesildi, toplu sözleşmeler işverenin insafına bırakıldı, grevler yasaklandı, kıdem tazminatı sınırlandı. 2017 yılında taşeron için yükselen kadro mücadele talebi 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kısmen karşılandı ancak 4 Aralıkta çalışıyor olma şartı getirilip bir gün önce sözleşmesi bitenlere kadro verilmedi. Kadroya geçene tayin, terfi hakkı tanınmadı, zorunlu emeklilik uygulaması getirildi. Belediye taşeron işçileri ve yardımcı zabıta şirket işçisi yapıldı. Esas işi yaptıkları kadrolar ise verilmedi. Hâlen 500 bin belediye işçisi ve yardımcı zabıta belediyede asıl işi yaptıkları kadrolara geçmeyi beklemektedir. Emekçilerin hak verilir gibi yapılıp hakları sınırlandı, düşük ücrete mahkûm edildi. Kamuda hizmet alım sözleşmesi diye bir sınırlama getirilip 100 binden fazla taşeron çalışanı da taşeronda bırakıldı. Karayolları, Demiryolları, PTT, çağrı merkezleri gibi Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bağlı çok sayıda iş yerinde, Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerde, kamu bankalarında güvenlik ve sosyal tesis ile yemekhanelerde, Tarım Bakanlığında, bağlı kuruluşlarda, kamu iktisadi teşekküllerinde taşeronda kalanların hâlen feryadı duyulmuyor, kadroları verilmiyor.

Stajyer ve çırakları istihdamda TÜİK işçi sayarak genç işsiz düşük göstermekte, bakanlık ise bunları öğrenci olarak tanımlamaktadır. Bu, büyük bir haksızlıktır. Sigorta kartı işe başladığı gün verilir yaşlılık sigortasına esas süreci yaş dolunca uygulamaya almak yerine hemen başlatılmalıdır. Geriye dönük primler ödeyerek tüm staj ve çırak mağdurlarının hakları verilmelidir. Gençler işsizdir, kelime oyunlarıyla genç işsizliği yok göstermek doğru bir yaklaşım değildir. Emeklilikte adalet arayanların sesi duyulmalıdır. Kademeli bir emeklilik hakkı ve bu hak sağlanmalıdır. Bir günle on yedi yıl kaybını hiçbir vicdan kabul etmez. Gerekli düzenlemelere gidilmelidir.

Toplum Yararına Programlar kapsamında işe alınan, güvencesiz çalıştırılan emekçilere sürekli iş ve çalışma hakkı sağlanmalıdır. Mevsimlik ve daimi işçilere sürekli işçi kadrosu verilmelidir. Millî Eğitim Bakanlığında güvenlik hizmetlerinin on iki ay çalışması sağlanmalıdır. İl özel idare ve belediye geçici işçilerinin kadroları sürekli işçi kadrosuna dönüştürülmelidir.

Emeklilerle ilgili hak kayıpları AKP iktidarı döneminde artmıştır, Emekliler Yılı da tam bir zulüm yılı olmuştur. AKP döneminde aylık bağlama oranı katsayısı 2008 yılında yüzde 70'lerden yüzde 40'lara çekilmiş; 2000 öncesi, 2000-2008 aralığı ve 2008 sonrası üç ayrı emekli maaşı uygulaması yaratılmıştır. İntibak düzenlemesiyle bu haksızlık giderilmelidir ve emeklilik aylık bağlama oranı yüzde 70'e çıkarılmalıdır. Emeklilerde ilaç katkı payı kaldırılmalı, en düşük emekli maaşı asgari ücret düzeyine çıkarılmalı ve bayram ikramiyeleri de asgari ücret düzeyinde olmalıdır. Emekli, sizden tatilden önce geçinebilecek bir maaş beklemektedir. Asgari ücret 30 bin liraya yükseltilmeli, açlık sınırı altında emekli maaşı ve asgari ücret olmamalıdır. Esnafın, söz verildiği gibi, 9000 gün prim 7200 güne indirilmesi

sağlanmalıdır.

İş sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili düzenlemelere rağmen iş cinayetlerinde Avrupa l'inciliği devam ederken bu yıl staj yapan ya da çocuk yaşta işçi ölümleri dikkat çekicidir. Bu bağlamda yeni önlemler ve düzenlemeler ihtiyaç görülmektedir.

Engellilerin çalışma kotası yüzde 3'ten yüzde 6'ya çıkarılmalıdır. Çok engelli istihdamına yol açın ki engelli sadaka değil iş istiyor; taleplerine karşılık verin.

Sayın Bakan, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarları döneminde çalışma yaşamıyla ilgili her düzenleme emekçinin aleyhine sonuç yaratmıştır, işçi-emekli mutlu değildir. Baskıyla emekçiler ezilmekte, grev ile toplu iş sözleşmesi hakkı dahi engellenmekte ve sendikalaşmanın önünde engeller yaratılmaktadır. Hak arama yolları hep emekçi aleyhine işletilmektedir. Her kriz sonrası emekçilerin hakları tırpanlanmaktadır. Çalışanların vergi adaleti talepleri için de bir çözüm üretilmediği gibi asgari ücret enflasyon karşısında eridiği hâlde düzenleme bu yıl yapılmamıştır. Yılda en az 4 kez asgari ücret güncellenmelidir. İşveren ile iktidar el ele yürürken iktidar sosyal devlet gereği işçilerin de yanında olması gerektiğini unutmamalıdır.

Sayın Bakan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Gürer, teşekkür ederim, sağ olun.

Ali Fazıl Kasap...

Sayın Vekilim, buyurun.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, size o kadar çalışmanın üzerine bir sürü polemikten vesairenden sonra bir şey söyleyeceğim: Bu, Türkiye'de bir inşaat ve bu, iskele; bu da Avrupa Birliğinde bir iskele. Ben diyorum ki sizinle beraber, yarın olur, belki bu saatlerde olmaz da yarın falan bir inşaata gidelim, iskelede beraber yürüyelim. Olur mu Sayın Bakanım? Seve seve yürüyelim. Bakın, bu şekilde, benim ülkemde, benim şehrimde iskeleden düşerek önceki gün ölen 43 yaşında bir işçi. İş sağlığı ve güvenliği konusunda ve denetimler konusunda fiyaskosunuz. Madencilik sektörü dâhil olmak üzere silikoz vesaire -ki şehrim Kütahya'da daha fazla silikoz oranı- ham maddeden kaynaklanan... Gelelim olayın iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili İSGÜM de dâhil olmak üzere siz çok yetersizsiniz ve iş sağlığı ve güvenliği elemanları maaşlarını patronlardan aldıkları için denetimler yeterli değil ve Türkiye'de iş cinayeti had safhada ki ilimizde ölen 14 yaşındaki meslek lisesi öğrencisi de dâhil olmak üzere bunların hepsinin vebali sizin üzerinizde.

Sayın Bakan, şimdi, Türkiye'de yıl 2024, 2025'e gireceğiz. Rotavirüs aşısı dünyada Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa topluluğu ülkelerinde çocuklara uygulanıyor. Menenjit aşısı uygulanıyor. "Human Papillomavirus" dediğimiz rahim ağzı kanseri aşısı 15 yaş altı insanlara dünyada uygulanıyor ama Türkiye'de maalesef, söz verilmesine rağmen, hâlâ HPV aşısı uygulanmıyor.

Sayın Bakan, diyabetli çocuklar için sensör olayı vardı, söz verilmesine rağmen hâlâ gerçekleşmedi. Diyabetiklerde, bakın, orada sizin günde 2 defa vermiş olduğunuz kan şekeri ölçüm "stick"i normalde çocuklarda -ben bir çocuk hekimi olarak söyleyeyim- 4-6 defa olarak uygulanıyor, kullanılıyor ama şu anda SGK karşılamıyor. SGK nadir hastalıklarla ilgili yüzlerce ilacı da karşılamıyor, onu da bilin.

Bu arada gelelim SMA olayına. SMA olayında da yıllardır mağdur ettiniz ve valilikler kanalıyla insanları dilencilik yapmaya mecbur kıyorsunuz. Valilik onaylı dilencilik yapılıyor Hacı Bayram Veli Camisi'nin, Kocatepe Camisi'nin bahçelerinde, onu da biliyorsunuz ve yüz karası bir durumdur ve bunun olmaması gerekiyor.

Sonra gelelim diğer kısma, şu yenidoğan çetesi vesaire. Onun müsebbibi de sizin Bakanlığınız. Sayın Bakan, Türkiye'deki insanımızın yüzde 98'inin üzeri SGK'nin kapsamı altında. Siz hizmet alan bir kurumsunuz, öbür tarafta hizmet veren kurumlar var. Bakın, bir SGK'liden özel hastanelerin alması gereken maksimal katkı payı mesela 100 lira civarında ise 200 lira. Ama hastanelerin -burada vekil arkadaşlarım da var- aldıkları bedel 1.500, 2.000, 2.500 lira ve paket içinde olmasına rağmen -Sayın Vedat Bilgin de biliyordu bunu- siz engel olmadınız. Denetimleriniz yetersiz, fiyasko. 2.500 lira alan hastane var Ankara'da, hepsi, hemen hemen hepsi. Artı, SGK'nin hizmet aldığı yerlerle ilgili denetimleri yapmadığınız için bu yenidoğan çetesi patladı ve siz insanlarımızın soyulmasına... Bakın, sizin 2023 ödemeniz 64 milyar lira -zannedersen- özel sağlık kuruluşlarına. Bunun 10 katı civarında da vatandaşın cebinden gidiyor, hastanın cebinden gidiyor, emin olun ve siz bunu biliyorsunuz ve bunu neden... 2007'den beri SGK kapsamına girdi tüm vatandaşlar. 2007'den beri özel sağlık kuruluşlarını siz palazlandırdınız, holdingleştirdiniz -Çalışma Bakanlığı- ve buna neden mani olmadınız, merak ediyorum ve bunlara göz yumdunuz.

Şu kısmını tekrar özellikle göstermek istiyorum: Sayın Bakan, bu iskelede yarın yürümeye var mısınız, hep beraber bu iskelede var mısınız? Burada, bakın, bir insanın ölümü yok; burada, her gün. Bugün Ankara'da birisi ölmüş, iki-üç gün önce Kütahya'da bir hemşehrim öldü iskeleden düştüğü için. Bu iskelede değil, bakın, şurada yürürken bizim başımız dönüyor. Bu insani mi Sayın Bakanım? İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbirleri yeterince almanızı ve çocukları da hastaları da mağdur etmemenizi özellikle halkım, millet adına istirham ediyorum. Görevinizi yapın, sizi göreve davet ediyorum Sayın Bakanım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Eşref Fakıbaba...

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum. İki konu üzerinde durmak istiyorum. Bir, yenidoğan çetesi; iki, tarım işçileri.

Yenidoğan çetesi 2022-2023 yılında ortaya çıkmış gibi anlaşıldı, oysa olay 2015 yılında başlamış, 2015 yılında İstanbul Valiliğine bir şikâyetle başlamış ve 2016 yılında Sağlık Bakanlığı müfettişleri gelmişler, komisyon kurmuşlar ve 2016'nın Kasım ayında, 17 Kasımında Sağlık Bakanlığımıza bu rapor sunulmuş, arz edilmiş ve raporda -dikkatinizi çekmek istiyorum- ne diyor? Bu rapor açıkça yenidoğan bebeklerin suistimal edilerek sağlıklarına zarar verildiği -bu, 2016'da- ve bu durumda SGK'ye yüksek fatura çıkarıldığı kanaatine varılmıştır. Bunu, Sağlık Bakanlığı kurmuş olduğu komisyonlarla beraber bu raporu Sağlık Bakanlığımıza veriyor. Şimdi, ben sizlerden istirham ediyorum ve sormak istiyorum:

Bir: Sağlık Bakanlığı size bu rapor hakkında bilgi verdi mi? Eğer bilgi verdiyse bu konu hakkında Bakanlık olarak acaba hangi incelemeler yapıldı ve sonuçları ne oldu?

İki: Şayet 17 Kasım 2016'daki bu Komisyon raporu ciddiye alınsaydı ve bakanlıklar kendi yetkilerini kullanmış olsaydı... Biraz önce çok değerli arkadaşımız Ahmet Bey dedi ki: "Yetkileri kullanın." Olabilir, savcılık ret kararı verebilir ama SGK olarak siz daha önce yaptığınız gibi "Hayır arkadaş, biz sizinle anlaşma yapmıyoruz." deme yetkiniz varken bunlara niye devam edildi ve bu sorgusuzluktan dolayı, acaba 12 yavrumuzu bundan dolayı mı kaybettik?

Üç: Bu çeteden dolayı SGK ne kadar zarara uğratıldı? Bunları eğer bildirirseniz gerçekten çok mutlu olurum.

İkinci konu tarım işçileri. Dünkü tüm Türkiye'yi yasa boğan 5 evladımızın ölümü üzerine tarım işçileriyle ilgili problemleri anlatmaya çalışacağım. Sayın Bakanım, biliyorum, bu problemlerin bir kısmı iş güvenliği, sağlığı, çocuk işçiliği ve kayıt dışılık gibi bazı maddeler sizi, bir kısmı da diğer sayın bakanlarımızı ilgilendiriyor. Ancak özellikle Bakanlar Kurulunda bu problemleri bakanlara anlatacağımıza ve çözüm bulacağımıza inanıyor ve ilginize şimdiden teşekkür ediyorum. Eminim, olayın aslında en dikkat çeken yanı babanın cezaevinde oluşu, annenin yavrularına bakabilmek için dışarıda hurda topluyor olması ve 5'inin bir arada dumandan boğularak ölmesi ülkemizin gündemine oturmuş ve Türkiye'yi derinden yaralamıştır ve derin yoksullukla ilgili kafalarda kocaman soru işaretleri bırakmıştır. Fakat böyle bir aile dramı ve derin yoksulluk olmasaydı ve bu durum ayrı şehirlerde farklı zamanlarda yine yangın nedeniyle 5 ayrı çocuk tek tek dumandan boğularak ölmüş olsaydı bu şekilde kimsenin dikkatini çeker miydi? Çünkü kaynaklara baktım, son on bir yılda 252 tarım işçisi çocuk hayatını kaybetmiş yani yılda ortalama tarım işçisi olarak çalışan kardeşlerimizin 23 evladını kaybetmişiz ve bu çocukların ölüm sebepleri: Trafik kazası, elektrik çarpması, suda boğulma, yetersiz beslenme ve kötü hijyen şartlarından dolayı enfeksiyon hastalıkları. Sayın Bakanım, tarım işçisi kardeşlerimiz diyor ki: "Bizim bulunduğumuz çadır kent ile Meclis arasında kapıdan kapıya tam 50 kilometre var. Sayın milletvekillerini ve Bakanımızı alın, gelin, bir gün burada yaşayıp bizim misafirimiz olsunlar ve empati yaparak sorunlarımızı öğrenip, çözmeye çalışsınlar."

Kaç dakikamız var? Bitmek üzere.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Süreniz doldu Sayın Fakıbaba.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Çözüm önerilerimiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Fakıbaba, süremiz doldu, yazılı olarak onları da verirsiniz artık.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Jülide Sarıeroğlu'yla beraber gitmiştik ve görmüştük, yerinde çok güzel bir proje yapmıştık, o projeye bakmanızı rica ederim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Serkan Sarı...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Başkanım, sıralamayı öğrenme imkanımız var mı? Sıralamayı okuyabilir misiniz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sarı, bir dakika, bir sıralama soruldu.

Serkan Sarı Bey, konuşacak. Aşkın Genç ile Zuhal Karakoç Hanım yer değiştirdiler. Zuhal Karakoç Dora, Nejla Demir, Hüseyin Olan, Ali Karaoba olarak devam edeceğiz.

Sayın Serkan Sarı, buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, kıymetli bürokratlarımız bugün bu Komisyondan ve bu yılki bütçeden milyonlarca vatandaşımızın beklentisi var, isteği var, umudu var. Bizler de bu umutları dile getirmek üzere, bugün Komisyonda Sayın Bakanımıza ve kıymetli bürokratlarımıza halkımızın, sokağın, vatandaşların beklentilerini dile getirmek üzere gelmiş bulunuyoruz.

Bugün bir EYT sorunumuz var, hepimiz çok net bir şekilde biliyoruz ve birçok milletvekilimiz de bu konuyu dile getirdi. Bir günle ne yazık ki vatandaşlarımız 15-17 yıl beklemek zorunda kaldı. Bununla ilgili çözüm önerilerini bugün AKP'nin Komisyon Başkanı kendisi de dile getirdi, kademeli emeklilik sürecini hayata geçirebiliriz. Evet, bununla ilgili yapılacak çalışmalara burada hep birlikte katkı sunarak, yasal düzenlemeyi sağlayarak Bakanımızın bu uygulamaları sağlaması için gerekli altyapıyı ve ortamı sağlamamız mümkün. 8/9/1999 tarihinden sonra başlayan uygulamada vatandaşlarımız mağdur. Belki milyonlarca vatandaşımız bizden umutlu bir haber bekliyor, yoksa hayalleri çöpe gidecek; yıllardır bu çağrı yapılıyor, ne yazık ki karşılığı alınamıyor.

BAĞ-KUR'lularımızın sıkıntıları var, Cumhurbaşkanının seçim öncesinde vaadi var. 7200 gün, 9000'in altına düşürülerek 7200 gün prim günü sayısına düşürülmesini bekliyor; bunu da buradan yapacağımız bir düzenlemeyle çıkarabiliriz.

BAĞ-KUR'lular yine, vergi kayıtları, oda kayıtları olmasına rağmen çıkardığımız bir KHK'yle hak mağduriyeti yaşadılar 2000 yılından 2008 yılına kadar olan BAĞ-KUR'lu esnafımız. Bu anlamda bir tescil affı ve bu süreçle ilgili geriye dönük olarak da primlerini yatıran emeklilik haklarını kazanmak istiyorlar. Bugün emeklilik hayali kurmalarının sebebi, ne yazık ki çalışarak aldıkları maaşlar da yetmiyor.

Geçinemedikleri için en azından emekli maaşlarıyla... Zaten birçok insan emekli olsa da çalışmaya devam edecek. Bu koşullar altında verdiğiniz emekli maaşıyla hiç kimsenin geçinmesi mümkün değil.

Emeklilerin durumuna geldiğimizde ise emeklilerimiz bugün 2008 döneminde yapılan güncellemeyle; sizlerin döneminde, AKP iktidarının döneminde çıkan yasal düzenlemeyle güncelleme katsayısında, aylık bağlama oranında, aylıkların alt sınırlarının belirlenmesinde aylık artışındaki yapılan güncellemeler ve taban aylık uygulamalarıyla ne yazık ki her geçen yıl aylıkları geriye doğru düşmüştür. Bugün aylık bağlama oranı yüzde 100'ken, yüzde 30'a düşmüş, yüzde 70 kayıp yaşamışlardır ve aylık bağlama oranı yüzde 75'lerden yüzde 65'e, en sonunda yüzde 50'ye düşürülerek gene emeklilerimizin maaşları ne yazık ki bugünkü alım gücünün karşılığı olmayan değerlere ulaşmıştır. Yapmış olduğumuz bu uygulamalar, daha doğrusu yapmış olduğunuz bu uygulamalar, bizim engel olmadığımız bu uygulamalar sonucunda emeklilerimiz de ne yazık ki mağdurdur. Hatta şu anda 2024-2025 yılı arasında yüzde 30'a yakın maaş kaybından dolayı vatandaşlarımız yıl çıkmadan emekli olmak istiyor, bu adaletsizliğe bir şekilde "Dur." dememiz gerekiyor. Geçmiş yıllara baktığımızda 2003 yılında asgari ücretin 1,5 katı olan, yüzde 147'si olan emekli maaşı geldiğimiz gün itibarıyla asgari ücretin yüzde 75'ine denk geliyor yani neredeyse yarı yarıya emekli maaşları sizin iktidarınız döneminde düşmüş durumda, bunu düzeltmek durumundayız. Emeklilerimiz ne yazık ki geçinmiyor, bunu hepimiz biliyor, hepimiz görüyoruz ama sizin iktidarınız buna imkân sağlamadığı için ne yazık ki bir düzenleme yapamıyoruz. Emeklilerimize bayramda verdiğimiz ikramiyelerin en az birer maaş olması yönünde çağrımız vardı, dikkate alınmış değil. Ayriyeten, kış döneminde, bugün doğal gaz faturaları gelmeye başlayacak, yakacak faturaları gelmeye başlayacak ekstra bir desteğe daha ihtiyacı var, gelinen durum itibarıyla bir maaş ikramiye vererek kış yardımıyla emeklilerimize destek olabiliriz. Ne yazık ki bunların hiçbirini sağlayamadınız, sağlamadınız.

Bugün itibarıyla geldiğimizde de ilaçla ilgili sorunlarımız var. Biraz önce vurguladınız, ilaçla ilgili çok büyük gelişmelerden bahsettiniz ama bahsettiğiniz rakamlar ne yazık ki ortamda mevcut değil. Bugün 2019 ve 2022 yılları arasında Avrupa'da 167 tane yeni nesil ilaç ruhsat aldı. Amma velakin, biz o yeni nesil 167 ilaçtan sadece 6 tanesi ülkemizde ruhsatlandırabildik ve bunun sonunda da yüzde 3,5'lik bir oranda yeni nesil ilaca ulaşma durumu söz konusu. Ayriyeten, "yetim ilaç" dediğimiz, hayatı önemi haiz ilaçlardan 250 tane yetim ilaç var, biz sadece 53 tanesini ruhsatlandırmış durumundayız yani yüzde 21; 200 tanesine hastalarımız ulaşamıyor. İlaçtaki katılım payı, muayene ücreti, fiyat farkı uygulamalarıyla zaten hastalarımız eczanelere geldiğinde ağır bir yükü karşı karşıya kalıyorlar; bu konuda, bu dönemde en azından emeklilerimize, bu anlamda aldığımız katkı paylarını kaldırarak destek olabiliriz. Ayriyeten eczacılarımızın kademeli fiyat, barem uygulamasından dolayı mağduriyetleri var, fiyat artışlarıyla beraber bu kademeli uygulamanın da kademesinin artırılması veya tek bir baremde sabit bir fiyatla sabitlemesi gerekmektedir.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sarı, teşekkür ederim.

Sayın Zuhâl Karakoç Dora, buyurun.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve sayın basın mensupları; Türk milliyetçiliği Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu iradesi, kurtuluş parolası, karanlıktan aydınlığa geçişinin anahtarıdır. 3 Mayıs 1944'te Türk milletinin toplum ve siyaset hayatına cemre gibi düşen Türk milliyetçiliği, "Türk ve Türkiye Yüzyılı" doktrinin ana hattı ve bu yüzyıla hâkim olan sosyal, siyasal, hukuki ve ekonomik gelişimleri besleyen kaynaktır. Türk milliyetçiliğinin tarihi ve siyasal kodları ise Milliyetçi Hareket Partisinde birleşmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi, kaynağını Türk milliyetçiliğinden alan bir ekonomi politikası izlemektedir. Bu politika, istihdam odaklı, istikrarlı ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin gerçekleştirilebilmesini önceliklendirmekte; üreten, istihdam yaratan, üretime değer katan ve üretilen değerden katkısı ölçüsünde her kesimin pay almasını sağlayan, değere katkısı olmayan kesimlerin ise sosyal koruma programlarıyla desteklenmesini ve yoksulluktan kurtulmalarını amaçlayan bir sosyal refah düzeninin oluşturulmasını öngörmektedir.

Sosyal refah düzeninin oluşturulmasında başlıca adım "asrın felaketi" olarak nitelendirdiğimiz 6 Şubat depremlerinden etkilenen, merkez üssü Kahramanmaraş'ta yeniden doğuşun destanını yazmak olacaktır. Asrın felaketinden önce dışarıya en az göç veren illerimizin başında gelen, nüfusunun yüzde 80'inden fazlasının kendi topraklarında yaşadığı Kahramanmaraş, emsali görülmemiş bu felaketten sonra dışarıya önemli ölçüde göç vermiştir. Demografik yapımız değişmiş, bu nedenle işletmeler düşük kapasiteyle çalışmaya başlamış, istihdam olanakları önemli ölçüde azalmıştır. Devlet tarafından sağlanacak sigorta ve vergi desteklerinin ortalama ve ilave işçi sınırlaması olmaksızın tüm istihdam edilenler için uygulanması gerekmektedir. SGK teşvikleri ivedilikle hayata geçirilmeli, bölgede çalışacak işçilerin asgari ücret üzerindeki ödemelerinin "nakdi yardım" olarak kabul edilmesi sağlanmalı, işçiler sigorta priminden muaf tutulmalıdır. Özellikle deprem nedeniyle göç eden nitelikli personelin geri dönüşleri için ücretlerin işçi açısından iyileştirilmesi konusunda vergi ve sigortalardan istisna desteklerinin doğrudan ücrete yansıtılması, bu sayede ilimizdeki istihdamın artırılması, dışarıya göçün durdurulması ve demografik yapının yeniden tesis edilmesi için destek sağlanması gerekmektedir. SGK işveren payının alınmaması istihdamı güçlendirecek, SGK prim ve vergisel avantajların ilimizdeki tüm işverenlere sağlanması göçü azaltacak ve istihdamı arttıracaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devletimizin ve milletimizin Kahramanmaraş'ın yaralarını sarmak için el ele verdiği, depremlerde hemşhriyelerimizin kendisinden önce komşusunun yardımına koştuğu, devletimizin bütün kurum ve kuruluşlarıyla çare üretmek için çok üstün bir çaba sarf ettiği bu dönemde elini taşın altına koyan her vatandaşımıza, vatandaşımızın yanında dimdik ayakta duran devletimize şükran borçluyuz. Söz konusu emekler bir mihenk taşıdır. Vakit, yardım değil yatırım vaktidir artık; vakit, şehrimizin imarı, Kahramanmaraş'ta hayatın ihyası, geleceğimizin sil baştan inşasıdır.

Asgari ücret, gelir vergisi ve damga vergisi muafiyetinin deprem bölgelerinde artırılması ve ödenen maaş kadar çıkan vergi maliyetinin muaf tutulması gerekmektedir. Bunun yanında, deprem nedeniyle yaşanan yıkım ve kayıplar neticesinde işletmeler teminat gösterememektedir. Bölgedeki işletmelere özel teminatsız bir çözüm üretilmesi ivedilikle elzemdir. 6183 sayılı Kanun'un 48'inci maddesi kapsamında bu hususta hemşhriyelerimize kolaylık sağlanmalıdır. 30 Kasım 2024 tarihinde sona erecek olan mücbir sebep hâli uzatılmalıdır.

Mevcut hâlin devamında beyan ve bildirimler için ek süre tanınmalıdır. Mücbir sebep süresince BAĞ-KUR prim borçları iptal edilerek ileride yeniden borçlanma ve hizmet ihya imkânı sağlanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaralarımız kadar ihtiyaçlarımız da büyüktür. Türk ve Türkiye Yüzyılı'nı yaşayan büyük ve güçlü Türkiye'nin çözemeyeceği, altından kalkamayacağı, üstünden gelemeyeceği hiçbir sorun yoktur. Devlet ve millet el ele oldukça, sırt sırta verdikçe hiçbir engel, hiçbir yıkım, hiçbir felaket karşımızda duramayacak, ülkemizi kuşatan iç ve dış işgal cephesi mutlak yenilgiye uğrayacaktır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karakoç Dora, teşekkür ederim.

Nejla Demir Hanımefendi, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Değerli arkadaşlar, bugün, burada, ülkenin en önemli gündemlerinden biri olan işsizlik, yoksulluk, kayıt dışılık, güvencesizlik gibi yaşamsal ve toplumsal sorunlara çözüm üretmesi gereken, en kapsamlı kamusal müdahaleyi yapması gereken bakanlıklardan birinin bütçesini görüşüyoruz.

Arkadaşlarımız da bahsetti, işsizlik ülkenin en yakıcı sorunu olmaya devam ederken kadın işsizliği ve yoksulluğu ise alarm veren bir toplumsal krize dönüşmüş durumda ancak biz bugün de Sayın Bakanın uykusu kaçanlara özel tatlı masallarını dinledik. Bir de o masalların kitabını basmışlar. Bu ülkede 30 milyonu aşkın kişi çalışma çağında olmasına rağmen çalışma yaşamına dâhil olamıyor ki bu kişilerin 21 milyonu kadın. Siz kalkmış, hâlâ kadınlara pozitif ayrımcılık yaptığınızı anlatıyorsunuz. 2002'de asgari ücret 184 TL iken biz yüzde 254 artış ile 17.002 TL yaptık deyip bir de konuşma metninizde kara puntolarla belirtmişsiniz. Kaldı ki 2002'de maaşıyla 8 çeyrek altın alabilen, bugün maaşıyla 3,5 çeyrek altın alabiliyor. Hatırlatayım: Maaşlardaki yüzde 254 artış bu şartlarda mevcut Hükümetin büyük ayıbı olur ancak.

Sayın üyeler, AKP-MHP iktidarıyla ekonomik kriz derinleşiyor, toplum yoksullaşıyor, yoksulluk ise kadınlaşıyor. Ekonomi bir avuç yandaş ve sermayedar için büyürken yoksulluk her geçen gün artıyor, bu yoksulluktan en büyük payı ise kadınlar alıyor. AKP zihniyeti kadını "nesne" ve "ev kadını" olarak görüyor. Kadınların istihdama katılmaması, kadın yoksulluğunu daha da derinleştirmiş durumda.

Sayın üyeler, bağımsız araştırma kurumlarının raporlarına göre, 2024 Eylül itibarıyla açlık sınırı ortalama 20 bin lira, yoksulluk sınırı ortalama 70 bin lira olarak açıklandı. Soruyoruz sizlere: Kaç kadın 70 bin TL maaş alabiliyor? Bugün, milyonlarca kadın açlık sınırının bile altında maaş alamıyor, yaşamaya çalışıyor sadece. Bakın, yarattığımız yoksulluk ve yoksunluk dün İzmir'de hurdacılık yaparak geçimini sağlamaya çalışan bir annenin 5 yavrusunun canına mal oldu ve Hükümet yetkililerinin açıklamalarına bakılırsa çok yazık ki Hükümet yoksullukla mücadeleyi seçim dönemi dağıtılan 1 koli erzaktan ibaret görüyor. Bu, utanılacak bir tablodur. Bu tabloyla yüzleşeceğinizi umuyorum. Bakınız, bu utanç tablosunun sebeplerini tekrarlıyorum: Yoksulluğun temel sebebi, asla terk etmek istemediğiniz lüks ve şatafattır, saraya ve yandaşlara ayrılan bütçelerdir. "Tasarruf tedbiri" diye bir uygulama başlattınız ve dönüp tekrar halkın, yoksulun gırtlığına yapıştınız. Saray harcamalarında zerre değişen bir şey yok. Sermayeye yaptığımız jestlerde, borç silmelerde, vergi indirimlerinde zerre değişen bir şey yok. Tabii, kesenin ağzını gariban halk dışında herkese açtınız. Kırgızistan'ın 62 milyon dolarlık borcu silinir, A holdinge, B holdinge halkın kaynakları peşkeş çekilir ama iş yoksula, kadına, çocuğa gelince kuruşların hesabı yapılır. Amerika ziyaretine 2,5 milyon dolar sadece gösteriş için harcanır ama emekli söz konusu olunca kuruşun yine hesabı yapılır.

Sayın milletvekilleri, ülkedeki kadın işsizliğinin geldiği nokta, iktidarın kadını eve hapsedmek isteyen cinsiyetçi istihdam politikalarının en net kanıtıdır. Bakınız, TÜİK'in hane halkı iş gücü araştırması sonuçlarına göre 2022 yılında 15 yaş ve üzeri istihdam oranı yüzde 47,5'tir. Bu yüzde 47,5'lik oranın da yüzde 30'u kadın, yüzde 65'i erkeklere ait. Tabii, emeklerin sömürüldüğü ya da hiçleştirildiği kayıt dışı istihdam da temel bir sorun olarak duruyor. Tarım sektörü de kayıt dışı istihdamın başında geliyor ve tarımda kayıt dışı istihdam kadınlar açısından yüzde 91'e dayanmış durumda. Bu verilerden hareketle, kayıt dışı ve güvencesiz çalışma biçimiyle mücadelede kadınları güçlendirecek, cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldıracak politikaların acilen devreye konulması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Demir, teşekkür ederim.

Sayın Hüseyin Olan, buyurun.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Bakan, sözlerime başlamadan önce bir sorunun cevabını merak ediyorum: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olarak göreviniz süresince işverenlerin haksızlık ve hukuksuzlukları karşısında haklarını arayan ve bunun için mücadele eden emekçileri hiç ziyaret ettiniz mi? Hâlihazırda devam eden işçi grevlerinin bazıları şunlardır: Polonez işçileri 118 gündür, As Plastik 56 gündür, Tuzla Dericileri 57 gündür, Hatay'da Yolbulan Metal işçileri 147 gündür, Lezita işçileri 250 gündür, Sarar işçileri 78 gündür grevdedirler. Bakanlık makamında değil, yanlarına giderek sorunlarını, taleplerini dinlemeyi düşündünüz mü?

Evensel ve anayasal bir hak olan sendika hakkı, iktidarınız süresince hiç olmadığı kadar daraltıldı, küçültüldü ve yok edildi. Bakınız, Bakanlığın verilerinde şöyle yazıyor. Siz sunum yaparken sadece 2013'ten bu yana sendikalaşma oranını aldınız oysa yanılmıyorsam, siz 2002 yılında iktidara geldiniz. 2003 yılının başlarında sendikalı oranı yüzde 58, 2009 yılında yüzde 59. O arada üç yıl veri yok Bakanlığımızın sitesinde. 2013 yılına geldiğimizde yüzde 9'a düşüyor. Bugün, 2024 Temmuz ayında da bu oran yüzde 14,8'e düşüyor. Yani kısacası, sendikalaşmayı bir yerde bitirdiniz. Aynı şekilde, kamu çalışanlarının sendika seçme özgürlükleri tamamen ellerinden alınmıştır. Şöyle ki: İktidara geldiğiniz 2003 yılının başında iktidara yakın olan yandaş sendikaya üye olan memur sayısı 41 bin iken bugün 1 milyonu aşmıştır. Yani kendinize tehlike olarak gördüğünüz işçi sendikalarını bitirdiniz ama kamu çalışanları elinizin altında olduğu için kendi yandaş sendikalarınıza hızlıca aktardınız.

12 Eylül darbecilerinin işçi, emekçi ve örgütlü mücadeleye yönelik yasakçı tutumu iktidarınız döneminde de katmerlenerek devam ettirildi. İktidarınız, bir yandan hakkını arayan emekçileri sokakta polis copu ve ters kelepçeyle insanlık dışı muameleye tabii tutarken öte

yandan sermayenin her türlü çıkar ve menfaatini korudu. Âdeta sermayeyi çelik bariyerlerle koruma altına aldınız. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'yla iş kolu ve işletme barajı korundu, "kanuni grev" diye emekçilerin grev hakları engellendi ve sendika temsilcilerinin iş güvencesi sağlanamadı. Özellikle özel sektörde çalışan emekçiler sendikaya üye olduğu gerekçesiyle işten çıkarıldı. Bugün, çalışma hayatı içerisinde var olan tüm sorunlar, asgari ücret sorunu, yoksulluk sorunu, emek sömürüsü, iş cinayetleri ve emeklilerin sorunları tamamen sendikal ve örgütlü mücadele önüne koyduğunuz bariyerlerden kaynaklanmaktadır. Hak arayanlar vatan haini, hak yiyenler saygın iş insanları olarak iktidarınız döneminde anılmaya başlandı. İşte, AKP dönemi, emeğin ve emekçinin içinde bulunduğu hâl aynen bu hâldir. Sendikal mücadelenin yeri sokaklardır, alanlardır, meydanlardır ancak siz emekçilerin sadece haklarını ve hukuklarını değil, aynı zamanda toplanacakları alanları dahi engellediniz.

Bu iktidar, alın terinin kıymetini bilen değil yasaklarıyla övünen bir iktidardır. Yasaklarla mücadele edeceğini iddia eden AKP'nin Genel Başkanı Sayın Erdoğan, OHAL döneminde grev yasaklarıyla övündüğünü söylemekle yetinmeyerek sanayinin durmadığını, tezgâhın bozulmadığını göğsünü kabartarak söyleyebilmektedir. "AKP'nin tezgâhı bozulmasın." diye ölen emekçinin de katledilen işçinin de çığlıkları duyulmadı. Gözü aç olanın, karnı aç olanların hâline anlamasını mı bekleyeceğiz?

Emekçinin haklarını gasbeden, işçi hayatını ucuzlaştıran bu politikalarınızda sarı sendikaların da rolü yadsınamaz. Onun için diyoruz ki işçinin hakkı patronların yanında konumlanarak savunulamaz; emekçinin haklarını konforlu odalarda arayamazsınız; işçinin hakkını savunuyorsanız grev alanlarında olacaksınız; sendika hakkını savunuyorsanız ILO ve Anayasa'ya aykırı sendika barajını kaldıracaksınız; grev erteleme bahanesiyle grevleri yasaklayan bu antidemokratik ve hukuksuz uygulamaya son vereceksiniz; sanayinin tezgâhını düşündüğünüz kadar emekçinin mutfağını da düşüneceksiniz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Olan, teşekkür ederim.

Ali Karaoba, buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; öncelikle bütçeniz hayırlı olsun.

Bakanlığın misyonu belli: Türkiye Cumhuriyeti'ndeki çalışan sağlığını, güvenliğini ve refahını esas alarak çalışma barışı ve düzenini etkin bir sosyal güvenlik sistemini sağlamak; tam istihdamı destekleyici ulusal ve uluslararası etkin bir iş gücü piyasası oluşturmak ve denetlemek; çalışma yaşamına ilişkin veriye dayalı politikaları geliştirmek ve uygulamak. Peki, uygulamaya bakarsanız bu misyonunuz geçerli mi, yapabiliyor musunuz? Tabii ki hayır.

Bakın, Türkiye genelinde sayıları yaklaşık 18 bin olan aile sağlığı merkezi gruplandırma personeli bünyesinde farklı branşlar barındırıyor: Ebe, hemşire, ATT, temizlik personeli ve tıbbi sekreterlerden oluşan sağlık profesyonelleri olan aile sağlığı merkezi gruplandırma personelleri uzun zamandır kadro talep ediyor ve her seçim öncesi kendilerine büyük sözler veriliyor fakat tutulmuyor. Geldiğimiz noktada Bakanlığa soru önergeleri veriyoruz, "ASM'lerdeki kadro eksiklikleri nedir?" diyoruz, yanıt alamıyoruz. ASM'lerde ilgili emekçilere "sağlıkçı" diyelim önerisini getiriyoruz, yine cevap alamıyoruz. ASM'lerin içerisinde iş barışının sağlanması gerektiğini, neler yapılması gerektiğini söylüyoruz; soruyoruz, yine cevap alamıyoruz.

Sayın bürokratlar, hepimizin yüzüne karşı tekrar soruyorum: Aile sağlığı merkezindeki sağlık emekçileri için ne yapıyorsunuz, planınız nedir? Neden soru önergelerimize yanıt vermiyorsunuz?

Bir diğer önemli konu: Bakın, 23 Mayıs 2024'te sormuşum, yanıt alamamışım, üç hafta önce tekrar sormuşum. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda yer alan aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki teknik ortaöğretim ile yükseköğretimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlamayı eğitim ya da alan eğitimi alan öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2574 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 46'ncı maddesine tabi olan kısmi zamanlı çalışan öğrencilerimizin durumu ne olacak? Bunların staj ve çıraklıkları emekliliklerine dâhil edilecek mi?

Bir diğer konu engellilerimiz. Bakın, engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek, iş hayatına katılımlarını sağlamak gerekiyor. 2023 Şubat depreminden sonra engelli vatandaşlarımızın sayısının da arttığını düşünerek yüzde 3 olan oranın yüzde 5-6 oranlarına yükseltilmesi gerekiyor. Bakanlığın bunun için gerçekleştirdiği bir çalışma var mıdır? Cumhurbaşkanı'nın 17 Şubat 2022'deki açıklamalarında 12 bin yeni engelli memur alımının yapılabileceğini belirtmiş olmasına rağmen hâlâ alımlar yapılmamıştır; bununla ilgili bilgi istiyorum.

Bir diğer konu: Özel sektör çalışanlarının banka promosyonunu alabilme noktasında sizlerden haklı beklentileri var. Kamu kurumlarında çalışanların ve emeklilerimizin maaşları üzerinden kârlılığını ve nakit akışını arttıran bankaların çalışanlara elde edecekleri kârın bir miktarını ödedikleri promosyon sisteminden özel sektörde çalışanların da faydalanması gerekmektedir.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; size 11 Aralık 2023'te bir soru sormuşum; not almanızı ve bu gecikmenin sorumlularının kim olduğunu da bize bildirmenizi istiyorum. Eğer cevap alamayacaksak baştan soru sormayalım. Bana yanıtı 16 Ekim 2024'te, bir yıl sonra göndermişsiniz neredeyse; on ayda soru önergesi cevaplamanız ayıptır, bu kadar gecikmeli cevap vermeniz doğru değildir. Kamu kurumlarında taşeron olarak çalışan, binlerce kiralık aracı gece gündüz kullanan araç şoförleri, makam şoförleri 112 acil evde sağlık hizmetleri ve hasta nakil ambulansı gibi çok çeşitli araçlarda görev yapmaktadırlar. Bu son düzenlemelerde yaklaşık maliyetin yüzde 70'inin altında kalan şoförler kadro kapsamına alınıp alınmayacağını merak etmektedirler. Şimdi kısaca şöyle soralım: Kamuda taşeron kapsamında çalışmış şoförlerin daimî işçi kadrosuna alınmaları hakkında bir çalışmanız var mıdır? Kamudaki kiralık araçları kullanan ve bu şekilde kadro bekleyen yaklaşık kaç kişi bulunmaktadır? Taşeron işçiler daimî kadroya alınmışken şoförlerin kadro hakkı eşitlik ilkesine aykırı değil midir?

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: 2024 yılı ikinci yarısıyla 2025 yılında emekli olacaklar arasında yüzde 30-33 oranında fark

olacak. 2025 yılında emekli olacaklar yüzde 30 daha az emekli maaşı alacaklar. Bu durum emeklilerde yığılmaya sebep olacaktır, devletin de SGK prim kaybına sebep teşkil edecektir. Bu durumu ortadan kaldırmak için lütfen güncelleme katsayısını 1,42'den 1,86'ya çıkarıp bunlarla ilgili gerekli önlemlerin alınmasını talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaoba, teşekkür ederim.

Sayın Ersever, buyurun.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, bürokratlar ve basın emekçileri; vatandaşın yaşamını doğrudan etkileyen bir bakanlığın bütçesini görüşüyoruz.

Her geçen yıl yoksulluk genişliyor, derinleşiyor, gelir dağılımında adaletsizlik artıyor. Vatandaş geçim derdinde, borç batağında. 2024'ün ilk ayında kredi kartı, bireysel kredi kartı borcu bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 40 artmış. Genel ücret hâline getirdiğiniz 17 bin lira asgari ücretle vatandaş ne yapsın? Bizi kıskanan Avrupa ülkeleri ile ülkemizdeki asgari ücreti kıyasladığımızda, euro paritesi ve alım gücü üzerinden değerlendirdiğimizde, Karadağ ve Sırbistan'tan sonra, çalışanına en düşük ücret veren 5'inci ülkeyiz. Bu nedenle, asgari ücret en az 30 bin lira olmalıdır.

Sayın Bakan, bir önemli konu da iş cinayetleri. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verilerine göre, 2023 yılında iş kazalarında hayatını kaybedenlerin sayısı 1.932; bu yılın ilk on ayı içinde ise hayatını kaybedenlerin sayısı 1.517; nasıl kara bir tablo. Daha vahimi, 2023 yılında iş kazasında hayatını kaybedenlerin 22'si 14 yaş altında yani çocuk. Sayın Bakan, hani çocuk işçiliği ve kayıt dışı çalışmayla mücadele edecektiniz? İçimizi yakan bir başka veri de 2023 yılında iş kazalarında hayatını kaybeden 84 vatandaşımız 65 yaş üzerinde. Memleketi öyle bir yoksulluğa soktunuz ki insanlar emeklilik döneminde çalışmak zorunda kalıyorlar. Ölümlü iş kazalarında Avrupa Birliği ülkeleri içinde ilk sıralardayız. İliç maden faciasında toprak altında kalan vatandaşlarımızın cansız bedenlerine bile dört ay sonra ulaşabildiniz.

Sayın Bakan, işçilerin alın terinden keserek oluşturulan İşsizlik Sigortası Fonu'nu ne kadar amacına uygun olarak kullanıyorsunuz? Örneğin, 2023 ve 2024 yılının ilk on ayında Uсталık Telafi Programı'ndan kaç kişi faydalandı? Kaç şirket bu programdan faydalanmak için başvuru yaptı? Bu şirketler hangileridir? Bu şirketlere ne kadar kaynak aktarıldı? Bu konuya ilişkin kamuoyuna ayrıntılı bir bilgi verecek misiniz?

Yine, 2023-2024 yıllarında mesleki eğitim merkezlerine devam eden öğrenciler için okullar üzerinden özel sektöre ne kadar para ödendi? Bu ödediğiniz paralarla okullarda atölyeler kuramaz mıydınız? Oluşturulacak bir döner sermaye sistemiyle bu kaynak daha akılcı ve verimli olurdu.

Önemli gördüğüm başka bir hususu da ifade etmek istiyorum. İktidarınızda liyakat ve mesleki deneyimin itibar görmediği, açık ve siyasi kadrolaşmanın doruğa ulaştığı bir dönemi yaşıyoruz. Bunun faturasını hizmet kalitesi düştüğü için vatandaş ödüyor; artan iş yükü, kayırma, mobbing nedeniyle kurum çalışanları ödüyor. Örnek mi? Sosyal Güvenlik il müdürleriniz. Bu göreve atadıklarımız bir daha o koltuğu bırakmıyor. Bir il müdürü aynı ilde on yılın üzerinde görev yapıyor. Bu durum özellikle küçük illerde yönetim körlüğüne dönüşüyor, keyfî uygulamaları artırıyor, mobbingi arttırıyor; bir süre sonra bu müdürler Ali kiran baş kesene dönüşüyor. Verimlilik ve keyfî uygulamaları önlemek için rotasyon sistemine neden geçmiyorsunuz? Bu konuda bir çalışma olacak mı?

Çalışma hayatında kronikleşen sorunların çözüldüğü, asgari ücretin en az 30 bin lira olduğu, büyük bir haksızlık olan kademeli emeklilik sorununun çözüldüğü, iş kazalarına ilişkin kara tablonun son bulduğu bir Türkiye dileğiyle bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ersever, teşekkür ederim.

İlan ettiğimiz konuşmacı sayısına ilave yapmadık ancak bazı konuşmacıları Cumhuriyet Halk Partisi Grubu değiştirdi.

19'uncu sırada Sayın Umur Akdoğan, buyurun.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; en sonda söyleyeceğimi en başta söyleyeyim: Sayın Bakan, bir an evvel istifa etmeniz gerekiyor. Sayın Bakan, bir an evvel istifa etmeniz gerekiyor. 2 kere söyledim çünkü biri sizin için, biri de Sağlık Bakanı için. Bakın, Hükümeti düşürecek, Hükümetin toptan istifa etmesini gerektirecek ölümler oldu ülkemizde, çocuklarımız öldü. Havvanur öldü, Michelle öldü, Öykü öldü, Ayaz bebek öldü, Kaya bebek öldü, Mive öldü, Melek bebek öldü, Kerem bebek öldü, Halime öldü, Roua öldü ve Hükümeti düşürecek bu büyük skandal sonucunda ne Sağlık Bakanı ne de siz kılınızı kıpırdatmadınız ve bugün bir bütçe sunumu yaptınız. Yaptığımız bütçe sunumunda bu yenidoğan çetesiyle ilgili ayırdığımız yer sadece yarım sayfa, sadece yarım sayfa. Türkiye'nin en büyük skandallarından biri oldu, umursamadınız. Bu işte Sağlık Bakanlığının bir denetim ihmali olabilir, sizin bir denetim ihmaliniz olabilir, dönüp bakmadınız. Müfettişiniz, teftiş kurulunuz yoksa, sayısı azsa bu ayrı bir problem; sayısı varsa, idari ve iradi olarak eksiklikleri varsa bu ayrı bir problem. Çözüm bellidir; bu hastanelerle ilgili bedelsiz ve personel güvenceli bir an evvel devletleştirme yapılmalıdır. Devletleştirmenin ne olduğu, ne zaman yapılabileceği Anayasa'da yazmaktadır. Sizi buna davet ediyorum istifadan sonra çünkü istifa etmek bir yana, affınızı bile istemeyeceğinizi anlıyoruz.

Sayın Bakan, bir tablo var. Bu tabloyu ben oluşturmam, Cumhuriyet Halk Partisi de oluşturmam; Anadolu Ajansı oluşturdu. Bakın "yenidoğan çetesinin hastane sevk işlemlerinin yürütme şekli" diye koskoca bir tablo var. Diğeri, yenidoğan çetesinin örgütsel şeması. Örgütsel şemaları oluşmuş Sayın Bakan. Diğeri, yenidoğan çetesi soruşturmasının on sekiz aylık kronolojisi. Allah aşkınıza, Sağlık Bakanlığıyla topu birbirinize atarken, şu kronoloji bir buçuk sene içerisinde oluşurken neredeydiniz çok merak ediyorum. Yandaş hastaneler denetleniyor mu, denetlenmiyor mu? Bunu kimse bilmiyor. Denetlenirken hastane sahiplerine göre sınır aşıyorsa eğer, denetleyenlerin yeri veya konumu değiştiriliyor mu? Yıllardır mükerrer faturalar kullanılıyor. Bakın, bir hastane açmış, ikinci, üçüncü hastaneyi açarak bir zincir hastane oluşturmuş organizasyonlara, kurumlara bakın Sayın Bakan; bunların çoğu ikinci, üçüncü hastanesini SGK'nin parasıyla açmış. Sorun şu bize sorarsanız: Sağlık Bakanlığı müfettişleri ile SGK müfettişlerinin bir koordinasyon sorunu var; bu, hemen sağlanmalı.

Diğer mesele, askıya alınan ruhsatlar. Sabah yirmi-yirmi beş saniye bu yenidoğan çetesinden bahsettiniz, askıya alınan ruhsatlardan bahsettiniz. Bu askıya alınan ruhsatlar ne olacak? Bununla ilgili açıklama yapmıyorsunuz. Çözüm odaklı, iyi niyetli olanlar bu müfettişlerin koordinasyonunu sağlarlar, kim gerekiyorsa onu görevden alırlar. Sorumluluğu üstünden atanlar ve işten kaçanlar suçla top gibi oynarlar.

Sayın Bakan, Bakanlığımızın içinde de bir grup, yolsuzlukların, hukuksuzlukların, usulsüzlüklerin üstüne gitmediğinizi, bir grup da önceki Bakanın bunlarla mücadele ettiğini ve sizin görmezden, duymazdan gelip dinlemediğinizi söylüyor. Bakanlık şemanızın içindeki bürokratların kurduğu Whatsapp gruplarında, bir önceki Bakanla yan yana getirilerek birinci seçenekteki "takla Vedat, atla Vedat" diye grup kurmuşlar, bir grup "hakla Vedat, sakla Vedat" diyorlar ama temel mesele aklamaktır. Bakanlığınız narkoz etkisindedir, Hükümet narkoz etkisindedir, Sağlık Bakanı ve sizin derhâl istifanız gerekmektedir.

Çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akdoğan, teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Tamer Osmanağaoğlu.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Şüphesiz, Covid salgını, enflasyonist baskı, Ukrayna-Rusya arasındaki savaş başta olmak üzere komşu coğrafyalarda yaşanan savaşlar ve savaş riskleri, iklim değişikliğinin yarattığı maliyetler tüm dünyada ekonomik zorlukları da beraberinde getirmiştir. Küresel etkileri tartışmasız büyük olan gelişmelerin bazı sosyoekonomik etkilerinin ülkemizde de yaşandığı ortadadır ve elbette böyle bir ortamdan iş gücü piyasasının etkilenmemesi de beklenemezdi. Yaşananlara rağmen Türkiye'nin diğer birçok alanda olduğu gibi ekonomi alanında da gösterdiği performans gelecek adına umutlarımızı pekiştirmektedir. Spekülatif atakların devamlı suretle baskı kurmaya çalıştığı bir süreçte ekonomik güvensizliği tetiklemeye çalışanlar kaybetmiş, stagflasyon hatta iflas çığırkanlığı yapanlar âdeta hayal kırıklığına uğramıştır.

11 Kasım 2024 tarihinde açıklanan iş gücü istatistiklerine göre bu yılın ilk sekiz ayında işsizlik oranının yüzde 8,5'a gerilemesi, Türkiye'nin sağlam temeller üzerine inşa edildiğini göstermiş, karamsarlık aşılama çabalarına inat umutlar tazelenmiş, ekonomiye olan güven güçlenerek artmıştır. Yine aynı verilere göre istihdam edilen vatandaşlarımızın sayısının 32 milyon 823 bin kişi, istihdam oranının ise yüzde 49,7 olması da geleceğin ülkemiz ve milletimiz için çok daha iyi olacağının bir göstergesidir. İstihdam edilenlerin sayısı 33 milyon 67 bin kişi, istihdam oranı ise yüzde 50,1 ve nihayetinde mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı ise yüzde 8,6 olarak açıklanmıştır. Elbette potansiyelimiz ve elimizdeki dinamiklerin en etkin şekilde kullanılmasıyla bu alanlar çok daha iyi seviyelere gelecektir. Her şey bir tarafa, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Bey'in ifade ettikleri gibi "Dünyada sular durulmazken Türkiye'nin akılcı, atılgan ve azimli politikalarıyla öne çıkması ve pozitif ayrışması siyasal iktidarı perçinleyerek ekonomik istikrarın bize göre müjdesi olmuştur."

Sayın Bakanım, elbette bu verilerin daha iyi olması için planlama, politika belirleme, program geliştirme ve uygulama süreçlerinin istikrarlı bir şekilde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu minvalde ehliyet ve liyakat sahibi kadrolarımızın olması Bakanlığımız için de ülkemiz için de büyük bir fırsattır. Yapılan stratejik planların hedefine ulaşması için bizde kararlılığın olması da sevindiricidir. Diğer yandan iş güvenliği alanında iş birliklerinin geliştirilmesi de önemlidir. Bu manada çalışma hayatının daha etkin bir şekilde izlenmesi ve teftiş edilmesi elbette yerinde olacaktır. Ayrıca, işçilerimizin ve işverenlerimizin kendilerini ilgilendiren mevzuatın uygulanmasına yönelik bilgi düzeylerinin artırılması kapsamında çalışmalara ağırlık verilmesi de sağlıklı sonuçlar doğuracaktır. Mevcut açık işlerde hangi becerilerin arandığına dair çalışmaların sonuçları değerlendirilmeli ve becerilere yönelik iş gücü tahmininin yol ve yöntemleri devreye sokulmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçenizin devletimize ve yüce milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum, bütün çalışanlarınızı muhabbetle selamlıyorum, muvaffakiyetler diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Osmanağaoğlu.

Sayın Aşkın Genç, buyurun.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerine konuşurken aslında milyonların umutlarını, geçim kaygılarını ve hayatta kalma mücadelesini de birlikte tartışıyoruz. Ülkemizde şu an asgari ücret 17.002 lira yani yaklaşık 495 dolar seviyesinde. TÜRK-İŞ'in ekim ayı verilerine göre ise 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 20.432 lira, yoksulluk sınırı ise 66.553 lira. Önümüzdeki ay Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplanacak ancak kamuoyunda asıl merak edilen konu asgari ücretin gerçekleşen enflasyona mı yoksa hedef enflasyona göre mi belirleneceği. Merkez Bankasının 2024 yılı için enflasyon tahminini yüzde 44 olarak revize ettiğini biliyoruz. Buna rağmen asgari ücrete yapılması planlanan zam oranı yüzde 21-26 bandında tutulmak isteniyor. Sayın Bakan, gerçek enflasyon yüzde 44 iken hedef enflasyona göre zam yapmak halkımıza "Açlığa devam edin." demek değil midir? Burada bir gerçeğin altını daha çizmek istiyorum. Bugün Türkiye'de asgari ücret artık yalnızca bir alt sınır değil, milyonlarca insanın yaşam standardı hâline gelmiş durumda. Gençler, emekliler ve işçilerin pek çoğu asgari ücretle ya da biraz üzerinde maaşlarla geçinmeye çalışıyor. Sayın Bakan, sizlere sormak istiyorum: Bu salonda gece gündüz çalışan basın mensubu arkadaşlarımızın yüzüne bakarak acaba asgari ücreti savunabilecek misiniz?

Bir de emeklilerimize değinmek istiyorum. Türkiye'de 16 milyon emekli sefalet ücretiyle yaşamaya mahkûm edilmiş durumda. Geçen ay Konya'da 79 yaşında bir emeklinin inşaatta çalışırken hayatını kaybettiğini hep birlikte gördük. Sosyal devlet anlayışı bu olamaz Türkiye Cumhuriyeti devletinin. Emekliler, huzur içinde bir yaşam beklerken ek gelir elde etmek için ek işlerde çalışmak zorunda bırakılıyor.

Şimdi, gelelim savunma sanayisine, savunma sanayisinde çalışan işçilerimizin durumuna. Bildiğiniz gibi seçim bölgem Kayseri, savunma sanayisi konusunda Türkiye çapında çok önemli bir yere sahip, potansiyeli de gelişime son derece açık. TÜRK HARB-İŞ

Sendikasının Kayseri Şube Başkanı, yöneticileri ve üyeleriyle zaman zaman bir araya geliyoruz; sorunlarını, sıkıntılarını bana iletiyorlar. Ben de geçtiğimiz aylarda bu konuyla ilgili sizlere bir soru önergesi verdim. Sayın Bakan, sağ olun, aylar önce sorduğum o soru önergemizin cevabını Komisyona gelmeden birkaç gün önce gönderdiler. Önergemde, savunma sanayisinde çalışan kahraman işçilerimizin, ülkemizin stratejik projelerinde emek harcadıklarını ve buna rağmen ekonomik zorluklarla mücadele ettiklerini vurgulamıştım. Tüm emekçiler gibi savunma sanayisinde çalışanlar da emeklerinin karşılığını ne yazık ki alamıyorlar. Ülkemizin en önemli alanlarından biri olan savunma sanayisindeki emekçiler, kendilerine reva görülen ücretlerin düzenlenmesini ve toplu iş sözleşmelerinin şeffaf bir şekilde yürütülmesini talep ediyorlar. Sayın Bakandan aldığım cevap ise oldukça yüzeysel ve tatmin edici olmaktan son derece uzaktı. Cevapta, toplu iş sözleşmelerinin şeffaf yürütülmesi konusunda gerekli denetimlerin yapıldığı belirtilmiş ancak işçilerin taleplerinin nasıl karşılanacağına dair somut bir adım yok. Savunma sanayisi işçileri sadece kendi refahları için değil, ülkemizin güvenliği için de kritik öneme sahip projelerde çalışıyorlar. Bu işçilere hak ettikleri ekonomik ve sosyal destek sağlanmalıdır diye düşünüyorum. Çok mutsuz ve umutsuzlar bu arkadaşlarımız, birçoğu doktorlar gibi ne yazık ki istifa edip yurt dışından gelen talepleri değerlendiriyorlar ve daha iyi koşullarda iş bulabiliyorlar.

Son olarak buradan açıkça ifade etmek istiyorum: Asgari ücret, pazarlık yapılabilecek bir mesele değil yaşam hakkıdır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak emeğiyle geçinen milyonların yanında olmaya devam edeceğiz. Ekonomimizi ayakta tutan işçilerimizin emeklerinin karşılığı ne pazarlık ne de kulis malzemesi olamaz. Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in de belirttiği gibi asgari ücret en az 30 bin liraya çıkarılmalıdır.

Emek en yüce değerdir diyor, çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Genç, teşekkür ederim.

Şimdi Sayın Reşat Karagöz konuşacak. Sonra Sibel Suiçmez, sonra Ednan Arslan, sonra Nurten Yontar olarak devam edeceğiz.

Sayın Karagöz, buyurun.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesini görüşüyoruz ancak sadece rakamlardan, bütçe kalemlerinden değil, bu bütçenin doğrudan etkilediği milyonlarca emekçiden, işçiden, emekliden, işsizden ve ailelerinden bahsetmemiz gerekiyor. Ne yazık ki bu bütçe, iktidarın halka dayatmaya devam ettiği, sosyal adaletsizliği perçinleyen bir belgeden ibaret. İşçilerin haklarını, emeklilerin geçim sıkıntısını, gençlerin iş bulamama kaygısını çözecek bir yol haritasına yer verilmiyor. Çalışma hayatında taşeron sistemini kaldırma vaadiyle gelen iktidar, bugün aynı taşeron sistemini farklı adlarla sürdürüyor. Her bir taşeron meslek grubu belirsizlik içinde, gelecek kaygısıyla yaşıyor. Sizden önceki Bakan Sayın Vedat Bilgin "Taşeronla ilgili dosyamız hazır, seçimden sonra çözeceğiz." demişti. Sormak istiyorum Sayın Bakan: Bu bahsedilen dosya Bakanlık koridorlarında kayıp mı oldu? Neden devlette taşeron işçi çalıştırma ayıbına devam ediyorsunuz? Bu çalışanlar insan onuruna yakışır bir çalışma ortamını hak etmiyor mu?

EYT sistemi getirmekle övünüyorsunuz ama attığınız her adımda yeni mağduriyetler yaratıyorsunuz; bir günle, bir yılla yirmi yıl daha fazla çalışmaya mahkûm ettiğiniz 2000 yılı ve sonrası sigorta girişliler için kademeli emeklilik çalışmasının acilen hayata geçirilerek mağduriyetlerin giderilmesi gerekmektedir. Staj ve çıraklık sigortası mağduriyeti yaşayan vatandaşlarımız senelerdir hak mücadelesini sürdürüyorlar. "Seçim sonrası müjde vereceğiz." dediniz, seçimler biteli bir buçuk sene oldu; hâlâ elle tutulur, gözle görülür bir çalışmanız yok. Cumhurbaşkanı Erdoğan, bizzat birinci ağızdan esnafın prim gün sayısını 7200'e düşüreceğine dair söz vermişti. Seçim bitti, yine verilen sözler unutuldu ve tutulmadı.

Gelişmiş ülkelerde asgari ücretle çalışanların toplam çalışanlara oranı ortalama yüzde 5'in altındayken Türkiye'de bu oran yüzde 40'ın üzerinde. Asgari ücret temel ve yaygın ücret olmuş durumda maalesef. Yeni mezun mühendis de olsa, avukat da olsa hangi mesleği icra ederse etsin asgari ücret veya asgari ücret seviyesinde bir ücret teklif ediliyor. Bu çarpık ücret düzenine müdahale etmek ve meslek odalarının belirlediği taban ücretlerin uygulanıp uygulanmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sendikalaşmak isteyen işçilere uygulanan baskı, işten atılma tehdidi her geçen gün artıyor. Sendikalı olmanın, hakkını aramanın suç sayıldığı bir ülkede ne adaletten ne de demokrasiden bahsedilebilir. Bizler her fırsatta sizlere "Sendikalaşma anayasal haktır." diye sesleniyoruz ama Hükûmet sessiz, Hükûmet kör, Hükûmet sağır.

Sayın Bakan, bu sene ocak-eylül dönemleri arasında 1 milyon 200 bin kişi işsizlik ödeneğine başvuru yapmıştır. Ödeneğe başvuranların yarısından fazlası ödenekten yararlanamamıştır. Üstüne üstlük, başvuru yapan her yüz kişiden 22'si 25 ve 29 yaş grubu arasında genç kardeşlerimizdir. İşsizlik Sigortası Fonu, işçilerin değil işverenlerin destek aldığı bir noktaya getirilmiştir. İşsizlik Sigortası Fonu'nun adını en iyisi "işverene destek fonu"na çevirin, vatandaşlarımız da sizlerin amacını daha iyi anlamış olsun.

İş Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine göre, 2024'ün ilk on ayında tam 1.535 emekçi iş kazalarında hayatını kaybetti. Daha önceki Çalışma Bakanlarının da ifade ettiği gibi, bu iş kazalarının yüzde 98'i önlenilebilir durumda olan olaylarla sonuçlanmıştır. Denetimlerin ve iş müfettişi sayılarının derhâl artırılması gerekmektedir.

Aylardır hem asgari ücret hem de emekli ücretleri açıklı sınırının altında yani siz bu ülkenin yarısından fazlasını açıklıla imtihan ediyorsunuz. Emeklilerin hâli perişan; bu insanların hastaneye gitmeye korkar hâle gelmesi, torunlarına bir hediye alamaması reva mıdır? Bu iktidar, emeklisine hak ettiği hayatı sunmaktan acizdir. Bu bütçede emeklilere, asgari ücretliye yapılan zamların enflasyon karşısında nasıl eridiğine dair bir çözüm görüyor musunuz? Hayır, göremiyoruz. Bu bütçe, halkın değil zenginlerin, sermayenin, sömürenlerin, sarı sendikacıların, iş cinayetlerine "kader" diyenlerin bütçesidir. SMA'lı bebeklere reva görülmeyen paralı 5'li çeteleri beslemek için kullananların bütçesidir. Toplumun her kesimini açıklıla, sefaletle, yoksullukla bırakan, halkın taleplerine kulak vermeyen, gençlerin umutsuzluklarını bir sene daha artıracak bu bütçenin halkın gözünde hiçbir karşılığı yoktur.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karagöz, teşekkür ederim.

Sayın Sibel Suiçmez, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Komisyon, Sayın Bakan ve bürokratları, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, siz sabah bütçe sunumunuzu yaparken Ahmet Arif'in bir şiirini hatırladım:

“Haberin var mı taş duvar?

Demir kapı, kör pencere,

Yastığım, ranzam, zincirim,

Uğruna ölümlere gidip geldiğim,

Zulamdaki mahzun resim,

Haberin var mı?

Görüşmecim, yeşil soğan göndermiş,

Karanfil kokuyor cıgaram

Dağlarına bahar gelmiş memleketimin...”

Şimdi, Sayın Bakanım, siz konuştunuz, ben de dedim ki: Sayın Bakanım, haberiniz var mı memleketimiz kan gölü hâline döndü? Kadınlarımız öldürülüyor, çocuklarımız öldürülüyor, insanlar artık sokakta öldürülüyor, intihar ediyorlar, geçim sıkıntısı almış başını gidiyor, ölümler arttı, ölümler arttı ama siz bize öyle bir sunum hazırladınız ve gösterdiniz ki âdeta bir başka ülkede yaşıyoruz hissine kapılıyoruz; keşke öyle olsa, keşke yaşasak.

Sayın Bakanım, özellikle rakamlar üzerinde oynanması gerçek rakamların açıklanmasının önünde bir engel teşkil ediyor. Bunu bürokratlarınız bilerek mi yapıyor bilemiyorum ama eğer bilerek yapıyorlarsa lütfen yanınızda bulunan bürokratlarınızı uzaklaştırın çünkü bu şekilde bir çözüme varmamız mümkün değil. Ben gerçekten sıkıldım, daha iki gün önce bu ülkede 5 çocuk öldü.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hem de yanarak.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkasının çocuğu olunca çok güzel yani üzülünüz ne güzel, hepimiz üzüldük, “Üzüldük.” diyoruz. 5 çocuk ve tespit edilmiş bir aile içerisinde 5 çocuğu biz kurtaramadık ve öldüler, öldürüldüler. Öldüren kim? Oradaki gözaltına alınan anne değil herhâlde. Biraz oturup hep birlikte düşünmemiz gerekiyor. Bürokratlar da siyasi olarak bizler de. Ne yapıyoruz? Ne güzel, güzellemeler yapalım; kadın istihdamını artırmışız, erkeklerde istihdam oranları şöyle olmuş, böyle olmuş. Ben de aslında bir sürü bir şey hazırladım; zaten biliyorsunuz, gerçeği de biliyorsunuz, gösterdiğiniz de biliyorsunuz.

Şimdi, Sayın Bakanım, bu gerçek veriler üzerinden gidelim de bir sonuca varalım artık. Yani gerçekten, az önce bir milletvekili arkadaşım dedi, bence de 5 çocuğun ölümü üzerine bazı bakanların istifa etmesi gerekiyor. Tabii, affınızı istemeniz gerekiyor ama ülkemizde böyle bir teamül de ortadan kalkmış durumda.

Şimdi, MESEM denetimlerinde 94.301 işletmeden 8.406 iş yerinin işçi sağlığı ve güvenliği şartlarına uymadığını söylüyorsunuz; ne güzel! Ne yaptınız, ne oldu? Ceza mı kesildi? Ne düzeldi? Bunun tespitini yapabiliyor muyuz? Bunun tespitini yaptıysak bu verdiğiniz bilginin bir anlamı var, onun dışında hiçbir şey yok.

5 çocuk öldü, 18 kere gitmişler o eve. Niye öldü? Tespit edilmiş diyorum, bilemediklerimiz değil. O babanın defalarca defalarca suç işlediği tespitli, bunu da topluma kazandıramamışız. Annenin birtakım psikolojik, sosyal ya da işte adli anlamda problemleri var deniliyor; o da düzeltilememiş. Peki, çocuklara ne yapmışız? Çocukları da oradan alıp bu olayın gerçekleşmemesi için bir adım atamamışız.

Şimdi, yine aynı şekilde diyorsunuz ki: “MESEM’lerde 3/10/2024 tarihine kadar 5’i ölümlü 31 iş kazası yaşanmıştır.” Bu da ne kadar kolay, 5 kişi, küçük gelebilir ama başına gelene aile için çok önemli bir veridir.

Sayın Bakanım, gerçekten staj ve çırak mağdurlarının haklı talepleri, prim gün sayılarının emeklilik hesaplarına katılması taleplerini dikkate almıyorsunuz. Acaba buna uygun bir düzenleme yapılmasını düşünüyor musunuz?

Siz “Bazı ilaçları, özellikle kanser ilaçlarını ödeme kapsamı içine aldık.” dediniz, 40 civarında galiba. Merak ediyorum, bunun kaç tanesini dava sonucunda kazanılmış hak nedeniyle yaptınız. Bu konuda kaç tane açık dava var? Kaç kişi bu şekilde müracaat edip sağlık hakkına ulaşmak için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Pardon, bitiriyorum Sayın Başkanım, selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Suiçmez, teşekkür ederim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Selamlıyorum.

Bu bilgileri de bize verirseniz çok sevinirim.

Hepinizi sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ednan Arslan, buyurun.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakan, kıymetli bürokratlar; öncelikle bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, yarın 14 Kasım Dünya Diyabet Günü. Bu kitapçığımızda bu Tip 1 diyabetle ilgili söz verip de yerine getirmedığınız -sizin

şahsınızda söylüyorum ama sizden önceki bakanlar ve paydaş bakanlıklar; Sağlık Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı- defalarca gündeme gelmiş bu soruna yönelik bir çözümünüz keşke burada olsaydı. Ben, Tip 1 diyabetli bir çocuk babasıyım, çocuğum 6,5 yaşında; yaklaşık on ay önce bir tanı aldık ve biz bu Tip 1 diyabetin ne olduğunu en acı ve şiddetli hâliyle yaşamaya başladık. Yani şimdi, burada her şeye para bulurken bu sensörlere ve pompaya para bulamama meselesini ben anlayabilmiş değilim. Ben mühendisim, matematik de bilirim; sabah arkadaşlarımız “Şu ilaçlar niye ödeme kapsamında değil?” falan diye söylediklerinde, kıymetli milletvekili arkadaşlarımızın “Ya, onların işte onayları yok, ruhsat almadılar.” falan filan tarzında birtakım kabul edilebilecek gerekçeleri var ama bu pompa ve sensörler Avrupa Birliği ülkelerinin tamamı tarafından geri ödeme kapsamına alınmışken, Avrupa Birliği ülkelerinin tamamında ücretsiz bir şekilde ödenirken, Sayın Bakanım, bizim ülkemizde niye ödenmiyor? Bizim çocuklarımız bu kadar kıymetsiz mi, değersiz mi? Tip 1 diyabetli ailelerin ne yaşadığını acaba biliyor muyuz? Yani 2013’te Sağlık Uygulama Tebliği’ne girmiş olan bu ödeme neden bir yıl geçmeden tekrar buradan çıkarıldı? Burada vardı. Yani biz ülke olarak buraya, 30 bin-40 bin civarındaki çocuğumuza bu parayı veremiyor muyuz ya da Bakanlığınız olarak, Tip 1 diyabetli çocukların yaşayacağı komplikasyonlardan kaynaklı ileride yaşayacakları hastalıkların bu ülkeye maliyetlerinin bu sensör ve pompalardan daha fazla olduğunu bilmiyor muyuz, hesaplayamıyor muyuz yani Bakanlığımız buna muktedir değil mi?

Bakın, ben geçen hafta bir konuşma yaptım, yüzlerce mesaj geldi bana, inanın, utandım. Niye utandım biliyor musunuz? Bana diyorlar ki “Allah senden razı olsun.” Ya, ben milletvekili olarak bir çözüm üretemedim ki ne benden ne 600 milletvekilinden ne de Bakanlıktan Allah razı değil. O yüzden, ne olursunuz, derhâl bu sorunu çözelim, bu kanayan bir yara. Bakın, annenin biri ne diyor biliyor musunuz? “Çocuğum okula başladı, kalem tutamıyor.” Neden? Onlarca kez o küçük parmakları deliniyor ve o çocuğumuz parmağıyla kalem tutamıyor.

Sayın Bakanım, bu işi çözecek misiniz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Evet.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Soruyorum size: Ne zaman çözeceksiniz peki? “Evet.” diyorsunuz, onaylıyorsunuz, peki ne zaman çözeceksiniz bu işi? Lütfen, bunu yarın açıklayın ya, ben de Tip 1 diyabetli bir çocuk babası olarak teşekkür edeceğim ya, gerçekten teşekkür edeceğim. Ya, bir sürü vergi borcu siliyoruz; bir sürü zenginin, varsılın burada kanun yoluyla cebine para sokuyoruz ama Tip 1 diyabetli evlatlarımızı bu iyiliği yapmıyoruz. Bakın, anneler sırtlarında çantalarla, o insülin iğneleriyle okulların kapısında bekliyorlar. Bu anneler çalışmıyor, bu anneler iş gücünden mahrum kalıyorlar ve bunun amasız fakatsız ödeme planının içerisine konması gerekiyor.

Ben konuşmamda da daha önce söylemiştim, şanslı bir babayım. Neden? Çünkü benim gücüm çocuğuma bir sensör almaya yetiyor. Bakın, Sayın Bakanım, o sensörün gün içinde verdiği verilerden bahsetmek istiyorum. 10 Kasım’da, tarih 10 Kasım, ne olmuş biliyor musunuz benim kızım’da, eğer sensör olmamış olsa benim fark edemeyeceğim, annesinin fark edemeyeceği neler olmuş yavrumuzun vücudunda? Saat 06.56’da 80’e düşmüş şekeri, 07.21’de düşük uyarısı veriyor bize, biz fark ediyoruz ve çocuğumuzun başına gidiyoruz, 78’e düşmüş. Bakın, 12.00’de 54’e düşmüş yani buradaki hekim arkadaşlar 54’ün ne olduğunu bilir. Eğer o sensör olmasa, o sensörün marifeti olmasa, cep telefonuma mesaj gelmemiş olsa belki de çocuğum çok ciddi bir sağlık problemiyle karşılaşacaktı, belki hasar kalacaktı çocuğumda. Bu ülkenin 30 bin-40 bin evladı her gün bu sorunu yaşıyor, her gün bu sorunla karşı karşıya. Peki, sensör olmazsa, onlar için bu üçüncü göz olmazsa; bu uyarı sistemi çalışıp anneyi, babayı, okuldaki öğretmeni müdahale ettirmezse bu çocukların vebalini kim taşıyacak, bu işin hesabını kim verecek Sayın Bakanım? Lütfen, bazı şeyleri yapabilecek gücteyiz, kapasitedeyiz; bu ülke de bu sorunu çözer. Lütfen, buradan bu müjdeyi bu ailelere verin, sizden rica ediyorum.

Teşekkür ederim. (CHP milletvekillerinden alkışlar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş’un, İzmir Milletvekili Ednan Arslan’ın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasını CHP milletvekillerinin alkışlamasına ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, sayın mebuslar; Sayın Ednan Arslan bir problemi dile getirdi, teşekkür ediyoruz ama biliyorsunuz değerli arkadaşlar, Genel Kurulda alkış oluyor. Sayın milletvekilleri, dokunulmazlığınız var diye usule uymamazlık yapmayın.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Devam)

b) Mesleki Yeterlilik Kurumu (Devam)

c) Sosyal Güvenlik Kurumu (Devam)

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Nurten Yontar, buyurun lütfen.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve milletvekilleri; bugün, evet, bütçemizi görüşüyoruz ki maalesef, bu bütçede gerçekler yok, doğru bilgi akışının da size ulaşmadığı açıkça görülmekte. Lütfen, bürokratlarımızla, personelinizle halka inin, vatandaşa dokunun, yaşadığı sıkıntıları görün ve onları dinleyin.

Bugün istihdamın, çalışma yaşamının ve sosyal güvenlik alanının en önemli sorunlarından biri, düzensiz göç ve onun sonuçlarıdır. Suriye’den gelen geçici koruma statüsündeki göçmenler, Afganistan ve dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen yasa dışı kaçak göçmenlerin çalışma hayatıyla olan ilişkilerinin düzenlenmesi, denetleme, teftiş gibi süreçlerin uygulamaya konulmaması âdeta kaçak işçi çalıştıranlara

ödül niteliğinde olmuştur. Bir de çalışma sürelerini üç yıla çıkardığınızla övünüyorsunuz. Bizim insanlarımız işsizken göçmenlerin büyük bir çoğunluğunun çalışıyor olması ne kadar düşündürücü.

Ara ve nitelikli eleman yetiştirmek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığıyla ortak olarak yaptığımız Mesleki Eğitim Projesi var. Bu, çocuk işçiliğinin önünü açmıyor mu? MESEM'lerde kaç çocuk işçi çalışıyor? Bu çocukların aile durumlarına hiç baktınız mı? Bunlara pedagojik anlamda destek sağlanıyor mu? Bunların başına gelebilecek iş kazalarına ilişkin ne gibi önlemler alınıyor? Bunlar daha çocuk, ustaları başında olmadan tam gün çalıştırılmaları ne kadar doğrudur?

İş kazaları demişken kayıtlara göre 2024 yılı Ekim ayı dâhil 1.513 işçi iş kazasında yaşamını kaybetti. Bu da kayıtlara göre, ya kayıtlara geçmeyenler? Türkiye'de iş cinayetlerinin önlenmesi için iş yerlerinin bağımsız bir denetim sistemi kurularak denetlenmesi gerektiği düşüncesindeyiz fakat bu yapılmadığı gibi kamusal denetim de güçlendirilmemektedir.

Asgari ücret artık neredeyse azami ücret noktasına geldi. Eskiden filmlere bile konu olan bir orta direk vardı, siz orta direk grubunu da yok ettiniz. Türkiye'de yüzde 15-20'lik kısım zengin, geri kalanı fakir oldu. Eskiden kıdemini alan bir vatandaş ev veya bir araba alabiliyordu, şimdi sayenizde bir evin ancak dört duvarından oluşan bir odayı alabiliyor; emin olun, bir mutfağı, bir banyoyu bile bu kıdemle alamaz. Yine "eski Türkiye" dediğiniz Türkiye'de bir asgari ücretli 4 kişilik ailesine rahatlıkla bakabiliyordu, şimdi bir asgari ücret bir kiraya bile yetmiyor. Dolayısıyla, maalesef ailelerin geçimine yetişmiyor bu asgari ücret. CHP olarak, asgari ücretin 30 bin liranın altında olmaması ve üç ayda bir enflasyon güncellemesi verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Sayın Bakan, sunumunuzda "İlave istihdam sağlayan işverenlerimize sigortalı başına 31 bin liraya kadar prim desteği sağladık." diyorsunuz. Vergi ve faiz borcunu sildiğiniz yandaş iş adamlarını bu destekten ne kadar yararlandırdınız? Emekliye veremediğiniz desteği bu yandaşlara vermek ne kadar doğrudur? "Emeklilik yılı" ilan ettiniz 2024'ü ama emekliyi mutlu edemediniz Sayın Bakan.

Sunumunuzdan diğer bir kıtada, Eğitimli Çocuk Bakıcıların Teşvik Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi kapsamında çalışan annelere aylık yaklaşık 12 bin lira destek vermeye devam edildiğini söylüyorsunuz. Destek alan kaç anne var ve bu anneleri nasıl tespit ediyorsunuz? Söz konusu projeden kaç annenin haberi oldu, bu nasıl duyuruldu? Ülkemizde kadınların istihdam oranı yüzde 32,9'la OECD ülkeleri arasında sonuncudur.

Atanmayan, KPSS puanı olan binlerce engelli vatandaşımız sizden atama beklemektedir. Özel sektörde yüzde 3, kamu sektöründe yüzde 4 engelli ve yüzde 2 hükümlü işçiyi çalıştırmanız gerekmektedir Sayın Bakan, emin olun, bu kadrolar boş. Buralara neden atama yapılmıyor? Mesela, Bakanlığınızda bu kadrolar dolu mu? Bu iş yerlerinde bu denetimi kim yapıyor, nasıl yapıyor?

Mecliste bizimle birlikte gece gündüz çalışan danışmanlarımız var ve bu arkadaşlarımız özlük hakları konusunda ciddi problemler yaşıyor. Geçtiğimiz dönem söz verilmesine rağmen kanun gündeme bile alınmadan kadük oldu. Eğer hakkaniyetli bir Bakan olmak ve bir hak vermek istiyorsanız bu sözleşmeli personelin iş sonu tazminat hakkını verin.

2012 tarihinden itibaren gelir testi uygulamasını hayata geçirdiniz, genel sağlık sigortası zorunlu hâle geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bankoğlu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, çocuklar ölüyor, kimi mevsimlik işlerde kimi gecekonduvan bozma evlerde kimi istismar sonucu işlenen cinayetlerde kimi de devletin kontrolündeki eğitim merkezlerinde

MESEM'ler, Meslek Eğitim Merkezleri, Hükûmetinizin iş gücünü Türkiye'de ucuz iş gücü hâline getirme politikasının bir parçası olarak kuruldu ve yaygınlaştırıldı. Bugün 2 milyona yakın çocuğumuz eğitimden koparılmış şekilde, yoksulluk ve hayat pahalılığı gibi gerekçelerle bu merkezlerde çalıştırılıyor. Mesleki Eğitim Kanunu madde 41 diyor ki: "Mesleki eğitim yapılan bu merkezlerde iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir." Ama son yıllarda yaşadığımız çocuk iş cinayetlerine baktığımızda buraların denetlenmediğini; çocukların, üstelik on iki saatten uzun süre güvensiz iş ortamlarında, güvencesiz bir şekilde çalıştırıldığını görüyoruz; çocuklarımızın şantiyelerde, sanayide, inşaatta çalıştırıldığını, 8-9 yaşında iş hayatına girdiğini görüyoruz. Yani "çocuk iş cinayeti" kavramını ilk kez sizin döneminizde konuşur olduk Sayın Bakan. Peki, denetlemekle görevli Bakanlığınız somut olarak ne yapıyor? Bakın, açık ve net söyleyeyim, gerçekten, cevap: Hiçbir şey.

2017-2023 arasındaki Çocuk İşçilikle Mücadele Programı'nızı açıkladınız. Yine, 2024-2028 Stratejik Plan ve faaliyet raporunuz var; çocuk işçilikle mücadeleye ilişkin birtakım önlemler alındığı, yapıldığı yazılıyor. Peki, sonucunda ne oldu, bir gelişme var mı? Yok. Bugün bir araya gelmemesi gereken iki kelime var: "Çocuk" ve "işçilik" Bu, resmen devlet eliyle meşrulaştırılmıştır. Son bir yılda 0-14 yaş arası en az 22 çocuk iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiş, 15-17 yaş arasında yine en az 44 çocuğun bu sözde eğitim merkezlerinde, eğitim kamplarında öldüğünü biz İSİG raporlarında görüyoruz. MESEM'ler, sadece yetişkinleri değil bakın, çocukları da ucuz iş gücü olarak gören iktidarımızın bir kirli koalisyonunun ölüm merkezleridir, çocuk işçiliğinin yasal kılıfıdır. "Avrupa'da, dünyada en ucuz ve en masrafsız işçi bizde." diye işçilerin tüm haklarını bir bir tırpanladınız. En düşük ücrete, en uzun saatler çalışan işçiler bizde. İşçiler yetmedi, bir de çocuklarımızın şantiye köşelerinde en ağır işlerde, en uzun saatlerde çalışmalarına göz yumuyorsunuz. Bu paralar da işçinin maaşından, fondan yandaşa, iş güvenliğini yok sayan patronlara aktarılıyor. Son üç yılda, bakıyoruz, MESEM Programı'na aktardığınız kamu kaynağı 15 milyara yaklaşmış.

Türkiye'de 2013-2023 yılları arasında 671 çocuk işçi iş cinayetinde hayatını kaybetti, bu ölümler 2024'te artarak devam ediyor. Sayın Bakan, kanunda açıkça yazıyor: "Öğrenciler tehlikeli, ağır işlerde çalıştırılmaz." Peki, bu ölümler nedir? Söyleyeyim: 16 yaşında Eren sondaj çalışması yapılırken elektrik akımına kapılarak öldü. 17 yaşında Ulaş, elektrik direğinden arıtma havuzuna düşerek öldü. 14 yaşında

Arda, sac büküm makinasına sıkışarak feci şekilde öldü. Ölüm bir yana, yaralanmalar uzuv kayıplarıyla sonuçlanıyor ve bu çocukların hayatı kararıyor, hayattı. Mesela, Beyzanur aracın yakıt deposunun şamandırasını değiştirirken meydana gelen patlama sonucunda vücudunun yüzde 80'i yandı. Bu çocuğu yakıt deposunun şamandırasını değiştirerek nasıl eğitebilirsiniz Sayın Bakan, bu nasıl bir eğitim, bu neyin eğitimi? Çocuk işçiliğinin temel nedenlerini siz kendi raporlarınızda açıklamışsınız, diyorsunuz ki: "İşverenlerin talebi, aile bireylerinin işsizliği, eğitim hizmetinden faydalanamama, yoksulluk..." Bunu sizin raporlarınız söylüyor. Bu sorunlara çözümü geçtim, çocukların işçileştirilmesine, öldürülmesine göz yumuluyor; buna göz yummayın Sayın Bakan. Önceki gece annesi hurdacılık yaptığı için evde boğularak hayatını kaybetmemiş olsalardı Nefes, Peri, Işık'a vadedeğiniz, onları bekleyen gelecek farklı olacak mıydı? Türkiye, gerçekten, artık hurda toplamaya giderken 5 çocuğu boğularak ölen annelerin, çocuğu şantiyelerde suntaların arasında kalıp ölenlerin, sanayide elektrik akımına kapılanların, inşaatlarda üzerine beton blok düşenlerin geleceği kararlarının ülkesi oldu ya!

Çocuk yoksulluğunda Avrupa Birliğinde 1'inci, OECD'de 2'nci sıradayız; 15-17 yaş grubunun iş gücüne katılım oranı yüzde 16'lardan yüzde 22'ye çıkmış ama sizin bütçenizde -bunu lütfen açıklayın- Çocukların Korunması Programı'na 1.000 TL ayrılmış. Bunu lütfen açıklayın, mutlaka bir cevabınız vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bektaş, buyurun.

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Bakan, iktidarınızın ekonomiyi nasıl yönettiğini emeklilerin durumuna bakarak görebiliriz. Avrupa'daki emekli maaşları son on yılda sürekli artarken Türkiye'de emekli maaşı euro bazında yüzde 34 oranında düşmüştür. Türkiye, Avrupa'da en düşük emekli maaşına sahip 2'nci ülke konumundadır. Milyonlarca emeklimiz açlık sınırının dahi altında bir maaşla yaşam mücadelesi vermektedir. Bu insanlar sizlerden bir lütuf ya da armağan beklemiyor. Emekli yurttaşlarımız yıllarca ödedikleri sigorta primlerinin karşılığı olarak insan onuruna yaraşır bir koşulda hayatlarını sürdürmek istiyor. Sosyal devletin de bir gereği olarak emekli yurttaşlarımızın içinde bulunduğu sefaletten kurtarılması adına bir çalışmanız var mıdır?

Bugün Avrupa'da asgari ücretin de en düşük olduğu 2'nci ülke olmamız AKP iktidarında ülkenin ne hâle geldiğinin; ekonominin, yoksulluğun ne derece olduğunun ve çaresiz halkın kaderine terk edildiğinin en somut göstergesidir. Asgari ücret Avrupa'da bir çalışanın alabileceği en düşük maaşken Türkiye'de ortalama maaş hâline geldi. Bakanlığın açıklamasına göre Türkiye'de çalışanların en az yüzde 40'ı asgari ücretle çalışıyor. Milyonlarca insanımızın yoksulluğa terk edildiği gerçeğini üzülerken tespit etmek durumundayız. Konya Milletvekili olarak ilimizde ortalama bir ev kirasının 15 bin TL olduğunu sizlere hatırlatarak sormak istiyorum: 17 bin lira maaş alan bir kişi aldığı maaşla evinin kirasını dahi zor öderken nasıl yaşamını sürdürecektir?

Sayın Bakan, iktidarın bu halkı yoksulluğa iten ekonomi politikalarının ağır bedelini işçiler ve emekliler ödüyor. Her gün 4 işçimizin iş cinayetlerinde hayatını kaybettiği bir ülkede yaşıyoruz. İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği Meclisinin verileri bu durumu gözler önüne seriyor. Avrupa'da işçi ölümlerinde ilk sıradayız. Bu utanç verici tablo patronları koruyan, işçinin hakkını savunmayan politikaların eseridir. Üstelik geçen gün 78 yaşında bir yurttaşımız çalışmak zorunda olduğu için iş cinayetinde hayatını kaybetti. 78 yaşında bir insan bu ülkede yaşamını sürdürebilmek için çalışmak zorundaysa burada ciddi bir sistem sorunu vardır.

Bir diğer acı gerçek, staj ve çıraklık mağdurlarının yıllardır yok sayılması. 3308 sayılı Yasa kapsamında çocuk yaşta sigortalı olarak devlet gözetiminde çalıştırılan bu insanların bugün emeklilik haklarından mahrum bırakılmaktadır. Vergi ödeyen ülkenin kalkınmasına katkı sunan bu insanlar çıraklık dönemlerinde verilen 4/A tescil tarihlerinin hizmete başlama tarihi olarak kabul edilmesini beklemektedir. Ancak iktidarınız bu mağduriyete çözüm üretmek yerine yandaşları kayırmayı tercih etmektedir. Yurttaşın emeğini, hakkını yok sayan bir anlayışla sosyal adalet sağlanmaz. Staj ve çıraklık mağdurları, lütuf değil müktesep haklarının gasp edilmemesini istiyorlar.

BAĞ-KUR'lular ise ayrı bir trajedi yaşıyor. 2023 seçimlerinden önce Sayın Cumhurbaşkanı tarafından verilen 7200 prim günü sayısına indirme sözü seçim sonrasında unutulmuştur. Bu kesim iktidardan bu sözün tutulmasını beklerken ne yazık ki BAĞ-KUR'lulara sırtınızı döndünüz. Bu kesimin yaşadığı geçim sıkıntısı, ekonomik krizle birlikte her geçen gün daha da derinleşiyor. Sayın Cumhurbaşkanının verdiği söz tutmak adına bir çalışmanız var mıdır? Yoksa BAĞ-KUR'luları sadece bir seçim vaadiyle oyalamayı mı tercih ettiniz?

Sayın Bakan, 8 Eylül 1999 sonrasında SGK girişi olan yurttaşlarımızın da mağduriyetine değinmek istiyorum. Aynı prim gününe sahip olmalarına rağmen, bu insanlar sırf 1999'dan sonra işe başladıkları için akranlarından yirmi yıl daha geç emekli olabileceklerdir. Bu durum, emeklilik hakkına erişimdeki adaletsizliği daha da derinleştirmektedir. AKP iktidarının yarattığı bu adaletsizliği gidermek için kademeli emeklilik sistemi şarttır. Ancak iktidar bu kesimin taleplerini sürekli olarak göz ardı etmektedir. Bu mağduriyeti ortadan kaldırmak adına bir çalışmanız var mıdır?

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Çan, buyurun.

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hoş geldiniz Bakan Yardımcıları ve bürokratlar, değerli basın mensupları.

Sayın Bakan, geçen yıl "Bu yüzyılı emeğin, yatırımın, üretimin, istihdamın, büyümenin, kalkınmanın ve refahın yüzyılı yapacağız." demiştiniz. Biz anlıyoruz ki "Yirmi iki yıl öncesi rakamlara takla attırırsak, 2001 krizi sonrası rakamları verirsek bugünü perdeleriz. Çalışanların, emekçilerin, emeklilerin yaşadığı yoksulluğu, yoksunluğu görmezden gelecek sunum yaparsak anı unuttururuz." diye düşünmüş; bu hayalini 2'nci yüzyılın ilk yılında bize yaşatmış.

Makro göstergeler günlerdir burada konuşuluyor; büyümeye, kalkınmaya, refaha dair ayakları yere basan, umut verici hiçbir veri yok. Sadece bu yıl içindeki artış borç da 1 trilyon 926 milyar lira, toplam borç 800 trilyon 650 milyar lira, dokuz aylık borçlanma 1,1 trilyon. Daha onlarca veri, geçen yıl burada anlatılan hikâyeleri yalanlıyor. "Emekli Yılı" ilan ederek başladığınız 2024 yılında, emekliler her gün güzel bir haber beklerken, emekçiler temmuz ayında enflasyon güzellemesi beklerken maalesef ikiyüzlü politikalarınızı bir kez daha görmüş oldu ulusumuz hep birlikte.

İstihdam politikalarına geçerse bugün Türkiye'de emeğin hem kendisi değersiz hem de emekçi değersiz. Taşeron işçiler, taşeronda çalışan sağlıkçılar için burada hiçbir ifade yok. Kınıyorum. Katma değere odaklı, teknolojiye odaklı, üretime odaklı bir ulusal ekonomi politikası izlemiyorsunuz. Rakamlar da bunu teyit ediyor. Orta, düşük ve düşük teknoloji sektörlerin istihdamdaki payı yüzde 77,7; yüksek teknoloji sektörlerin payı ise sadece yüzde 2,8. Böyle bir tablodan Türkiye Yüzyılı hikâyesi çıkarmanın derdine düşmüşsünüz ne yazık ki. Bizi kandırıyorsunuz.

Paylaştığımız güncel işçi sendikalaşma oranı yüzde 14,8. 2001 rakamını hatırlatayım size; yüzde 57,2. Yanıltıcı sunumunuza değinmeden soruyorum: Övünerek söylediğiniz işçi sendikalaşmasının eylem sayısı kaçtır, oranı kaçtır? Çünkü biz biliyoruz, en son FERNAS madencilerinin yaşadıkları Kurtuluş Parkı'nda çok taze bir şekilde hafızalarımızda.

İktidarın gözünde emek ve emekçi de değersiz olunca bu durum ister istemez ücret politikalarına da yansıyor. Geçen yılın başında asgari ücreti 17.002 lira olarak belirlediniz; sonra çıktınız "Asgari ücrete çok zam yaptık, enflasyonu da bu azdırdı." diye faturayı emekçiye, emekliye kestiniz. Emekçi kayıplarının telafi edilmesi için yıl ortası artış istedi; oralı dahi olmadınız. Enflasyon yılbaşında verdiğiniz zammı üç dört ayda yuttu; asgari ücretli şimdi her ay 7-8 bin lira içeride, eline geçen para neredeyse şu anda 10 bin lira. Şimdi, 2025'in asgari ücreti için yüzde 17'ler, yüzde 20'ler telaffuz ediliyor. "Asgari ücrete yüzde 30; bunun altında yokuz." diyoruz.

Memur maaşına gelirse, sunumunuzda 2022 Aralık-2024 arası -hatta 2002 yazmışsınız onu- zammı yüzde 279 olarak belirlediniz. Ben insaf diyorum! Memur hâlâ sizden alacaklı. Çapsız ekonomi politikalarınızla, memuru, işçiyi, emekliyi getirdiğiniz noktada "Yüzde 279 zam verdik." diyorsunuz. Memur sizden hâlâ alacaklı. Memurun cebinden çaldığımız parayı en yakın zamanda yerine koyun.

Şimdi, mevsimlik işçiler... Özellikle bir arkadaşımız sadece o konuya değindi. Sizin "-cek" "-cak"larınızın içinde bu yıl mevsimlik tarım işçilerine bir tane sözünüzün olmadığını görüyoruz.

Ben sözümün sonlarına doğru esnafımızdan bahsetmek istiyorum, çarıklık ve staj mağdurlarından bahsetmek istiyorum. "Aktüeryal denge." dediniz. "Şu ana kadar çalışan, şu kadar emekliyi finanse ediyor" gibi söylemler algı yönünden emeklimize büyük bir haksızlık. Ben diyorum ki: 80 milyon insan çalışıyor, üretiyor; tek adam rejimi bütçe yapıyor, bütçeyi kullanıyor; o zaman 80 milyon tek adamı finanse ediyor. Aktüeryal denge budur. Özetle, bu iktidar, ne emekçiye dost ne de emekliye.

Sunumunuza dönüyorum: 2002'de SGK gelirlerinin giderleri karşılama oranı yüzde 71,5 iken bugün bu oranı yüzde 95,7'ye getirmekle övünüyorsunuz. Allah aşkına, şirket misiniz siz, şirket mi yönetiyorsunuz? Sosyal devletten haberiniz var mı? Kâr mı edeceksiniz yani? Yüzde 120'yle övündüğünüzde topluma bir şey vermiş olacaksınız? Lütfen buralardan vazgeçin.

Son olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gergerlioğlu...

MURAT ÇAN (Samsun) - ...sağlık hizmetlerinin basamaklarının doğru ve etkili kullanılmasını sağlamaktan neyi kastediyorsunuz? Sağlık Bakanının üzerinde misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan kapattım, Sayın Gergerlioğlu'nun mikrofonunu açtım, sağ olun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Bakan Vedat Işıkhân hoş geldiniz.

Size en çok soru soran milletvekiliyim. 1.045 soru önergesi beşte 1'ini, 209 soruyu ben sormuşum size. Cevap oranınız çok fena değil, Allah var ama içerikler kötü. Bana mevzuat yazıp gönderiyorsunuz Sayın Bakan. Olmaz böyle şey! 209 tane vahim vaka size sormuşum. Gösterebilirim, size de takdim edebilirim. Çok kötü cevaplar var. Bakın, mesela Zonguldak'ta bir kaçak iş yerinde yakılarak öldürülen Afganistanlı Vezir Muhammed Nourtani'yi sormuşum. "Efendim, programlı teftişler ve program dışı teftişler yapmaktayız." gibi bir cevap vermişsiniz. Asgari ücret altında çalışıyormuş bu kişi. "Ona karışamayız, şu bu." denmiş, yanan yandıyla kalmış.

Bakın, Kocaeli Gebze ilçesinde 2 kişinin öldüğü Kar Beton Grupta bir iş cinayeti yaşanmış, onu sormuşum. Yine aynı şekilde mevzuat yazıp göndermişsiniz. Ya, ben sizden mevzuat istemiyorum Sayın Bakan, ben sizden mevzuatın uygulanmasını istiyorum. Zaten mevzuat uygulanmadığı için bu kazalar, bu iş cinayetleri oluyor.

Bakın, İstanbul Yeşilköy Havalimanı'nda bir önemli iş kazası olmuş, onunla ilgili yine aynı mevzuat yazıp göndermişsiniz.

Kocaeli Körfez'de, ilimde bir inşaatta işçi yanarak ölmüş şantiyesinde. Bana yine gayet soğuk, kuru, mevzuat dolu bir cevap yollamışsınız; olacak bir iş değil! Yani vakayla ilgili bir sürü soru, 7 soru sormuşum, 7 sorunun hiçbirine cevap yok, mevzuat var sadece.

Mesela, Körfez'de bir tamircide 15 yaşında bir çocuk -bakın, yine ilimde oldu- tamircide sobaya tiner dökmemesi gerektiğini bilmediği için parlayan alevler arasında yanarak öldü. Ben size bunu bir sene önce sormuşum. Cevap bile vermemişsiniz. "Çocuk işçiliğiyle ilgili mücadele ediyoruz." diyorsunuz. Çocuk işçiliği sırasında ölen çocuğu soruyoruz, cevap bile yok Sayın Bakan. Bu nasıl iştir?

Bakın işten atılanları sormuşum. Kaç tane soru önergesi elimde. Mesela engelli, çok zor durumda insanlar işten çıkarılmış, bana başvurmuşlar, ben de size sormuşum. Bana "İş sözleşmesi devam edenlere bakarız, onun dışındakilere bakamayız. Ara bulucuya gitsin." Ya, vatandaş bana geliyor, ben de size soruyorum, siz de diyorsunuz ki: "Ara bulucuya gitsin." Vatandaş ne yapsın Sayın Bakan ya?" Bu işi bir

halledin yani. Olmaz böyle şey!

Şimdi, bakın, sadece Kocaeli’de 1 milyar liralık MESEM yolsuzluğu yapıldı biliyor musunuz, haberiniz var mı? Korkunç yolsuzluklar yapılıyor. Uсталık Telafi Programı, MESEM’lerde inanılmaz yolsuzluklar -bunlardan haberiniz yok herhâlde- yıllar sonra yakalanıyor.

Yine, bakın, veteriner hekimler niye ayrımcılığa tabi tutuluyor? Diş tabipleri, hekimler emekli maaşları konusunda 2 kez iyileştirme aldılar, biraz rahatladılar fakat veteriner hekimler bundan faydalanamadı -bize başvuruyorlar- bunların dışında bırakıldılar ve şu anda veteriner hekim arkadaşlarımız yüzde 43 az emekli maaşı alıyorlar, yüzde 43 yani bayağı düşük bir oran.

Yine, bakın, Duchenne musküler distrofisi hastalarına verdiğiniz bir cevap var yani bakın, yüzlerce hastanın anne babasıyla görüşüm Sayın Bakan, size çok sitem ediyorlar şu cevabımızdan dolayı. Bakın, onlar da bizi şu an izliyorlar. Şimdi, Duchene musküler distrofisi çok vahim bir hastalık, çok dramatik bir hastalık -ben hekimim- inanılmaz dramatik bir hastalık. Siz bize “Efendim, biz bu hastalığın tedavisini yapıyoruz.” diye bir cevap vermişsiniz, “Translarna 250 miligram ilacı ödüyünüz.” demişsiniz. Hastalarla görüştük, konuyu ayrıntılı bir şekilde inceledik, ne gördük? Aslında yüzde 3’ünün ilacını ödüyörsünüz, yüzde 97 hastanın ilacı olan “Elevidys” isimli ilacı ödemiörsünüz. Geçtiğimiz gün Sağlık Bakanlığının önünde yüzlerce çocuk anne ve babası eylem yaptı. Size de ulaşıyorlar ama bu insanların durumu da yine SMA hastaları gibi; hiçbir cevap alamıyorlar ve çocuklar tek tek ölüyorlar, çok dramatik bir şekilde ölüyorlar. Zamanında kurtarılabilircek çocuklar bunlar. Her şeye değer, çocuklarımız için her şeyi yapmaya değer.

Ayrıca, KHK’lilerin emeklilik sorunları da yine devam ediyor. Ben de onlardan birisiyim. Bana da Bakanlığınız emekli ikramiyesini ödemedi, mahkemeye gittim, mahkemeden aldım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bunu sadece bana değil, binlerce KHK’liye yaptınız Sayın Bakan. Burada benim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Burak Akburak? Yok.

Sayın Orhan Sümer? Yok.

Sayın Levent Uysal? Yok. Sayın Necmettin Çalışkan? Var.

Değerli arkadaşlar, Sayın Çalışkan’ın mikrofonunu açtıktan sonra soru soracak olan milletvekillerimiz lütfen sisteme giriş yapınlar.

Sayın Çalışkan, buyurun

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Teşekkür ediyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, burası siyasi müzakere yapacağımız yer değil; bu açıdan, ben teknik bir iki hususla ilgili Sayın Bakanın yanında bürokratlar varken bazı hususları hatırlatmak istiyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, önemli sorunlardan biri kıdem tazminatı meselesi. Mümkünse kıdem tazminatı fonunun kurulması tekrar gündeme getirilmeli çünkü bu, ciddi olarak işçi ile işveren arasında fitne tohumu ekilmiş bir duruma sebep oluyor. Zaten işveren açısından düşünüldüğünde nötr yaklaşırsak bir kredi imkânı, iyi niyetli düşündüğümüzde işveren açısından büyük bir yük oluşturuyor, kötü niyetle düşünüldüğünde de zaten önemli bir mobbing aracı. İşverenin yirmi beş yıl, otuz yıl süreyle herhangi bir çalışan için bu kadar rakamı bir kenarda bekletmesi mümkün değil. Bu açıdan da bunun mutlaka fon oluşturularak, aylık alınan sigorta primleri eklenerek tazminatını aynı memurlar gibi kamudan alması gerekir, bunu hatırlatmak isterim.

İkinci olarak, tabii, burada tarihe not düşme açısından KHK’lilerin iadesini de bir kez daha burada belirtelim. Mahkemelerin, Türk adalet sisteminin hiçbir şekilde suçlu olmadığına dair hükmettiği insanlarla ilgili kamuya iadelerinden öte, ilk dönemlerde özel sektöre ciddi baskı yapıldı “Bu adam KHK’yle ihraç edilmiş, sen özel iş yerinde de çalıştıramazsın.” diye.

Üçüncü olarak arz etmek istediğim husus, yabancı çalışan meselesi. Artık ülkemizde ciddi bir yabancı varlığı söz konusu, bu bir realite; buna uygun tedbirlerin alınması gerekir. Madem yabancılar çalışıyor, öyleyse prosedürde bir kolaylaştırma yapılması gerekir. Ayrıca, deprem bölgesinde, özellikle Suriyeli çalışanlar sigortasız çalışmayı tercih ediyor, bunun da ücret olarak kendilerine dönüşünü bekliyor. Bu da işverenler açısından istihdam alanında zorluk yaşıyor, işçi rahat bulunmuyor. Madem bunlar çalışıyor öyleyse bu konuda da prosedürün kolaylaştırılması, deve mi, kuş mu bir şekilde karar verilmesi gerekiyor.

Burada bir başka önemli husus: SGK’nin, bazı ödemelerde özellikle kas hastaları, SMA ve benzeri hastalar için “Bunun tedavisi olmadığı için ödeme yapmıyoruz.” şeklinde bir uygulaması var. Bu, dolandırıcılara zemin hazırlıyor. İlgili şahıs -ki bunu oluşturan şebekeler bir şahsın üzerinden- valilik onayıyla çok büyük miktarlarda para topluyor, vatandaş da duygu istismarına kapılarak bu noktada mağdur oluyor. Bunun da bir şekilde çözülmesi gerekir. Devlet her ne şekilde tedavi edecekse eder, “Bunun tedavisi yoktur, biz bunu kapsam dışı bırakıyoruz.” sözü asla kabul edilemez.

Burada başka önemli bir husus: En fazla kamunun kanuna riayet etmesi gerekir. Bakın, şu anda, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışanları her yıl sonu işten çıkarılıyor sırf tazminatı vermemek için -belki bilginiz yok- 1 Ocakta yeniden işbaşı yapıyor. Bu, asla kabul edilemez; kanuna en fazla sizin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygı duyması gerekir.

Keza, ücretli öğretmenler konusu Türkiye’deki en haksız uygulamalardan biridir. 10-12 bin lira aylık maaşla fakülte bitirmiş bir adam aylık otuz gün süreyle çalışıyor, haftada beş gün. Bu, asla kabul edilemez, Bakanlık olarak buna sizin de müdahil olmanız gerekir.

Keza, TYP meselesi -biliyorsunuz- seçim istismarı, duygu istismarı, sömürü; seçime birkaç ay kala geçici işçi olarak insanlar işe alınıyor altı ay süreyle, ha, lütfettiler, deprem bölgesinde bir buçuk yıla çıkarıldı. TYP uygulaması da bu ülke yapılacak kötülüklerden biri. Eğer bir yere eleman ihtiyacı varsa eleman işe alınmalı ama “Seçim bitinceye kadar oy ver, sonrasında çıkaracağız.” uygulaması asla kabul

edilemez.

Bunun dışında, yine taşeron işçiler ve buna benzer pek çok alanda mağdurlar söz konusu. Bakanlığın bunlara tedbir alması gerekir. Belki en büyük bakanlık değilsiniz ama bütün çalışanların, iş gücü olan herkesin muhatap olduğu önemli bakanlıklardan biri. Maliyeciler gibi, SGK müfettişleri de işvereni korkutmamalı ama çalışanın hakkını da mutlaka...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece, milletvekillerimizin söz taleplerinin tamamı karşılanmış olup şimdi soru kısmına geçeceğiz.

Sizden ricam şu değerli milletvekilleri: Mikrofon bir dakikaya ayarlı, toplam on beş dakika süremiz var. Bu süre dolduğu zaman soruları kesiyorum ve Sayın Bakana cevap için otuz dakika söz vereceğim. Sonrasında oylamalara geçeceğiz. Sorunuz bittiği zaman lütfen uzatmayalım, hızlıca sorunuzu sorup diğer arkadaşların tamamının sorularını karşılamaya çalışalım zamanı efektif kullanma anlamında.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Temurci...

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Bakanım, birçok arkadaşımız bu prim gün sayısında yaşanan adaletsizliklerle ilgili konuyu ifade etti, AK PARTİ Grubunun Grup Başkanı Abdullah Bey'in de bu konuda açıklamaları vardı. Bu konuda çalışma var mı, bunu sizden bir duymak isteriz.

Bir de bu 2024-25'te emekli olacakların çok farklı aylık almaları söz konusu, büyük bir adaletsizlik. Bu konuda da yine Hazine ve Maliye Bakanlığımızla bir çalışmanız olduğunu biliyordum. Bu konuda bir gelişme var mı, bilgi verirseniz memnun oluruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum

Sayın Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Bakanım, Sosyal Güvenlik Kurumuna en borçlu belediyeler hangileri? Son yıllarda belediyelerin borçları ne kadar arttı ve bu artışı neye bağlıyorsunuz? Bu konuda ne gibi tedbirler almayı planlıyorsunuz?

İkinci sorum da Sosyal Güvenlik Kurumu olarak belediye borçlarının tahsilinde ayrımcılık yaptığınıza, özellikle AK PARTİ'li belediyelere işlem yapmadığınıza dair iddialar var, bu iddialar doğru mu?

CAVİT ARI (Antalya) - Doğru. Geçen dönem yapılmış olsaydı doğru değil derdim, bu yıl yapıldığı için çok net.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Açıkcapı.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sayın Bakanım, EYT'nin SGK bütçesine maliyeti ne olacak veya ne oldu? Özellikle EYT meselesinde zaman zaman popülizm yapıldığını görüyoruz. SGK'nin mali dengesini sarsacak kademel emeklilik, staj ve çıraklığın emekliliğe sayılması gibi farklı talepler zaman zaman gündeme getiriliyor. SGK'yi mali anlamda iyice sarsmaya ve mevcut emeklilerimizin refahını azaltmaya yönelik bu çıkışlara karşı nasıl bir önlem almayı planlıyorsunuz?

Diğer bir sorum: Deprem bölgesinde, özellikle inşaat sektöründe ve alt sektörlerde işverenlerin ciddi bir çalışan ihtiyacı var. Bu konuda ne yapmayı planlıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Yenidoğan çetesi soruşturması kapsamında 10 adet hastane, ruhsatı askıya alınarak kapandı. Bu hastanelere el koyup devlet adına işletmeyi düşünüyor musunuz?

Bir diğer soru: Varlık değeri 320 milyar liranın üzerinde çıkan İşsizlik Sigortası Fonu'nda ne kadar gelir oluştu? Fon'da biriken tutarın ne kadarı işverene, ne kadarı işçiye ödendi? Fon'da biriken paralar hangi yatırım araçlarında değerlendiriliyor? Buradan ne kadar gelir elde edildi? Fon'un varlık nedeni dışında bir kullanımı var mı?

Son olarak da belediyelerden il müdürlüklerinize müracaat edip prim borcuyla ilgili yapılandırma isteyen muhalif belediyeler var mı? Bunlarla ilgili taksitlendirme yapıyor musunuz? Gayrimenkul teminatı tekliflerini kabul ettiniz mi? Hesaplarına bloke koyduğunuz belediye var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, son dönemlerde yükselen eğitim düzeyleriyle yardımcı hizmetler sınıfında yer alan personelin artık günümüzde birkaç üniversite bitiren, yüksek lisans mezunu ve hatta doktorası olan binlerce çalışandan ibaret olduğu bilinmektedir. Kurumdan kuruma farklılık gösteren görevde yükselme sınavlarının bazı kurumlarda iki yılda, bazı kurumlarda on yılda hatta bazılarında yirmi yılda, bazılarında ise hiç yapılmadığı bilinmektedir ve böylelikle de kurumlar arası ve çalışanlar arası eşitsizlik söz konusu olmaktadır. Bu sınıfın kaldırılması ve bu sınıf çalışanlarının genel idari hizmetler sınıfına alınması konusunda bir çalışmanız var mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, asgari ücretli çalışan sayısı tam olarak kaçtır? Asgari ücret altında part-time kısmi süreli çalışan kişi sayısı kaçtır?

Özel hastanelere her yıl ayrı ayrı olmak kaydıyla, son üç yıl içerisinde SGK tarafından yapılan ödeme ne kadardır?

Anayasa Mahkemesi, sendikaların yetkilendirme süreçleri uzaması nedeniyle hak ihlalleri olduğunu belirtiyor. Anayasa Mahkemesinin kararları çerçevesinde konuyla ilgili herhangi bir çalışma yaptınız mı?

FERNAS Müdürü bir çalışana ait sendika üyeliğini gösterir belgeyi sosyal medyadan yayınladı, siz yalanladınız ancak biz kurumdan sızdığını biliyoruz. Bu sızıntıyla alakalı, kimin yaptığıyla alakalı herhangi bir soruşturma açtınız mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlığımızın sendikalı ve prim borcu olmayan işletmelere beyaz bayrak verilmesi gibi bir projesi vardı. Geçen sene de sordum, üzerinden üç yıl geçti, bir şey gözüküyor, buna ilişkin akıbet nedir?

İkincisi: Ekonomik ve Sosyal Konseyin toplanması bu On İkinci Kalkınma Planı'nda da vardı, ekonomik politikalarla sosyal politikaların uyumunun da bütünlük bir yapıda ele alınması açısından. En son 2009 Şubat'ta toplanmıştı, neden hâlâ Ekonomik ve Sosyal Konseyi toplamıyorsunuz Sayın Bakan?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sayyigît...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Türkiye mutluluk endeksi en düşük olan ülkelerden biri Sayın Bakan. Türkiye 2023 Mutluluk Raporu'nda 137 ülke içinde 106'ncı sırada yer alıyor ve her geçen yıl daha da kötüye gidiyor bu durum. İnsanlar mutsuz ve emekçiler bir tükenmişliğe doğru sürükleniyor. Bu nedenle, iş yoğunluğu ve ücret düşüklüğü gibi nedenlerin tetiklediği tükenmişlik sendromu, içinde bulunduğumuz sefalet şartlarında iş hayatında en yüksek oranda olan ülkelerden biriyiz. Bunu neden burada söylüyorsunuz? Çünkü emekçilere insani yaşam koşullarını sağlamayıp açlık sınırının altında maaşlar dayatan, emeklilere sadakayı reva görüp bir tükenmişlik içinde bırakan iktidarın icra makamındaki Bakan sizsiniz.

Ayrıca akademiye tükenmişlik sendromu üzerinde çalışan, bununla ilgili kitaplar yazan bir akademisyen olarak çalışanlara ve emeklilere reva gördüğünüz politikalarımızın sonucunda tüm yaşam enerjilerinin tükenmesini en iyi siz biliyorsunuz. Peki, buna rağmen nasıl bu sefalet koşullarını dayatabiliyorsunuz? Siz şu anda bu tükenmişliği derinleştirmek için mi, çözüm bulmak için bu makamdasınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kocacık...

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Bakanım, bütçede Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'nın temel hedefinde çocuk işçiliğiyle mücadelede dikkat çekilirken ve bu kapsamda da Bakanlık olarak birçok proje yürüttüğünüz hâlde neden bütçede çocuk işçiliğiyle mücadele için 2025 yılı için sadece 1.000 TL ayrılmış, 2026 ve 2027 yılı bütçesinde de hiç ödenek ayrılmamış; bunun sebepleri nelerdir?

İkinci sorum: Kamuoyunda yer alan Suriyelilerin sağlık giderlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna yüklendiği ve SGK bütçesine yük oluştuğuna dair birtakım iddialar doğru mudur?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Bakan, sağlık hizmetlerinin vatandaşa sunumu ve denetlenmesine ilişkin bir sistem hatası olduğunu öngörüyoruz; daha etkin bir denetim sistemi gerekli değil midir? SGK bünyesinde 442 müfettiş var. Müfettişler bu sınavı yaklaşık beş yılda tamamlıyorlar ve siz, üç yılda 86'sı emekli olanların yerine ne yazık ki 10 müfettişi henüz atamış durumdasınız. Bununla bu demin söylediğim denetimleri yapabilir misiniz, bu mümkün müdür? Herkese adil, eşit, ücretsiz bir sağlık hizmeti verebilmek için, yeterli denetlemeyi yapabilmek için SGK'de herhangi bir düzenlemeyi yapmak planınızda var mı?

Yine, ayrıca yenidoğan çetesi müfettişleri için ciddi bir baskı olduğu söyleniyor, bu şikâyetlerin sümen altına itildiği söyleniyor. Bununla ilgili de cevabınızı bekliyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Deprem bölgesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak birtakım tedbirler aldınız, bu tedbirler işe yaradı mı? Adıyaman'da ve deprem olan diğer illerinde deprem öncesi ve deprem sonrası çalışan sayılarını kıyasladığımızda nasıl bir durum ortaya çıkıyor?

Bir diğer sorum: Kayıt dışı istihdamla mücadele büyük önem taşıyor, bu konuda hangi çalışmalar yapılıyor?

Son sorum: Engelli istihdamını desteklemek için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı hangi projeleri yürütüyor? Bu projelerle ne kadar engelli vatandaşımıza istihdam sağlanmış?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, bir gün farkla on yedi yıl gecikme, geç emeklilik kabul edilemez. Düzenlemeyle 8/9/1999'dan sonra olup yaşa takılanlarla ilgili yeni bir düzenlemeniz olacak mı? Geçmiş dönemde AK PARTİ Grup Başkanı tarafından da verilen böyle bir söz var, bu konuda düşünceleriniz nedir? Binlerce insan bu düzenlemeyi bekliyor. "Emeklilikte adalet." diyoruz.

Bir diğer sorum: Çalışma izni verilen mülteci sayısı ne kadardır, onu merak ediyoruz.

Bir de sosyal sigortalar prim borçlarını şimdiye kadar toplamadınız, istemediniz belediyelerden; 31 Mart'tan sonra mı aklınıza geldi bunları istemek? Bursa, Balıkesir, Manisa gibi illeri kaybedince mi bu borçları istemek aklınıza geldi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Temurci, tüm partililerin rahatsız olacağı bir konudan açık yüreklilikle biraz önce bahsetti, İstanbul Belediyesinin 2019'dan bu yana 44 bin kişinin işine son verdiğinden bahsetti. Sanırım oradan gelen açıklama da yapıldı bir vekilimiz tarafından, doğrulanmış oldu. Bu, gerçekten kabul edilemez bir şey. Hiç kimsenin işine son verilmeyeceği söylenerek belediyeye gelen arkadaşların bu uygulamaları kabul edilemez.

Sayın Bakanım, bu konuda sizdeki verileri almak isterim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Vefat eden ne yapacağız Sayın Başkan?

CAVİT ARI (Antalya) - Vefat eden geri getiremeyiz. 15 bin emekli olmuş ne yapalım, zorla mı çalıştıracak? Bu ülkeyi soyarken yandaşlara soydururken mi aklınıza geldi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ölenle ölmüyor, ölen de geri gelmiyor.

ORHAN ERDEM (Konya) - Bu belediyelerin konserlere ödedikleri rakamları gördükçe hayret ediyoruz, size borçları ne kadar? Hem bu kadar adam çıkarıp eleman alabiliyorlar hem de borçlarını ödemiyorlar. Bu konuda sizdeki bilgileri almak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Emekli olmuş, emekli; emekli olan adam işten mi çıkarılmış oluyor? 15 bini emekli olmuş. Amma çarpıtmaya meraklısınız; adam emekli olmuş, vefat etmiş.

CAVİT ARI (Antalya) - O kalan borçlar AK PARTİ'li belediyelerden kalan borçlar Orhan Bey. AK PARTİ'li belediye başkanlarının ödemediği borçlar onlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar... Değerli arkadaşlar, bakın, şu bekleyen milletvekillerinin hakkına giriyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, bakın, bekliyorlar.

CAVİT ARI (Antalya) - AK PARTİ'li belediye başkanlarının ödemediği borçları CHP'li belediyelerden almaya kalktı bu Bakan Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

Değerli arkadaşlar, bir durun ya, kayıtlarda var, söyledikleriniz; emekli mi olmuş, ölmüş mü, çıkmış mı?

CAVİT ARI (Antalya) - Orhan Bey'e cevap veriyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kayıtlarda var cevaplarımız.

Şimdi, o da sordu, Bakanlık teyit edecek. Ya, lütfen, burada arkadaşlarımız bekliyor. Şimdi ak ile kara ortaya çıkacak; bakalım hepsi vefat mı etmiş, 47 bin kişi başka şekilde mi çıkmış, çıkacak ortaya.

Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - CHP'den AKP'ye geçen belediyelerde ertesi gün 5 bin personel çıkarıldığına da şahidiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Siz de onu söyleyin, değerli arkadaşlar, lütfen.

Sayın Akgül...

ABDULKADİR AKGÜL (Yozgat) - Sayın Başkanım, Değerli Bakanım; özellikle esnaf ve sanatkârları ilgilendiren, BAĞ-KUR prim gün sayılarının 9000'den 7200'e düşmesiyle ilgili tüm söz alan arkadaşlarımızı, ben de destekliyorum, haklılar. Sayın Bakanım, esnaf ve sanatkârın, özellikle pandemiyi atlatan bir esnaf sanatkârın, özellikle kendi istihdamını yaratan esnaf ve sanatkârın adaletsizliğe tahammülleri yok. Gerçekten ya hiçbirine yapmayacaktık ya da bu adaletsizliği düzeltmemiz lazım. Söz verdik biz bunlara, inşallah, en kısa zamanda bunu görmeyi düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Pala...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Eğriye eğri, doğruya doğru ya! Doğru söylüyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bir de siz doğru söyleyin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hep doğru söylüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Pala, lütfen devam edin.

Sayın Ağbaba ve Sayın Kırkpınar, değerli arkadaşlar; bir milletvekili soru soruyor, size olsa, size yapılırsa hoşunuza gider mi? Gitmez.

Buyurun lütfen.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, iş yeri hekimi, iş güvenliği uzmanlarının özerk bir kamu kurumu bünyesinde istihdam edilmesine dönük bir eylem planınız var mı?

Genel sağlık sigortası prim borcu olan kişi sayısı nedir? Bu kişilerin ilaç alabilmeleri için bir eylem planınız var mı?

Meslek hastalıklarına tanı konması sürecinin daha uygun bir hâle getirilmesine ilişkin bir eylem planınız var mı? Mevzuata "işle ilgili hastalık" kavramının konması için bir eylem planınız var mı?

Son olarak ölümlü iş cinayetlerinin önlenmesine ilişkin kapsamlı ve gerçekten bu cinayetleri önleyecek herhangi bir eylem planınız var mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çan...

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Esnafa ve sanatkâra söz verdiğiniz 7200 prim gününü ne zaman hayata geçireceksiniz?

Staj ve çıraklık mağdurları ve bir günle on yedi yıl kaybedenleri ne zaman hatırlayacaksınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkoğlu...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Sayın Bakanım, bir iş yerinde on yıl, on beş yıl, yirmi yıl çalışıp kendi isteği haricinde iş akdine son verilen bir kişiye tazminat ödenmediği takdirde müfettişleriniz nasıl bir uygulama yaptı? Öyle bir iş yeri var. O iş yerinin adı Türkiye Büyük Millet Meclisi, o çalışanlar da danışmanlar. Bu konuyu ne zaman çözeceksiniz?

İkincisi: Ücretli öğretmenlik Türkiye'de tam anlamıyla bir köleliktir. Bir hafta içerisinde tam ücretle derse giren bir öğretmen altmış yıl çalıştığı takdirde emekli olabilecektir. Bu zulme ne zaman son vereceksiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gezmiş...

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, iyi akşamlar diliyorum. Eczacı bir milletvekili olarak ilaç sektöründeki bazı sorunlara değinmek istiyorum. Her geçen gün artan ilaç fiyat farkları vatandaşımızı ve emeklimizi maalesef mağdur ediyor. Kutu başına 500 TL'ye varan ilaç fiyat farkları var. Vatandaşımız daha önce üç aylık ilacını eczanemizden alırken "Şu anda 1 kutu alırım, kalanını sonra tekrar alırım." diye bildiriyor. Bu konuda bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz? Koruyucu sağlık alanında bir gelişme olacak mı? HPV her geçen gün artmakta olan bir hastalık, HPV aşısı ödenme kapsamına girecek mi? Maalesef yetersiz beslenmeden dolayı ülkemizde vitamin eksikliği çok yaygın, kompleks vitaminler ödenme kapsamına girecek mi? İlaçtaki euro kurundaki düzensizlikten dolayı, güncel euro kuru 37 TL olmasına rağmen ilaçta 22 TL...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İşçileri ve sendikacıları kaygılandıran, 2025 yılında AK PARTİ'li vekillerle, çalışma yaşamına yönelik bir kanun teklifinin Meclise getirilmesi yönünde Bakanlığınızda çalışma yapıldığı doğru mudur? Kıdem tazminatında sınırlamaya yönelik bir düzenleme bu kapsamda var mıdır? İş cinayetleri yanında meslek hastalıklarındaki artışı durduracak bir çalışma programlıyor musunuz? Kadınların sigorta öncesi annelik süresi emeklilik için borçlanma sağlanıp emekliliğe sayılacak mıdır? 2002 yılından beri kaç grev ertelenip engellenmiştir? Kamuda işçi mühendisler için kadro düzenlemesi sağlanıp onların mühendis olarak değerlendirilmesi öne alınacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, süremiz dolmuştur. Dolayısıyla şimdi...

Bir saniye değerli arkadaşlar. Süre doldu, on beş dakika süremiz vardı. Az önce müdahale edip, karşılıklı laf atıp benim kürsüde müdahale etmeme sebebiyet veren sayın milletvekillerine üç gün konuşma vermeyeceğim ki bu insanların, bu milletvekillerinin soru kısmını karşılayabilelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, bizi hedef gösteriyorsunuz, can güvenliğimiz yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben ortaya konuştum, ben ortaya konuştum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkanım, 3 kişi var ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, benim ekranımda 10 kişi var.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - 10 kişi on dakika yapar Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Adaletli olun Başkanım, verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, bir saniye.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bakan "Sorsunlar." diyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bankoğlu, onlar karışamazlar. Sayın Milletvekili, onlar bütçe almaya geldiler, biz buradan bütçe vereceğiz onlara.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, sen anlayışlı bir Başkansın, verirsin şimdi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Gürer...

Ben burada hedef gösterdim mi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gösterdin Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ortaya konuştum ama Sayın Ağbaba "Ben yaptım bunu." dedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, ben Yaşar Bey'e acıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kırkpınar ile Sayın Ağbaba, ikisi yaptı.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Çalışkan...

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, İşsizlik Fonu devlete emanettir. Malum olduğu üzere emanetin amaç dışı kullanımı emanete ihanettir. Aynı zamanda, işçinin hakkı olan bu bedelin istismarı kul hakkı gasbidir. Malumdur ki bu İşsizlik Fonu'nda biriken para hiçbir şekilde gerçek anlamda işçiye kullanılmıyor, daha çok işverenin açığı kapatılıyor. Bu açıdan, bununla ilgili, işçilerin kullanmasına yönelik yeni bir düzenleme söz konusu mudur?

Ayrıca, çıraklık ve staj mağdurlarıyla ilgili bir çözüm söz konusu mudur?

EYT'yle ilgili ara geçiş formülü şeklinde bir çalışma yapılmakta mıdır?

Bu arada, yabancı çalışanlarla ilgili herhangi bir gelişme var mıdır, prosedürde değişiklik olacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sevda Karaca Demir...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet, bugün kadınları çocukların üzerine kapıyı çekip çocukları tehlikelerle baş başa bırakmaya mecbur bırakan şey kamusal ücretsiz kreşlerin olmaması. Patronların kreş zorunluluğunu denetlemiyorsunuz, kreş konusunda neden yasaların gereğini yapmıyorsunuz?

İşçi sağlığı ve güvenliği konusunda denetimsiz bırakılan motokuryelerin çok tehlikeli iş kolu sınıfına alınması için bir şey yapacak mısınız?

ILO ve DSÖ'ye göre her yıl 128 binden fazla meslek hastalığı tespit edilmesi gerekiyor. SGK istatistiklerine göre neredeyse hiç yok, meslek hastalığına bağlı ölüm ise hiç yok. Meslek hastalıklarını neden saklıyorsunuz? 1 milyon kamu işçisine verdiğiniz sözü tutup kadro hakkı için gerekli düzenlemeyi yapacak mısınız? Aynı işi yapanlar arasındaki statü farklılıklarını kaldıracak mısınız? Daha önce her 1 göçmen işçiye karşılık 10 yerli işçi çalıştırma zorunluluğu vardı, değiştirdiniz 1 göçmene karşılık 5 yerli işçi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bayhan...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sayın Bakan, sisteminiz, işçileri, emeklileri, gençleri hatta çocukları bile sırtında bir kambur olarak görüyor. Mezarda emeklilik anlayışını yerleşik hâle getirdiniz. Aynı işi yapan sigortalı çalışanların eşit yurttaşlık hakkını bile çiğniyorsunuz. Miting meydanlarında size seslenen emekçilerin sesiyle soruyoruz: 8 Eylül 1999'dan sonra işe giren milyonlarca emekçinin kademeli emeklilik hakkı için bir adım atacak mısınız? Çıraklık ve staj mağduriyetine son verecek misiniz?

Sendikal yetkiye itiraz hakkıyla sendikalaşma hakkının ayaklar altına alınmasına çanak tutuyorsunuz. Sömürücüler yetkiye itiraz sürecinde işçilerin birliğini bozmak için baskı yapıyor, istifaya zorluyor, işten atıyor, tazminat haklarına çöküyor. Sendikalar ve TİS Kanunu'nun 43/5'teki "İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur." düzenlemesini iptal edecek misiniz? Son bir yıl içerisinde tazminatsız işten çıkarma oranı nedir? İş Yasası 25/2'deki iş çıkışı kodlarını kaldıracak mısınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı...

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Bakan, sigorta tescilli bulunan bir işletme sigorta borcunu kaç ay süreyle ödemediği takdirde iş yerinin yoklaması yapılır ve sahte bir iş yeri olup olmadığına yönelik kontroller başlatılır? Bu tür durumlarla karşılaşılan işletmelerin sayısı

nedir ve bu süreç nasıl işlemektedir? Bunlarla ilgili karşılaşılan durumlarda Bakanlık olarak yaptığımız işlem ve cezai müeyyide nedir? Bu cezanın toplamı nedir? Vergi daireleri ile SGK arasında otomasyon kurulmadığı için borç durum yazıları manuel olarak alınmakta, bu da mükellefler ve muhasebe meslek mensupları için ciddi zaman kaybına yol açmaktadır. Bu konuda bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır? Şirketlerin gecikmiş olan tahsil edilmemiş sigorta prim borçları toplamı nedir? Bu sayıyı iller bazında yanıtlamanızı istirham ediyorum. Tahsil edilemeyen prim borcu geriye dönük ve yıllar bazında nedir? Genel sağlık sigortası primi ödemeyen kaç kişi vardır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karagöz...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Bakan, Cumhurbaşkanının bir buçuk sene önceki genel seçimlerde söz verdiği esnafımızın emeklilik prim gün sayısının 7200'e düşürülmesi vaadini gerçekleştirecek misiniz?

Devlette taşeron işçi çalıştırma ayıbına son vermeyi düşünüyor musunuz?

Staj ve çıraklık sigortası mağdurlarının taleplerini görmezden gelmeye devam edecek misiniz?

EYT sistemini getirmekle övünüyorsunuz ama attığımız her adımda yeni mağduriyetler yaratıyorsunuz. İşe bir gün geç başlayan vatandaşlarımızın emeklilik için yedi ile yirmi yıl arasında fazladan beklemesinin yarattığı mağduriyeti gidermek için kademeli emeklilik yasasını çıkaracak mısınız?

Açlık sınırının altında ücret alan asgari ücretli vatandaşlarımızın ve emeklilerimizin hayat standartlarını insan onuruna yaraşır bir noktaya taşımak için asgari ücreti 30 bin lira, emekliliği ise en az bir asgari ücret seviyesine çekmeyi düşünüyor musunuz?

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Olan...

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Bakan, 2011 yılında İşsizlik Sigortası Fonu'ndan GAP İdaresine verilen 11,5 milyar TL hazine üzerinden tahsil edilecekti, aradan geçen on üç yıla rağmen işçinin parası neden tahsil edilmemektedir?

Diğer bir sorum: Türkiye'de çalışmaya bağlı ölüm ve yaralanma sayısı resmî olarak kamuoyuna sunulmamaktadır. Son on yılda iş cinayetlerinde yaşamını yitiren kişi sayısı kaçtır? İş cinayetlerinin tespiti ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

Başka bir sorum: Türkiye'de İŞKUR'un ve TÜİK'in verilerine göre işsiz sayısı 3 milyon bandındayken işsizlik ödeneğinden yararlanan yurttaş sayısı yaklaşık 500 bin kişi bandında kalmaktadır. 2,5 milyon işsiz yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla işsizlik ödeneğinden yararlanma koşullarında bir değişiklik planlanmakta mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - Antalya'da turizm çalışanları sezon sonunda iş sözleşmelerinin askıya alınması nedeniyle işsiz kalma sorunuyla karşı karşıyadır. Şimdiye kadar hukuki açıdan güvencesiz bırakılan söz konusu personelin, resmî kayıtlara göre çalışan ya da işsiz olarak sınıflandırılmadıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, ücretli izin hakları sağlıklı bir şekilde oluşmadığı gibi, iş akdi feshedilmediği için işsizlik maaşı hakkı da ortadan kalkmaktadır. Ayrıca, çalışma sürelerinin bir yılı geçmemesi sebebiyle kıdem tazminat hakkı da doğmamaktadır. İş sözleşmesi askıda olan turizm personelinin SGK'yle ilgili haklardan yararlanması da sağlanmalıdır. Söz konusu personelin SGK primlerinin devlet tarafından karşılanması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir. Ne yazık ki turizm sektöründe yetişmiş kalifiye personelimiz başka sektörleri tercih etmekte. Sayın Bakanım, iş sözleşmesi askıda olan turizm personelinin yaşadıkları sorunların giderilmesi için bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Güzelmansur...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, deprem bölgesinin, yıkılmış Hatay'ın bir vekili olarak size sesleniyorum: Yıkık bir kentte olan prefabrik konteynerlerdeki bir işveren ile İstanbul'daki lüks bir semtin işverenin aynı SGK primini ödemesini içinize sindiriyor musunuz? Bu, bir adaletsizlik değil mi? Prim borcuna af getirmeyi düşünüyor musunuz? Normal hayat düzeline kadar Hatay'dan -özellikle Hatay'ı söylüyorum çünkü Hatay depremden en çok etkilenen şehir- birkaç yıl SGK primi almasanız SGK batır mı? Van'da altı yıl SGK primi almadınız normal hayat düzeline kadar ama Hatay'da ise bu kasım ayından itibaren artık SGK primi almayı başlatmayı düşünüyorsunuz. Bu, vicdansızlık değil mi?

Sayın Bakan, son bir soru da Suriyeli göçmenlere ne kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bankoğlu, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biliyorsunuz, 14 Ekim 2022'de Amasra'da 43 maden işçimizi kaybettiğimiz, korkunç ihmallerle, liyakatsızlıklarla dolu bir maden faciası yaşadık; sayısız rapor ve tanık ifadesiyle aslında bunun bir iş cinayeti olduğu tescillendi Sayın Bakan.

Amasra Müessesesinde iş güvenliği adına hiçbir önlem alınmadığına, eğitimlerin kâğıt üstünde verildiğine, iş güvenlik malzemelerinin

temin edilmediğine dair birçok iddia vardı, tanık ifadeleri ve raporlarla bu da ortaya çıktı. Bakanlığınız, iş müfettişlerine soruşturma açtığını açıkladı fakat sonra bu soruşturmalar ne oldu, ne aşamada, bunu bilmiyoruz; bunu lütfen açıklayın. Bu soruşturmada hangi isimler hangi gerekçeyle soruşturma konusu oldu? Bu kişilere soruşturma iznini başta vermediniz çünkü görevi kötüye kullanmaktan soruşturma açıldığı için. Görevi kötüye kullanmaktan Bakanlığınızdan soruşturma için izin talep edildi -siz o zaman Bakan değildiniz- bu soruşturma talebi reddedildi, dava yoluyla bu izinler alındı. Bu kişiler neyle suçlandı, bunu bilmek istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece milletvekillerinin soru taleplerini de karşılımış bulunuyoruz.

Şimdi, Sayın Bakana gün içerisinde dile getirilen görüş, öneri ve soruların cevaplanması için otuz dakika süre vereceğim.

Sayın Bakan, buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Teşekkür ediyorum.

Kıymetli Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri; öncelikle, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan partiler adına konuşma yapan Gamze Taşcier, Adalet Kaya, Kezban Konukçu, Yüksel Selçuk Türkoğlu, Sema Silkin Ün, Mustafa Kalaycı ve Resul Kurt vekillerimize ve ayrıca toplantı boyunca söz alan, katkı sağlayan tüm milletvekillerimize bütçe görüşmelerimizde paylaştıkları konular, yaptıkları eleştiriler ve değerlendirmeler için ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Tabii, burada gündeme gelen konulardan bir kısmı doğrudan bizi ilgilendirirken bir kısmı da diğer bakanlıkları ilgilendirmektedir ancak biz kendi alanımızla ilgili soruları yanıtlayacağız. Komisyonumuza doğru ve net bilgiler aktarmak adına süremiz elverdiği sürece sorularınızı yanıtlamaya gayret edeceğim, değerlendirme yaparken de yüce Meclisimize ve sayın milletvekillerimize olan saygımdan dolayı olabildiğince şeffaf olmaya çalışacağım.

Şimdi, müsaadelerinizle soruların yanıtlarını vermeye başlıyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hiç alışkın olmadığımız bir nezaket.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bazı vekillerimizin yenidoğan çetesi soruşturması hakkında soru ve değerlendirmeleri geldi.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 27 Kasım 2023 tarihinde SGK'ye 13 hastaneyle ilgili -özetle- fatura ve işlemlerin incelenmesine yönelik bir yazısı gelmiştir. Bu yazıya istinaden başsavcılık yazısında belirtilen konuların incelenmesi amacıyla 29 Kasım 2023 tarihinde müfettiş görevlendirmesini yaptık. Savcılığın bildirdiği 13 hastanenin 12'si -SGK'nin bunlarla sözleşmesi olduğu için- teftişe alınmıştır ve bu doğrultuda müfettişlerimiz görevlendirilmiştir. Müfettiş incelemeleri neticesinde teftiş süreci tamamlanan Özel Bağcılar Medilife Hastanesinin 29 Nisanda, Özel Bağcılar Şafak Hastanesinin 9 Ağustos'ta SGK'yle olan sözleşmeleri feshedilmiş ve ödemeler durdurulmuştur. Teftişlerinde sona yaklaşan diğer hastanelerle ilgili olarak da Sağlık Bakanlığımızın ruhsat iptalleri kararıyla ödemeler durdurulmuş ve SGK sözleşmeleri feshedilmiştir.

Yenidoğan çetesi soruşturması şu an Adalet Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız, cumhuriyet savcılığıyla birlikte titizlikle yürütülmektedir. SGK ayağında konuyla ilgili olarak hâlihazırda 10 müfettiş tarafından yürütülen inceleme ve soruşturma devam etmektedir. Sorumluların gerekli cezaları almaları ve bedellerinin ödenmesi için de bu işin takipçisi olduğumuzu bir kez daha sizin huzurunuzda vurgulamak isterim.

Bazı vekillerimizden SGK tarafından özel hastanelere aktarılan kaynaklarla ilgili bir soru geldi. SGK'nin sağlık harcamalarından özel hastanelere olan ödemelerin oranı her geçen yıl azalmaktadır ki bir vekilim bunları yıllık olarak bizden istedi, şimdi size sunuyorum.

2012 yılında yüzde 16,6 iken 2014'te yüzde 15'e, 2016'da yüzde 12,9'a, 2018'de yüzde 11,2'ye, 2020'de yüzde 8,6'ya, 2022'de yüzde 7,3'e, 2023'te de yüzde 6,2'ye düşmüştür; gördüğümüz gibi, SGK bütçesinden özel hastanelere aktarılan kaynak ciddi anlamda azalma göstermiştir. Kamu ve özel hastanelerde kişi başına yapılan harcamalarda artış olmuştur; bunun nedeni, genel SUT fiyatlarında sürekli yaptığımız güncellemelerdir.

Sayıştay bulguları hakkındaki değerlendirmeyle ilgili bir vekilimizin sorusu oldu. 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda denetim bulguları, 7 adeti denetim görüşünün dayanağı bulgular ve 8 adeti de diğer bulgular olmak üzere 15 tanedir. Rapor incelendiğinde bulguların muhasebesel ya da sistemsel hatalardan kaynaklanan ve farklı hesaplarda takip edilen işlemler olduğu görülmektedir, herhangi bir usulsüz işlem ve kamu zararı söz konusu değildir. Geçmiş yıllarla mukayese edildiğinde gerek yazılım gerekse bilişim altyapısında yapılan iyileştirmeler ve sistemsel müdahalelerle 2016-2017 yıllarında sırasıyla 63 ve 57 olan bulgu sayısı 2023 yılında 15 adete kadar düşürülmüştür. Sayıştay bulgularına yönelik azami özen gösterilmekte, bulguların gereği hassasiyetle yerine getirilmektedir.

Sayıştay tarafından belediyelerin SGK borçlarının tahsil edilmesinde yaşanan sorunlarla ilgili değerlendirmeleri oldu kıymetli vekillerimizin. Öncelikle şunu belirtmek isterim: Kapsamlı ve sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi için SGK'nin prim gelirlerinin tahsilatı bizim için çok önemlidir. Emekli aylıklarını öderken, sağlık harcamalarını yaparken topladığımız sigorta primleri bizim için önemlidir. Ne kadar çok sigorta primi toplayabilirsek emeklilerimize de vatandaşlarımıza da o derece iyi hizmet sunumunu gerçekleştirmiş olacağız.

Belediyelerin 96 milyar liralık borcu -özellikle ifade etmek istiyorum- bugün 150 milyar liraya ulaşmış durumdadır ve maalesef sürdürülemez hâle gelmiştir. Belediyelerin bu borçlarını tahsil edebilmek için nasıl bir yol izlediğimizi de hazıruna sunmak isterim.

Borçlu belediyelerle iletişime geçerek borçları ve ödeme yöntemleri konusunda öncelikle bilgilendirme yapıyoruz. Borçların takibi amacıyla ödeme emirleri tebliğ edilerek borçların ödenmesi talep edilmektedir. Belediyelerin borçları, özel yapılandırma kanunları kapsamında yüz yirmi aya kadar vadelerle taksitlendirilmek üzere genel bütçe paylarından kesinti yapılarak tahsil edilmektedir.

Yapılandırma kapsamında oluşan borçlar ise 6183 sayılı Kanun kapsamında otuz altı aya kadar vadelerle tecil edilebilmektedir. Bununla birlikte, borçlu belediyeler borçlarına karşılık -bu da soru olarak geldi- gayrimenkul teklifiyle borçlarını ödeyebilme imkânına da sahiptirler.

Bütün belediyelere eşit yaklaşıyoruz, bütün belediyelere kamuoyu önünde aynı çağırıyoruz. Tüm belediyelere sesleniyoruz, sizin aracılığınızla bir kez daha sesleniyoruz: Borcunuzu ödeyin, borçlarınızın birikmesine ve ödenmesi zor seviyelere gelmesine müsaade etmeyin. Tek seferde ödeyemiyorsanız gelin bize başvurun, taksitlendirelim; isterseniz gayrimenkul takası teklifi yapın, değerinde alalım diyoruz.

Bizim çağrılarımızı dikkate alıp borçlarını ödeme iradesi gösteren belediyelerimize elbette bir işlem yapmıyoruz -bu belediyelerimize de huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum- bunu yaparken -yine, ifade ediyorum- hiçbir parti ayrımı yapmıyoruz. Örneğin, İzmit Belediye Başkanı, Şişli Belediye Başkanı, Bodrum Belediye Başkanı geldiler, benimle görüştüler, borçlarını ödeme noktasında isteklerini ortaya koydular ancak bunca çağrımıza rağmen, iletişimimize rağmen borçları konusunda hiçbir adım atmayan belediyelere mevzuatın da öngördüğü şekilde -haciz dâhil- işlemleri uygulamak durumundayız. Bunu yaparken de ne yapıyoruz? En borçlu belediyelerden başlayarak işlemleri gerçekleştiriyoruz. En borçlu belediyeler de -kimse alınmasın, üzerine de almasın- maalesef CHP'li belediyeler.

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li belediyeler de borçlu!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bilgi vereceğim efendim. Müsaade edin, bilgi veriyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama böyle ayırım yapılmaz! Şimdiye kadar dinledik! Ayırım yapmayalım!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın vekillerim, müsaade edin. Bakın, bilgi veriyorum size.

CAVİT ARI (Antalya) - Söyleminiz bir ayrımcılık! Kabul etmiyoruz!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Mesela, Ankara Büyük Şehir Belediyesi...

CAVİT ARI (Antalya) - Daha yeni aldığımız belediyeler var!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Şu an süremden de alıyorsunuz.

Ankara Büyükşehir Belediyesi şu anda 8,4 milyar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - O zaman tek tek hepsini sayın!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Açıklayacağım, müsaade edin.

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li ve MHP'li belediyelerden 233 belediye kaldı!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakanım, bir dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, oturun yerinize Sayın Bakırlioğlu! Olmaz!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Müsaade edin. Bakın, Ankara Büyükşehir...

CAVİT ARI (Antalya) - Açıklayın o borçları! 233 belediye kaldı bize!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı... Sayın Bakırlioğlu...

CAVİT ARI (Antalya) - O belediyelerden kalan borçları açıklayın! Açıklayın o borçları!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - O zaman bütün belediyeleri açıklayın!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, böyle bir usul yok!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Açıklıyorum: Ankara Büyükşehir Belediyesinin şu anda 8,4 milyar lira SGK borcu var.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Olmaz ama! Bu şekilde olmaz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, alırsınız söz, size söz veririm ya şu konuşmasından sonra.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bu konuyu ilk kez dile getirdiğimizde 4,5 milyar lira borcu vardı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li belediyelere de haciz yaptınız mı!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tek tek açıklayın o zaman!

CAVİT ARI (Antalya) - Camiyle takas yaptınız, camiyle!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Diğer partileri de söyleyeceğim, niye beklemiyorsunuz? Bekleyin ama...

CAVİT ARI (Antalya) - Bu borçlar AKP'li belediyelerden kaldı!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Süremden de alıyorlar, olmaz ki böyle!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Ankara Belediyesi de Melih Gökçek'ten kaldı, yirmi sene AKP yönetti orayı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hepsi var, hepsi; rahat olun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Böyle bir şey olmaz! Olmaz Bakanım!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Devam edeyim mi Başkanım?

CAVİT ARI (Antalya) - Bakın, böyle konuşamazsınız! AKP'li belediyelere bakacaksınız!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hepsini açıklıyoruz, yok öyle... Tüm belediyelerin borcu var.

CAVİT ARI (Antalya) - O borçların hepsi o dönemden kalma.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

CAVİT ARI (Antalya) - Nasıl teşekkür ediyorsun Başkanım! Böyle saygısızlık olmaz! Bu borçlar AKP'den kaldı. AKP'li belediye başkanlarının borçlarını bize yükleyemez.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Arı... Ya, bu ne şiddet!

CAVİT ARI (Antalya) - Yok öyle yağma! Yok öyle ucuz siyaset!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değeri arkadaşlar, bir saniye, bir müsaade edin.

Sayın Arı, en büyük siyaseti siz yapıyorsunuz ya.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz yapmıyoruz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizden daha büyük siyaset yapan yok.

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li belediye başkanları varken haciz yaptırı mı!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir müsaade et!

Yahu, değerli arkadaşlar, bir durun! Bir müsaade edin!

CAVİT ARI (Antalya) - 233 belediyeyi kazandık fazladan bu sene! Hepsi o belediyelerden yapılan hacizler ve hepsi AKP'li başkanlardan kaldı!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir saniye, ben size söz vermiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Doğru düzgün konuşma yapın!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Üslubunuza dikkat edin!

CAVİT ARI (Antalya) - Bakan dikkat edecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Başkanım, böyle şey olmaz ya! Yapmayın ya! O zaman tek tek açıklayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, lütfen, bir saniye...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Böyle olmaz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Türelî...

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li belediyelere 2023 öncesi kaç tane haciz yaptınız!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, arkadaşlar, bu CHP layüsel mi ya! Sayın Bakan "CHP" diyemiyor mu! Siz sabahtan beri konuşuyorsunuz, olmaz!

CAVİT ARI (Antalya) - Park, bahçeyle, camiyle haciz yaptınız!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama dinlemiyorsunuz ki.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ne dedi ki yani?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Böyle şey mi olur ya!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Böyle bir şey olur mu!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ben devam edeyim olmazsa.

CAVİT ARI (Antalya) - Burası siyasi hesap...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Belgelerle konuşuyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Yerel seçimlerde göremediniz, 414 belediye aldık, 1'inci partiyiz, hazmedemediniz. AKP'li belediye başkanlarından kalan borçlara haciz koyuyorsunuz. Yok öyle yağma!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hepsi belgelerle var.

CAVİT ARI (Antalya) - 2023 öncesi kaç tane haciz yaptın AKP'li belediyelere? Park, bahçeyle, camileri takas yaptınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Yok öyle yağma! Burası çalışamaz böyle!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ne demek ya! Nasıl konuşacak peki?

CAVİT ARI (Antalya) - Hepsini söyleyecek, öyle açıklayacak.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Siyasetçi o da... Ne demek konuşamaz! BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne diyecek değerli arkadaşlar?

CAVİT ARI (Antalya) - "AKP'li belediye başkanının kalan borçları" diyecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Değerli arkadaşlar, bir müsaade edin.

CAVİT ARI (Antalya) - Doğru düzgün konuşma yapacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Pekmezi biraz az yiyelim Sayın Arı yoksa tutamıyorum sizi. Lütfen, olmaz...

CAVİT ARI (Antalya) - Sözlerini geri alacak Sayın Başkan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - O ne demek ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Değerli arkadaşlar, bir sakın olun.

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li belediye başkanlarından devralınan borçların ne kadarı CHP'li belediyelere kaldı, önce onu açıklayacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı bitirince toplantıya devam edeceğim.

CAVİT ARI (Antalya) - Yok öyle yağma! Böyle başlayamaz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Takas yaptınız ya! Ondan sonra da değeri yüksek...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Bir saniye...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2'nci sırada İzmir var, ona ne diyeceksin?

CAVİT ARI (Antalya) - Olabilir. "AKP'li belediyelerden kalma borçlar" diyecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sakın olduğunuz zaman bana söyleyin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Seçim sonuçlarını hazmedememiş bazıları!

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin öğretim üyesi kişiliğinize yakışmıyor bu ifadeler!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Başkanı bekliyorum ben.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sandık sandık diyordunuz ya. Manisa'yı yönetmişsiniz, Bursa'yı, Balıkesir'i, Kütahya, Afyon, Adıyaman, Kastamonu...

CAVİT ARI (Antalya) - Yirmi sene AKP'li belediye başkanı yönetmiş Ankara'yı.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Diyecek ki: "2024'e kadar bu kadar, 2024'ten sonra bu kadardır."

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, borçlu belediyeleri sormadınız mı? Ben de bunları açıklıyorum. Borçlu belediyeleri sordunuz, yapmayın!

CAVİT ARI (Antalya) - Kimliğinize, kişiliğinize, eğitiminize yakışmıyor bu tavır!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sanırım herkes söyleyeceğini söyledi.

CAVİT ARI (Antalya) - Hayır!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Arı, artık ben konuşuyorum, yeter! Tutanaklara yansıdı, bağıra bağıra her tarafa yansıttınız zaten, tamam, sözleriniz tutanaklara geçti, müsaade edin.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın konuşması esnasında yaşanan laf atmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli arkadaşlar, şöyle bir usul belirliyorsunuz: Kimse "CHP" diyemeyecek; Bakanın ne konuşacağını tanzim edeceksiniz...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Öyle bir şey...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye arkadaşlar, müsaade edin. Bir dinlemesini bilin ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Biliyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bilmiyorsunuz! Bakın, on beş dakikadır size söz vermediğim hâlde Bakanın konuşmasını kesiyorsunuz. Böyle kendinizi bir çekin, kayda alın, bir görün ya! Ben yakıştıramıyorum size ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Biz de bu konuşma tarzını yakıştıramıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, siz bir hukukçusunuz ya, hukuk adamısınız. Bir durun...

CAVİT ARI (Antalya) - Hakkımızı savunuyoruz burada Başkanım. Sessiz mi kalacağız yani? Haksızlığa karşı sessiz mi kalacağız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bakın... Bir saniye...

Sayın Türel, bakalım Bakan ne diyecek, bir tamamlar konuşmasını. Sayın Bakan tamamladıktan sonra oylamaya geçmeden önce - geçen sefer de yaptık- Sayın Türel -burada sözcünüz- söz alır.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi konuşalım, bu şeyi bitirelim Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok. Değerli arkadaşlar, bir saniye, ben anlatıyorum. Yani değerli arkadaşlar, hakikaten bir duralım, kamerayla bir çeksek kendimizi, hâlimize bir baksak; ayağa kalkıyoruz, elimizi sallıyoruz.

(CHP milletvekillerinin laf atmaları, gürültüler)

Bir saniye değerli arkadaşlar...

Yani şimdi Sayın Bakan bir ifade kullandı, sizin de elinizde veriler var.

CAVİT ARI (Antalya) - Ne zaman söyleyeceğiz Sayın Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, sizin önünüzde grup sözcünüz var, söz alır, der ki: “ Ben bu konuda bir söz istiyorum.” Ben zaten sözcülere söz veriyor muyum? Veriyorum. Bir usulümüz var, değil mi. Söz alır, der ki: “Ya, Sayın Bakan, sizin verdiğiniz rakamlar öyle ama bakın, bizdekiler de böyle böyle.” Nasıl az önce 47 bini ifade ettiniz, “15 bin disiplinsizlikten, 18 bini öyle gitti, 200’ü vefat etti.” Anlattınız. Orada Sayın Türelî der ki: “Öyle değil.” İsterse Sayın Türelî, beş dakika da ara vereyim, hazırlığımı yapsın, gelir, Sayın Bakana cevabını verir. Biz medeni insanlarız, ortaya çıkar.

Şimdi, CHP’li belediyelerin borçlu olması... Yerel seçimlerde halk sizi tercih etti, daha iyi vaatlerde bulundunuz, “Daha iyi yöneteceğiz.” dediniz, ikinci dönem aldığımız belediyeler var; bunun muhasebesini vatandaş yapmış. Şimdi, Sayın Bakan bir ifade kullanıyor. Yani “Öyle konuşamazsın. Bize saygısızlık yapamazsın.” Yani sabahtan beri Sayın Bakan oturuyor; ağzını açmadı, tek kelime etmedi, hiçbirinin sözünü bölmedi. Ya, böyle mi biz nezaket sahibi olacağız değerli arkadaşlar ya!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadaş...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Türelî.

Bu mu bizim nezaketimiz? Yani bu mu müzakeremiz? Alırsınız sözünüzü...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakın, Sayın Başkanım, şu soru sorulmadı ki...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, lütfen, buradan soranlar oldu. Beğenmediniz mi...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - “CHP’li belediyelerin borcu nedir?” diye sordularsa tamam, açıklasın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Bakırlioğlu, bir saniye...

Yani, CHP’li belediyeye bir şey denilmeyecek, CHP’ye bir şey denilmeyecek; Sayın Bakan bir şey konuşmayacak mı? Lütfen, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Denilmesin değil, borcun kaynağını açıklasın, borcun nereden gelip nereye gittiğini açıklasın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

Bakın, sonrasında -az önce de söyledim- yani Sayın Türelî söz alır, der ki: “Ben açıklama yapacağım.” Sayın Türelî’ye söz vereceğim dedim, açıklar. İki tutanak ortada; Sayın Bakanın verdiği bilgi, Sayın Türelî’nin ortaya koyduğu bilgiler; vatandaş bunun muhasebesini yapar merak etmeyin değerli arkadaşlar.

CAVİT ARI (Antalya) - Yaptı zaten Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Arı.

Böyle bağırınca haklı mı oluyorsunuz? Yok. Ha, sizi haklı çıkarmıyor. Lütfen, ya, bir müsaade edin, Sayın Bakan bir konuşmasını tamamlasın, sizlerin sorularını cevaplasın; gerisini yazılı alacağız. Ondan sonra da Sayın Türelî der ki: Öyle değildi, belediyeler böyleydi, o da izahatını yapar, iş biter.

Birbirimizi anladığımızı düşünüyorum değerli milletvekilleri.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Devam)

b) Mesleki Yeterlilik Kurumu (Devam)

c) Sosyal Güvenlik Kurumu (Devam)

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, buyurun lütfen, sürenize zamanı ekleyeceğim.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Teşekkür ederim.

Şimdi, mesela Ankara Büyük Şehir Belediyesinin şu anda 8,4 milyar lira SGK borcu var. 2019 yılında Melih Bey’den belediyeyi devraldığı anda 200 milyonda SGK prim borcu, şimdi 8,5 milyar. Bu konuyu mart ayında ilk kez dile getirdiğimizde Kıymetli Başkanım, değerli milletvekilleri; 4,5 milyar lira borcu vardı, yedi ayda borcu neredeyse 2 katına çıktı. Üstelik bu süreçte borçlarını kapatma noktasında ne adımı ne taksitlendirme başvurusu yapmadılar ve her geçen gün üzülererek ifade etmem gerekir ki borçları katlanarak artıyor. Bu durumda haciz uygulamaktan başka bir şey yapamayacağız.

Son olarak, 150 milyar borcun parti bazında dağılımını da vermek isterim. Yukarıdan aşağı özellikle “Ce-Ha-Pe” bu borcun yüzde 67,5...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - CHP, CHP!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - ...AK PARTİ yüzde 25...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O da “A-Ke-Pe.”

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - “A-Ke-Pe” Cumhuriyet Halk Partisi...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - O “Ce-Ha-Pe” ise o da “A-Ke-Pe.”

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - MHP yüzde 3, DEM PARTİ yüzde 2 diye borçları dağılmaktadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Bakan; CHP'li belediyelere 2019'dan ne kadarı kalmış? Onları da bir açıklar mısınız.

ERHAN USTA (Samsun) - İYİ Partinin var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Şu an kayıtlarda yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Temiz iş yapıyoruz, görüyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Deprem bölgesinde...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Bakan...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Müsaadenizle devam edeyim, süremden geçmesin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ekleyeceğim, ekleyeceğim.

ERHAN USTA (Samsun) - Temiz iş yapıyoruz, görüyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Evet, teşekkür ediyoruz, şu an kayıtlarda yok ama çıkabilir, dikkat etmek lazım.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür edebilirsiniz bize.

CAVİT ARI (Antalya) - AKP'li belediyelere 2023 öncesi haciz uygulaması yaptınız mı Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, müsaade ederseniz, sabrınız için de çok teşekkür ediyorum. Bakın, ben saat on ikiden beri buradayım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ondan beri.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ondan beri buradayım.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz de buradayız Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sağ olsun Başkanım, ondan beri buradayız ve ben bu sandalyede hiç kıpırdamadan sizleri dinledim ve şu an yani bacaklarımıza kramp girmiş durumda. Bilmiyorum, nasıl dayanıyorsunuz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Biz de her gün buradayız, siz ise bir gün.

ERHAN USTA (Samsun) - Siz senede bir defa buradasınız Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ben sizleri tebrik ediyorum. Bana stres yönetimi konusunda iltifatlar oldu ama...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, ben de size bir şey sordum: 2023 öncesi AKP'li belediyelere haciz uyguladınız mı? Buna cevap verir misiniz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ona bir cevap verin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, biz kanunun emrettiği neyse onu yapıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Yaptınız mı yapmadınız mı? "Evet." ya da "Hayır." Yaptınız mı yapmadınız mı, tek kelime...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yaptınız mı hiç?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, tekrar ediyorum: Kanunumuz, mevzuatımız bize ne emrediyorsa parti ayrımı gözetmeksizin uygulamalarımızı...

CAVİT ARI (Antalya) - 2023 öncesi haciz yaptınız mı yapmadınız mı? Bunu cevaplayın, bırakın laf çevirmeyi, orta sahada top çevirmeyi bırakın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Müsaade ederseniz... Bakın, sürem geçiyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Haciz yaptınız mı yapmadınız mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, devam edin.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, size "Evet." ya da "Hayır." diye soruyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - 2023 öncesi AKP'li bir belediyeye haciz uygulaması yaptınız mı yapmadınız mı? Yaptıysanız "Evet." deyin, yapmadıysanız "Hayır." deyin. Yaptıysanız da örnek gösterin diyoruz, bu kadar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama müsaade etmiyorsunuz ki.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Bakan ondan beri sizi dinliyor, bir dinlemeyi öğrenin ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, lütfen, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, devam edin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bazı milletvekillerimiz deprem bölgesinde...

CAVİT ARI (Antalya) - Size "Evet." ya da "Hayır." diye soruyorum: Sayın Bakan, "Evet." ya da "Hayır." deyin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama müsaade etmiyorsunuz ki süremden geçiyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben sürenize ekleyeceğim.

Sayın Arı, lütfen...

Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar teşekkür ediyorum, sağ olun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın, biz parti ayrımı gözetmiyoruz, borçlu kimse, hangi belediye...

CAVİT ARI (Antalya) - Ama burada "CHP'li belediye" demeyi biliyorsunuz Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama ben borçların genel dağılımını... AK PARTİ'li belediyelerin borcu olduğunu da söyledim, bu borcun yüzde 25'i de AK PARTİ'li belediyelere ait.

CAVİT ARI (Antalya) - Hacizleri bizim belediyelere yapmayı biliyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, 2023'te CHP'li belediyelerin ne kadar borcu vardı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, lütfen...

VELİ AĞBABA (Malatya) - 2023'te, 30 Martta ne kadar borcumuz vardı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir saniye... Bir önerim var...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın, şöyle...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, Manisa, Muğla, Balıkesir borçlu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, şöyle bir şey yapalım, bir saniye...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama ben borçlarımı nasıl tahsil edeceğim, olur mu öyle şey?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye.

Sayın Ağbaba, şöyle bir şey yapalım...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yeni mi aklımıza geldi? Sonuç ortada, daha önce yapmamışsınız işte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Borç bir yılda 2 katına çıkmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 2019, 2020, 2021, 2022, 2023...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, siz şöyle bir çalışma yapar mısınız...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayenizde oldu o efendim, sayenizde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Belediyenin kaynaklarını kestiniz, enflasyonu artırdınız, her şey katladı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir dinleyin ya, Sayın Arı; ya, bu valla hiç olmuyor ya, ayıp oluyor artık ya! Yeter yani.

CAVİT ARI (Antalya) - Niye? Bakanın yaptığı ayıp.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hiç alakası yok.

Şöyle bir çalışma yapın siz... Bakın...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ne yaptı Bakan ya?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar, bir saniye.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz de çalışma var Sayın Başkan, çalışma burada var, biz yaptık o çalışmayı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, bir saniye, o zaman onu konuşun, kayıtlara geçsin.

CAVİT ARI (Antalya) - E, onu konuşuyoruz zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 2019'da devraldıklarınızın borcunu çıkartın, 2023'te aldıklarınızı...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamam, hodri meydan!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, bir saniye...

2023'te aldıklarınızı...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir de Sayın Bakana soralım: Hangi AK PARTİ'li belediyeye haciz göndermiş?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tamam.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bunu soru-cevapta sorsaydın ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Sorduk, soruyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye.

CAVİT ARI (Antalya) - Bir tane var diyemedi Sayın Bakan, bir tane var diyemedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, bu borç ne zaman aklınıza geldi biliyor musunuz? Bu borç 31 Marttan yaklaşık bir buçuk ay sonra Cumhurbaşkanı konuştu, o zaman aklınıza geldi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, bir saniye, Bakanım, bir saniye...

Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Seçimin rövanşı, dünya âlem biliyor, seçimin rövanşı.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ne ilgisi var? İlgisi yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, Sayın Ağbaba; siz şöyle bir şey yapın...

CAVİT ARI (Antalya) - Onu da Sayın Bakan yapacak...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Rövanş sandıkta olur.

CAVİT ARI (Antalya) - Onu Sayın Bakan yapacak Başkanım, biz nereden bilelim bu giderlerin hepsini.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne alacağı var, onu söylemedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Bakan ne dedi, 150 milyar mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz şimdi, 2019'da aldığınız zaman bakiyeler elinizde; çıkartın, ne kadar borcunuz vardı, Bakanlığın da var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tüm belediyelerin borcu 150 milyar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Onu Sayın Bakan açıklasın Başkanım, bizde var belgeler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir saniye dur, bir saniye Sayın Arı; sizde de var.

2023'te aldığınızda asıyordunuz ya bankartlara, orada çıkartın ne kadar almışsınız borç, çıkartın, Sayın Bakanı yalanlayın, tamam mı, bu kadar basit.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, bir şey soruyorum sadece.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bağırmanın manası yok, lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Bakın, sadece bir kelimelik sordum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yeter ama olmaz ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir de AK PARTİ'li belediyeler parkı alıyor, camiye falan alıyor ya, biz de öyle yeşil alan alacak mıyız yani?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onları da sorun, bir saniye...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Biz sabahtan beri sizi dinliyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın ama yanlış bilgi, hayır yanlış bilgi, öyle bir şey almıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz sadece...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Almıyoruz efendim, öyle bir şey yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, onunla alakalı da paylaşsın.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, biz sadece...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - 2023 öncesi AKP'li kaç belediyeye haciz uygulaması yaptı? Var mı yok mu? Onu soruyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, sorunuz anlaşıldı, sorunuz anlaşılmıştır.

Teşekkür ediyorum, teşekkür ediyorum, anlaşıldı.

CAVİT ARI (Antalya) - Varsa "Var." desin, yoksa "Yok." desin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, yoruyorsunuz beni artık yeter, yeter!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Var, burada, bak burada var bir tane örneği var, Osmaniye var bak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Açikkapı.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Osmaniye'de yapmışlar bak, burada var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yapamaz, yapamaz! Yapamaz, yanlışlık olmuştur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yapamaz, yanlışlık olmuştur "Ce-Ha-Pe"li sanmıştır(!)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, cami aldınız mı almadınız mı? Açıklarsanız lütfen. "Yeşil alandı." diye iddialar var, bunların hepsinin cevabını verirsiniz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Teşekkür ediyorum.

Müsaadenizle hemen... SGK'nin şimdi AK PARTİ'li belediyelerden borcuna karşılık cami aldı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır ve hiçbir şekilde cami, okul binalarını biz takas yapmıyoruz, bunun da bilgisini size söyleyeyim.

Son olarak tüm belediyelere de Sayın Başkanım, ayırım yapmaksızın, biraz önce söylediğim mevzuat neyse biz onu uyguluyoruz. Tamam, net şeylerdir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, devam edin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Teşekkür ederim.

Devam edeyim: Bazı milletvekillerimizden deprem bölgesinde çalışma hayatına ve istihdama dair özellikle Adıyaman özelinde bir tartışma ve soru geldi. Müsaade ederseniz deprem bölgesinde gerçekleştirdiğimiz çalışmalarla istihdamı nasıl hayata ve ayağa kaldırdığımızı ifade etmek istiyorum, açıklamak istiyorum.

Adıyaman'da çalışma hayatının yeniden canlanması ve istihdamın artırılması için depremden hemen sonra gerekli tedbirleri aldık. Bakanlık olarak aldığımız tedbirler Adıyaman dâhil bölgenin genelinde çalışma hayatının yeniden canlanmasına ve istihdamın artmasına önemli katkılar sağlamıştır.

İl bazında sayıları vermek istiyorum, çok vaktinizi almak istemiyorum. Adıyaman'da depremden önce 73.506 olan sigortalı 4/A çalışan sayısı Temmuz 2024'te 93.449'a çıkararak deprem öncesindeki istihdamın üstüne çıkmıştır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, bunun sebebi TP mi, sebebi nedir?

RESUL KURT (Adıyaman) - İşçi, işçi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - TP değil efendim, bunlar 4/A işçi. Kayıtlı, sigortalı...

VELİ AĞBABA (Malatya) - İnşaatlarda çalışan, inşaatlardan kaynaklı herhâlde.

RESUL KURT (Adıyaman) - 15 bine yakını inşaatlarda.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tümü, tümü 4/A'lı işçiler, sigortalı olanları kastediyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anladım, tamam.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hatay'da depremden önce 208.113 olan 4/A çalışan sayısı; Temmuz 2024'te 201.535'e yaklaşmışız burada.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Bu kadar insan olmasına rağmen, bu kadar dışarıdan gelmiş olmasına rağmen azalmış Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Evet, azalmış ama burada bizim gerçekleştirdiğimiz istihdam teşvikleriyle biz inşallah Hatay'ı da daha iyi noktaya getireceğiz.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Azalmış ama Hatay'a bir şey yapmamışsınız Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güzelmansur, teşekkür ediyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Kahramanmaraş'tan önce depremden...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Hatay'ın, Antakya'nın depremde yüzde 90'ı yıkıldı, teşviklerin azını alıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güzelmansur...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Yüzde 90'ı yıkılmış şehrin...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, gerçekten böyle bir usulümüz yok ya.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın, şöyle...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakan bitirsin...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, böyle hakikaten... Bir saniye...

Değerli arkadaşlar, böyle bir yöntem yok ya.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın, Hatay'da...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Depremin yarısı Hatay, yarısı diğer 10 ilde oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, devam edin lütfen.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Hatay'a bir şey...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Evet, müsaade edin.

Hatay'da 208.113 olan 4/A çalışan sayısı deprem sonrasında 80.824'e düşmüş, bakın, temmuz ayında rakam 201.535'e yükselmiştir.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Ama hâla depremin öncesindeki sayıya gelmemiş. "Adıyaman" diyorsunuz ya...

(Gürültüler)

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sabahtan beri dinledi sizi!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle bir şey olmaz ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, müsaade edin, bir şey söylüyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, gelecek inşallah. İnşallah efendim, olur mu?

Kahramanmaraş'ta depremden önce...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Hatay'ın, Antakya'nın yüzde 90'ı yıkıldı ama azalmış, Hatay'a bir şey yapmadınız Sayın Başkan.

(Gürültüler)

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Bu adamlar bu kadar mücadele veriyor...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Böyle olur mu ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, ne söylüyor? Hakaret etmiyor, bir şey söylüyor; adamın yüreği yanmış ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama bakın, müsaade edin, müsaade edin...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Hataya ne yaptınız bunu söyleyin Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Başkanım, müsaade edin, ben...

Kahramanmaraş'a depremden önce...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Bakanım, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Adamın yüreği yanmış ya!

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Gerçekten yazık ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

Sayın milletvekilleri, hoş geldiniz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Ama Başkanım, gerçekten günah ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hoş geldiniz.

Teşekkür ediyorum.

Evet, değerli arkadaşlar...

(Gürültüler)

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - 80 binden 200 bine çekmişler...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Müsaade edin, Sayın Bakan cevap versin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, yani, inanın değerli arkadaşlar...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Bir dakika, soru sordum...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, görüyorsunuz ki bizim sizin bilgilerinize ihtiyacımız yok. Biz kendi kendimize kararı veriyoruz burada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - O zaman bu soruyu geçiyorum ben.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizi dinlememize de gerek yok, bizim sizin verilerinize de ihtiyacımız yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, Malatya'yı da söyleyin.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ama müsaade etmiyorlar ki Sayın Vekilim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, bir saniye, Malatya'yı en sona bırakın, Sayın Ağbaba dinler o zaman.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Malatya en sonda.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Bakanım, bence süre istemeyin, cevap vermeyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Şöyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir müsaade edin.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın konuşması esnasında yaşanan laf atmalara ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şimdi, biz milletvekiliyiz, denetim yetkimizi kullanıyoruz. Sayın Bakan bütçe için, bütçesini gönderdi, biz bütçesiyle alakalı müzakere ettik, birazdan oylayacağız ve bazı sorular sorduk, Sayın Bakan da bizim sorduğumuz sorulara cevap veriyor fakat biz sorduğumuz soruları kendimiz dinlemiyoruz. Biz kendi kendimize soru soruyoruz, cevap veriyoruz. O

zaman, isterseniz bu kısmı ben pas geçeyim, Sayın Bakan yazılı olarak göndersin bize “Buyurun, yazılı olarak cevaplarımız bunlar.” diyelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir şey sorduk ya, bir müsaade edin ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Ağbaba.

Sayın Bakanım da yormayalım, yazılı olarak...

VELİ AĞBABA (Malatya) - O, olacak şey mi Allah aşkına ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, bir saniye değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Olacak iş mi bu yani!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, lütfen...

Değerli arkadaşlarım, hakikaten ama yani olacak işte.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Soru soruyoruz, ne var bunda? Malatya'nın sayısı kaçtır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizin sorduğunuz soruya...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Mehmet Güzelmansur'un yüreği yanmış, Hatay'la ilgili bir şey soruyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepimizin yüreği yanmış.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Ağbaba'nın sorusunu Sayın Kırkpınar cevaplırsa, Sayın Kurt'un sorusunu Sayın Gürer cevaplırsa, Sayın Arı hepsine cevap verirse ne olacak? Olmaz, olmaz.

CAVİT ARI (Antalya) - Son cevabı ben verirsem doğru veririm Başkanım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkanım, siz varken onların bu kadar laf atma hakları da yok, size saygısızlık yapıyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ben zaten söylüyorum; oraya da söylüyorum, buraya da söylüyorum, iki tarafa da söylüyorum: Eğer Bakanın vereceği verilere...

CAVİT ARI (Antalya) - Sizi suistimal ediyor AK PARTİ Grubu Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bugün en çok suistimal eden sizsiniz, kusura bakmayın, çok üzdünüz beni.

Değerli arkadaşlar, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, Malatya'yı alalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Malatya'ya bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir de bu deprem bölgesinde SGK primlerini affedecek misiniz? Millet perişan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ağabey, durun bir cevap versin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, bir saniye, alacağız.

Sayın Bakanım, arkadaşlar sorulara cevap alalım diyorlar, öyle karar verdiler en son, dinleyeceğiz. Dinlemeye karar verdiler.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, esnafın SGK prim borcunu affedecekler mi, erteleyecekler mi? Mücbir sebep devam edecek mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bir dinlemeyi öğren ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siz nereden geldiniz?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Niye gelmeyeyim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yoktunuz hiç.

(Gürültüler)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Böyle denir mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ağbaba, lütfen, bir milletvekili her zaman gelir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır gelir de hiç yok yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olmaz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Ağbaba, sen hayırdır...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Hiç yakışıyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, siyaset...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Seni geçer Nilgün Hanım bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yani size ne oluyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, siyaset...
NİLGÜN ÖK (Denizli) - Buraya kim gelecek kim gidecek...
VELİ AĞBABA (Malatya) - Seni geçer...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

Sayın Ağbaba, siyaset nezakettir.
VELİ AĞBABA (Malatya) - Ciddi bir şey soruyorum ben, Malatya'yla ilgili bir şey soruyorum...
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siyaset...
VELİ AĞBABA (Malatya) - Esnaf perişan, herkes bas bas bağıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siyaset...
VELİ AĞBABA (Malatya) - Muhtemelen arkanızda Malatyalı bürokrat mutlaka vardır, yoksa olur inşallah.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siyaset nezakettir değerli arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.
ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sorular bitti, cevapları dinliyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.
Değerli milletvekilleri, siyaset nezakettir.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Devam)
- Mesleki Yeterlilik Kurumu (Devam)
- Sosyal Güvenlik Kurumu (Devam)
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım beş dakika veriyorum, o kısmı da cevaplayın, gerisini yazılı olarak arkadaşlarımıza gönderin.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Hayır, hayır; ben cevap isterim efendim.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun lütfen, beş dakika veriyorum.
Yazılı gönderin efendim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Özellikle size de yanıt vereceğim, önemli bir konu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, yazılı olarak gönderin lütfen.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Şimdi, Kahramanmaraş'ta depremden önce 174.436 olan çalışan sayısı depremden sonra 53.115'e düşmüş, Temmuz 2024'te ise 172.731'e ulaşmıştır; 2 bin kişilik bir fark var.

Malatya'da ise depremden önce 124.088 olan çalışan sayısı depremden sonra ne yazık ki 62.685'e düşmüş; kıymetli vekilim, temmuzda ise bu rakam 115.739'a ulaşmıştır. Aradaki farkı inşallah verdiğimiz teşviklerle, desteklerle kapatmaya gayret edeceğiz.

Gördüğünüz gibi, deprem bölgesinde çalışan sayılarını deprem öncesindeki seviyelere kadar çıkarmayı başardık, hatta Adıyaman'da bunun da üstüne çıktık. Her zaman olduğu gibi, istihdamın sürdürülebilirliği ve vatandaşlarımızın refahı için de gerekli tüm adımları atmaya da gayret ediyoruz.

Suriyelilerle ilgili bir soru geldi. Suriyelilerin genel sağlık sigortalılığı kapsamına alınacağıyla ilgili sayın vekillerimizin birkaç yorumu oldu. Geçici koruma sağlanan Suriyelilerin genel sağlık sigortası kapsamına alınmasına yönelik herhangi bir çalışmamız bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, kamuoyunda kimi zaman dile getirilen geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin sağlık harcamalarının SGK bütçesinden karşılandığı, dolayısıyla SGK bütçesine yük oluşturduğuna dair iddiaları da kesinlikle reddediyoruz ve bu iddialar doğru değildir. Tüm çalışmalarımız, ülkemizde bulunan yabancıların iş gücü piyasamızın ihtiyaçları doğrultusunda kayıtlı olarak istihdam edilmesine yöneliktir. Kayıtlı çalışan herkes, primleri yatırdığı sürece GSS de dâhil olmak üzere sosyal güvenlik şemsiyesi altında yer alıp sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir.

Sayın vekillerimizden EYT düzenlemesine ilişkin bazı bilgi talepleri geldi. O bilgileri de sizlerle paylaşmak isterim: 2023 yılında yaşlılık aylığı bağlanan 2 milyon sigortalıya yapılan yaşlılık aylığı, bayram ikramiyesi, emeklilik ikramiyesi ve 5 bin lira ikramiye ödemelerinin toplamı yaklaşık 210 milyar liradır. Bunun dışında, 2023 yılında EYT kapsamında emekli olanlardan kaynaklanan 42,1 milyar lira da prim kaybı olduğu tahmin edilmektedir. EYT kapsamında 2024 yılında katlanılacak maliyetin 592,6 milyar lira olacağı tahmin edilmektedir.

ERHAN USTA (Samsun) - Kaç kişi emekli oldu 2024'te?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bu yıl toplamda 2,2 milyon EYT'den emekli olanlar.

ERHAN USTA (Samsun) - Bunun kırılımını verebilir misiniz; 2023'te de var 2024'te de var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - İlk yıl çok fazla olmadı ama ne kadar aşağı hemen yazılı olarak iletelim, o şeyi de vereyim.

Söz konusu maliyet kalemleri içerisinde emeklilik aylığı ödemeleri, prim kaybı ve bayram ikramiyesi yer almaktadır. Emekli aylıklarına etkisi yıllık yaklaşık 416,9 milyar lira, prim kaybı etkisi yıllık 162,1 milyar lira, bayram ikramiyesi etkisi ise yıllık 13,7 milyar lira olarak öngörülmüştür.

İşsizlik Sigortası Fonu'na ilişkin soru ve değerlendirmeler oldu. İşsizlik Sigortası Fonu hem Sayıştay denetimine hem de bağımsız denetime tabidir. Bizler hesap verilebilirliğe ve şeffaflığa çok dikkat ediyoruz. Her ay Fon'un gelir ve gider durumlarını "web" sayfamızda "Fon Bülteni" olarak paylaştığımız gibi, bağımsız denetim raporlarını da kamuoyunun bilgisine sunuyoruz. Bu nedenle, Fon'un istismar edildiği şeklindeki ithamları kabul etmemiz mümkün değildir. Fon'dan yapılan harcamaların yüzde 61,2'si doğrudan iş gücüne ve işsizlere yönelik yaptığımız harcamalardır; yüzde 35'i ise istihdamı korumaya ve artırmaya yönelik destek, teşvik ödemelerini kapsamakta; yüzde 3,7'si ise Fon yönetimi ve vatandaşa yönelik sunulan hizmetlerin daha etkin sağlanabilmesini temin etmek amacıyla yaptığımız harcamalardan oluşmaktadır. İşsizlik Sigortası Fonu kurulduğu günden bu yana sadece işsizlik ödeneğinden faydalanan kişi sayısı 11 milyon 5 bin kişi olmuştur. Başlangıçtan günümüze işsizlik sigortası başvuru ve hak ediş koşullarında kolaylıklar sağlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, mikrofonunuzu açıyorum, gerisini arkadaşlarımıza yazılı olarak gönderin efendim.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Yalnız, önemli bir soru var sensörle ilgili...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arslan'ın sorusu gerçekten genel bir problemi dile getirdi, onu cevaplayalım.

Beş dakika süre var, gerisini yazılı olarak verelim çünkü kendi bildiğimizi kendimiz okuyoruz.

Mikrofonunuzu açıyorum tekrardan.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Sayın Vekilimizin ifade ettiği konuya ben de vâkıfım, hatta geçen yıl bütçe görüşmelerinde dile getirmiştım.

Türkiye'de 18 yaş altı 20 bin civarında Tip 1 diyabetli çocuğumuz var. Bu çocuklarımızın sensörlü şeker ölçüm cihazlarına ihtiyacı olduğunu ben de biliyorum. Sensörlü şeker ölçüm cihazlarının geri ödeme kapsamına alınması için ilgili firmalar tarafından yapılan başvurular Sağlık Hizmetleri Bilimsel ve Akademik Danışmanlık Komisyonumuzca değerlendirilmiştir. Sağlık Bakanlığından da görüş alınarak Kurumumuzca görüşülmüştür. Sensörlü şeker ölçüm cihazlarının geri ödeme kapsamına alınması için gerekli iş ve işlemlerin değerlendirme süreci devam etmektedir ayrıca sürekli glikoz izlem sistemleriyle ilgili Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından ayrıca bir çalışma yürütülmektedir. Bu kapsamda, Bakanlığımız 7 bin çocuğa bu aletleri sağlamış oldu. Diyabet ve komplikasyonlarına bağlı tedavi giderleri, hasta eğitimi, hiperbarik oksijen tedavisi gibi işlemlere ait giderler ile diyabet tedavisinde kullanılan ilaçlar SUT kapsamında karşılanmaktadır. Sizin ifade ettiğiniz sorunla ilgili olarak Komisyon toplantı hâlinde, görüşmelerimizi gerçekleştiriyoruz. Sensörlü şeker ölçüm cihazlarının geri ödeme kapsamına alınması için gerekli iş ve işlemler en kısa sürede sonuçlanacaktır.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Bakanım...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Müsaade edin.

Biraz önce Maliye Bakanlığımız yetkilileriyle görüştük, onların da olumlu görüşleri oldu. İnşallah, yakın zamanda Komisyon kararını sizinle paylaşma fırsatımız olacak.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Bakanım, sadece sensör değil, sensör artı pompa.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - GSS Genel Müdürümüz burada zaten, söylediklerinizi not alıyor. Biz o şekilde bir düzenlemeyi de gerçekleştireceğiz inşallah.

Bu konuyu gündeme getirdiğiniz için teşekkür ediyorum, hassasiyetiniz için de teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arslan, sağ olun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Genel Kurula kadar inşallah olumlu bir gelişme olursa onu müjde olarak sizinle paylaşırız.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - İnşallah, çok mutlu oluruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

CAVİT ARI (Antalya) - 2025'e kadar emekli olacakların maaşlarında...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, toparlayalım.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Staj ve çırak mağdurlarına da bir açıklama...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Başkanım çok teşekkür ediyorum.

Sayın vekillerimizin sorduğu her soruyla ilgili bizim mutlaka cevap vereceğimiz bir konu ve alan vardır ancak burada cevaplamak istediğimiz sorular da vardı.

Ben teşekkür ediyorum sizlere, yazılı olarak yanıtlayacağız Kıymetli Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, bir saniye...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen...

Bir saniye değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Şu konu çok önemli Sayın Başkanım. Ülkede çalışanlar açısından çok önemli bir konu, 2025'te emekli olacak olanların emekli maaşında yüzde 30 azalma olacağı konusu var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Maliye Bakanlığımızla da görüşsek...

CAVİT ARI (Antalya) - Bu konuda bir açıklama yapmazsanız çok sayıda liyakatli insan emekliye ayrılacak, kamuda liyakatli insan azalacak.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Yazılı olarak cevap vereceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

Oylamaya geçiyorum.

Değerli arkadaşlarım, biz Bakana müsaade etmedik, süresini kullanamadı dolayısıyla oylamaya geçiyorum.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, ne zaman konuşacağım ben?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Söz vereceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, ben konuşayım. Önergeler içinde konuşulacak konular, şimdi ben konuşayım, ona göre önergelere devam edelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, geçen sefer yaptığımız gibi söz vereceğim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - İtirazım yok da önergelere gerek yok, önergeler içinde konuşulacak zaten parça parça. Onun yerine şimdi söyleyelim önergelere de şey olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

Önergede de konuşmuyorsunuz, anlaştık.

Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, sonra önerge konuşacağız.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, herkes ayakta...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Salonda sükûneti sağlar mısınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, kusura bakmayın, bu işin buraya gelmesinin sorumlusu sizsiniz yani kusura bakmayın.

Arkadaşlar, oturalım salonda.

Değerli arkadaşlar, biz daha oylamayı yapmadık, daha önergelerimiz var. Ayrılacak olan milletvekillerimiz sessizce ayrılabilirler, diğer milletvekillerimiz, kalacak olanlar kalsın, bürokrat arkadaşlar da gazeteci arkadaşlar da yerlerine otursunlar; onları da sükûnete davet ediyorum

Oldu mu değerli arkadaşlar?

Buyurun Sayın Türel.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Şimdi, tabii, Plan ve Bütçe Komisyonunda bir konu gündeme geldi, belediyelerin borçlarıyla ilgili. Bunun üzerine bir şeyler söylemek istiyorum. Bu konu önemli bir konu. Burada aslında bu konu hiç gündeme gelmeyebilirdi, Sayın Bakana direkt olarak "Hangi belediyelerin borcu var?" diye sorulmadı ama Sayın Bakan bunu söylemek istedi çünkü bir biçimde Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri suçlamak ve "Belediyelerin borcu var." demek istiyor.

Bakın, merkezî genel seçimler gibi bir de yerel seçimler var. Yerel seçimler önemli, beş yılda bir seçim yapıyoruz. Biz önce 2019 yılında sonra da 2024 yılında birçok belediyeyi AKP'den devraldık ya da MHP'den ya da bizim dışımızdaki belediyelerden devraldık yani hepsi bizimle başlamadı, istisnaidir onlar ve sonuç itibarıyla bir süreklilik var. Belediyeler ne yapıyor? Kamu hizmeti yapıyor. Belediyenin yaptığı kamu hizmeti; personeliyle, harcamalarıyla, yatırımlarıyla, sosyal yardımlarıyla kamu hizmeti yapıyor belediyeler. Ben borcu olduğu için belediyelerin suçlanması, borçlarının kaynaktan kesilmesi ve haciz konulması gibi şeyleri ilk defa duyuyorum. Böyle bir şey geçmişte...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yapılan şeyler...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, bitirmedim.

İki; pandemi dönemi geçti, bakın, pandemi döneminde belediyelerin hemen hepsinin -sizin belediyelerin de- gelirleri azaldı, giderleri olağanüstü biçimde arttı, özellikle sosyal belediyeçilik yüzünden. Bu anlamda buradaki borçların bir ölçüde artması normal ama...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Devletin ne olacak?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bakın, ben size birkaç rakam vereyim, sadece belediye konuşmayalım. Türkiye'nin dış borcu 2002 yılında iktidara geldiğinizde 132 milyar dolar, seksen yılda yapılan borç; bunun içinde kamu iktisadi teşebbüsleri var, kurulmuş Türkiye'nin... Ve 1954 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan borçları ödedi Türkiye Cumhuriyeti. 132 milyar şu anda ne biliyor musunuz 2024 ikinci çeyrek? 512 milyar dolar; 380 milyar dolar...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Oranı ne onu söyle?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Gayrisafi milli hasılaya göre oranla.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika bir dakika.

Yahu, burada da rakam konuşuyor, oran mı konuşuyor?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Aldatmaca o, gayrisafi milli hasılaya göre oranla.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadaş, burada mutlak rakam söylüyor, "96 milyar" mutlak, oran mı mutlak rakam?

ORHAN YEGİN (Ankara) - 2002 yılında ülkenin geliri neydi, gideri neydi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bak, bir dakika, niye tahammül edemiyorsunuz? Türkiye'yi söyleyeyim de bilelim.

Ben çok memnun oldum bundan çünkü bunları ortaya koyalım.

Bakın, tekrar söylüyorum: 132 milyar dolardan 512 milyar dolara çıkmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Gayrisafi milli hasıladan...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya bırak, mutlak rakam verdi Genel Başkan, boş ver!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Genel Başkan değil, Sayın Bakan.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ayrıca...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Türelî...

ERHAN USTA (Samsun) - Onlar, şimdi, 2002'nin TL rakamlarını vermeye alışık oldukları için...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika iç borcu da vereyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta... Sayın Türelî... Sayın Güneş...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadaşlar, ben söyleyeyim, eğer varsa bir itirazınız konuşmaya devam edelim burada. Buradayız nasıl olsa, konuşalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, mikrofonunuzu açacağım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ama gayrisafi milli hasılaya oranı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş, Sayın Erdem'e söz vereceğim.

Bir saniye, demek ki bakın, böyle söz kesince konuşamıyorduk, uygulamalı görüyoruz şu an. Sayın Türelî de konuşamadı.

Sayın Türelî, mikrofonu açıyorum, toparlayın, oylamalara geçtim çünkü.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ayrıca da bu yirmi iki yıllık dönemde 63 milyar dolarlık da özelleştirme yapılmış, Türkiye'nin bütün ata yadigârları, kurumları; 70 milyar doların 63 milyar doları özelleştirme; AKP döneminde yapılmış.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ne kadar kamu yatırımı yapılmış?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, yok öyle, devam edeceğim.

İkisini topluyorum 575...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kaç kilometre yol yapılmış?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Türkiye'nin kaynakları. Sizden önceki her iktidar yaptı bunu, böyle kendi... Kim yaptıysa geçmişten beri, 1923'ten beri...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sıkıştığınız zaman pandemi diyorsunuz, sıkıştığınız zaman deprem diyorsunuz, onları bahane gösteriyorsunuz, ondan sonra...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - İki, iç borça geliyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Milli gelir ne olmuş?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - 2002 yılında iç borç ne kadarmış biliyor musunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kaç kilometre tünel yapılmış, yol yapılmış?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika Sayın Yegin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Gayrisafi milli hasıla o demek işte.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, 2002 yılında... Ya, bir dinleyin de ondan sonra itirazınızı rakama... 150 milyar Türk lirasıymış 2002'de, şu anda ne kadar biliyor musunuz? 4 trilyon 280 milyar lira, artış yüzde 2.753...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, Sayın Türelî.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani böyle bir şey nasıl olabilir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yani Türkiye Cumhuriyeti'nin borçlarını, iç borcunu, dış borcunu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun.

Sayın Türelî, Sayın Oluç'a söz verdim.

Teşekkür ederim, sağ olun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika bitirmedim. Hayır, bir dakika SGK'yle ilgili konuya geleceğim tekrar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Belediyeler üzerinden gidiyoruz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, böyle bir usulümüz yok.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, bir dakika...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Üçer dakika verdim size yeter, bir dakika daha açtım dört dakika oldu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ya, cevap veremedim. SGK'yle ilgili cevap vereyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne yapabilirim ben Sayın Türelî?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, yok öyle!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, siz sıkıştığınız zaman "pandemi" diyorsunuz, "deprem" diyorsunuz, "Ekonomik kriz bu yüzden." diyorsunuz, borçlara kılıf arıyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Türelî; yanlış oluyor, olmuyor, doğru değil.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - SGK'nin vadesi geçmiş alacakları 2023 sonunda 540 milyar lira, büyük ihtimalle 750-800 milyar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, oylamada...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Lütfen, bunları açıklayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, bir dinler misiniz beni?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bütün bu borçları hangi kurumlara... Kimlere borcunuz, kimlerden alacağınız var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, teşekkür ediyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Size borçlu olanları tek tek, kalem kalem öğrenelim, bilelim yani böyle yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) -

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Belediyeleri suçlamak böyle olmaz; bu çok ucuz bir eleştiri. Kabul etmiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, teşekkür ederim. Tamam kabul etmeyin siz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ayrıca, bu belediyeler hepimizin belediyesi, bu belediyeler hepimize, hangi partiye oy verirsiniz verin hepimize hizmet ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Belediyelerin elini kolunu bağlayın, hizmet ettirmeyin, gelin, belediyeleri suçlayın, böyle ucuz eleştiri olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir sürü konteyner şehir yaptılar, havalimanını yaptılar, yolları yaptılar, altyapı yaptılar. Daha ne yapacaklar!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, teşekkür ediyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ankara Büyükşehir Belediyesi 1 milyar lira para harcadı. Neden bahsediyorsunuz?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Rakamlar ortada, varsa cevabınız...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, cevabımız var, İzmir Belediyesi 2'nci sırada borçlulukta.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kayıtlara geçti, çok güzel oldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hakikaten yani tartışmamızın seviyesi beni böyle ziyadesiyle duygulandırdı, inanılmaz seviyeli bir tartışma yürütüyoruz şu an.

Sayın Oluç, buyurun lütfen.

4.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, biraz evvel bu borç oranlarını açıklarken DEM PARTİ'yle ilgili "yüzde 2" dediniz, bir heyecan kapladı içimi. Şimdi, ben size bir şey hatırlatmak istiyorum: Bakın, 2016'da o zaman DEM PARTİ yoktu ama bizim öncülümüz olan parti vardı. 2016'dan 2019'a kadar bütün belediyelerimize kayyım atandı. 2019'da yerel seçimler oldu tekrar, biz o kayyım atanmış olan belediyelerin bir kısmını HDP olarak kazandık -ben o zaman HDP Grup Başkan Vekiliydim- 2019 Ağustosunda kayyım atanmaya başlandı tekrar belediyelerimize. Sanıyorum 3-4 belediye dışında bütün belediyelerimize kayyım atandı, 2019'dan 2024'e kadar kayyım yönetti bu belediyeleri. Şimdi, ben sizin verdiğiniz rakamların içinde, mesela, bu kayyımların yönettiği belediyelerin borçlarına dair hiçbir şey duymadım. Yok. Siz belli ki kayyımlar yönettiği için herhangi bir borç var mı yok mu diye bakmıyorsunuz bile, değil mi? Tamam ama kayyımlar Sayıştay raporlarına göre birtakım yolsuzluklar yaptılar, bazı kayyımlar hırsızlıklar yaptılar, yargılandılar, soruşturma açılanlar oldu; bunlar da borçlanmıştır ama o döneme hiç bakmadınız biz isterdik bakmanızı, gerçekten isterdik çünkü eminiz 2019'dan sonra...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - En son size söz vereceğim Sayın Bakanım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Toparlıyorum efendim.

2019'dan 2024'e kadar kayyımların yönetiminde yapılmış olan borçları öğrenmek isterdik.

Şimdi, yeniden seçim oldu biliyorsunuz, 31 Martta. Biz 78 belediye kazandık, yine, bu kayyım atanmış olan belediyelerin çok önemli bir kısmını ve artı yeni belediyeler kazandık. Şimdi, yeniden kayyım atanmaya başlandı. Ben hangi ara bizim DEM PARTİ'liler bu borcu yapabilmış, yüzde 2 olmasına rağmen onu bilmiyorum, öğreneceğim partiden. Fakat orasına takılmıyorum, şurasına işaret etmek istiyorum: Bu kayyımların hepsi 2016'dan 2019'a ve 2019'dan 2024'e kadar yönettikleri belediyelerimizin tamamında büyük borç yükü bıraktılar, büyük borç yükü. Belediyelerin kasalarını boşalttılar, arazilerini sattılar, mallarını yandaşa peşkeş çektiler ve gerçekten büyük bir enkaz yarattılar bütün belediyelerde. O nedenle, hani siz "yüzde 2" deyince biraz heyecanlandım doğrusu ama öğreneceğim ben de bunu, Genel Kurulda nasıl olsa tekrar bu konuyu konuşacağız ama kayyımların da borçlarının çıkarılmasını istiyoruz ve bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Erdem...

5.- Konya Milletvekili Orhan Erdem'in, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi görüşmelerinin soru-cevap bölümünde Bakanın yaptığı konuşmayla ilgili açıklamasındaki ve Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle borç oransal hesaplanır, 2002'deki millî gelir neydi, şimdi ne oldu?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Bakanın söyledikleri oransal değil, hepsi mutlak rakamlar. 96 milyar oransal mı?

ORHAN ERDEM (Konya) - Böyle bakarak konuşmak lazım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Oransal mı? Sayın Erdem, yapmayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Oransal rakam söyleyin Sayın Bakan.

ORHAN ERDEM (Konya) - İkincisi, biz bu soruyu sordu Sayın Bakana, dedik ki: "Borçlara dönük bize bilgi verin." Ben de sordum, Sayın Kırşehir Vekilimiz de sordu. Elimde geçen yıllık görüşmeler var, Sayın Burcu Köksal diyor ki: "Sosyal Güvenlik Kurumunun 2023 yılındaki borcu ne kadar? Niye tahsil edilmiyor? Bu alacağı zaman aşımına mı uğratacaksınız?" Kendi vekiliniz diyor. Hepimiz bu borçların ödenmesini isteriz.

Şimdi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, başta sosyal belediyeçilikten...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tüm belediyeler ödeyecek. Sizden devraldığımız belediyelerin borçları nerede? Bize mi bıraktınız siz? Sildiniz mi onları?

ORHAN ERDEM (Konya) - Arkadaşlar, lütfen...

İstanbul Büyükşehir Belediyesi veya belediyelerin sosyal belediyeçiliğinden bahsettiniz, sanırım konserler...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Hayır, pandemi dönemi, bırakın böyle şeyleri.

CAVİT ARI (Antalya) - Konserleri belediye başkanı dinlemiyor, halk dinliyor halk Orhan Bey, yüz binler dinliyor. O da sosyal bir etkinliktir, kültürel bir etkinliktir.

ORHAN ERDEM (Konya) - Ortaya çıkan rakamları görüyorsunuz, hepimiz bunlarla sosyal...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bakın, 5 tane maske dağıtamazken belediyeler, askıda ekmekler...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Türelî, sizi dinledim, lütfen. Lütfen, ben de ben de grup sözcüsü olarak söyleyeyim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu belediyeler olmasaydı, Allah korusun depremde çok kötü günler yaşardık.

CAVİT ARI (Antalya) - Cemaatlere para aktarılmıyor, halkın etkinliklerine aktarılıyor.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakan, başta Ankara'dan başlayarak 200 milyon aldığı borcun bugün 8,4 milyar olduğunu söyledi ve dedi ki: "Ne başvuru yaptı, ne geldi, görüştü." Şimdi buna ne dersiniz? Bize her gün kendi bölgemizin belediye başkanları geliyor. Daha dün Konya'nın İlgin Belediye Başkanı geldi, dedi ki: "80 milyon liralık bir mülkü verdim, borcumu sıfırlıyorum." Her gün bizim bir belediyemiz geliyor ve borçlarını ödemeye çalışıyorlar, ne yazık ki bazı başkanlar hiç gelip sormuyor bile. Bunun arkasında duracak bir tarafımızın olmaması lazım. İstanbul Belediyesi -daha üç gün önce okudum- 3 milyon 728 bin 805 metrekare yer satmış, buna karşılık borcu nereden nereye gelmiş gazeteler her gün yazıyor. Döneminde sadece 5 milyar reklam harcaması yapmış ama Sosyal Güvenlik Kurumuna hiç uğramamış. Şimdi, bunun arkasında duracağımız bir taraf yok. Memleket hepimizin, AK PARTİ'li, CHP'li, MHP'li, DEM'li ne olursa olsun hepsinin üzerine gidilir, gidilecektir. Bir tarafta -demek ki var- hiç gereksiz harcamaları yapacaksınız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, bir dakika...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, Sayın Vekilim, Allah aşkına, deprem bölgesine hep beraber gittik. O belediyeler olmasaydı Allah korusun, daha kötü şeyler yaşamaz mıydık?

ORHAN ERDEM (Konya) - O belediyeleri gördük.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hepsinden bahsediyorum.

ORHAN ERDEM (Konya) - Konya Büyükşehir Belediyesi tek başına Hatay'ı kaldıran bir belediyeydi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakın, hepsinden bahsediyoruz, niye bu ayrımcılığı yapıyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) - Orhan Bey, Konya Büyükşehir Belediyesini Hatay'da hiç göremedik biz.

ORHAN ERDEM (Konya) - İstanbul'un -ben de oradaydım- çok çok küçük miktarda katkıları olduğunu gördüm.

ORHAN ERDEM (Konya) - O bakımdan, hani belediyeleri de ayırmak lazım...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ayırmıyoruz, ayıran sizsiniz Orhan Vekilim.

ORHAN ERDEM (Konya) - Mesela, Konya Büyükşehir Belediyesi sosyal güvenlik borcu olmayan bir belediye yani bunun borcu yok, niye diğerlerinin var, böyle bakın diye düşünüyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ayıran sizsiniz, yanlış yapıyorsunuz, bunlar kamu kuruluşu.

ORHAN ERDEM (Konya) - Çok uzatmayacağım.

Biraz önce istihdama dönük de konuşuldu. Sayın Cavit Arı, 40 bin kişinin işten çıkarıldığını söyledi; bunun için de söylenen şu: 5.300'ü disiplin, 15 bini emekli, 6 binin sözleşmesine son verildi, 9 bini kendi istifaya etti.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sözleşmesi bitmiş...

ORHAN ERDEM (Konya) - Yani, bunları zorladık, 40 binin içinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Orhan Bey, sözleşmesi bitmişle feshetmiş farklı şeyler.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, bırak, nasıl çıkarttıklarını biliyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Orhan Bey, sizin bu yorumlamanız da size hiç yakışmadı.

(Gürültüler)

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Devam)

b) Mesleki Yeterlilik Kurumu (Devam)

c) Sosyal Güvenlik Kurumu (Devam)

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, önerge işlemlerine geçiyorum.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR
Sosyal Güvenlik Programı (9)	105.23	01	05.02	200.000.000.000

Rahmi Aşkın Türelî İzmir
 Tahsin Ocaklı Rize
 Cevdet Akay Karabük
 Cavit Arı Antalya
 Ahmet Vehbi Bakırloğlu Manisa
 Veli Ağbaba Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, kim konuşacak?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Arı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkan, asgari emekli maaşının asgari ücret seviyesine yani en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine çıkarılmasıyla ilgili sayısız teklifimiz, önerimiz olmuştur. Bu kalem dâhil bayram ikramiyesinin -yani iki dinî bayramda verilen ikramiyenin- yine aynı şekilde asgari ücret seviyesine yükseltilebilmesi amacıyla mevcut ödeneğin 200 milyar TL daha artırılmasıyla ilgili vermiş olduğumuz bir önerge. Eğer emekliyi düşünüyorsak emeklinin en düşük maaşının asgari ücret seviyesine çıkarılması ve emekli ikramiyesinin de yine aynı şekilde artırılmasını istiyorsak bu önergemize destek vermenizi diliyorum. Önergemiz bu şekilde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	400.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayıyıt Van
 Heval Bozdağ Ağrı
 Hakkı Saruhan Oluç Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Emekliler 2000'li yılların başından bu yana büyük hak kayıplarına maruz kalmışlardır. Yüksek enflasyon neticesinde emeklinin alım gücü iyiden iyiye düşmüş, emekliler açlığa mahkûm olma noktasına gelmişlerdir. En düşük emekli maaşının alım gücü 11.500 TL seviyesine gerilemişken temmuz ayı itibarıyla ortalama emekli maaşı 15.275 TL'yle açlık sınırının altındadır. Milyonlarca emekli açlık sınırının çok altında maaş almaktadır. Emeklilerin taban aylıkları iyileştirilmeden -ve aylık hesaplama sistemleri kısmi yüzdelerle zamlarla- emeklilerin refahını artırmak mümkün değildir. Bu sebeple, emeklilerin mağduriyetinin bir an önce giderilmesi gerekmektedir. En düşük emekli aylığının yoksulluk sınırının yarısına denk gelecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Yapacak bir şey yok, kabul etmedi Komisyon.

Mütekip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösteren ilişkin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	300.000.000.00 0 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Heval Bozdağ

Hakkı Saruhan Oluç

Van

Ağrı

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu konuyu her bayram öncesinde Mecliste, Genel Kurulda çok tartıştık, konuştuk. Gerçekten, bu bayram ikramiyesi meselesi çok rencide edici bir hâl aldı emekliler açısından. O nedenle, bu konuda bu durumu değiştirecek bir adımın atılması önemlidir diye düşünüyoruz. Çünkü herkes bayramı heyecanla karşılıyor ama “bayram ikramiyesi” diye verilen rakamın hiçbir şeyi karşılamadığı, insanların torunlarına hediye bile alamadıkları bir rakam olduğunu biliyoruz hepimiz, bunu da defalarca konuştuk. Dolayısıyla bu konuda bayram ikramiyesinin artırılmasını önemli görüyoruz ve bu konudaki önerimizin desteklenmesini bekliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN MİKTAR (TL)
9	105.23	01	05.02	24.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Erhan Usta

Adana

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ilk kez belki de bu ölçüde bir sorunla karşı karşıyayız. Yani 3 Ocak 2025'e kadar emekli olanlar bu temmuzdan itibaren yüzde 86 gibi bir güncelleme katsayısıyla emekli aylıkları bağlanacak fakat 3 Ocaktan sonra işte enflasyon açıklanmış olacak, yıllık enflasyon yaklaşık 45-46'lık bir şey, temmuzda da verilen zamlara göre bir şey olacak. Tabii, bu şimdi ciddi bir tedirginlik yarattı. Yani bir günde yüzde 30 civarında bir aylık farkı olacak. Bu, sizin yönettiğiniz kötü Türkiye'nin bir sonucu yani bir defa onu tespit etmek lazım, daha önce hiç karşılaşılmış bir şey değildi.

Sayın Bakan, bunun çözümüne ilişkin bir şey söylemek gerekiyor, ben kaçırmadıysam eğer söylemediniz buna ilişkin. Bu konu yani böyle geçiştirilecek bir şey değil, insanlar emekli olup olmayacağını bilmiyorum, ne yapacaklar? Yani yüzde 30, öyle az bir şey değil. Yani 15 bin lira almak var, öbür tarafta, işte 18-19 bin lira da... Bu bütün hayatı boyunca sürecek, bütün emeklilik hayatı boyunca sürecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) - Biz, tabii, bu konuyu ortaya getirmek için yaptık. Bu önümüzdeki günlerde çözülecek olursa bunun için de bir kaynağa ihtiyacınız olacak. O yüzden, şu anda sizin bütçenize bu anlamda 24 milyar lira bir ödenek ilavesi yapılması lazım ve bunun da en azından... Ya buna geçici bir çözüm bulacağız bu yıla ilişkin ya da kalıcı bir çözüm olarak güncelleme katsayısının ilgili yıl içinde emekli aylıklarına yapılan toplam artıştan düşük olamayacağına ilişkin bir hüküm konulması lazım ama bu konu geçiştirilecek bir konu değil, insanlar emekli olup olmayacağına sizin alacağınız karara göre karar verecekler. Dolayısıyla konu bu anlamda önemlidir ve bu ödeneğin eklenmesinin de önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesi ile birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
İstihdam Programı (7)	105.65	01	03.07	20.000.000

Rahmi Aşkın Türelî

Tahsin Ocaklı

Cevdet Akay

İzmir

Rize

Karabük

Veli Ağbaba

Cavit Arı

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Malatya

Antalya

Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bakanlığın istihdam programında yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı programındaki 319 bin TL'lik yetersiz tutarın artırılmasını talep ettik, 20 milyon ek ödenek istiyoruz, önergemizi bunun için verdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması (5)	105.30	01	07.01	100.000.000

Rahmi Aşkın Türelî

Tahsin Ocaklı

Cevdet Akay

İzmir

Rize

Karabük

Veli Ağbaba

Cavit Arı

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Malatya

Antalya

Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, Ankara Büyükşehir Belediyesinin şu an 8,4 milyar lira borcu olduğuna dair bir açıklamanız oldu biraz önce. Peki, ben size sormak istiyorum: SGK'ye 651 milyon lira bu zamana kadar bir para ödendiği, kalan borcun da karşılıklı anlaşma neticesinde her ay 250 milyon ödeme karşılığı anlaşarak haciz işleminin yapılmayacağına dair karşılıklı bir anlaşmaya varıldı mı Ankara Büyükşehir Belediyesiyle, böyle bir anlaşma var mı, yok mu? Büyükşehir Belediye Başkanımızın bu şekilde bir açıklaması var. Bu açıklamanın doğru olduğunu düşünüyorum. Siz de böyle bir karşılıklı anlaşma var mı, yok mu; bunu söyler misiniz?

Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, önergeleri oylayalım, en son söz vereceğim, önergeyi izah edeyim.

Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler....

CEVDET AKAY (Karabük) - Ben de önergeyle ilgili konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Çocukların korunması ve gelişiminin sağlanmasıyla ilgili 1.000 TL'lik bir rakam görünüyordu. Biz bunun artırılmasını talep ediyoruz, ek ödenek, 100 milyon ödenek istedik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, ben size nezaketen söz verdim.

Şimdi, normalde önergede 1 kişi konuşuyor, böyle bir geleneğimiz var.

CEVDET AKAY (Karabük) - Kusura bakmayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Rica ederim. Sadece arkadaşların doğrudan "Aldığımız kararlara uyalım." şeklinde açıklamaları oldu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bazen birkaç kişi konuşuyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, işte, ondan sonra böyle oluyor. Dolayısıyla yanlış anlamayın, uygulamalarımız bu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişiklik gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	60.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sayyigit, buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Biliyorsunuz, Türkiye'de yaşayan milyonlarca engelli birey var ve bunların en temel sorunu bağımsız yaşam imkânlarının kısıtlı olması. Bu kısıtlı olma nedenleri fazla ama sadece şunun üzerinden değineceğim ben yani istihdam bunların başında geliyor. Türkiye'de iş gücüne katılım oranı yüzde 54,4 iken engellilerde bu katılım oranı maalesef yüzde 22,1'lerde. Bu nedenle, EKPS kapsamında en az 20 bin atama yapılmasını talep ediyoruz. Kamudaki engelli istihdam kotasının da yüzde 6'ya çıkarılması talebimiz var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	500.000.000.000 TL

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Biliyorsunuz, emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili bir düzenleme yapıldı, milyonlarca kişi de emeklilik hakkı kazandı fakat yaş sebebiyle

yararlanamayanlar da var. Binlerce kişi kademeli emeklilik sistemini bekliyor. Bunlar on yedi yıla kadar varan bir süreyle ötelenmiş bir emekliliği beklemek zorunda bu da bir haksızlık ve mağduriyet yaratıyor. Bu durum Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı, kamu vicdanını yaralamakta. Bu haksızlığın giderilmesi amacıyla, 8 Eylül 99 tarihinden sonra işe girenlerin kademeli bir şekilde emeklilik hakkı kazanabilmesi amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılması için ödenek ayrılmasını öneriyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	58.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, gündemimiz asgari ücret. Asgari ücretin nasıl belirleneceği, ne olacağı konusu toplumda bekleniyor. şu anda asgari ücretin... şu an itibarıyla bile 3.400'ü açlık sınırının altında olduğunu biliyoruz, bu yıl sonunda 4.500 lira civarına gelecek. Dolayısıyla, bir defa Sayın Bakan, asgari ücret belirlenirken baz alacağımız yani artışa baz alacağımız rakamın ocak ayı açlık sınırı olması lazım, onun üzerine ne vereceğiz onu konuşmamız gerekiyor; bu birincisi.

İkincisi: Hedef enflasyon mu, gerçekteş enflasyon mu? Yani hedef enflasyonu bir defa... Bu ezme, bu IMF politikasıdır, IMF'li dönemde bile biz bunu bu kadar yapmamıştık bürokratken. şimdi, IMF olmadan IMF politikası uygulamanın bir anlamı yok kaldı ki enflasyon hedefleriniz zaten tutmuyor. Dolayısıyla, yaşadığımız bir enflasyon var, bu enflasyon kadar verilmesi lazım, bunun da ortama enflasyon olması gerektiğini düşünüyörüz biz. Yani yüzde 44'le uyumlu ortalama enflasyon 58,5 gelecek, üzerine bir de büyüme verdiğimiz zaman bizim talebimiz 28 bin TL bir asgari ücret olması.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, lütfen toparlayalım.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Bakın, bu çok makul bir taleptir. Hem işçiyi hem işvereni düşünen bir talep. Böyle olması durumunda dahi işveren, tabii, ciddi bir yük altına da girecektir. O anlamda da burada, bizim önergemiz, işverene işçi başına aylık verilen 700 lira desteğin 1.500'e çıkarılmasına ilişkin bir önerge'dir, bunun maliyeti de 58 milyar liradır. Önergemizin bu anlamda asgari ücretin artırılmasını kolaylaştıracakını, yıl içerisinde böyle bir paraya ihtiyaç olacağını düşünüyörüz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyörüm.

Önergeyi oylarınıza sunuyörüz: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyörüm:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	50.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Bu önergemizle bu 3600 ek göstergenin verilmesi durumunda... Çünkü burada ciddi bir haksızlık var, verilmesi gerekiyor. Hükümeti bu konuda biz ikna ettiğimiz zaman bir ödenek ihtiyacı olacak, onun hazırlığını yapma anlamındadır. Buradaki haksızlığı biliyorsunuz zaten, verilen sözler var. Daha Vedat Bilgin'in çok yakında yaptığı açıklama var, tek tek de saymış işte "Birinci dereceye yükselen başta kamu şefleri, teknikerler, veri hazırlama kontrol işletmenleri, diğer memurlar olmak üzere 3600 ek göstergiyi vereceğiz." dedi, Sayın Cumhurbaşkanım da söyledi. Dolayısıyla, bunun yapılması lazım, bu adaletsizliğin giderilmesi gerekiyor. Tabii, bunun verilmesi durumunda da ödenek ihtiyacı olacaktır. O yüzden Çalışma Bakanlığı bütçesine 50 milyar lira ilave gerekir diye düşünüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	20.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ayyüce Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Başkanım.

Bu önergemiz de taşeron işçilerle ilgili. Bildiğiniz üzere, ülkemizde aralarında KİT'lerin de bulunduğu 70'e yakın kurumda görev yapan 100 binlerce taşeron işçi bulunmaktadır. 2018 yılında yapılan düzenlemeyle 900 bine yakın taşeron işçi kadroya geçirilmiştir ama hâlâ bayağı mağdur vardır. Üstelik, 2018 yılında kadro verilmeyen bu gruba daha sonrasında yenileri eklenerek taşeron uygulaması devam etmiştir. 2023 seçimlerinden önce de iktidar taşeronda kalanlar için kadro sözünü yinelemiş ancak bugün itibarıyla hâlâ bize de bu talepler gelmektedir. Biz bunun için 20 milyar TL ödenek artırarak taşeron işçilere kadro istemek üzere bir önerge sunuyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Yegin, çekimser kaldınız herhâlde?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çekimser kaldım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - En azından hayır vermedi size.

Mütekip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
7	105.23	01	05.02	15.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Türkiye İş Kurumu tarafından kadın istihdamının desteklenmesi amacıyla kadın istihdamı için pozitif ayrımcılık projesi uygulanmaktadır. Uygulama kadın istihdamını teşvik etmek amacıyla işverenlere sigorta, vergi, ücret gibi ödemeler açısından 25 bin TL'ye kadar destek sağlamaktadır. Proje, işverenlere, işe alacakları işsizlerin mesleki bilgi ve becerisini iş yerinde gözlemleyebilme, eğitim verme ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktadır. Bu şekilde işverenler ihtiyaç duydukları iş gücünü herhangi bir maliyete katlanma zorunluluğu olmadan yetiştirme imkânına kavuşmakta ve doğru işçi bulma olanağı elde etmektedir. Olumlu etkilerine rağmen projenin üç aylık desteklemeyle sınırlı olması ve 23 ilde geçerli olması ülkemizin tamamında istihdama katılmak için çabalayan ancak sonuç alamayan kadınlarımız için dezavantaj oluşturmaktadır. Biz bu projenin 81 ile yayılmasını talep ediyoruz onun için ek 15 milyar liralık ödenek için önerge veriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	40.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu konu da hakikaten çok önemli. Bu, BAĞ-KUR'luların prim gün sayısı meselesi Sayın Bakan. Bu konuyu biliyorsunuz elbette, 9000 gün, bunun 7200 güne düşürülmesi konusunda verilmiş seçim öncesi sözler var, Cumhurbaşkanının ağzından bizzat verilmiş söz var; buna rağmen bu konu hâlâ yapılabilmemiş değil. Dolayısıyla, bizim bu konunun yapılması konusunda ısrarlarımız devam edecek ama tabii bunun bir de bütçe ayağının olması gerekiyor. Bu anlamda, baktığımızda yani 9000'den 7200 güne düşürülmesi durumunda bir paraya ihtiyaç olacak, bu paranın da şimdiden tedariki anlamında bütçenize 40 milyar lira ilave edilmesine ilişkin bir önerge dir. Önergeyi AK PARTİ'li ve MHP'li arkadaşlardan hiç olmazsa esnafın bu zor durumunda esnafa bir destek vermelerini istiyoruz. Şimdi eğer yapmazsanız, bakın, bu kayıta AK PARTİ ve MHP oylarıyla reddolundu diye de kayda girecek ona göre arkadaşlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

ERHAN USTA (Samsun) - AK PARTİ ve MHP oylarıyla reddolundu. Bunlar esnaf düşmanı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece, gündemimizdeki önerge işlemleri tamamlanmıştır.

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece, gündemimizdeki kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bir otuz saniye, çok rica ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, böyle bir...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan, son otuz saniye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, ben vereyim de sözü herkes kalktı.

Gündemimizdeki kamu kurumlarının bütçe ve kesin hesaplarını, Sayıştay raporlarını görüşmek üzere 14 Kasım Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, bir bilgiyi aktarmak istiyorum. Sayın Bakan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, konuşun siz, kayıtlara girsin.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- *Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Ankara Büyükşehir Belediyesinin 6183 sayılı Kanun'un 48/A maddesine göre yaptığı başvuruya ilişkin açıklaması*

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, bir otuz saniyenizi rica ediyorum, otuz saniyenizi.

6183 sayılı Kanun'un 48/A maddesine göre zor durum talepli faiz silinerek taksit talebi dilekçeleri reddedilmiş Ankara Büyükşehir Belediyesinin. 6183 sayılı Kanun'un 48'inci maddesine göre taksitlendirme kabul edilmiş, bu kapsamda borcun yüzde 10'u peşinat olarak - 651 milyon- ödenmiş, borcun yüzde 50'si teminat için arazi çalışması iki ayrı çizelgeyle Emlak Dairesince SGK'ye bildirilmiş fakat teminata tahdit ve hacizden dolayı SGK Yönetim Kurulu -1,2 milyar teminattan 80 milyonluk kısmı hariç- reddetmiş. Son yapılan görüşmelerle ilgili kanunun 48'inci maddesi yerine, dilekçenin iptali ve karşılıklı rızaen anlaşmayla tüm şirketler için 250 milyon rızaen karşılıklı ödeme konusunda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tahditli ve hacizli arazi vermiş, anladın mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, buyurun.

7.- *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân'ın, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Ankara Büyükşehir Belediyesinin başvurusuyla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bize yapılan resmî bir başvuru yok. Eğer bu kadar niyetliyse Büyükşehir Belediye Başkanımız hemen bu süreci başlatalım. Biz prim borçlarımızı tahsil etmek istiyoruz, bizim temennimiz bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.42